Opr. „Starodruk" 1964 r.

Adres Czytelni: Darmstadt.
Blumenthalstr. 111.

1

Do Szanownego Zarządu
„Zwiazku"
w Paryżu.

13

27

Niniejszym Komunikujemy Szanownemu Zarządowi, iż Polska Czytelnia Akademicka w Darmstacie postanowiła przyjąć udział w zjeździe powszechnej młodzieży polskiej z swojego okręgu na zjazd proponowany wyżej. Prosimy więc o zawiadomienie nas o czasie i miejscu wyżej wspomnianego zjazdu. Ze swej strony przypuszczamy, iż Zürich najlepiej się nadaje ku temu.

Z kol. pozdrowieniem

Darmstadt
22/IV 19 08r.

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA
W DARMSTACIE

Za Zarząd: Wacław Iwanicki

Do Zarządu Stow. postęp. mitod. pol. Zdjazd w Fryburgu

Panowie Koledzy!

W najbliższym czasie otrzymacie obiorniki z Zarządu Związku. Obecnie zwracam się do was z następującą prośbą. Wiadomo wam, że Zjazd uchwalił dość ostre, bodaj że zmienne uchwały w sprawie Bratniej Pomocy. Zarząd Związku stanął dziś jakoś praktycznie to zatargnie, jak kazał Zjazd, wobec wahania Wydziału Bratniej Pomocy przy Związku Stow. pol. mit. post. Decyzja ta jest tymbardziej wskazaną, iż wasze Stow. rozpoczęło pewne kroki z odpowiednią instancją przy Zjednoczeniu, podobno zastrzega sobie prawo przekazania swoich przywilejów stowarzyszeniom. Jeżeli nie możecie zostać członkami Bratniej Pomocy, to proszę was koleżanki abyście bratnie Zjednoczenie Stow. w sprawach bratn. Pom. zakonsultowały się jako Wydział B. P. Związku. Zależy nam bardzo na pospiechu

gdyż należy natychmiast wszelkie stanowcze kroki, celem wszczęcia dochodzenia na zarządzenie Wydziału Sprawiedliwości Polecam się Wydziałowi zwrócić się do Rady Zapper. Przypominam, że Zbigniew z tego tytułu konsystat; że dotąd jeszcze blankiety odruki, które kandydaci wypełniają informacyjami, stoją, iż Żydzi i Żydzi mają głos przy zarządzeniu. Do Rapperswyla należy zwrócić się możliwie wybór, gdyż termin zgłaszania ~~skupien~~ kandydatur upływa 15 czerwca. Rzecz prosta, że należy konsystat z zarządzeniem ob. Lewakowskiego Rapperswyla oraz Swoszkin. Wszystkie informacje dla wyborców należy zwrócić wraz z zwracaniem (kolorowa Radzyńska cena odruków Rady). Przypominam, że wspomniano Wydział winien otrzymać ze Żydaczowa zarządzenie zwrócenie się do Sprawiedliwości z wezwaniem o pomoc

materyałów. Tej sprawy nie należy zaczynać, jeżeli chcemy rzetelnie popmieć bojkot Uniw. Warszawskiego.
Uprasam kolegów o zakomunikowanie mi wanych postanowień, wymienienie dokładnego adresu kolegów którzy byliby skłonni wykład (popołudniowy - 3ch) oraz o informowanie mnie o wszystkich wanych pracach

z Koleżeńskiem pozdrowieniem
Ks Kazimierz Lutosławski

J. Dutkiewicz

P.S. We wszystkich sprawach tyczących się Bractwa Tow. proszę się komunikować z J. Dutkiewiczem, Liège 6 rue de la Justice.

Leodium 16 maja 1908 r.

W Krakowie dn. 16. maja 908.
ul. Łobzowskiego 15.

Szanowny Panie!

100

Od dłuższego czasu pracuję nad dziełem, które między innemi ma objąć: dzieje studyów, stowarzyszeń i życia młodzieży polskiej akademickiej na obczyźnie w dobie porozbiorowej. Pan Jan Cynarski z Krakowa zakomunikował mi uprzejmie, że ostatni Zjazd „Związku Postępowej młodzieży polskiej" uchwalił przyjąć pracę mą dostarczeniem materyałów do historyi samego Z-ku

i Towarzystw Z-lnych. Dążąc serdecznie za tak wymowne zadośćuczynienie mej prośby, proszę sobie niniejszem wyrazić te nagrody, o które mi chodzi. Co się tyczy samego Z-ku i jego dziejów, to pragnąłbym przedstawić zarówno materyalną jak i duchową stronę jego rozwoju: ustawodawstwo, ilość towarzystw i członków, dochody, wydawnictwa, prądy, działalność naukowa, polityczna, społeczna,

stosunku do Z-nia i innych związków a zwłaszcza stowarzyszeń młodzieży polskiej, stosunku do młodzieży innowierczej i tzw. jedności stanowi wszystko, co tyczy się do życia i działalności Z-ku.

Co tu tyczy historyi powszechnych stowarzyszeń Z-kowych to tu chodzi mi głównie o pewny materyalny rozwój, bo duchowa rejda i obszar obrazu, obejmującego cały Z-ek. A więc pożądane są

z historyi powszechnej towarzystw:
a) Rola założenia i otwarcia
do L-hu (NB. jeżeli o tem przeglądzie policyjnych przed mową,
przeciętna ilość czytelników, kiedy
najwięcej, kiedy najmniej), przeciętna
ilość wypożyczonych dzieł, stan
Biblioteki i Czytelni, różna
w ciągu tygodnia, ilość otwartych
i kierunki pracy naukowej, itp).
Przedmiot mój traktuję całkiem
objektywnie. Szukam tylko prawdy
i ją chcę tylko przedstawić. Staram
się też o to, aby obraz mój był równy
w wszystkich częściach, bez luk. Taki
wzór przedwojennego naczelnika A. Karbowiak

Berno 24/I 1908.

Szanowni Koledzy!

Zapewne w skutek nieporozumienia lub braku adresu nie otrzymało Berneńskie Towarzystwo Port. Młodz. Polsk. dni sprawozdania ze zjazdu w Zürichu, ani następnego okólnika. Prosimy więc o nadesłanie nam tych papierów możliwie prędko. O stosunkach w Bernie i stanie naszego Towarzystwa doniesiemy wkrótce. Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Zygmunt Balicki

Adresse de l'expéditeur. - Texte.
Adresse des Absenders. - Text.
Indirizzo del mittente. - Testo.

Z. Balicki
Bern (Schweiz
Finkenhubelweg 20.

Cartes postales
Union postale universelle
Weltpostverein. Union postale universelle
SCHWEIZ. SUISSE. SVIZZERA

24. V. 08. — 12
BRF. EXP.

Mr. H. Mierzejew
(dla Zawrzy du Zwi
rue Jean d'autre
Liège
Belgique

102

Do Zarządu „Związku
Stowarzyszeń pol. Mł. Post."
w Londynie.

Stowarzyszenie Pol. Mł. post.
„Związek" we Fryburgu uwie-
dziwszy się z zamiarem Zarząd o jego
przystąpienie do ukonstytuowanej
na VII Zjeździe rocznego Związku
prac o stosowanie się nadal
do wszystkich paragrafów
ustawy, przyjętej na VII Zjeździe.

Zarząd „Związku" pol. Mł.
we Fryburgu
Sek. E. Bilczewski

Fryburg dn. 26/V 08 r.

Stow. Pol. Mł. Post.
Zwiazek
FRIBOURG (SUISSE)

Do Zarządu „Związku"
Zdow. pol. Inż. Past.
w Lwowie.

Na pytania zawarte w §5
okólnika N/ Komunikuję, że
a) Zdow. Sekcyjne posiadanie
jest zupełnie identyczne z referatami,
b) w spot., filoz. i histor.
c) niema
d) niema
e) osiemdziesięciu
f) studenci - 0,50, nie studenci
1.50., dochód
do 60 fr.
g) w żadnej mierze.
Stosownie do żądania, zawartego
w §2 okóln. N/ przesyłamy
listę członków Związku.

1) Eugeniusz Banaszki, Mleczkin (kiel. gm.)
2) Antoni Bromirski, Ciechanów (Płock)
3) Paweł Dull (Warszawa)
4) Bronisław Gałczyński
5) Jerzy Grzebski, Nasielsk (gm. kbr.)
6) Hempel – Warszawa
7) Roman Kociuński – Włocławek
8) Roman Kortowski Włocławek
9) Jan Kozarski, Niektań (Radom)
10) Władysław Kowalski – Warszawa
11) Władysław Krakowski, Pilica (kiel.)
12) A. Nuszczyński, Żdżejów, (kiel.)
13) Stefan Maleszewski, Częstochowa
14) Aleksander Przybylski, Łódź
15) Stanisław Przemyski, Radom
16) Stanisław Reicher, Częstochowa
17) Adam Słomski, Włocławek,
18) Szczepański – Warszawa
19) Jan Wolski – Siedlce
20) Franciszek Władarski Lublin

kolonistom porucz.
Związ. pol. Mł. pos.
we Fryburgu
Szkoła – Banaszki

FRIBOURG (SUISSE)
Związek
Słow. pol. Mł. Pośl.

Fryburg 25/9 1887

Do Wydziału Bratniej Pomocy
przy Związku.

9

Szanowni koledzy! List wasz z d.
30 maja otrzymaliśmy. Nie komunikujecie nam, czy zwróciliście się do Kasy Kappelowskiej i czy ona upoważniła was do przyjmowania próśb o stypendja. Zarówno nie odpowiedzieliście, czy rozpoczęliście kroki wspólnie z komisją stypendjalną przy Ujednoczeniu, celem zwrócenia się do opatrzności. o pomoc. Zwracamy wam uwagę zwłaszcza na to ostatnie zwłaszcza, gdyż obecnie czas jest najodpowiedniejszy. Należałoby wspólnie wystosować adres podpisany przez Wydział Stan. Sz. i Zjed., ewentualnie odpowiedzieć wydziały, oddzielnie jak we wszystkich pismach bez wyjątku i wszelkie postarać się o pozytywne opinie publiczne.

Jeszcze raz prosimy uprzejmie Zarząd Związku o wasze pracach i projektach z Robotniczym pozdr.

J. Jastrzębski 9/08
VI

CARTE POSTALE

POSTKAART

(Côté réservé à l'adresse. — *Zijde voor het adres alleen.*)

(2) NE PAS LIVRER LE DIMANCHE
NIET BESTELLEN OP ZONDAG

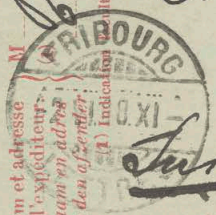

Monsieur

Stanislas Przemycki

Fribourg

1 rue Perolles

Suisse

Nom et adresse de l'expéditeur. — *Naam en adres van den afzender.*

(1) Indication facultative. — *Onverplichte opgave.*

(2) Cette inscription peut être biffée. — *Dat opschrift mag doorgehaald worden.*

Wiedeń, d. 2. VII. 08.

Do Kom. „Wydziału Pomocy Bratniej przy Związku Korporacyi Pol. Akt. Rzymskiej".

Kochani Koledzy!

W okólniku V Zarząd „Związku Kor. Pol. Akt. Pom." pisze nam o „Kasie":

Zgodnie z uchwałą VII zjazdu został utworzony we Fryburgu „Wydział Pomocy Bratniej przy Związku". Do wydziału wybrani zostali koledzy: Kowalski Wojciech, Malczewski Stefan, Przemycki Stanisław, do których należy się zwracać w sprawach stypendyów zagranicznych."

Powołując się na powyższy komunikat sądzę, że otrzymacie wiadomość na jakiekolwiek stypendyum, które dotychczas się ubiegaliście przyszłe. Przed otrzymaniem tej Waszej wiadomości pod-

techniki Warszawskiej, po
zamknięciu której przez lat 3
pozostałem z różnych powodów w
Królestwie, do końca lat roku
jestem w Wiedniu w „Hochschule
für Bodencultur" na wydziale kultur-
technicznym. Sytuacja ta jednak
tak układa, że z braku odpowiednich
funduszów do uzyskania tamtejszego
tytułu musiał zapewne znowu
przez parę lat jeszcze [illegible]
jakichkolwiek środków.

Przeto więc o nieograniczone informacje co do wyniesionej przez stypendyów zagranicznych z dokładnym wykazaniem nawet ewentualnego otrzymania stypendyum. X

Na niniejsze uprzejmie oczekuję odpowiedzi do 15 lipca pod adresem: Wien, IX/2 Tendlergasse 7 I. 7

Verein der polnischen sozialdemokratischen
Studentenschaft „Sprójnia“
ob. kol. Lena Ringmana
Po 15-tym Grycu proszę adresować:
Marinina Klimanowska,
Wien, XVIII/2 Währingergasse 13/14
ob. kol. Lena Ringmana

Z kolei. Pozdrowienia

L. Ringm

KRYTYKI"
Kraków, ul. Starowiślna 14.

12

d. 11. XI.

Szanowny Panie

Zapytuję uprzejmie,
czy Kolonie Kultu-
ralne Dzieci Pracy
przy Zarządzie Miej-
skim Związku Nauczy-
cielstwa Polskiego
na p. Wydziału Spół-
dzielczego (Stradom 10,
I piętro) istnieją
czy nie zaniechane,
oraz nie zachodzi
czy przeciwko p. Kwiatkowskiej

[illegible]

W. Feldman

Dép. 1. 7/11

Monsieur

Unszlicht

5 rue Destrivaux

Belgique

Société des Etudiants

"Spójnia"

Liége

33 rue de Sirène

Lemberg dn. 7 Grudnia 1908 r.

Do Zarządu „Związku Stowarzyszeń Polskich
Akademickich Rzeszowie."

Zamówienie Kolędy! 150

Dziękujemy za zgłoszenie odpowiedź na list nasz z dn
do Listopada b. r.. Chodzi w sprawie adresu p. Tade-
usza Dąbrowskiego nie ulega wątpliwości, prawdopodobnie
skutkiem nieobecności podawcza adresata. Do prawdopo-
dobieństwa, iż nikt z naszych członków ani mających
p. D. nie ma - może się podać bliższe szczegóły
dotyczące osoby p. d (szpital; rodzaj zajęcia i t. p.) któreby
nam ułatwiły prostowanie jego adresu. Co zaś
dotyczy kol. B. Sawczyńskiego, - zgłoszenie jest w sku-
tku, bowiem, kolega chory w szpitalu - zatrzymał na
jak szpital ogniowy i natychmiast wyjeżdża do
Krakowa na przeciąg jakichś 2 tygodni. W każdym razie
otrzymał zakomunikujemy jemu Wasze
przyjęcie i odpowiedź jego - Wam.

Przechodząc do spraw naszego Towarzystwa -
potrzeby wydawnicze odczuwają u nas nie odosobnione
głosy rozumiejące w tym kierunku znaczenie kulturalne

nego i naukowego wśród sprzedawców międzynarodowego.

Prosimy Was jednak usilnie o zawiadomienie nas wcześniej, gdyby ktoś z opowiadających przez Was odmówił przejścia przez Konstancję; z okazji takiej ewentualności skonsultujemy, czy specjalnie sprowadzanie wagonów do Konstancji - jest naprawdę zbyteczne.

Co do rządu, przypominamy Sz. Kolegom uchwałę poprzedniego rządu, który jako ów rząd przyszłego momentu Rzeczypospolitej, a jako miejsce - Lwów - dowiódł w restauracji - tym - § 14 ustawy. Wobec tego jednak, że powtórnie przypadnie kwestia rządu postanowiliśmy ją na porządku dzisiejszego naszego zebrania ogólnego, które wyłoniło godziny przyjęło następujące uchwały w tej sprawie:

1) Uważamy rząd (w ogóle) jest Bor. Nasze potrzeby.
2) Uważamy za pożądane wysłanie wówczas wyjechania - obecnych / delegatów od naszego Towarzystwa.
3) Jako miejsce rządu proponujemy Zürich, zgadzając się ew. na Lwów.

Za Zürichem przemawia, poza położeniem geograficznym oddalonym i odległym tam nas, jak dotychczasowy wagon Bibl. Nar. również rząd Niedzielenia. Przemawia Zürich

wi prenumerata prawdziwie trudności, wynikające z nadmiaru wstępnych [illegible] do udziału, wspomnianych wyżej.

Uważali byśmy za pożądane i pożyteczne, aby w tych dniach wzięli udział przedstawiciele nie tylko obowiązujących [illegible] miejscowości polskich w Galicji i zagranicą, lecz również stowarzyszeń i cesarstwa. Do ostatniego naszego tow-a wpłynęły przedstawicieli tow-w [illegible] Polsk. z Petersburga i Kijowa. Skomunikowali się mianowicie o Petersburgu za pośrednictwem kolegi Lucjana Altberga (Altberga) [illegible] Poznań (10 kl. 7_), ile pozwalają bydnie czynności [illegible] kol. A. wie o tych chwilach [illegible] z Kijowem najlepiej - za pośrednictwem naszego tow-a.

Powyższe upoważnienie [illegible] sprawy:

1) Sprawa Podziękowania Towarzystwu Kredytowemu za granicą.

2) Sprawa stosunku do kolegów, którzy udzielali [illegible] w gimnazjach rosyjskich, jako akademickich lub kl. nauczyciele do gimn. rosyjskich w charakterze [illegible].

3) Zbieranie danych statystycznych, odnoszących się do:

a/ życie wewnętrzne polskie za granicą
b/ realizm emigracyjny
c/ rola Br. Pom. i kon. akademickich (emigracyjnych)
4/ Odezwa i jaka powinna być do wewnętrznej polskiej
szkoły średniej w Królestwie, przypominająca
hasła wolnościowej szkoły polskiej, pod jakimi
rozpoczęto strajk szkolny w Królestwie i wzywająca
ich do walki na gruncie szkoły polskiej o utrzy-
manie wartości tych lat.

Ad 1. Uważamy że sprawa ta na VII zjeździe zasłu-
guje zwłaszcza na poświęcenie. Chodzi nam 1) o na-
danie wewnętrznym tow-om Br. Pom. charakteru
instytucji wyższej, oddzielonej
wyraźnie od anglielki i towarzystw, obejmujących
cały kolonjs polską w danym mieście. 2) Podpo-
rządkowanie tow-w Br. Pom. tam gdzie istnieją ich
wyższej niż jedno 3) Podporządkowanie wewnętrznych tow.-
Br. Pom. na wspólnym Zjeździe Głównym, któryby
raz na dwa lata miał określić zjazdy i wa-
runki porozumienia się delegacji obydwóch zjaz-
dów (zjazd. i k.) (główne zadanie – stypendja)
Ad. 2 Uważamy że sprawa ta zamiast być
dalej sformułowaną, nie to najwłaściwszy ostatni
zjazd

z powodu nawet jasnego stowarzyszenia spra-
wdzanie [illegible] niezbędne odbyć uroczy-
ste pisma – Zawiadamiam, że w dniu zarzą-
do tw-a należy 19 odbywać. Z całkowitej
, czytelni tw-a korzysta poza tw-em
25 osób, t. zw. czytelników. Najważniejszym
faktem w życiu naszego tw-a jest –
że od 1 stycznia postanowiliśmy wypuścić
wspólny kanał z grupy Hasmonea na-
arabskiego. W umowie naszej [illegible] zawarty
jest dla tw-a materiał jak najbardziej
korzystny otwarcie Tw-u – chodzi tylko
o urządzenie, wyjazd i umieszczenie pie-
dania za tak na pismo – wypad obrazić
tych zarządzeń. –

5% od dochodu tw-a należy się
z prawem miejsca b. zam. która
kasjer [illegible] tak dużo wpłaciła

Mówiąc o materiale należy
zawiadomienie nas o tym, jak
kwestia ta będzie ostatecznie roz-
strzygnięta. Zwłaszcza, gdy ja chcemy

w ewn. wiadomość kryje. —

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Lekt. K. Brodzki

Adres: K. Brodzki München:

Adalbertstr 13 II r

Tow. studentów politechniki
„POLONIA"
w Monachium.

Ornstadt dn 1/XII-08

16

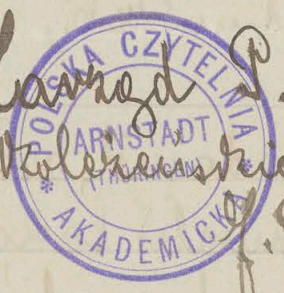
Do
Zarządu Związku P.M.P. 151

W odpowiedzi z listopada r.b. Zarząd Związku P.M.P. prosi o wyjaśnienie się, czy zjazd, mający się odbyć w grudniu r.b., uważany za konieczny.

O ile nam wiadomo, ostatni zjazd w Związku uchwalił bankowy, następnie w prywatnym liście Wol. Górkiewicz wyjaśnia, iż Związkowi zjazd był wprost szkodliwy, organizacyjny, dopiero następny raz ma uchwalać i uregulować całą pracę.

Wobec powyższego przypuszczamy, iż Związek P.M.P. stoi na martwym punkcie - chyli się ku upadkowi. Prosimy zatem o wyjaśnienie, dlaczego podobne pytanie zostało postawione, wo-

bec uchwały Zjazdu Lwowskiego, i czy nasze przypuszczenia mogą być prawdopodobne. Po otrzymaniu takowych, będziemy mogli dać odpowiedź zgodnie z życzeniem.

La Zarząd T.C.A. prezesa
Koleżeńskie pozdrowienia
J. Pawłowski

18

„SPÓJNIA“
STOWARZYSZENIE
MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ
W KRAKOWIE.

Kraków, d. 10 grudnia 1908 r.

L. .....

152

Do Zarządu
„ Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej “

W odpowiedzi na okólnik z listopada 1908 r. komunikujemy, że sprawa zjazdu wspólnego była na posiedzeniu Wydziału „Spójni“ dn. 2/XII, na którym zapadło następujące postanowienie: Godząc się na konieczność urządzenia Zjazdu „Związku“ w jakiejś bliższej przyszłości, zawiadamiamy jednak Zarząd „Związku“, że delegata swego, o ile zjazd odbędzie się na Boże Narodzenie, nie będziemy w stanie wysłać; dalej postanowiliśmy się od wypowiedzenia za tym lub owym miejscem Zjazdu - Stowarzyszenie nasze przechodzi obecnie przez ciężką reformę wewnętrzną, która pochłania siły i środki. Dalej zaś uregulowanie rachunków swych z Kasą Związkową odkładamy na później t. j. korespondencję uskutecznimy w najbliższej przyszłości.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Wiktold Suchodolski
sekretarz

Adres korespondencyjny: Kraków. Uniwersytet Ludowy
ul. Szewska 16

„SPÓJNIA“
Stowarzyszenie
Młodzieży Postępowej
w KRAKOWIE.

19

D. 10. XII.

153

Kochanemu Panie,

Mam tak nadmiar zaję-
dzie o wszystkie teraz rozdać
nie mogę. Natomiast mogę
Panom zaproponować na
prelegenta z dziedziny litera-
tury polskiej p. Wacława
Makowskiego (adwokat
przys. warszawa, Aleja 16).
Czytowed za teer. - mó-
wi z polotem - dobrze -
dowcip bezpretensjonalny). O=
świadczył mi gotowość
przybycia do Lwowa za dwo-
krotnem dosłaniem.
Czy nie dla Galicyjskich
Polonii potrzeba prelegenta
dla Lwowa w Mar-
cu przedpierw, czy dla
Poznania
po oblicz.

Z poważaniem
W. Feldman

I
K.K. HOFLIEFERANT
K.K. HOFLIEFERANT
18
12
DECE
21-7
08
Madame
E. Jankiewicz
Liége
Trappé 2
Belgique

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA W DARMSZTADZIE

31

DARMSZTAD, d. 12 Grudnia 19 08.

Do Szanownego Zarządu Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej:

W myśl ostatniego okólnika Sz. Zarządu z listopada r. b. przesyłamy sprawozdanie z działalności naszego towarzystwa za semestr letni 08.

Ponieważ główna działalność Czytelni polegała dotychczas na dostarczaniu pism i książek, zaczynamy nasze sprawozdanie z działalności naszej biblioteki:

Otóż z pism codziennych prenumerowaliśmy Nową Gazetę, Kurjer Warszawski, Głos Warszawski, „Rycz", z tygodników zaś Społeczeństwo (2 Głos), Prawdę, Myśl Niepodległą, Wiek Nowy, Przegląd Techniczny, z miesięczników Krytykę, Myśl socjalistyczną, Ruch a po zamknięciu takowego Kulturę, Sfinks. Największym powodzeniem z pism codziennych cieszyły się Nowa Gazeta, Kurjer Warszawski i „Rycz." Dla ścisłości zaznaczamy, że „Głos Warszawski" prenumerujemy tylko dla informacji o działalności i zapatrywaniach nar. demokracji i Koła Polskiego w Dumie.

Co się zaś tyczy samego sprawozdania bibliotecznego, to dołączamy do niniejszego listu kwitu, z którego widać, że ogółem przeczytano 214 książek beletrystycznych, 27 książek naukowych, 8 broszur i 19 roczników.

Dla ścisłości podajemy stan naszej biblioteki: Otóż posiadamy 640 książek z beletrystyki, 542 z działu naukowego, 345 broszurek i wreszcie 250 tomów roczników.

Podając nasze sprawozdanie biblioteczne zaznaczamy, że bardzo byśmy byli ciekawi porównać takowe ze sprawozdaniami z innych stowarzyszeń. Wiemy o tem, że inne stowarzyszenia bibliotek takowych nie posiadały lub nie posiadają, my występujemy w charakterze inicjatorów.

Co się tyczy odczytów, to mieliśmy takowych w semestrze letnim tylko

1/ „Socyalizm a naród" – wygłoszony przez członka Czytelni kol. Schaudera.
2/ Kwestya żydowska w materjalistycznem pojmowaniu dziejów" – wygłosił kol. Feigenbaum.
3/ „Człowiek, a Bóg." – wygłosił członek Czytelni M. Lewin.
Odczyty te cieszyły się powodzeniem.
Przechodząc obecnie do ogólnej charakterystyki z uwzględnieniem obozu narodowo demokratycznego, zaznaczamy, że w Darmstadcie opisu naszego stowarzyszenia, egzystuje tow. „Lechitia" /nal. do Zjednoczenia/, które jednakże na życie kolonji żadnego wpływu nie wywiera. Zresztą towarzystwo owo przepadło stale. Obecnie liczy 4 czy 5 członków.
My z „Lechitią" nie komunikujemy się, ponieważ przed trzema laty zerwaliśmy stosunki oficyalne z tem towarzystwem.
Ponieważ sprawa zerwania stosunków oparła się o Zjednoczenie /była rozpatrywana na jednym ze Zjazdów Zjednoczenia/, o ile wiem b. Zarząd tą kwestyą by się zainteresował, to szczegółowy opis tej sprawy musimy nadesłać.

Z koleżeńskiem pozdrowieniem
Za Zarząd
Sekr. Wł. Prestupski

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA
W DARMSZTACIE.

Nauka w Darmstacie

Sprawozdanie nasze za rok ubiegły jest nadzwyczaj skromne i pobieżne, a to wskutek rewizji i poszukiwań policyi niemieckiej, które nas zmusiły do zawieszenia T-wa na semestr letni i do zniszczenia całego archiwum, oraz ostabiły ruch umysłowy w semestrze zimowym. Wskutek tego nie możemy również podać danych porównawczych z początku i końca roku sprawozdawczego, a musimy się ograniczyć tylko do niektórych cyfr. W końcu semestru letniego T-wo liczyło 12 członków, z tego 11 z Kongresówki i jeden z Litwy

Prenumerowano następujące pisma:

Za całkowitą opłatą:	Za zniżoną opłatą:	Prywatnie:
1 Naprzód	1 Nowa Reforma	1 Wszechświat
2 Gazeta Robotnicza	2 Kurjer Warszawski	2 Chimera
3 Krytyka	3 Prawda	3 Przegląd filozoficzny
4 Przedświt	4 Przegląd techniczny	
5 Równość	5 Gaz. Handlowo-Geogr.	
6 Iskra	6 Biblioteka Warsz.	
7 Prawo ludu	7 Kosmos	
8 Robotnik		
9 Proletaryat		
10 Hakenkreuz		

90

106.

3 prywatnie

17.

Biblioteka przedstawia się jak następuje:

	Beletrystyka	Filozofja i Nauki przyrod.	Nauki społeczne	Historja	Historja literatury	Matematyka i Fizyka	Roczniki	Ogółem
Na początku roku	380	87	73	85	30	41	92	788
Na końcu roku	409	95	79	87	33	43	110	856
Przybyło	29	8	6	2	3	2	18	68

T-wo urządziło obchód Powstania listopadowego.

Wygłoszono następujące odczyty i referaty:

1) Znaczenie emigracyi
2) O prostytucyi
3) Maeterlinck
4) „Zasady socyalizmu" Bernsteina
5) Żydzi w Polsce
6) Krytyka teorji wartości

Kółka samokształcenia istniały dwa:

1) nauk społecznych, 2) filozoficzne

T-wo wysłało adres do A. Świętochowskiego z powodu jego jubileuszu i energicznego wystąpienia przeciw „Słowu

Niniejszym zawiadamiamy że kol. A. Hempel został wybrany jako delegat Skw. Polsk. Mł. Postęp. „Spójnia" na VIII Zjazd Związku Skw. Polsk. Mł. Postęp.

Zarząd. „Spójni"

St Polskiej Mł Postępowej
Spójnia
W LEODYUM

Eug. Górkiewicz
Kol. Czernichowski
Henryk Mienejewski
Edward Michałowski

19

Leodjum. 12. III. 1908r.

Kochani Rodzicy

155

Tak za wiadomości za-
wsze w Środę wieczór
Może więc czas się od-
być nie wiem czy nie nie-
wiem a Bóg przyniesie
dowiadujemy się że w Śro-
dę, n.p. został pod
wybranym delegat na
ten dzień.

Prosimy Was o pil-
najętsze powiado-
mienie nas o całej tej
sprawie. Myślimy sama-
zaczęty że „Sprzymierz" Wie-
deński jest przeciwko

457

Absender:

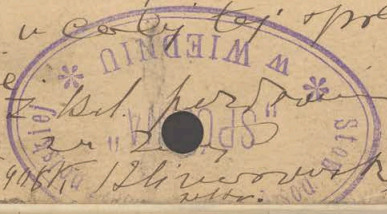
" Hrejmin
Villa Alexandrine 7
Terrasses Zjoen
en Ephrin 9085.

Korrespondenz-Karte

prosimy Vas
usilovné o jakýmkoli
prostředníkem
na vědomí
14/XII 1908

Maisieur. 101
Ey. Górkiewicz
Liegl
2 rue Trappe h.
Belgien

Szanowni Koledzy - Ponieważ ogólne nabycie
tutejszego Stowarzyszenia M. Port. wypowiedziało się
przeciw Zjazdowi na B. Nar. proszę bardzo łaskawi
donieść nam jaki był rezultat zagłosowania poszcze-
gólnych Stowarzyszeń M. Port. w tej kwestyi, abyśmy wiedzieć
mogli - jak licznie zapowiada się projektowany
przez Was Zjazd. Jeżeliby duża ilość Stow. M. Port.
która w owym Zjeździe udział - wzięłaby w takim razie
i my - jeżeli zaś liczba delegatów będzie niewielka -
to zniżeni będziemy powstrzymać się od udziału, gdyż bylko
w razie wielkiej wagi Zjazdu moglibyśmy coś wydać na
koszta podróży dla delegata. Będąc obecnie odpisać nam
Wam [illegible] tę kwestyi niezwłocznie, gdyż [illegible] przykrą niedbałość
[illegible] mamy nad wyborem delegata. [illegible]

Hawanna 15. grudnia. 24

Adresse de l'expéditeur - Texte
Adresse des Absenders. - Text.
Indirizzo del mittente. - Testo.

Lausanne
Solitude 12
Salle de lecture slave

Carte postale
Union postale universelle.
Weltpostverein. Unione postale universale.
SCHWEIZ. SUISSE. SVIZZERA.

LIEGE
DEPOT
14-15
ARRIVEE

Belgique
Liège
2. Rue de Trappé - 2
Monsieur
Gorkiewicz

W dniu 20 grudnia na zebraniu stowarzyszenia „Spójnia" w Łodzi delegatem na zjazd „Związku polskiej młodzieży postępowej" obrany został kolega Landberg.

8

Zarząd „Spójni"

Sekretarz

J. Grzebski.

Cercle des Etudiants polonais „Spójnia" A Bruxelles

20 grudzień 1908 r.

Sprzeciw

Do Szanownych Kolegów
Uczestników VIII Zjazdu
Zw. Sow. Nl. Polskiej
zagranicą

Zarząd Stow. Nl. polsk. socyalnej
w Brukseli poświadcza niniejszym
wybór kol. Marjana Dąbrowskiego
jako delegata Stowarzyszenia na
VIII Zjazd Związku.

17

Stanisław Brukiewicz

N. Mitkowska

Brukselą
20-XII-1908.

Erazm Sandelyha

TOWARZYSTWO "POLONIA" W MONACHIUM

ADRES: .....

11

Monachjum dn. 20 Grudnia 1908 r.

Mandat

dla Kolegi Konstantego Brodzkiego.

Kolega Konstanty Brodzki na zebraniu ogólnym towarzystwa studyującej młodzieży polskiej w Monachjum — „Polonia" został wybrany na delegata towarzystwa na Zjazd Związku 2ch tow. Szk. Polskich w

Za Zarząd:

Jerzy Kempner

Leonard Bojakowski

Tow. studentów politechniki „POLONIA" w Monachium.

„ŻYCIE"
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

Lwów 20. grudnia 1908.

Do prezydyum VIII. zjazdu delegatów stowarzyszeń polskiej młodzieży postępowej.

Szanowni Koledzy!

Ze szczerym żalem donieść musimy Vam, Szan. Koledzy, że w zjeździe Waszym udziału wziąć nie możemy. Dla młodego towarzystwa naszego, które dopiero rozwijać się zaczyna koszta połączone z wysłaniem delegata są zbyt wielkie, aby mogło to się nie odbić w sposób bardzo przykry na dalszych jego losach. Gdy zatem mimo najszczerszych chęci nie możemy udziału zdać Vam sprawy z naszych stosunków postaramy się listownie brak ten choć w części nagrodzić.

Od paru lat zaczęły wypadać w Rosji przestały faktycznie istnieć obydwa lwowskie stowarzyszenia polskiej młodzieży postępowej „Spójnia" i „Życie". Przez cały zeszły rok sprawami interesującemi tę młodzież zajmowały się kilka czy kilkanaście jednostek, przeważnie ludzi starszych, którzy zamiętali czasy najlepszego rozwoju obu poprzej wymienionych Towarzystw.

W lepszem położeniu znajdowała się jedynie tylko młodzież politechniczna, która była i jest zawsze głównem

ogniskiem postępu wśród młodzieży lwowskiej, — gdyż tow. „Bratnia Pomoc St. Polit.", choć skrępowane humanitarnym swym charakterem spełniało o ile możności zadania reprezentacyjne i kulturalne.

Nie można jednak powiedzieć, aby siły młodzieży postępowej zmniejszyły się — owszem, fakt, że na Walnem zgromadzeniu Uniwersyteckiej „Bratniej Pomocy", opanowanej przez narodowych-demokratów znalazła się bezdyskusyjna większość, ale silna (bo 100 blizko) zwolenników lewicy/opozycja, fakt, że młodzież postępowa urządziła w roku zeszłym 5 własnych wieców o najaktualniejszych sprawach — jak sprawa ruska na Uniwersytecie, sprawa eliminacyi wykładu teologicznego, sprawa Wahrmunda, sprawa wydalań zakordonowców z granic Austryi, sprawa bojkotu uniwersytetu i politechniki Warszawskiej — które tak co do liczby obecnych jak też co do poziomu dyskusyi udawały się bardzo dobrze, — fakt wreszcie, że ruch naukowy na Uniwersytecie począł uniezależniać się od narodowo-demokratycznej „Czytelni akademickiej" przez powstanie niezależnych, na własnym statucie opartych kół naukowych — jak: Polonistów, Historyków, Literacko-Artystyczne, i Pozytywnych Stuchaczek, — świadczyły

„ŻYCIE"
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

wymownie o tem, że siły postępowców nie tylko na politechnice, ale i na Uniwersytecie nie zmniejszają się, a kto wie czy się nie zwiększają. Brakło im tylko organizacyi.

Temu postanowiono zaradzić przez założenie tow. akademickiego i to takiego, które skupiłoby w sobie wszystkie odłamy przekonaniowe w obrębie „młodzieży postępowej": zrzeczmłodzież socyalistyczną, ludową i postępowców „bezpartyjnych". Oparto się na statucie starego, istniejącego jeszcze oficyalnie „Życia" i na jego podstawie stworzono nowe faktycznie stowarzyszenie obejmujące tak zwolenników starego „Życia" jak „Spójni" jak też wielu ludzi, którzy dla wyłączności partyjnej tamtych towarzystw do żadnego nie należeli.

Przedsięwzięcie to udało się bardzo dobrze. Towarzystwo nasze liczy obecnie po 1½ miesięcznem istnieniu 200 członków, ruch towarzyski i umysłowy rozwija się znakomicie, objawiając się w odczytach z dziedziny tak politycznej jak literackiej i filozoficznej, które odbywają się częściej niż raz na tydzień, pogadankach i koleżeńskich zebraniach.

Towarzystwo nasze zdołało już nawet wystąpić na zewnątrz, urządzając własnemi siłami obchód ku czci Świętochowskiego, który uwieńczyło pełne powodzenie. Przy silnej pracy organizacyjnej wewnątrz Towarzystwa nie zaniedbano też wystąpień w t. zw. polityce akademickiej. „Komisya reprezentacyjna" składająca się z przedstawicieli przytkich wymienionych kierunków politycznych wysłała do młodzieży włoskiej list wyrażający sympatyę dla jej dążeń do utworzenia Uniwersytetu w Trydencie — jak też wystąpiła w sprawie narodowo-demokrat. awantur antisemickich na Uniwersytecie skierowanych tym razem przeciw namiestnikowi nie polskiej młodzieży postępowej w którym mimo zaczętej już feryi wzięło udział 384 akademików, nie licząc w to uzbrojonych w siekierki „gości" z Czytelni akademickiej" usiłujących acz bezskutecznie „wiec rozbić".

Tak więc przekonaliśmy się, że organizacya i wspólna akcya wiele dla rozwoju myśli i zasad postępowych wśród młodzieży może zrobić. Znalazło się wielu ludzi młodych, którzy pracę dalej prowadzić będą mogli, znalazło się ognisko nie tylko organizacyjne, ale i agitacyjne, które działać będzie na zewnątrz na szerokie sfery młodzieży i społeczeństwa.

„ŻYCIE“
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

W tym zbieraciu się, aby radzić nad sprawami tak nas tu coraz obchodzącymi — my, (aczkolwiek nie możemy zasiąść w Waszem gronie), posyłamy Wam głos sympatyi, a zarazem zapewnienie, że w każdej chwili łączymy się z Wami we wspólnej pracy.

Z serdecznem Koleżeńskiem pozdrowieniem

Za

ŻYCIE
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ AKADEMICKIEJ
MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ
WE LWOWIE

Dr. Mieczysław Ostanin
przewodniczący.

Wam Stowarzyszenie
[illegible]

WYDAWNICTWO „KRYTYKI“
KRAKÓW
ULICA STACHOWSKIEGO L. 14.

dnia 23. XII.

171

Szanowni Obywatele, Otrzymałem
Wasze zaproszenie na Zjazd —
zapewne zaszłoby nie potrzebne
jednak przybyć. Niezawsze za-
leży, że nie mam spokojności
do dokończenia niektórych Waszych
pracach i corazemniej wyraźnie
myśli. Czuję, że niepodległo być
się nauczyć od was, najwięk-
szych, a niepodległości nie być
do powiedzenia. Z oddali mam
wrażenie, że przekraczacie Krą-
żownie całą naszą prowincję,
Radrę tę medalek; jesteście
tej do tego powołani — ale i

do naprawienia popełnionych
błędów. Drażliwość czerwonych, tych-
wraz, że przeważa wśród was
bezpartyjność — nie ta, która
jest indyferentyzmem i tchó-
rzostwem, ale ta, która jest
oddaleniem się od pewnych
punktów, by wypadki lepiej
perspektywę, potrzebę dostrzec.
Z drugiej strony — sam Kry-
styan ostrzega nie wystarcza
Drażliwość z największem zapałem
i chęcią pojednania objawi,
dąży do zrozumienia
na nasze granie nawet i do-
tychczasowych zachodzi, do wy-
robienia w sobie właściwem
wiedzy, woli i siły rozu-
wstrzymującej, by owa energia

z czasem wyzwolenia ostatniego
Polski powstającej i ludu pra-
cującego. W tym kierunku gotów
jestem też z Wami całą duszą
i sercem brać, pełni z Wami
obecnych narad wyjdą tą wy-
ilą natchnione kierunki i
prace dla najlepszej przyszłości.

Specjalnie powitam tutaj
polecić naszym wysłaniom sprawę
zaniedbania się i organi-
zacji poparcia wiedzy w
Polsce. Zarząd głównej Związku
szkoły ludowej w Mordowie
w Kanadzie gotów jest rozsze-
rzać tą pracę, szerzej jej przy-
stosowanie do potrzeb i stanu,
jeśli się obszerniej odpo-
wiednie ogniwa tutaj
i przyszłości - odpowiednie

up. opodatkowaniem powrotu
wyd Konwersacji — do poliscia
Kosztali.

Bar pozwie z całego serca
życzy powodzenia wiernej pracy
szczere ukłony

M Fenichel

N.B. Polecamy pracownie krolopat
do wykładów Literatury warszta
tic Warsztat Malowidła
(Warsz. Srocka 16), nie Mado
wicki.

33

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA W DARMSZTADZIE

DARMSZTAD, d. 23 Grudnia 19 08.

Niniejszem zaświadczamy, że kol. Dawid Schneider został wybranym na delegata do Polskiej Czytelni Akademickiej w Darmstadzie na VIII Zjazd Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej, mający się odbyć w Leodyjum w dniu 25 i następnych Grudnia r. b.

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA
W DARMSZTACIE.

Za Zarząd
Sekretarz Ludwik Breit Dobski

14

Niniejszym zaświadczamy, że kol. Wiktor Bystram został wybranym jako przedstawiciel „Polskiej Czytelni Akademickiej" w Arnstadt'zie na VIII Zjazd P. M. P., mający się odbyć dnia 25. XII. 1908 r. w Leodjum.-

Zarząd P. C. A.

15

Sekretarz: J. Pawłowski

Kasjer: Stefan Starkiewicz

Bibliotekarz Bolesław Janiecki

Arnstadt in Thür 23. XII. 908 r.

Do Zarządu VIII Zjazdu Związku
Stowarzyszeń Pol. Nt. Postępowych.

Niniejszem zawiadamiamy, iż na mocy za-
proszenia z dn. 22 grudnia 1908 r. ogólne
zebranie Bezpartyjnego Koła Polskiego w
Mons wybrało Ks. Władysława Samojło-
wicza jako delegata na Zjazd Zw. St.
Pol. Nt. postępowych mający się odbyć
dn. 25 b. m. w Liège.

Za

BEZPARTYJNE
KOŁO POLSKIE
W
MONS

Mons. 23-go-XII-908. L. Grabowski.

16

CONTINENTAL

HANDELS-POST

Do Szanownych Kolegów, uczestników
VIII Zjazdu Zw. Post. Mł. Polskiej
Za-granicą.

Zarząd Towarzystwa Młodzieży Polskiej w Brukseli
vel „Czytelni Polskiej w Brukseli" pozwiadamia ni-
niejszym wybór Tow. Stanisława Budkiewicza, jako
delegata Stowarzyszenia na VIII Zjazd Związku.

Dnia 23 grudnia 1908 roku

Józef Sowiński
Wincenty Markowski

18

Do VIII Zjazdu Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postęp. w Londynie.

2

Szanowni Koledzy!

Wskutek niezależnych od nas okoliczności dopiero dzisiaj, dnia 21go grudnia, doszła do rąk nowoobranego na wczorajszym ogólnym zebraniu „Spójni" zarządu cała korespondencja w sprawie VIII Zjazdu, wobec tego nie jesteśmy w stanie wysłać delegata na zjazd.

Żałując, że nie możemy wziąć udziału w obradach, przesyłamy Wam serdeczne życzenia owocnych prac.

P.S. Sprawozdanie z działalności „Spójni" za rok akad. 1902-03 wyślemy jutro.

W imieniu „Spójni" Paryskiej

Zarząd: Witold Pietrzyk
wr Konrady.

Lucyan Zapolski
Marjan Lakneski

Paryż.
19/XII 08.

Adres do korespondencji:
Paris VI, M. Zakrzewski
21, rue Monsieur-le-Prince.

Niniejszym zawiadamiamy, że kol. A. Skibiński został wybrany jako delegat Kom. Polsk. Mł. Postęp. „Spójnia" na VIII Zjazd Związku Kom. Polsk. Mł. Postępowej

Zarząd „Spójni"

Ludw. Górkiewicz
Kol. Gramichowski
Henryk Mienejewski
Edward Michałowski

Leodjum 24 XII 1908.

20

Niniejszym zawiadamiamy, że kol. E. Unrzicht został wybrany jako delegat Stow. Polsk. Mł. Postęp. „Spójnia" na VIII. Zjazd Związku Stow. Polsk. Mł. Postępowej

Zarząd „Spójni"

Eug. Górkiewicz
Bol. Czarnichowski
Henryk Mierzejewski
Edward Michałowski

St Polskiej Mł Postępowej
Spójnia
V. LEODYUM

21

Leodyum 29. VII. 1908 r.

Niniejszym zawiadamiamy, iż Kol. W. Podgórski został wybrany jako delegat Stow. Polsk. Mł. Postęp. „Spójnia" na VIII Zjazd Związku Stow. Polsk. Mł. Postęp.

Zarząd „Spójni"

St Polskiej Mł Postępowej
Spójnia
W LEODYUM

Emy. Górkiewicz
Bol. Czarnkowski
Henryk Mierzejewski
Edward Michałowski

Lwów 24. VII. 1908r.

22

Niniejszym zawiadamiamy ii kol. Dowiatowicza wskaz wybrany jako delegat Stow. Polsk. Mł. Postęp. „Spójnia" na VIII Zjazd Zwiazku Stow. Polsk. Mł. Postęp.

Zarząd „Spójni"

Eug. Górkiewicz
Bol. Czarnichowski
Henryk Mierzejewski
Edward Michałowski

St Polskiej Mł Postępowej
Spójnia
W LEODYJUM

Leodyjum 24. XII. 1908 r.

23

Niniejszym zawiadamiamy, że kol. H. Mieczewski został wybrany, jako delegat Stow. Polsk. Mł. Postęp. „Spójnia" na VIII Zjazd Związku Stow. Polsk. Mł. Postęp.

Zarząd „Spójni"

Emy. Górkiewicz
Bol. Czernichowski
Henryk Mieczewski
Edward Michałowski

St. Polskiej Mł. Postępowej
Spójnia
LEODYUM

Lwów. 24. III. 1908 r.

24

Niniejszym zawiadamiamy, że Kol. J. Dattinger został wybrany jako delegat Stow. Polsk. Młodz. Postęp. „Spójnia" na VIII Zjazd Związku Stow. Polsk. Mł. Postęp.

Zarząd „Spójni"

Eug. Górkiewicz
Kol. Czernichowski
Henryk Mierzejewski
Edward Michałowski

St Polskiej Mł Postępowej
Spójnia
KOŁO

Lewiatan 24. XII. 1908 r.

25

Niniejszym zaświadczamy, że tow. Eug. Górkiewicz został wybrany jako delegat Zarządu Związku na VIII Zjazd Związku Słow. Polsk. Młodz. Postępp.

Zarząd Związku

Eug. Górkiewicz
Henryk Mierzejewski
J. Dublinger
Adam Skibiński
Kazimierz Downarowicz

Związek Postępowej Młodzieży Polskiej
Zarząd

Leodium 24/XII 1908 r.

26

45

ADMINISTRATION DES TÉLÉGRAPHES.
Beheer van Telegrafen.

TÉLÉGRAMME TELEGRAM

Il est interdit aux porteurs d'accep[ter] aucune gratif[ication].

De bestellers [mo]gen geene be[lo]ning, hoe [ge]genaamd, aanva[rd]den.

ARRIVÉ à — Aangekomen te
LIEGE 24 DEC 08 (CENTRAL)
à (te)

= LIEGE BELGIQUE RUE SIRENE
33 PREZYDYUM ZJAZDU =

Indications de service les plus usitées inscrites éventuellement en tête de l'adresse, en toutes lettres ou en abrégé :
Meest voorkomende dienstaanwijzingen die, als er zijn, voluit of verkort vóór het adres worden geschreven :

D { Télég. urgent. / *Dringend teleg.* } **RP** { Réponse payée. / *Antwoord betaald.* } **XP** { Exprès payé. / *Bode betaald.* } **PC** { Télég. avec accusé de réception télégraphique. / *Teleg. met telegrafische kennisgeving van ontvang.* } **PCP** { Télég. avec accusé de réception postal. / *Teleg. met kennisgeving van ontvang per post.* }

L'État n'est soumis à aucune responsabilité à raison du service de la correspondance privée par voie télégraphique (Loi du 1er mars 1851, art. 6).
Luidens art. 6 der wet van 1n Maart 1851, is de Staat geenszins verantwoordelijk voor den dienst der bijzondere telegrammen.

Déposé à / *Aangebode* LWOW 13. - 228 44 2/35 **à** / *te* **N°**

WITAMY SERDECZNIE ZJAZD UZNAJAC PORZADEK OBRAD ZA NADER
DONIOSLY PRZESYLAMY ZYCZENIA BY OBRADY I UCHWALY ZJAZDU SILNEM
ECHEM ODEZWALY SIE W ZYCIU UMYSLOWEM MLODZIERZY POLSKIEJ PRAGNIEMY
BY PRACA WASZA OWOCNE PRZYNIOSLA REZULTATY = BRATNIA POMOC
SLUCHACZOW POLITECHNIKI LOWOW +

Établissements généraux d'imprimerie. Série G, n° 7. — Bon 61-19

Upoważniamy do reprezentowania nas na Zjeździe Z. P. M. P. Kol. Mieczysława Dobrzańskiego

6

REDAKCJA „PROMIENIA"
Za
pisma poświęconego
sprawom [illegible] szkolnej

Marjan Kukiel

Z. Szczerek

7

Miesięcznik „Promień", po nowej kilkumiesięcznej przerwie, rozpocznie w styczniu r. przyszłego nowy okres istnienia, opartego o silniejszą niż kiedykolwiek podstawę: kilkuset młodych kolegów, uczniów szkół średnich, grupujących się dokoła dawnej redakcji pisma. Przeznaczamy nasze pismo przedewszystkiem dla młodzieży szkół średnich w austr. i pruskim zaborze, ale pragniemy nadal służyć za trybunę dla bratniej instytucji, za jaką uważamy Wasz „Związek". Przedstawicielstwo nasze na Waszym zjeździe powierzamy naszemu dawnemu współpracownikowi, kol. Dąbrowskiemu.

REDAKCJA „PROMIENIA"
pismo [illegible]
sprawom [illegible] szkolnej

Za

Z braterskiem

Marian Kukiel

9

Petersburg 1908 r.

Zarząd Związku Młodzieży Postępowej w Petersburgu niniejszym poświadcza, iż przedstawicielem Jego na Ligę Związku Młodzieży Postępowej za granicą w Lipsie w grudniu roku 1908 delegowanym został Kolega Bronisław Breza

Sekretarz Zarządu Bohdan Kossakowski

Jerzy Wilczyński

Bolesław Bohaty

Ludwik Altberg

Z.M.P.

Do Zarządowego Prezydjum
VIII Zjazdu Stowarzyszeń Młodzieży Postępowej
„Związek"
w Łodzjum

Delegatem Stow. młodzieży Postępowej „Związek" we Fryburgu jest członek tegoż Stowarzyszenia kol. Joachim Hempel. –

Podpisy: Prezes Stow. Stanisław Reicher
Skarbnik: Paweł Dull

Stow. Pol. Mł. Post.
Zwiazek
FRIBOURG (SUISSE)

10

„ŻYCIE“
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

50

Upoważniamy Kol. Medowola Doszarowicza
do zastępowania nas na zjeździe młodzieży postępowej w Leodjum
w r. 1908.

Za

Dr. Mieczysław Ortowicz
przewodniczący.

ŻYCIE
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ AKADEMICKIEJ
MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ
WE LWOWIE

Kazimierz Świtalski
sekr.

12

Stow. postępowej młodzieży polskiej
„SPÓJNIA"
w WIEDNIU

Na delegata na Zjazd Związku Stow. P. M. P. Zagr. odbyć się mającym w Lwowie w Grudniu r. b., wybranym został na Walnym Zebraniu Stow. Post. M. P. „Spójnia" w Wiedniu, kolega Jan Strelecki, przewodniczący tegoż stowarzyszenia.

Kol. Jan Strelecki reprezentuje 72 członków naszego stowarzyszenia wobec tego w myśl ustawy Zw. St. P. M. P. Zagr. rozporządza na zjeździe 4 głosami.

Za Zarząd

K. Klimaniewska
sekr.

J. Strelecki
przewodniczący.

Stow. postępowej młodzieży polskiej
„SPÓJNIA"
w WIEDNIU

13

Wiedeń w Grudniu 1908 r.

ORIGINAL LEINEN
OMMERCIAL-POST

XIII zł.

25/XII Genewa

52

Sprawozdanie

Na Zjazd

29 na rzecz Kasy Zjazdu

1908(?)

Dnia 12/XII zawiązane zostało w Genewie pod kierunkiem obyw. Kozłowskiego „Seminarjum filozoficzno-społeczne."

Do Seminarjum zapisało się 30 osób.

Posiedzenia odbywają się co tydzień. Dotychczas odbyły się 3 posiedzenia mowy licznym udziale członków i gości.

Celem Seminarjum jest syste-

tyczne samokształcenie.

Cel ten ma być osiągnięty za pomocą pisania i odczytywanie referatów z danej gałęzi wiedzy, a następnie przez rozwinięcie dyskusyjne na temat poruszony przez referenta.

W bieżącym semestrze seminarium zajmuje się kwestią ustroju politycznego w Dawnej Polsce, badając go porównawczo z ustrojem politycznym innych państw dawniejszych i współczesnych, a także z idealnemi ustrojami państwowemi, nakreślonemi przez pisarzy różnych czasów i kierunków

Dotychczas były wygłoszone:
Rozbiór ustawy obyw. Kostrowickiego.
Idea Państwa

Referaty z dziedz:
Sejm polski" Karejewa
"Le regime socialiste"
" Renard'a

Obiecane są referaty:
Sejm polski" Pawłowskiego
" Konstytucya szwajcarska
Konstytucya Stanów Zjednoczonych.

Posiedzenie Seminarjum Chwilowo zawieszone, rozpocznie się po świętach.

3 Moskwa 26. XII. 1908 r.

Zjazdowi Polskiej Młodzieży Postępowej
śle my pozdrowienia i życzymy powodze-
nia w pracy nad organizowaniem postę-
powych żywiołów naszej młodzieży dla
walki z wstecznictwem.

Nie będąc w możności wysłać na zjazd
delegatów, pragniemy jednakże wiedzieć,
co robi, co myśli i do czego dąży nasza
młodzież postępowa; ponieważ zaś obra-
dom tego będą obrady i rezolucje zjazdu,
prosimy o przysłanie nam jaknajobszerniej-
szego sprawozdania z jego przebiegu. Pra-
gnąc bowiem nawiązać trwałe stosunki
z organizacjami postępowej młodzieży polskiej,
prosimy Zarząd Związku Polsk. Młodzieży Post-
powej o poinformowanie nas o tym czy-

osobiście dziedziców swego organizacyjnego i ideowego kierownictwa nas z innymi podobnymi zobowiązywaniami.

Żeby nam pozostała dość Kolegom więcej pojęcia o naszym programie i kierunku, zamieszczamy tu 1-szy punkt naszej ustawy i 2 odezwy, wydane przez nas w czasie tego roku dziewięćsetnego.

Zarząd Związku Socjalistycznego
Młodzieży Polskiej w Monachium.

Adres nasz pozostał ten sam, z którego Koledzy już nas korzystali.

Sprawozdanie z działalności

Tow. Młodz. Polsk. w Bukareszcie „Promień"

24

Stowarzyszenie niniejsze w Bukareszcie istnieje już od wiosny, lecz w przeciągu roku, na skutek powstania nowego stowarzyszenia „Spójnia", nastąpiła fuzja, i w ten sposób powstało tow. „Promień".

Działalność tow. za rok ubiegły była słaba, w znacznym stopniu dzięki słabemu zainteresowaniu sprawami towarzystwa ogółu młodzieży. Urządzono dwa odczyty St. Przybyszewskiego, i odczyt Wacł. Makowskiego, które jednak nie przyczyniły się do ożywienia ruchu wśród członków kolonii. W każdym razie frekwencja tych ~~udział młodzieży na~~ odczytów była słaba.

Zachodu nie przyniosły one żadnego.

Obecnie towarzystwo liczy 16 członków.
Dzięki przyjazdowi kilku kolegów z kraju, działalność towarzystwa rozwija się, i można mieć nadzieję, że w najbliższym czasie rozwinie się ono jaknajlepiej. Obrany został nowy zarząd; proponowane są różne środki w celu zwiększenia działalności Promienia. Słowną naszą troską będzie na razie urządzenie polskiego lokalu, którego brak dotkliwie daje się uczuć, i odbija się równie szkodliwie na życiu całej kolonji, jak i na działalności Promienia. Posiadamy czytelnię i bibljotekę, z której korzystają oprócz członków Towarzystwa, jeszcze k. 2. członkowie czytelnicy, którzy opłacają składkę, równą co do wysokości składce członkowskiej. Takich członków czytelników jednakowo 18. Wszystkie, Promieniu jak pomimo wszystko środki, skupiają wokoło siebie życie kolonji, i rokują na przyszłość jaknajlepsze nadzieje.
Z koleżeńskim pozdrowieniem
Za zarząd sekr. Mieczysław Kwiatkowski

Zaczęty z gr 1908 r. Petersburg 28

Petersb. Kolonia Pols składa się z blisko 3000 studentów. Istnieją dwie znaczniejsze idejowe organizacye, Zjed. Mł. Nar. Im Ad. Mick. i Z. M. Post. oraz dwie Ogólno studenckie: Kasa" i Kuchnia" oraz Bibliotheki uniwersyteckie." Związkowcy należą do obu tych ostatn. ~~organiz~~ gdyż są one rzeczywiście bezpartyjne (wystąpień na zewnątrz bez porozumienia się obu ostatnich nie czynią) i są poważnemi organizacyami społecznej samopomocy oraz jednymi z ważnych łączników rozrzuconej po rozmait. zaułkach nauczon młodzieży Polskiej.

Z. M. P. w Pt. powstały został do życia przez grono młodzieży stojącej najbliżej jednej z wiejskich organizacyj politycz. w kraju. Ogólno i bezpartyjna firma została nadana Związ. celowo gdyż w gruncie rzeczy nigdy nie stanowił on oddziału, czy frakcyi partyjnej, choć cel jego główny - przynajmniej

w pierwszych latach istnienia – wyrażał się w niejawnych sympatyach politycznych (jego) założycieli. Petersburg dzisiaj bliższej granicy a bardziej jeszcze, – dzięki ześrodowaniu olbrzymiej ilości młodej inteligencji w wyższych zakład. naukow. stanowi punkt pierwszorzędny w życiu każdej organizacyi politycznej, tem bardziej, rewolucyjnej. Z. M. P. więc staje się jak by instytucyą pomocniczą jednej bowiem z partyj politycznych dostarczając jej przedewszystkiem członków i sympatyków, wyrabiając w nich pewne ściśle już określone przekonania polityczne i dając wyszkolonych organizacyjnie. Niemniej dla partyj jest ważną pomoc materyalna otrzymywana przez Związek; w pierwszych latach istnienia Z. M. P. dostarczył partyj do 3000 r. co wówczas stanowiło sumę dość poważną. Organizacya wewnętrzna Z. M. P. w początkach rewolucyjnego wówczas (40 ort.)

(1902-5 r.) jego istnienia ustalają: 1) Koła samokształcenia o zakresie: studiowanie progr. partyjnych celem wyrobienia przek. politycznego oraz naukowe studya.
2) Rada z delegatów kół tamtych
3) Prezes wybierany przez Radę.
Na zewnątrz zjawia się Z.M.P. wydając gazetę „Wolność" (1902-5) posiada delegatów do istniejących organiz. Og. St. Rad. Rady Federacyjnej potem „Komunistyczna Federacja" jak również energicznymi protestami przeciw ograniczeniu przez N.D. praw białoruskich w Og. St. organ. Pol. ~~wraz z tem organ. i zapowiedź obrony na wszystkie wypadki~~ oraz innemi wystąpieniami odpowiednio do przeżywanej chwili.
W okresie rewolucyi (1905-6) Z.M.P. mało ma wspólnego z życiem akademickiem które staje się wyzyskać tylko dla celów wyżej wspomnianych i jest jego bezpośrednio czynny wraz z partyą tak że

z powodu świeżego kontaktu wysyła już wspólną delegację do wyż wzp. Inst ng St. Rus. (Rada Feder i Komunę. cob).

Tu zamyka się okres pierwszy działalności i rozwoju Z.M.P.

Wobec uznania terytorialności partyj t.j. zwinięcia komit. part. po za granicą kraju części założycieli, ~~we okresie największej swobody~~ (stanowiąca teraz już tylko grupę partyjną), w okresie największej swobody, występuje z niebezpiecznym dla Z. M. P. wnioskiem, a mianowicie: wychodząc z założenia że studentarja powinna się różniczkować i wprost wstępować do istniejących miejscowych organizacyj politycznych, i że wszelkiego rodzaju retorty ideowe czy komory celne w chwili masowej akcji nie przedstawiają żadnej wartości — grupa artystów proponuje zwinąć Z. M. P. na zawsze.

Przeciw

Temu wnioskowi wystąpili tak mięszowi jak i byli St. warszawscy, którzy zdając sobie sprawę z ujemnych wyników zwinięcia lub zamarcia pozt. organizacji studenckich, motywując swój protest dotychczasową działalnością zarządu który oparał się instytucjach o szerszym, niż ścisle partyjny, zakresie pracy, gdyż: 1) wpływał na uświadomienie polityczne nie tylko studentów organizując wiele tysięcznych mityngi na których stronnictwa polsko-rosyjskie wystawiali leaderzy stronnictw politycznych oraz siły naukowe jak Rodicrew, Particelja Beaudoin de Courtenay i inni. Grupa przeciwna zwinięciu Z.M.P. pozostaje w nim w dalszym ciągu i pierwsze starania przykłada do zreformowania jego organizacji: Zgromadzenie Wyborcze ord. wybiera Radę Z.M.P. i Prezesa tu ustala kompetencje całego zarządu

W 1906 r. ukazuje się pierwsza pisana ustawa Z.M.P. Organizacyjnie ~~stanowiła~~ studencka czysto kulturalną stanowiła: Zgromadzenie Walne członków wybierające na zasadzie proporcjonalnej wedle list głosowania Radę i Prezesa Z.M.P. Ten zaś ostatni powołuje (za zgodą Rady) zarząd Z.M.P.

Ten ostatni w latach ubiegłych przystąpił do zorganizowania sekcyj naukowych dla swoich członków ~~ale~~ okazało się jednak że te nie mogą zrywalizować z wykładami w instytucjach rządowych. Pozostało tylko sekcyjan np. Zabytki pol. w Petersb. i krajoznawcza przetrwały do dziś dnia. W Wiśniowy, jedynie * Elem. uniwersyt. przy Towarzystwie zwyżkowym

Po skodyfikowaniu dawnych nieokreślonych ustawów Związ. przystępuje do nowej

7.

działalności. Z upadkiem rewolucyi studentarya w znacznej ilości wycofała się z szeregów partyjnych natomiast baczniej sza uwagę zaczęła zwracać na własny ruch zawodowy. W r. 1906 Związ. stara się przedewszystkiem zwalczać wpływy ND na gruncie stud. w najważniejszych instytucjach Kasie, Kuchni, i Bibliotece (uniwersyteckiej) do których należy około 1500 stud. polaków. W 1907 r. na tem polu Związ. liczący już 370 zorganizow. ortodoksi pierwsze zwycięstwa przeprowadzając większość swoich kandydatów i zmieniając konstytucyjne formy dg. Stud. organ ~~wprowadzając~~ na bardziej postępowe wprowadzając proporcyonalny wybory, ścisłejszą kontrolę, wolniejszą krytykę zarządów i t.d.

W stosunku do Studentaryi związki

Związek zdobywa się na akcyz dotychczas przez młodzież polską nie praktykowaną, a mianowicie: staje on z własną listą podczas wyborów do Rady starostów (uniwersyt, politechnika) i przeprowadza swoich kandydatów.

Pod względem idejowym kroku tego odpowiada decentralistycznym tendencyom związku; jego postulatom odrębności kulturalnej i prawa każdej narodowości stanowienia o własnym losie.

Pod względem praktycznym dzięki temu otwarł Związek wielkie pole przy materyalnem zaopiekowaniu kol. polaków ponieważ ci ostatni nie posiadają „Semmelrecht", które przy rozdzielaniu stypendyi wydają świad. o ubóstwie i t. d.
Dzięki temu leż starania Związku przed Delegacją w Radzie Starostów uniwers.

oraz poparcie przed Senatem uniwersyt.
ze strony prof Ptaszyckiego utworzenia rozkaz.
katedra hist. literat Polsk oraz
utworzenie katedra Kodeksu Napoleona
ważna dla kolegów z Królestwa

Lecz krok ten wywołał protest
ze strony grupy centrolewicowców
(w ogóle krytycznie całą, ~~w drugiej~~
~~fazie jego rozwoju~~ orientacji
~~patriotycznej~~) Związku w 2ej fazie jego
rozwoju) skutkiem którego jednak
licznie więcej owa grupa straciła
członków niż związek

Protest ten jednak wpłynął na
wyraźne zaznaczenie nowej 3ciowej
fazy Z. M. P. – pozbycie się wszelkiej
zależności od nakazów i pomiędzy
wpływów jakiejkolwiek partyi
politycznej.

Pozatem Zw. organizuje stale odczyty publiczne z dyskusyą sprowadzając prelegentów lub korzystając z sił miejscowych, bierze udział w zjazdach tak polskich jak i rosyjskich (w Moskwie, w Warszawie (zjazd artist)) [redacted] bierze udział w organizacyi sądu ob. stow. [redacted] nad Tajnymi strejkami w Król. Pol. [redacted]

bierze udział w Lwowskim strejku studenckim pociągając za sobą dla solidarności wystąpienia i uchwały N.D.

Po za tem Związek przez cały czas swego istnienia energicznie występuje we wszystkich wypadkach życia politycznego oraz publicznego

wydające odezwy lub (biorące
czynny udział.

Program pracy na rok bieżący
jest następujący
1. Postęp demokratyzm kontrola.
1) Uniwersyt. ludowy
2) Sekcye (te które się zgłoszą
do zarządu)
3) Legalizacya
4) Zawiązanie stosunków i innemi
organizacyami pol. w Rosyi
5) Zjazd kerparkyjny og Stud.
Polski w sprawie stanu
król. pol.

nadmieniając iż w Petersb jest
obecnie około 200 byłych Stud.
Warsz. zrzeszonych „spójnią" i
„Zjednoczenia"

VIII 24.

52 64

Sprawozdanie „Spójni" lekcyjnej za czas od kwietnia do grudnia 1908 r.

Ożywiona działalność „Spójni" od rozpoczęcia r. j. od stycznia 1908 do wyjazdu z Zurichu, z powodu kończącego się semestru letniego - sprowadziła się do minimum. W okresie sprawozdawczym zanotować wypada: wiec urządzony w sprawie Lejkotu Uniwersytetu Warszawskiego, urządzony wspólnie z grupą zjednoczeniową. Wiec zgromadził prawie całą młodzież polską z Lozanny. Po ożywionej dyskusji uchwalono rezolucyę Lejkotową (jednogłośnie).

W okresie sprawozdawczym Spójnia odbyła 4 zebrania, z których jedno pozjazdowe - sprawozdawcze, drugie dyskusyjne nad uchwałami zjazdu. Podczas wakacyi działalność Spójni redukowała się do prenumeraty pism. Z rozpoczęciem semestru zimowego

30

życie w Stowarzyszeniu zaczęło bić żywszym pulsem. Lektorat odbyło dla 2, ~~pierwszy~~ oraz następujące odczyty:
1/ Jonscy filozofowie przyrody 2/ O Sokratesie, Platonie i Arystotelesie 3/ Kartka z dziejów romantyzmu. Poza tym spójniane wygłosili odczyty w kołkach: naukowo technicznym: 2 odczyty o fotach Herbsta oraz w robotniczym kółku biologicznym: z inicjatywy spójniany kółku biologicznym 5 odczytów następującej treści: ~~[illegible]~~ z Historji biologji

Razem koły w semestrze bieżącym spójniane wygłosiły 10 odczytów.
Członkowie Spójni przyjmują żywy udział poza tym w kółku naukowo technicznym oraz w kółku biologicznym, wreszcie w Bratniej Pomocy, jednoczącej postępową część kolonii polskiej w Londynie, przez spójniany wielu kolegów stojących poza Stowarzyszeniem

Wszyscy wyżej wymienieni należą do Rady emigracyjnej, do której w miesiącu bieżącym przystąpili członkowie drugiego polskiego stowarzyszenia w Londynie.

Spójnia prenumeruje następujące pisma: codzienne: Nowa Gazeta, Głos warszawski, Przegląd poranny, Słowo; periodyczne Krytyka, Przegląd społeczny, Wiedza, Kosmos, Wszechświat, Sfinks, Robotnik, Czerwony sztandar, Myśl socjalistyczna, Przedświt, Przegląd socjaldemokratyczny.

A

66

Sprawozdanie z działalności Stow. Pol. M. P. Związek we Fryburgu
Na VIII Zjazd P. M. P. Zw.

33

„Od dnia 1 maja r. b. do dnia dzisiejszego"

Ważniejsze placówki „Związku" we Fryburgu oceni każdy, kto zna tamtejsze stosunki. Stosunki te pójdą wtedy jak na pierwszy rzut oka za 6. nie sprzyjające wielkiej idei postępu. A więc przedewszystkiem: wybitnie katolicki charakter uniwersytetu, duży odsetek ziywiołu reakcyjnego wiernej do ostatniej polskiej; na młodzież zwykle przybyłą z Kraju. To też przez długi czas cała Kolonja polska, dosyć liczna bytu pogrążona w głębokim śnie letargicznym, nie były tam prowadzone prawie żadne kwestje aktualne, które głębiej budziły żywe zainteresowanie. Nawet wybuch rewolucji w Kraju nie zdołał ich odrazu wyrwać z letargu intelektualnego.

Stan ten, ze względu na charakter czysto uniwersytecki dawnej Kolonji polskiej, nie byłby wcale groźnym dla tutejszej katolickiej Kolonji polskiej, gdyby nie to, że do Fryburga zaczyna się zjeżdżać młodzież, która swoje wykończyła szkoły polskie. Młodzież ta przynosi z sobą wielki wpływ z Kraju idący rewolucji; ale niekiedy, równocześnie

z niemi zarodki zwątpienia i reakcji.
Zwalczyć we Fribourgu grunt podatny do szczytnego zmechcenia w sprawach społecznych, sytuacyjnie, i jest już na zawsze skończone, jako element twórczy dla społeczeństwa polskiego.
Zadaniem Związku Fribourskiego było już nie tylko wypracowanie nowego zarysu metodycznego w sprawach społecznych, ale rozszerzenia zakresu tych zasad już tylko, jawnego rozwinięcia rewolucyjnego. Zadanie to było bardzo trudnem. Z jednej strony bowiem Zjednoczeniowe Filareccja, przeciwdziałała przeciwnym silami powstaniu Związku we Frib., jako skoncentrowania Kwiatowo przeciwnego sobie, z drugiej strony, postawa Rosyi i Rządy Rosyi polskich jawne zaczepnych wrogów naszych.
Pierwszy okres działalności Związku we Frib. był już przedstawiony na VII Zjeździe w Zürichu. Był to okres organizowania się, zaciętej walki z dotychczasowym wpływem Filareccji.
Teraz po ustaleniu się stanowiska, po ukonstytuowaniu się jego centrum, Związek zaczął systematycznie robotę. Pierwszą kwestyą, która zajęła całą duchowość Kolonji, była sprawa roboty Reformatorskiej prowadzonej przez Filareccję (razem z Rosyą i Klerykami polskimi) między chłopami wychodźcami, pracującymi na roli w okolicach Fribourga (Koło 400 robotników). Filareccja prowadząc robotę oszukańczą, od

kilka już lat, doprowadziła do tego, że dzisiaj wypadło jej z kantaŋ klerykalizmu całej linji, prowadząc nadal dzieło ogłupiania chłopów. Będąc w położeniu bez wyjścia, Filareccja, zwróciła się do Związku z propozycją wspólnej pracy. Związek postawił za warunek, współudziałowanie w pracy, wykluczenie czynników klerykalnego z pracy oświatowej. Podczas długich pertraktacji, i dysput wyszła na jaw cała robota Rosji, wprowadzonych za pośrednictwem Komisji Oświatowej Filareccji. Najcharakterystyczniejszy rys ich pracy nad oświatą był oczywiście nas postępowaców, ich pojęcie tolerancji w obcowaniu chłopów, (dowodzi nam Rosyan popalonych, i garść bardzo dostarczonych przez Związek Kolonizacji robot. polsk. Za działalność Rosji zmusiła Filareccji, naturalnie pod naporem opinji Związku, do wydalenia kilku z pracy przed sąd Honorowy, który wykluczył dwuch Kolegów z Filareccji za ich działalność agitacyjną w Komisji Oświatowej.

[tutaj muszę dodać że w ustawie Komisji Ośw. jest specjalny § który zabronił prowadzenia agitacji partyjnej. Działalność Komisji ograniczona się tylko do prowadzenia roboty kulturalnej t. j. do nauki czytania i pisania po polsku. Paragraf ustawy pozwalał tylko na działalność agitacyjną (t. j. podług moich przekonań) w tym wypadku, gdy dany robotnik sam

zwrócić się z zadaniem o wyjaśnienie nam
stanowiska politycznego jakie Kozia polskiej.
Wszelki udział „Związku" w pracach
Komisji Architektonicznej zwróciło tę organiza-
cję na zupełnie inne tory.
Praca nasza wówczas prowadzona b. ener-
gicznie, dała przytoczyć, że wszystkie
co bydgoskim (w niedziele lub święta) wyjeżdżało
do b. Kolegów w różne punkty Kolonji
robotniczej polskich koło Fribourga.
W pracy tej, spotykaliśmy się ciągle z
państwowem Klerem, który wszelkimi siłami
wyprzeć nas z jej chciał przez nas
pokrzywdzonych. Niektórzy księża przyznać, że
wpływy ich były b. silne na ogromny lud
bawarski, że rozporządzają oni zarobkiem
Rusami, przeważającemi im drogą odwiedzają
Kolonji robot. Wobec tego rezultat nie
jest taki jak można było by się spodzie-
wać z naszej nakładanej pracy.
Walkę tę prowadzimy do dziś dnia.
Drugi niemniej ważny rys naszej działal-
ności jest sprawa uniwersytetu Fryb.
Uniwer. Fryb. nasz charakter katolicki
wpływa na rozwój ideałów postępu
w sposób wyraźny na Rosyjskiej.
Dowodem tego była sprawa docenta
studentów polaków, którzy zademonstro-
wali przed wtargnięciem miejscowych (rektorem)
jednego z Kolegów pol. (skutek tego był
taki że senat Katedrę zawiesił wydania
dyplomu doktoratu.

Feldwary

5.

68

„Związek" powstał na sprawę przed ogółem opinji Kolonji polskiej urządzając wiec (Związek, Filarecja, Bratnia Pomoc, Kuchnia polska, Kooper. „Wisłanja", Kasa spożywcze, i.t.p.) Na wiecu tym Związek przedstawił konieczność istniejącej wyrównania zwrotu odszkodowania rektorowi Univer. za uprawnienie systemu dominującej. Rezolucja ta upadła przy głosowaniu większością głosów. Wtedy „Związek złożył do protokułu „votum separatum" podpisane przez członków „Związku." W takim czasie wiecu postanowiony był wniosek wystawienia sądu „honorowego" nad tymi dezorganizatorami ogół większością zgromadzenia odrzucony. (Protokół wiecu jest i listy urzędowe rektora znajdują się w archiwum „Związku".) W Dziekanowicach Kulturalnej Związek Frieb. otrzymał dość dużą ilość urządzając wiecu adresów i pozdrowień (członków Związku) Odezwy było 5. (Feldmana, Zeberskiego, Tomeckiego, Limanowskiego i Jaworzyńskiego.) Zebrań zwyczajnych 9. (od 1 maja 1908 r.). Co do wpływu na ogół Kolonji polskiej ma Frieb. można powiedzieć że opinja ogółu Kolonji zależna jest od nastroju. Prawie wszystkie poważniejsze instytucje studenckie są w naszych rękach (zarządy ich składają się członk. Związku) Czytelnia (160 czł.) Kuchnia polska (50 czł.) Bratnia pomoc (do 200 czł.). (dane statyst. są nie ścisłe)

Liczba członków do walnej 24 po wak. 12. (Liczba zmniejszyła, wypadem Kal. do innych okr: wank.)

Sprawozdanie Kasy Tow. Związek" za Kwiat: od 19 maja 1908 r. do 14 grudnia tegoż roku

---

Ogólny dochód 61 fr. 10 ct (z kas okr: wpływy 43 fr 15 ct., zaś przesłało z odsyłów 17 fr. 95 ct.

Ogólne wydatki 32 fr. 40 ct. (Komisja Obrachunkowa 13 fr 80 ct)
Wysłano do Zarządu Związku w Londynie 6 fr. Korespondencja i przesyłki pieniężne 3 fr. 55 ct podróż delegata do Berna 20 ct (w celu reorganizowania Związku w Berne)
Stempel 5 fr. opłacenie cali 1 fr 50 ct.
Podróż delegata na zjazd VIII w Lond: 25 fr.

W Kasie przesłało 3 franki 70 ct.

Delegat z Fribourga

Joachim Hempel.

26 grudnia 1908 roku
Londyn

Paryż

VIII z/i 37 69

Sprawozdanie za rok 1907/8.

Sprawozdanie niniejsze obejmuje pracę czasu od dnia 23/listopada 1907 do dnia dzisiejszego (19/XII 1908). Jeśli porównać działalność „Sfinksa" za rok ubiegły z jej działalnością za rok 1906/7, na pierwszy rzut oka musi się zdawać, że porównanie to wypadnie na korzyść zbiegłego roku. Wielki, bodźce to prawdę tylko pod pewnym względem: pod względem interesowności życia „Sfinksa". W zbiegłym roku akademickim zniknęło zebranie „Sfinksa" odnoszące się swoją tematyką, zaciekawieniem i nawet przy, jakie wzbudzały z wielkiemi, bez wyjątku się interesującemi losami stowarzyszenia członków. Bardzo często, często wkrótce później przekonać, czy też wskutek różnicy poglądów, dochodziło do ostrzejszych starć między członkami „Sfinksa", tak że obrady stowarzyszenia zupełny zwykle, bez zarzutu stawania to kończyły się pomyślnie, bo wreszcie fakt, że „Sfinksa" jest jedynym ośrodkiem, który między tą młodzieżą porządku i ile funkcjonowałby nie gorzej pomyślnie, ale normalnie. Na takiej zasadzie, które musi się dobrze strzec, że powodzi się stowarzyszeniu życiem interesującem, i które przypisywałem, zresztą rok szkolny 1907/8; nie przyniósł on jednakże, niestety, tego, czego się można było spodziewać: nie odbył się ogólny „Sfinksa" na silnej podstawie, nie odbył przynajmniej się do stanu normalnego. Co „Sfinksa", jako instytucji, upadła za tem czas, świadczy otem powodzie: fakt, że materjałów bardzo dużo stoi i że wskutek tego na razie nie mamy miejsca, nie jest zbyt dobrym argumentem, ale bardzo dokładnie wstrząsa z pośród „Sfinksa" funkcjonowania. A zasadnicze leży następujące: 1° zupełny zanik zbierania składek, siedzący więc system nieobierania składek, co jest konsekwencją przyczyny dzisiejszego stanu „Sfinksa", 2° brak zainteresowania „Sfinksa" ciągu kolegi polskiej.

Drugi zarzutek nie musi szczególnego zaczepienia, o ile nie było poparte pierwszym, bo „Sfinksa" mogłoby normalnie funkcjonować, gdyby członkowie interesowali się jej losami i stale przychodzili na zebrania, regularnie

stanili składki. Ale zależy tylko od systemu pobierania składek.

Zarząd dzisiejszego zebrania najlepiej określi dzień „Spójni", na którym zajdzie zresztą środki przeciw dalszemu jej upadkowi, my zaś, licząc, pozostawiamy dopełnienie tej pracy, udzielając bliższych szczegółów egzystencji „Spójni" za rok zbiegły.

Przechodzimy do dzisiejszego.

W roku przeszłym „Sp." liczyła 48 członków, z roku 1906/7 — 46, tak że liczba członków wzrosła o 2[illegible]; zjednoczyła ich — do nauki członków bo nie płacą składek i mało się interesują sprawami Stowarzyszenia.

Zebrań ogólnych II, z roku 1906/7 — 8. O ubraniach można tyle powiedzieć, że wszystkie się członkowie nadsyłanie zaświadczeniem, jakie otrzymali z członkostwa; co zatem dnia, tyczyła członków, jaki członkowie ci z nich brali.

Stan finansowy przedstawia się krótko. Dochód za cały rok ubiegły wynosi 523 fr. 25, z którego zebrano 102 fr. przypadają na składki. Jeśli dnia pod uwagę, że składek pozostałych zebrać fr. 415, to rzeczywiście dochód z Kasie wynosiłby 86 fr. 55, liczę otrzymanie lokalu do 1 kwietnia 1909 r. Takiej rzeczywistości, że do nieregularne zbieranie składek jest głównym „bolączką" „Spójni", bo o ile zebralibyśmy całkowitą sumę należną za składki, mielibyśmy dziś z Kasie 226 fr. 95. Koleżanki, jest winien do tylko o roku przeszłym, za liczę pod uwagą tam, które koleżanki i koledzy przybyszy z Paryża, a nawet obecni dziś na zebraniu, do dnia Sprawozdania za lata ubiegłe. To krótkie sprawozdanie że stanu kasy mówi wyraźnie, że „Spójnia" między funkcjonowanie normalnie, nie tworzy się o lokal i będzie pewną jutra, ile, jakiem już wyżej podkreślił, składki tylko nadzwyczaj regularnie. Wtedy, mając do dyspozycji pokaźną sumę 226 fr., zarząd mógłby myśleć się z urządzeniem kącika nadchodzącej pisma, potem do urządzeniem biblioteki przez zakup dzieła dzieł literatury współczesnej. Bo i

biblioteka i czytelnia są zbiorem dostępnym dla wszystkich. Pomimo, brak rozległej sali, czytelnia jednak bogatemu kosztownej mapy być brak lub, chociaż książki te przechowywane. Pod tym względem działalność „Sfinksu" na rok ubiegły przedstawia się opłakanie. Koło. Bibliotekarka przeciętnie otwarte we wtorek (dzień wydania książek) regularnie wypełnia czytelników, i dzięki temu nie oczekiwania przeszło godziny (z pewnością bardzo rzadko zdarzającym wypadkiem). Co do ilości dni, stanowiących bibliotekę stowarzyszenia, ilość ich porównuje takiej, jaka była w latach ubiegłych: dni 550 wynosi 50.

Czytelnia do tej pory mniej, rozwijała się niemal gorzej. W Krakowie, gdy delegat „Sfinksu" wyjeżdżał na Zjazd P. K. P. L., mogliśmy podać następujące cyfry:

pism codziennych	12	Niestety, porównując do ilości pism znajdujących
tygodników	7	tego czasu i dni przedstawia się o wiele gorzej.
miesięczników	8	
pism niepojęd.	5	

Dziś tabela odczytana zredagowana się do 6 odczytów, co się stosunkowo porównaniu z Paryżem miejscowe polskich stowarzyszeń, znajdujących również odczyty. W tych warunkach, gdzie nie obecności nasienie się na stałej miejscowości, działalność odczytowa „Sfinksu" musiała ograniczać się przeważnie zbieraniu abonentów, i z powodu tym bardziej się smutniej, jako z konieczności.

Jeśli dodam jeszcze, że korespondencja „Sfinksu" wynosi z tego roku 112 listów, na które dzienne stowarzyszenia odpowiedzieć z innymi Zarządu, to będziemy mieli wyjść ale jeszcze obraz rozległej działalności „Sfinksu" za rok ubiegły.

Co do pracy na rzecznika, przedstawia się ona, jak następuje: z roku przeszłego „Sfinksu" przyszła obiad z wielu adresami, zainteresowanymi przez byłego Zarząd „Sfinksu"; z nimi tym wyjść obiad prawie wszystkie stowarzyszenia polskie z Paryża.

Następnie „Sfinksu" wysłała 2 delegatów, kolegów Winawera i Feldzyńskiego, na VII Zjazd P. K. P. L., który odbył się z Zarządem jednej z głównych celów tego Zjazdu było zawiązanie przyszłej stosunków między stowarzyszeniami Zrzeszonymi, stosunków, które za ostatnich kilku lat, stały się bardzo luźnymi.

Panią niedrukowanego A. Wyspiańskiego „Sfinksu" wzięła przez wzgląd wzięcia A. Wyspiańskiego i przez wystanie depeszy na ręce prezydenta miasta Krakowa.

Na zakończenie jeszcze dodam, że kilka tygodni temu odbyło się zebranie przedstawicieli wszystkich stowarzyszeń polskich z Paryża, ofiarowanie zaś nieśmiertelnemu „Sfinksu", a celu utworzenia wyższego kursu polskiego. Do ostatecznego postanowienia jeszcze nie doszło.

Kolędy i Kolędy, tak się przedstawia działalność „Sfinksu" za rok ubiegły. Jeśli dodamy do tego, że „Sfinks" jest jedynem pismem, lecz perfekcyjnem stowarzyszenia z Paryża, jeśli weźmiemy pod uwagę znaczenie i doniosłość roli, jaką odegrała z przeciwną Polski wszej egzystencji, jeśli przypomnimy sobie, że we wszystkich wypadkach reagowała z wysoką niezawisłością na wszystkie wypadki natury narodowej czy socyalnej we wszystkich zaborach, czy to przez wskazanie wielu, czy też przez właściwe zajęcie kwestyi tendencyjnej; jeśli wreszcie zastanowimy się nad chlubą dla naszego ~~to~~ przekonania o stosunku do emigracji polskiej — dojdziemy do przekonania, że poparcie tego rodzaju instytucyi jest nietylko potrzebą, ale obowiązkiem każdego dla tego słowa: „polskiego" Koleżeńska, wolność i polskość" nie zatracił jeszcze znaczenia.

Do zarządu zaś mogę tylko tyle dodać, że zdaje, że pomimo szczerej swojej chęci i pracy, nie zdołał postawić „Sfinksu" na tej wysokości na jakiej zostawił i na jakiej stać powinno.

Za Zarząd
Sekretarz „Sfinksu"
A. Cygielstreich

P.S. Sprawozdanie niniejsze zostało przyjęte na Ogólnym Zebraniu „Sfinksu" które się odbyło 19 t.m. i zarządowi z osobna Kol. Mokrzyckiego i Cygielstreichowi udzielone absolutoryum.

1)

71

Sprawozdanie z działalności "Spójni" Stow. pol. stud. pol. w Paryżu.

za rok 1908.

TOWARZYSTWO STUDENTÓW POLAKÓW SPÓJNIA W PARYŻU

I. Na początku r. 1908 "Spójnia" groziła upadek z powodu opłakanego stanu majątkowego i braku zainteresowania się sprawami "Spójni". Na początku roku Dług "Spójni" wynosił 386 f. 50 ct. Dług ten składał się z dwóch części: 1) z kosztów przejścia "Cmentarzem Książąt" pierwszy spłacalny w ciągu 3 lat, drugi spłacony zabawie (po 30 fr. kwartalnie) 2) przybytku, pożyczonego na urządzenie, obecnie stan finansowy znacznie się polepszył.

Działalność adeptowa

II. Spójnia rozgrywała zawody adeptów następujące:

1. a) O referat Zjazdu Związku kol. Brena (referat ten wygłoszony na klubie kół "Koła" paryskiego)

2. b) O paryski Zjazd Uczniowski – kol. Kowalski (dyskusja z kolegami)

2. Polityka międzynarodowa w ostatnich 10 latach kol. Anuszkat (dyskusja)

3. Odrodzenie narodowe Łotwy – ob. Sabrys (dyskusja)

4. "Tygodnik" pisma V. – St. Przybyszewski

5. Rewolucyjność a literatura polska (epoka mickiewiczowska) – ob. Hirszfeld Cohn

2)

6° O „Roży" Kasteli – kol. Bejlin
(dyskusya)

Nadto odbyły się w Paryżu 2 odczyty zorganizowane przez Komisyę Odczytową „Związku" przy pomocy „Spójni"

1° O Riejach Greckim" ; „Dumie o Hetmanie"
– ob. Makowskiego

2° „Przyczynek do psychologii twórczości"
– ob. St. Przybyszewskiego.

Zapowiedziane są następuj. odczyty:

1) Filozofia Hume'a" – kol. Ansicht
2) „Obecny stan polityczny w Kolestinie" – ob. Rappaport
3) „Nowoczesna lokalna francuska" – ob. Mustermilch
4) „Kooperatywa we Francyi" – kol. Sicińyński
5) „Syndykalizm we Francyi" – ob. Iza Zielińska.

Odczyty te albo zupełnie bezpłatne dla członków Spójni, albo też ~~opł~~ członkowie komisyi z nich ulgowe.

Czytelnia i Biblioteka.

Biblioteka „Spójni" składająca się z 400 tomów została złożona w depozyt Tow. „Czytelni polskiej" w Paryżu, za zniżoną członkowie komisyi z niej przy abonamencie książek w „Czytelni polskiej".

Do 1 kwietnia nie wchodzimy zupełnie czytelni Spójni. po 1 kwietnia ~~wchodzimy~~ wspólnie z „Tow. Pracujących polskich", „Uniwersytetem Ludowym", „Czytelnią polską" wynajmujemy lokal na czytelnię. Ten właściciel lokalu, na którego czas będzie wynajęte, obniżono

Towarz. ~~czytelnia i kół~~ Lokal został obiecany przez komunikę, więc z czytelni korzystać nie możliśmy. Od Listopada zawarliśmy umowę z Tow. "Pracy Polaków" i "Czytelnią Polską"; wynajmujemy lokal w Czytelni przy ul. Hauk-Pave № 2. Jest obecnie jest tu wód, ale od Nowego Roku Czytelnia będzie zaopatrzona we wszystkie ważniejsze dzienniki, tygodniki i miesięczniki.

IV

Liczebność „Spójni"

„Spójnia" liczy obecnie 80 członków. Ilość ta przewyższa o dwa nasz stan członków z lat ubiegłych. Składki opłacają dość regularnie.

V

Zebrania „Spójni" i pracy jej referaty

Zebrań „Spójni" odbyło się 10.
(3/I 9/II 13/III 8/IV 13/IV 6/XI 6/XII 13/XII 20/XII 22/XII

VI

W sprawie bojkotu uniwersytetu Warszawskiego dnia 13 tego [illegible] przyjęto wnioski następujące rezolucje:

1) „Ze względu na zupełną bezużyteczność i na złe wpływanie bojkotu z odbiorem zjazdu Leodyjskiego do wiadomości wszystkich „Spójnia" za odbiorem odmowa (+11, −2, wst 5)

2) „Spójnia" po wysłuchaniu referatu kol. Kowalskiego „o sprawie bojkotu szkół wyższych w Polsce w związku z utworzeniem Związku Leodyjskiego i przeprowadzeniu dyskusji nad tą kwestią stanęła, że na zmianę dotychczasowego stanowiska bojkotowego nie ma wpływu i przeciwko do porządku dziennego (+9, −4, wst. 5)

3) „Spójnia" postanowiła zwrócić się do Zarządu Związku, aby zebrał materyał, którego dostarczyły dyskusye przeprowadzone w różnych stowarzyszeniach

4/ uzgodnień i w Zjeździe Leodyjskim w sprawie walki o szkołę polską w Królestwie i wydał broszurę, która by ~~[illegible]~~ jaknajszerzej rozpowszechniona między młodzieżą uczącą się w kraju (+ 13 wst. 3)

Dnia 13 kwietnia w sprawie Zjazdu nad Tamizą jednogłośnie przyjęto (wnioski) zerolucyę:

„Uważając, że stowarzyszenie studenckie nie winno przy przyjmowaniu nowych członków przeprowadzać śledztwa w sprawie ich stanowiska względem strejku szkolnego, że w razie zdarzenia się podobnego wypadku kandydowania lub przyjęcia Tamizczyka do stowarzyszenia należy sprawę rozstrzygnąć zgodnie z ogólnie przyjętą praktyką, stosowaną względem członków, którym zarzucono czyny niecne, „Zjednoczenie" nie uważa potrzeby odpowiedniej uchwały Zjazdu Leodyjskiego i bez dyskusyi odrzuca projekt nowego statutu Zjazdu nad Tamizą, wypracowany przez Zarząd Zjazdu."

Dnia ~~20~~ 13:29 Grudnia 1908 r. w sprawie uchwał Zjazdu Edynburskiego przyjęto wnioski zerolucyę.

„Zjednoczenie" po wysłuchaniu sprawozdania z Zjazdu i przeprowadzeniu dyskusyi nad jego uchwałami uważa, że przedstawiciele młodzieży polskiej nie mogli jednogłośnie wystąpić na Zjeździe ~~przedstawiciele~~ by zarazem być Szczerzy idealnie i wyrazić przekonania tymiż uchwałami nacjonalistycznemi głos. imienne (+18 −15 wst. 2)

2) przyjęcie do wiadomości sprawozdania, złożonego przez delegata z konferencyi wyjazdowej do Rosyi głos. imienne (+28 −2 wst. 4)

3) Zdaje się, że zjazd nie zajął się sprawą pomocy materyalnej dla młodzieży kształcącej się za granicą. (albrymis większości głosów) gł. zwykłą

4) podzielił wszystkie zimne nadziei zjazdu (albrymis większości głosów) gł. zwykłą i aprobuje zachowanie się zjazdu delegata Związku polskiej młodz. postępowej, który pozostawił reprezentował „Zjednoczenie" (+ 14, -12, wst. 12) gł. zwykłą

~~Dnia 20~~

II) Zebranie „Zjednoczenia" postanawia (Zjazdowi Zw. St. pol. m. p.) wypowiedzieć się w sprawie nadziei, przyjętych na zjeździe z Zakopanego.

(+ 25, - 8)

i w sprawie wspólnych zjazdów całej młodzieży polskiej (+ 18, - 4)

Stosunek do stud. Uniw. Warsz.

III) 1) „Zjednoczenie" poleca Zjazdowi nawiązywanie na terenie szkolnej, nieszerującej do zakładów naukowych z Królestwa, oraz przestanie jej zwolnienia do pism zagranicznych. (+14, -8)

2) „Zjednoczenie" zaleca Zjazdowi jednostkowej najenergiczniejsze środki przeciw nieszczęściu na uniwersytet Warszawski bez różnicy narodowości i wyznania (przez akklamacyę)

3) „Zjednoczenie" poleca Zjazdowi zwrócić się do organizacyi młod. szkolnej, aby do wpływu na młodzież szkolną z ducha bojkotu szkoły z Królestwa.

6/ adres

„Spójnia" poleca Zjazdowi okr. postępowej, aby wydał adres nawołujący do czynnego i z bojkocie uniwersytetu warsz. i szkół średnich rządowych, oraz zorkolportował je we wszystkich szkołach średnich polskich.

W sprawie Informatora

„Spójnia" poleca zniszczenie Centralnej Komisji Redakcyjnej i utworzenie z czasem prze- odpowiednie stowarzyszenie zrzeszy komisji lokalnych, z których każda ma opracować informator, stanowiący odrębną całość i dotyczący instytucji naukowych z danych państw.

Sekretarz „Spójni"

Lucyan Zapolski

TOWARZYSTWO STUDENTÓW POLAKÓW W PARYŻU SPÓJNIA

VIII zj.

TOWARZYSTWO STUDENTÓW POLAKÓW SPÓJNIA W PARYŻU

Sprawozdanie Kasowe „Spójni" Paryskiej

Rachunek Rachunek

Styczeń

Pozostało z roku zeszł.	86-55		
Składki	40-50	Spłacenie długu (za lokal)	70-10
W „Bratniej pomocy" Polaków za lok.	25-00	Sala na zebr.	11-40
~~Zebrano~~ Zebrano	5-50	administracyjny	10-55
	87-55		92-05

Luty

Składki	35-00	Sala za zebr.	4 00
pod. Związkowy	4-00	administr.	3-40
Zebrano	50		7-40.
	40-00		

Marzec

Składki	69-50	Wydano „Związkowi"	25-00
podatek Związk.	2-50	Spłacenie długu (Inst.)	30-00
Zebrano Razem	53-65	administrac.	3-60
	75-65	Sala	4-00
			62-60

Kwiecień

Składki	29-50	Sala na zebrania	23-05
Zebrano z Razem	27-00	Lokal na cmentarz	45-00
Na Zarząd	4-00	administrac.	2-45
Odczyt Schryer	5-70		70-50
Zebrano	65		
	66-85		

Maj

Odcyt Mieszkański	69-00	Umorzenie odcyfr. Mieszk.	18-55
— — Przybyszew	169-00	Zwiększkowi	50-65
od Związku	40-00	Umorz. odcyfr. Przybysz.	91-00
Przekaz Związk.	1-50	Odesłano Związkowi	70-00
Składki	15-00	Na rachunek Związku	40-00
		Administracyjne	2-00
	294-50		278-00

Czerwiec

Składki	5-50		
Powitali z Radia	5-00	Spłacenie długu (2 rat)	30-00
	16-50		30-00

Lipiec

Związkowi (na druki)	14-00
Administr.	2-50
	16-50

Listopad

Składki	23-00	Administracyjne	6-60
Sprzedaż Biuletynu	1-80	Sale na zebr.	19-00
Odcyfr Bezbarw.	17-00		
	41-80		25-60

Grudzień

Składki	47-50	Sale —	17-70
Zebrano	97-40	Delegatowi na drogę	135-00
	144-90		152-70

Styczeń	87-55		92-05
Luty	40-00	—	7-40
Marzec	75-65	—	62-60
Kwiecień	66-85		70-50
Maj	294-50	—	278-00
Czerwiec	11-50		30-00
Lipiec	—		16-50
Listopad	41-80		25-60
Grudzień	144-90		135-00 67-70
	762-75		735-35

35

Sprawozdanie towarzystwa „Polonia" w Monachjum
[illegible] na zjeździe [illegible] Zw. Lit. Polsk. Stow. Pośp. w Lwowie 1908 r.

Monachjum: Stolica Bawarji, rezydencja króla, miasto zamieszkania arcy-biskupa i nuncjusza papieskiego. Uniwersytet [illegible] instytucje oświatowe i sejm. 600,000 mieszkańców (84% katolików) 70 kościołów, 13 klasztorów, 25 browarów, produkujących rocznie koło 3,5 miljona hektolitrów piwa, z którego dochody monachijczyków wynoszą 6 miljonów dziennie. Okolica tutejsza [illegible] piwowarstwo z uprawą chmielu. Arena publicznych [illegible] odbywał wenerycznych, zwłaszcza wśród studentów stale i szybko wzrasta.

Miasto, jak cała Bawarja - bardzo polskie, jak to z powyższych danych jest widać. Wszelkie usiłowania na niwie polskiej ze strony państwowej mają na celu zwalczanie i przeciwdziałanie tak zwanemu niebezpieczeństwu centrum katolickiego, które samo posiada większość w sejmie (Landtagu). Pomimo tego, iż do Reichstagu oddawało przez lat [illegible] centrum, czyli Stolica, a w ostatnim roku [illegible] nationalno-liberalne - centrowy jako partja rządząca w Bawarji trzyma z miastem i tu [illegible] w radzie miejskiej (60%) [illegible] jak wszędzie na polskie [illegible] Polaków, wyrzuca im z nienawiścią a przekleństwo: „sauprais" odzywa się [illegible] polskiego: prakse! - Jednak polityka ta [illegible] mało się dziś na polskiej (pomimo antysemityzmu!) [illegible] odgrywa dziwną politykę zakulisową. - Daje tutaj wiele wskazówek do zrozumienia tego [illegible] Mieszkań moim w Monachjum tylko na krótki czas. Ruch [illegible] wśród [illegible] aresztowano ludzi podejrzanych o udział w [illegible] akcji w Rosji (wydział [illegible]) [illegible] lata temu na [illegible] „Polacy w Rosji" - zaniknęło czytelnia wszystkich, dotychczas [illegible] jak i [illegible] ostatnie z granic państwa. Dzięki paszportu [illegible] dziś im nie można [illegible] w ostatnim roku. Bili [illegible] robotnikom, którzy [illegible] w fabryce -

powołano muldowej ~~Ka~~ kwestarek robotniczych, wkrótce
wszędzie nie powstawały podobne organizacje robotnicze
dalej. Stopniowo dążą one coraz więcej uwagi wszystkich
środowisk - powstawały pod wpływem ogólnego
podniet na płaszczyźnie katolickiej (ks. Piotr Ostatnia Cenę) - ~~ale~~
nie Cenę ostatnie ogólniejsze fakty do zanotowania nie
mam - należy to jednak sprawdzić. —

Kolonja polska (około pomnika Mickiewicza, Lelewela i
artystów - przeważnie mała styka się z polakami - składa
się ze ~~około~~ około 150 studentów wyższych zakładów naukowych
(uniwersytetu, politechniki i akademji sztuk pięknych
(Akademja ma mniej; około wyższej instytucji) - wyjątkiem
Poznań wielu polaków i polek ~~uczęszcza~~ kształci się w 200m
prywatnych szkołach malarskich i ostatki stowarzyszonej. (Słabo tutaj
nie wiem, głównie z ks. Ostrowskim, nawet nie mówiłem -
z kolei wyjątki - ~~dla tych moich~~ ~~stanowisko pomocnicze kasjerki~~
paszportowych.

Kobiety polki kształcą się tylko w prywatnych szkołach
do uniwersytetu (nie przyjmują), wyjątkowo dopuszczane obecnie -
nawet z matury ~~nie~~ gimnazjum wyższego ~~nie~~ ~~nie~~
~~do~~ / wyjątki nieliczne są na studjach medycznych
do Akademji sztuk pięknych kobiet wogóle nie
przyjmują = jest za to szkoła t. zw. "Künstlerinnenverein" -
gdzie ~~za~~ prawie potencjał Akademji tylko dla kobiet.
Co do miejsca pochodzenia studentek - mniej
więcej 20% stanowią Galicjanie, po 40% ~~Pomorze~~ reszta
Poznań i Rosjanki.

Towarzystwa polskie z pewnością:

Tow. Pomoc Pomorzu, obejmujące ogół kolonji -
(zarządzane robotników) - o charakterze wyłącznie
finansowej i instytucji finansowej pomocy.

Tow. pracujących Polaków - robotnicze - w ostatnim
czasie skutkiem przymusowego wyjazdu kolegów
bezpaszportowych - b. podupadło. - Ciężkie kilkunastu osób
było, zbierają się w miarę zebrania do kwestji na piwo.

Tow. studentów polskich - ~~gdzie~~ t. zw. bezpartyjne -
jasno nadmorskie o charakterze nacjonalistycznym
liczy kilkadziesiąt członków

„Bibuła" – mała grupa Polaków z Prus zachodnich o charakterze burżuazyjno-liberalnym. oraz „Polonia" – towarzystwo postępowej młodzieży liczące około 100 członków.

„Bratnia Pomoc" (zasady działania).

Kapitał zakładowy: 1000 Mk. (złożony w Banku Przemysł. w Bromberg)

	Okres:	Złoż. członków:	Złoż. zapomogi:	Przeciętna zap.:
semestr letni 1907 r. (1/V – 14/VII)	900 Mk. 25	64 (2 Mk. ***)	40	22,4 Mk.
semestr zimowy 1907/8 (13/VIII – 23/II)	1384 Mk.	74 (1.05 Mk.)	36	36,2 Mk.
fazę wiosenne 1908 (23/II – 11/V) *)	1315 Mk. 80	—	22	50,75 Mk.
sem. letni 1908 (11/V – 4/VII)	741 Mk.	58 (1.20 Mk.)	20	35,05 Mk.
Rok (14/VII – 4/VII)	3440 Mk. 80 Pf.			

*) W roku tym po raz pierwszy Tow. Br. Pom. funkcjonowało w czasie fazy wiosennej na zasadzie uchwały ogólnego zebrania –

**) W czasie tych faz udzielano jedynie b. wysokich pożyczek w wysok. 250 Mk. – Przeciętna pożyczka obliczona bez tej wyjątkowo wysokiej.

***) Cyfry w nawiasach oznaczają przeciętną wysokość składki wnoszonej członka – po odliczeniu wyjątkowo wysokich składek: 100 Mk.

Przy T. Br. Pom." istnieje t. zw. Kasa chorych o charakterze, jak. „Br. P." – korporacyjnym. Ma ona na celu popieranie finansowe „ekonomicznymi politycznym z kraju. Każdy z członków „Br. P." płaci 20% od składki na „P. Br." do Kasy chor.

	Okres:	Wypłaty zapom.	Złoż. chorych:
sem. letni 1907/8 (14/VII – 23/II)	145 Mk.	(1 Mk. – 30 Mk.)	16
fazę wiosenne 1908 (23/II – 11/V)	50 Mk.	(2 Mk. – 20 Mk.)	7
sem. letni 1908 (11/V – 4/VII)	118 Mk.	(2 Mk. – 30 Mk.)	12
Rok akt. 1907/8	313 Mk.		35
Zima 1908 (28/IX – 18/XII)	141 Mk. 24 Pf.	(45 Pf. – 20 Mk.)	25.

Z 35 osób, kt. otrzymały zapomogi z kasy chorych za pewien okres od 1/V 07 do 4/VII 08 było tylko 5 osób (14,3%) wynagrodzonego. 225 osób (od 28/IX do 18/VIII): 160 osób (64%). Zwiększenie się liczby chorych w ostatnich dwóch miesiącach objaśnia się bardziej surowym praktykowaniem przez policję przepisów paszportowych (bo ci ozem wychodzący z kwestarstwa (wypadki bez paszportu) nie mogą w Tow. znaleźć zajęcia. Zwiększenie procentu zgonów – odmawianiem zapomóg w grudniu tych członków, którzy podlegali rozpisce jako niepobożni i rewolucjoniści.

W Monachium istnieje również Kasa emigracyjna przy czytelni rosyjskiej, udzielająca zapomóg tylko członkom partyj socjalistycznych. Tamtejsi nie przedstawiciele partyj: S.D. Ross.—S.R. Bund i S.D. K.P.i L. Polakom i żydom z Królestwa daje rzadko potrzebne tym pomoc — drogą pośrednią daje Kasa charakter prywatnego porozumienia kasjerów.

„Polonia." (czytana przez Zarządcę)
Towarzystwo postępowej młodzieży. Należą do niego studenci uniwersytetu politechniki oraz w przeważającej większości osoby zerwały przywiązanie (malarskie) lub z akademickim wykształceniem. Specjalnie należy do niego tylko studenci politechniki, gdyż tow-o jest zarejestrowane przy politechnice. Codziennie odbywają się w lokalu towarzystwa politechniki [illegible] wszystkie członkowie. W pierwszych 2 latach istnienia tow-a należało do niego tylko stud. politechniki, w ostatnich 2 latach dopuszczono do niego nie stud. politechniki. W ostatnich 2 latach działalność tow-a wyposażała się w prowadzenie biblioteki i czytelni prasy — otwarty wyłącznie lokalu. — Odczytów w tow-ie urządzano b. mało. Z reguły urządza je tylko Zarząd, gdy wyda się który z zamiarem wygłoszenia odczytu. Tutaj odbyły się tylko 3 odczyty — pozostałe na zamiarze. („O Dikcie" — zima 1907 r., „O zadaniu w R. P. S." — lato 1907. „O Autonomii Kr. Polsk." — zima 1908 r.) Członkowie „Polonii" brali udział w urządzaniu obchodów [illegible] powstania, urządzanych przez T. Dr. Pol." (W roku ubiegłym „członek Polonii" wygłosił odczyt: „Społeczeństwo — polityczne do powstania 1831 r." w bieżącym roku: „Rozwój demokracji polskiej od 1831 r. do 1848 r.", Oprócz tego poruszyli członkowie „Polonii" prawie wszystkie wykłady w Tow. Prac. Pol. — „Prawne podstawy społeczeństwa i państwa" (wstęp do [illegible]) — Garsia „Z wykładów: „Rozwój społeczny Europy w XIX w. — 6 wykładów. (zima 1907 r. „Poezja z punktu widzenia ekonomicznego, społecznego" — 6 wykładów lato 1907 r. Obecnie również kołegium rozpoczęło serię wykładów z dziedziny biologii nauk przyrodniczych i ścisłych. Poza tym bibliotekarka urządzała wycieczki do [illegible] robotników z T. Dr. P. do „Deutsches Museum" — muzeum historii nauk technicznych i przyrodniczych. —

Do tych prac wydano w roku 1907 kursa języka niemieckiego i francuskiego dla wtajemniczonych:

Kasa

	Dochód	Wydatki	Zbiór ucz.	Uczestn.	Razem	Prac. nauk. x)
1906/7 zima	330.90	309.20	18	24	(42)	1 Mk. 35 (1 Mk 35)
1907 lato	308.20	281.45	16	32	(48)	1 Mk 50 (1 Mk)
1907/8 zima	405.05	365.60	16	36	(52)	1 Mk. 50 (1 Mk.)
1908 lato	437.16	433.28	9	36	(45)	1 Mk. 55 (95 K)
1908/9 zima	—	—	19	24	(43)	

Razem sem. zim. 1906/7 i letni 1907: Dochody: ~~639.10~~ 617.40
Rozchody ~~590.65~~ 590.65

sem. zim 1907/8 i letni 1908. Doch: ~~842.21~~ ~~802.75~~ 802.75
Rozch. ~~790.46~~ ~~770.76~~ 798.87

x) Przeciętna składka (w naukach czytelniczych) obecnie bez zmiany wyjątkowo wysoka w 1906-7 r.: 30 Mk. w 1907/8 - 35 Mk.

Do „Polonii" ~~przystąpiło~~ ~~zostało~~ zostało się przyjmowanie na zasadzie zebrania nazwisk członków. Skutkiem tego więcej osób korzystało z czytelni i biblioteki – nie wstępując do towarzystwa – jako t. zw. czytelnicy. Składki ~~zbierane~~ są mniej więcej jednakowo dobrowolnie. (Opłata jednej: 35 Mk – od 80 K do 5 Mk.)

Biblioteka: Na początku sem. letn. 1907: 488 dzieł
~~pozostało~~ w sem. letn. " 28
" zim 1907/8 52
" w sem. letn. 1908 11
" w sem zim 1908/9 45
Obecnie 624 dzieł

Poza tem 78 roczników czasopism

Wypożyczono książek:
letn. sem. 1907: 242 (przeciętnie na 1 czytelnika: 5,4) wszystkich 1 raz: 34 ks.
zim sem 1907/8 337 (" " 6,3) " " " 68 ks.
letn sem 1908 252 (" " 5,5) " " " 35 ks.

Najwięcej książek razy wypożyczono tych w sem. letn. 1907 (wszystkich 5 razy): Wassermann = „Narodziny Świętego" ; w sem zim 1907/8: „Dzieje bezdzietni" – Zbrojnego „Klątwa" Wyspiańskiego i Dramaty świętochowskiej; w roczniku „Chimery" (12) sem letn. ~~1908: dalsza~~ Prusa „Wielki świat Caprica" „Lalka"; Łozińskiego „Prawem czynem" Kasprowicza „Kaśmirem Wielkim", Daudeta „Fortkotki". Reymonta „Na krawędzi" oraz roczniki „Chimery" (18 razy)

Wtedy nie 10 kursów nauczycieli:
w sem. zim. 1907/8: 10 ~~kolegiów~~ czytelników
w sem. letn. 1908 r. 12 " .

Biblioteka stanowi własność Koła „Polonia" T. Tow-a nauk. Istnieje ok. 1902 r. założona została w 1902 r. po rozwiązaniu w Czytelni Polskiej" – organizacji obejmującej ogół młodzieży polskiej w Lwowie. Większość starodawno-demokratycznych pism wydała w pierwszych latach swego istnienia cały majątek wspólny – umeblowanie i bibliotekę, składającą się podówczas z mniej więcej 500 tomów. – Od tego czasu „Polonia" w ciągu stale chroniła bibliotekę z 700 tomów. Cyfra ta nie oczywiście imponująca, ale weźmie się pod uwagę, że wielka ilość egz. autorów (nawet mniej w grupie naukowej) – dalej mniejsze wydatki wynikające z zakupienia mebli oświetlenia i t. d. ~~Biblioteka Polonii~~" (T. H. P. – grupa ~~nacjonalistyczna~~ studentów, nabiera na szczególnie tym, że ten okres powiększyła swoją bibliotekę mniej więcej o 600 tomów – i posiada obecnie koło 1100 tom – ~~Wartość bibl.~~ Pod tym względem biblioteka „Polonii" przewyższa ~~ten stan~~ biblioteki T. H. P. i wartością – nie posiada jednak wcale starych ksiąg ilustr. – a beletrystyki starej (Kraszewski, Konopnicki, Orzeszkowa i t. d.) nie posiada wcale. Cyfr dokładnych, jak się dzieli biblioteka według działów nie posiadam: mniej więcej: połowa beletrystyka reszta. 1/4 dzieła historyczne, reszta w różnych gałęziach przede wszystkim filozofii, historii sztuki, nauki społeczne, matematyki i nauki przyrodnicze i filologia romańska.

Obecnie prenumeruje czytelnia mniej więcej podobnie w ostatnich latach ta sama: wydawnictwa tygodniowe: 1) Nowa Zaeta 2) Naprzód 3) Dziennik Kijowski (obecnie nie prenumerowany 4) Nowa Reforma (zaprenumerowana w bież. sem. 5) Dzień" – (od Nowego Roku 6) Nowości (obecnie „ nie prenumerowany) 7) Kurjer Lwowski (obecnie nie prenumerowany) dwutygodniki: 1) Prawda 2) Przegląd społeczny (obecnie nie prenumerowany) 3) Krytyka 4) Ateneum (obecnie „Przegląd") 5) Myśl socjalistyczna 6) Kultura 7) Atheneum 8) Widnokrąg 9) Nowe Tory 10) Wojskowe Miesięczniki: 11) Książka 12) ~~Ilustracja~~ „Świat".

Stowarzyszenie Pow. Stud. Polaków

Nazwa ~~ją~~ można: towarzystwo postępowe, bez ~~i~~ towarzysko-
~~obiadowe~~. ~~Zj~~ Na zebraniu dyskusyjne i odczyty ~~odbywać~~ towarzystwa
mają wstęp członkowie drugiego. ~~Wstęp~~ Z czytelni i ~~bibliotek~~ każdego
towarzystwa mają prawo korzystać członkowie i czytelnicy drugiego
bezpłatnie. Czytelnia ~~sprawa~~ ta przyjęta wkrótce postępowa -
pomimo zebrania T. N. P. "zy niezależne - członkowie „Polonii"
wyjątkowo tylko na nie uczęszczają - natomiast T. N. Polaków
prawie gremjalnie przychodziło na zebrania odczyty tow „Polonia".
To samo z biblioteką. Z biblioteki T. N. P." najczęściej korzystali
członek „Polonii" korzystał w ciągu 1-go semestru - członkowie
kilku natomiast członków T. N. P." korzystał stale z mojej
biblioteki, ~~więc~~ przy ~~pożyczaniu~~ nowych ~~książek~~ (szczeg.: beletrystyki)
Do Tow. N. Pol. "należy przeważnie Polacy ~~Polacy~~ zabarwienia
postępowego. ~~Polacy~~ członkowie otrzymują stosunkowo ~~liczba~~ (P-8) skład. ~~ich~~
z nabyć wszystko ~~wam~~ ~~ankietowo~~ na czytelnię ~~liczby~~ 35-40
członków tow-a. Dla wyjaśnienia dodać należy - że w charakterze
czytelników do T. N. Polaków ~~wobec~~ stosunkowo ubóstwa biblio-
teki zapisują się znajdują z ~~wyżej~~ 5 osób - (w kier sem. B.) w „Polo-
nii" "większość stanowią czytelnicy. Czytelnicy w „Polonii" korzy-
stają ~~z~~ wszystkich praw członków zarówno ~~czytania~~ głosowania, wy-
bierania kwestji gospodarczych a ~~nie~~ proponują książki do
zakupna; ~~jedna~~ za przemawiania, mogą ~~bywać~~ na
wszystkich zebraniach, zarówno posiedzeń i t. p.". —
T. N. P." nie można nazwać narodowo-demokratycznym w
pełnie klasowym — Pomimo ~~to~~ niezadowolenie z polityki N-D-ji w Królestwie, ~~książki~~ frakcja z kołem Polskiego
jasno demokratycznego. Silnie wpływają na bardziej postępowych. Jednak
przy porównaniu nastrojów Pomorskich i warszawskich zauważa
tendencje tym ostatnim nie dodać przewodnictwa. Są to Polacy,
którzy wyjechali z dalszych stron polskich charakter - nie nabyli tu
stosunków środowiskowych wyrachowania i zimnie. Są impetyczne potrzeby
czytania ze nauki, traktując ją poważnie - jako fach. Z szerszej
kwestiami społecznemi - czy politycznemi nie interesują się zupełnie

wszystkie kwestie zarówno jej z punktu widzenia Komisji realizac.
Na tym gruncie powstało porozumienie naszego tow-a z „T. J. P."
wspólny lokal. Od dn. 1 Stycznia 1909 r. wynajęliśmy wspólny lokal.
W lokalu tym każde z towarzystw posiada oddzielny pokój na bibliotekę i lokale towarzyskie — poza tym jest jeden duży pokój i przeznaczony na wspólny czytelnię i salę dla zebrań. W tym wspólnym pokoju [illegible] obydwa tow-wa. Zarząd
tygodniowo każde tow-o może wyznaczyć zebranie wszystkim. Zarządzenie
w lokalu dotyczące [illegible] Komisja gospodarcza składająca się z jednego
członka „Oświaty" i jednego członka „Tow. Sk. Robot." Komisja odda-
wała towarzystwu w użycie wspólny lokal, zgłasza na 4 dni przed
zajęciem — prowadzi wszelkie miejscowe rachunki — wnosi na nie
jakie na Komisję gospodarczą dzielić. Koszta opału i oświetlenia
wspólnego pokoju. Tym to wnosi wynagrodzeniem miedzy nadzór
Tow. P." jest wydane odrębne od towarzystw —, bezpośrednie staranie
umknąć dawnemu pomieszaniu wydaje „Tow. P." Kwestię postępowej
jako organizacyjnej — tow. by mogły zgromadzić zadania, a wspólne „Tow. Ow"
[illegible] w interesie maksymalnym. Takie stan rzeczy wydaje się naszemu
tow-u najlepszym wobec tego — Komitetowi z tego wspólnego
pomieszczenia, staramy się utrzymać bezpośrednio „Bratn. Pom." —
i zgodziliśmy się na wynajęcie wspólnego lokalu. Chcieć zapewnić —
odpowiadającemu na Komitet pomieszczeń w dniu rozwoju nie
odpowiadałoby tu miejsca bardzo małej roli — bo nie możemy mieć
nadziei na powodzenie takiego odbezpieczenia, gdzi faktycznie —
takie rzeczy jak postęp, radykalizm, w komunalności — zarówno tow.
naukowych komisji realnych narodowej nadziei pomieszczenia nie
przyjęcie.
W sprawie otwarcia uniwersytetu: poruszyliśmy na zebraniu w kwietniu
celowy dzisiejszy z natury pierwszego zjazdu do „T. Sk. P." z propozycją
wydania wśród nowych prac stosunku z Komitetem. Chcielibyśmy wie-
dzieć co Komitet ale pomnożyć wspaniały duch narodowego — sprawa dyskusji
nadzwyczajnej — otrzymaliśmy odpowiedź otrzymaną — „sprawę otwarcia uniwersytetu
nikt we Warszawie rozstrzygać nie może tylko w porozumieniu z dyplomacją Krajową
potrzeba nadto oddalenia od kraju i nadto zrzeczenia tworzyć kolonię, aby to porozumie-
nie przeprowadzić. Pozostaje więc do rozstrzygnięcia sprawy samej nie mamy danych
więc i kwestia nadania więcej w tej sprawie upadła" — Przez jana: więc zadanie
Komisji realnych dla „T. Sk. P." by nie przyjęte!

Kolonia rzymska.

Sprawozdanie Spojni za Żyd-

Cap za który sprawozdanie zdajemy charakteryzuje ~~rozległości~~, ~~wzrost~~ a bardziej rozległość i wzrost umiejętności pracy niż jej intensywność lub pogłębienie. Przyczyn tego stanu należy we względzie młodzieży nowej organizacji w braku dostatecznych i pewnych podstaw materjalnych, w potrzebie spopularyzowania ~~go w kołach~~ go wśród szer wiedeńskiej młodzieży polskiej w miarę studjowania, jak rozszerzyć w warunkach życia tej młodzieży w Wiedniu. Warunki te nie pozwalają, ze względu na wielką rozległość miasta na czas ~~bytnie~~ zbierania się, obradowania ~~przed~~ ewentualną pracą kółkową, a które zadowalniać się surogatami w rodzaju luźnych odczytów przypadkowych prelegentów.

Pamiętnych wynikowych trudności wyłania się w życiu naszego stow. stała tendencja do poprawy. Skromnej jej prezentacji postaramy się w krótkim sprawozdaniu przedstawić: Spojnia posiada dwa lokale czytelniane, jeden w bliskości Technik, drugi uniwersytecki. Liczba członków stow. wahała się w tym obrębie między 60 ~~osób~~ a 75 ~~osób~~. Stale pracujący tej kilku członków czytelni, jest to kolegjum nie posiadające głosu w sprawach stow. i nie płacące cyklu wpisowego. Kolegjum (75) art. koleżanki stanowią 120% a ~~40~~ 40 % ~~art~~ art. studjuje na Univ. 500% (Tech. 100% w innych zakładach naukowych, lub pokończyło ~~już~~ studja 65% art. pochodzi Królestwa

*) Czytelnia ze względu na dogodne położenie [illegible] Technik i [illegible] uniwersytecki [illegible] ~~przy~~ [illegible] ~~przy~~ [illegible] ~~przy~~

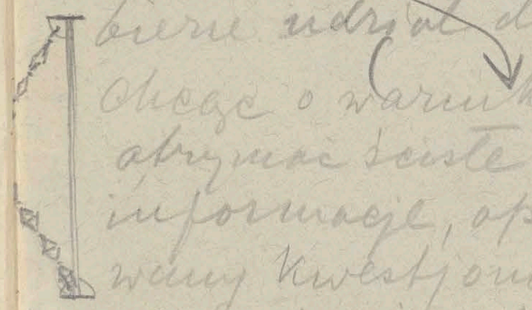
lub Rosji, tj. 35% z Galicji.

Akcja odczytowa napotyka u nas na dość znaczne trudności, po pierwsze, ~~na~~ brak ~~bardziej~~ ilości powaznych prelegentów, powtóre wielka barba stałych odczytów niemieckich, często z wybitnymi prelegentami.

Odczytów miesięcznie 9. z tych: 3 z zakresu historii, 2 z literatury pols., 3 przyrodnicze i społeczne.

Bogactwo wydawnicze pod względem ~~wiedzy~~ kulturalno społecznych zapomocy dobrze nam znane ... wycieczki nie ~~mają~~ ekskursje w celu zapoznania ~~się~~ uczniów z ostatnimi zdobyczami kultury życia gromadzkiego. Ekskursji takich w okresie sprawozdawczym miesięcznie 3.

Skromniejszym jeszcze jest nasze życie towarzyskie wewnętrzne. Stowarzyszenie przyjęło się ono w pełnej wojennej w okolicy wiedeńskiej, w wieczorach muzykalno wieczorowych zakończonych tańcami, wreszcie w kuligu saskowym, w którym wzięło udział dość znaczną ilość kolegów.

Dbając o warunki studjów i pobytu we Wiedniu otrzymać ~~ma~~ ~~ciekawe~~ a dla przyjeżdżających takowe informacje, opracowaliśmy i wydaliśmy drukowany kwestjonarjusz, który w ilości 150 egzemplarzy rozdaliśmy kolegom z wyjątkiem zakładów naukowych Wiednia, aby otrzymać materjał bez którego informacje otrzymane w kancelarjach tych zakładów naukowych mały tylko przedstawiają wartość. W kwestjonarjuszu podkreślone zostało pytanie na podstawie jakich dokumentów i jaką drogą dany kolega został do zakładu przyjęty. Chodziło o zbadanie istotnych warunków przyjęcia. Niestety na kwestjonarjusz nam odpowiedziała zaledwie ~~bardzo~~ mała cząstka kolegów, tak

że opracowanie rysunków było nie możliwe.
Niemniej jednak i ta sprawa miała dla nas
pewne znaczenie, gdyż zainteresowała
Zarząd stowarzyszenia i niektórych Kolegów
tenci sprawami i ułatwiła nam wypracowa-
nie odpowiedzi na kwestjonarjusz przysłany
nam w tej materji od Zarządu Zr., jak również
podobny kwestjonarjusz stowarzyszenia Techni-
ków w Warszawie. (Nie obeszło się w tym
wypadku bez prób powołania do życia kółek
samokształcenia, rezultat tych prób jednak
pozostawał wiele do życzenia)

Owocniejszą i barwniejszą była praca k. zw.
działalności rewizyjnej. Urządziliśmy dwa
odczyty St. Przybyszewskiego, jeden polski, dru-
gi niemiecki; obydwa cieszyły się bardzo
dużem powodzeniem, przyniosły stosunkowo dość znaczne dochody, a (więcej
jeszcze uznania i popularności. Równie
duże powodzenie znalazł urządzony przez
nas Wieczór Chopinowski, w którym
udział brali przyjaciele Przybyszewski i pianista
Wolfson.

W sprawie zgodzenia Chełmszczyzny
urządziliśmy wspólnie z wydziałem Stow. pol.
Wstęp Wiec publiczny. W skład Komitetu
wiecowego weszli delegaci stowarzyszeń poli-

porządek mianowicie: „Unia lud.", „Litwa", „Światy", „Kasy emigr.", „Komitetu miejscow. P.P.S." i „Spójni" ze strony zaś organizacji niepodległościowych: „Strzecha", „Straża" i „Ognisko". Przyjęta przez Komitet rezolucya, wypracowana przez delegatów „Spójni" otrzymała tej na wiecu większość. Drugi wiec zaincydowany przez nas w sprawie Puryny odbył się w mniej odmiennych warunkach. Wyjmienione stowarzyszenia utworzyły wprawdzie ponownie Komitet wiecowy, ale przy opracowywaniu rezolucyi pokusiła się ich część na protestowanie od dalszego przyjaznego udziału, motywując swe tchórzliwe postępowanie niezasadnionym zarzutem, że rezolucya, proponowana przez delegatów „Spójni" obraża uczucia religijne szerokich mas ludowych". Stowarzyszenia postępowe uprzedziły wprawdzie wiec same, a liczba uczestników i nastrój wiecu dowiodły, że uchwalona rezolucya nie tylko że uczuć religijnych mas ludowych nie obraża, ale nawet za słaby daje wyraz temu oburzeniu szerokich mas, jakie w masach ludowych wywołał postępek Puryny. Wiecy te wykazały, że nasze t. zw. narodowe organizacye za granicą o ile odbywają się jeszcze na protest przeciwnie wynarkowany zaratowi, o tyle zupełnie pozbawione są godności

i myśli, jeżeli chodzi o wystąpienie przeciw wszechmocy klerykalnej, ~~o zawsze aktualne~~ zastanawiać się praesami o niezależności religii.

Stosunek nasz do stowarzyszeń polskich z Wiednia ~~1911~~ z roku sprawozdawczego uległ zasadniczej zmianie: z t. zw. organizacyami narodowymi przedewszystkiem z stow. akadem. Ognisko pozostawaliśmy tylko w stosunkach formalnie urzędowych: przesyłaliśmy sobie nawzajem komunikaty o naszych urządzeniach, i delegatów na uroczyste obchody. Ze stowarzyszeniami postępowaliśmy jaknajbliżej i jaknajserdeczniej przyjęci stosunkach. Czasopisma, które [illegible] a członkowie tych stow. byli gościnni i chętnie widzianymi gośćmi na odczytach i naszych. Wielu członków naszego stow. należy zarazem do „Kasy samopomocy emigr." i do „Unii. ludowej" gdzie i w zarządach tych stowarzyszeń organizacja. Tosamo powiedzieć można i o organizacji politycznej P.P.S. i jej stowarzyszeniu niedawno założonem „Naprzód". Ale nie tylko ten personalny [illegible] nas stosunek): stale współżycie z tymi instytucyami i akcyjowana sobie pomoc wytworzyły już stopień wzajemnego zaufania, który dla przyszłości tych stowarzyszeń i spraw, którym się przysługują i szerzeniu najlepsze

...ziej nadrzędne.

Że stosunków naszych z stow. niepol. [illegible] wspomnieć [illegible] tylko jeszcze o przyjaznych stosunkach jakie nas łączą z socjalistycznym Czechosłowackim „Rude Pravo" ze stow. Sozialdemokratischen Arbeiterverein" i „Volksbildungsverein" w których niektórzy z naszych członków czynny biorą udział.

Jeżeli mamy w Rolku zdawać z czasu na czas sprawozdanie, scharakteryzować naszą działalność i określić tendencje naszego stowarzyszenia, to zaznaczyć od jego braków: brak nam przedewszystkiem pewnych podstaw materialnych, a co zatem idzie brak nam dostatecznie bogatej biblioteki stałej, co znów uniemożliwia, a conajmniej utrudnia pracę samokształceniową, pracę której. Akcja oświatowa na postawiona niewątpliwie, ma może te same wady co że zamiast ~~same~~ odczytów wygłaszanych zwykle przez członków, którzy z drugiej strony wykładach i odczytach w stowarzyszeniach robotniczych wykazują pewną zdol- ność i zwykle jako prelegenci. Ta praca w stow. robot. wymaga nie jeszcze usystematyzowania, jest jednym z najbliższych zadań naszej pracy, której w pewnej mierze tem łatwiej poświęcić się będziemy mogli, że ze dla jej zorganizowania zamierzony wybrał komitet specjalny z delegatów poszczególnych stowarzyszeń, który ~~[illegible]~~ zajmie się wszechstronnie. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

Do str. 18

Sprawozdanie
Spójni" roku ubiegłego.

dbałości o czystość i moralność naszego politycznego stanowiska i umiłowanie w życie polskiego ogółu wzdeń stałego świadomość istnienia i rozwoju ideałów Polski postępowej, Polski ludowej.

Od Zjazdu dzisiejszego odchodzimy wszyscy do dalszej owocnej pracy, kazeń do dalszej walki z apatią i niewiarą, z tamtejszej troski o zdrowego i nowego życia.

37

„Spójnia“ stowarzyszenie akademickiej postępowej młodzieży polskiej w Wiedniu.

Potrzeba zaznajomienia młodzieży polskiej z warunkami studjów i pobytu w Wiedniu skłania nas do zebrania możliwie dokładnych danych odnośnie tych warunków. Jako jeden ze środków do tego wiodących uważamy niniejszy kwestjonarjusz, o którego dokładne i szczegółowe wypełnienie prosimy kolegów i koleżanki.

Kwestjonarjusz

L.	Pytanie	Odpowiedź
1	Do jakiego zakładu naukowego uczęszcza i na jaki wydział?	
2	W charakterze jakiego słuchacza (zwyczajnego? nadzwyczajnego? hospitanta?)	
3	Kiedy przyjętym został i na podstawie jakiego dokumentu?	
4	Jaką drogą? (zwyczajnej imatrykulacyi czy podania do ministerjum)?	
5	Czy przed imatrykulacją żądano składania dodatkowych egzaminów i jakich?	

6	Opinja o danym wydziale: o poszczególnych wykładach, o seminarjach, o zbiorach, o innych instytutach pomocniczych, o pracowniach, o ekskursjach o praktyce egzaminacyjnej?	
7	Opinja o bibliotece: bogactwo, warunki korzystania, urządzenie czytelni.	
8	Opinia o swoim zakładzie naukowym.	

9	Czy istnieją stow. zawod. akad. przy danym zakładzie. (jakiego typu?)	
10	Stosunek profesorów do słuchaczów.	
11	Stosunki koleżeńskie a) pomoc ogólno studencka (kasy bratniej pomocy i. t. d.) b) Stosunek do kolegów innych narodowości.	
12	Ile wydaje miesięcznie na: mieszkanie, życie, inne wydatki?	

13	Czy pobiera stypendja i jakie?	
14	Czy zarobkuje i w jaki sposób.	
	Uwagi ogólne.	

492

Tow. Post. Młod. w Zürichu nie jest w stanie wysłać delegatów na VIII Zjazd, wskutek tego przesyła pisemnie następujące wnioski:

1. Trwający dotychczas bojkot szkół rosyjskich w Szwajcarii, jak również niemożność wstępowania na uniwersytety w Rosji (znane rozporządzenie ministra), zmusza całe zastępy młodzieży polskiej do wyjazdu za granicę. W porównaniu jednak części uniwersytetów nie uwzględniają matur polskich. Wobec tego T. P. M. w Zürichu proponuje akcję ze strony poszczególnych kolonii polskich celem zdobycia świadectw prywatnych o nadaniu, powołując się na opinię i wpływy znanych uczonych polskich, wykładających za granicą.
2. Zważywszy, że wśród ludzi, pracujących na jakimkolwiek polu pracy społecznej za granicą, daje się odczuwać dotkliwy brak znajomości życia i ruchu społ.-polityczn. oraz kultur.-oświat. zagranicą, że znajomość ta najłatwiej i najlepiej osiągnąć się daje jedynie bezpośrednie poznanie ruchu na gruncie miejscowym, VIII Zjazd T. P. M. najgorącej poleca wszystkim Towarzystwom rozwinięcie szerokiej działalności w celu zaznajomienia młodzieży z przejawami ruchu społecznego i kulturalnego tego kraju w obrębie którego Tow. pracuje.
3. Wniosek o szczegółowej i obszernej rewizji informacji o uniwersytetach zagranicznych w „Poradniku dla Samouków" celem stworzenia wiarygodnego i dokładnego źródła informacji: [redacted].
4. Wniosek o przeciwdziałaniu kolonizowania Polaków i Rosjan za granicą, celem zaznaczenia odrębnego i niezależnego stanowiska narodu i kultury polskiej.

5. Wniosek w sprawie A. Brzozowskiego.

Sjazd VIII Ko. P. M. P. Zagranicą zwarjowany na niejednostronną bezwzględność i dla niejednego nieobojętną szczerność z jaką Brzozowski dwadzieścia wszelkich rewolucyjnych i nierewolucyjnych luminarzy naszego społeczeństwa i odwiadamiają się, że niejeden z, zaatrzymanych bez względu na swoją barwę gorąco mógł pożądać ostatecznego podpalenia Brzozowskiego, zwarjowany na opatrność kierownictwo partyjnych, gdy idzie o przyznanie się do podpisanego stępu (sąd partyjny nawet po pogodzeniu Kasprzaka nie dołobył się na zupełne uchabilitowanie go) Koło jaknajenergiczniej rewizji sprawy Stanisława Brzozowskiego.

Z koleżeńskim pozdrowieniem
Ko. Sekretarz
Eustachy Rudnicki

TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW LITERATURY W KRAKOWIE

39

I

(1)

1/ Bojkotujemy terminologicznie wszelkim towarzyskim i koleżeńskim kolegom:

a/ którzy uczęszczali do szkół rosyjskich w Król. Polskim.

b/ którzy zdawali matury w szkołach rosyjskich w Królestwie.

c/ którzy wyjechali z Królestwa do Cesarstwa w celu uczęszczania do szkół rosyjskich.

d/ którzy z 8-ch klas szkół polskich wystąpili w celu zdawania matury rządowej (w Król. Polskim.)

2/ Bojkot nie powinien dotyczyć kolegów którzy zdawali maturę w charakterze eksternistów w Cesarstwie. —

3/ W sprawie stosunku do kolegów, rozpad. pod punkty b, c i d — powinny

w każdym poszczególnym wypadku rozpatrywane przez tzw. Kolegia, które mają wnieść bezpośrednio do tych Kolegiów

II

Zjazd wydaje rezolucję następującej treści:
Nauczycielstwo polskie w Kłajpedzie, przypominając hasła walki narodowościowej szkoły polskiej — i wzywając do ~~dalszej~~ walki o zachowanie szkoły polskiej o te hasła.

(ad II)

proponujemy wydać rezolucję do nauczycielstwa polskich szkół średnich, zwracającą uwagę na szkodliwy i niepożądany fakt opuszczania szkół tych przez uczniów ostatnich klas w celach przygotowania się prywatnie do wyższej szkoły zawodowej i wzywającą nauczycieli, aby przez postępowanie pedagogiczne nie opuszczano zbyt wcześnie zakładu naukowego i nie czyniła tym szkody sprawie tego szkolnictwa

(2)

tego 11 kolnictwa.

(wniosek ad II "Byłe przedstawiciele [illegible] opracowany wyżej wniosek rezolucji — jako Kontrwniosek do punktu d I — zgłosić się następnie do przyłączenia do wniosku II.)

III Zakaz [illegible] opracowanie [illegible] ~~wniosku~~ Prezes delegatom zdziwienkatejm w Brukseli.

Zjazd poleca zwrócić się do Wydziału Centr. p. mł. - post. w Kr. ~~wydania~~ z prośbą o wydanie

Skokomish

Nonachjum

wierobich urządzeń autonomicznych dla kraju, wzrost uświadomienia politycznego mu da rozwinąć się biernością cechującej społeczeństwo polskie pop. R. Zdemaskrytyzowane bardziej rozporządza ono większym zasobem sił, zdolne jest do szybszego otrząśnięcia się z apatji, spotęgowania walki rewolucyjnej, której zwycięstwo dając krajowi samodzielność urządzenia polityczne stworzy normalne warunki rozwoju wyższego szkolnictwa polskiego.

Obecne warunki polityczne wskazują, że społeczeństwo polskie przez dłuższy czas pozbawione może być może wyższej uczelni polskiej w Warszawie. Stan ten z natury anormalny korzystniejszym będzie od tego w jakim znajdowało się społeczeństwo przed Rewolucją, gdy tolerowało istnienie Un. W. Młodzież któraby posłała do niego stałaby się albo pośrednim narzędziem rusyfikacji własnego kraju lub też zmuszoną by była do trwonienia drogich sił na bezpłodną walkę z biurokracją uniwersytecką.

Społeczeństwo polskie nie może pozwolić na otwarcie U. W., co równałoby się zaakceptowaniu istniejącego stanu rzeczy. Pełne sił żywotnych postara się wzmożoną pracą we wszystkich dziedzinach życia społecznego i kulturalnego powetować tą krzywdę, jaka mu się dzieje przez pozbawienie go uczelni polskiej w Warszawie. Młodzież polska będzie w dalszym ciągu bojkotować U. W. tak potrzebny w obecnej chwili rządowi carskiemu. i biorąc udział w ruchu rew. zbliży tą chwilę zwycięstwa wyzwolenia

Zdobycia wyższego szkolnictwa polskiego w W.

Do pres

wolności

zdobycia trwałych form politycznych

przy wzroście

Streszczenie spraw żydowych

A. Sprawy organizacyjne: 1) Ustalenie zasad polityki Mł. Postępowej: cele wytyczne charakteru oświatowego, kulturalnego i koleżeńskiego.

2) Wypracowanie ustawy ogólnego Stowarzyszenia (ewentualnie zreformowanie Ustawy Związku)

3) Sprawa Związku (zdaje się według przyjętej deklaracji k. Unsiedla: „Zasadniczo jesteśmy zwolennikami nowego Stowarzyszenia ogólnego. W razie niemożliwości urzeczywistnienia tego zgadzamy się na gruntowną reformę Związku w innej postaci wytkniętych przez Syjonizm leodyjski."

Uwagi:

B Sprawy oświatowe: 1) Urządzenie szeregu odczytów i wykładów przez wykwalifikowanych prelegentów z kraju. zagranicą.

2) Stworzenie odnośnego funduszu kulturalno-oświatowego

3) Tworzenie kół naukowych (np. naukowo-technicznych) w celu przystosowywania wiadomości i stosunków zagranicą do celów krajowych (wn. Skibiński)
(Tzw. ustawy koła leodyjskiego dostarczy kol. Mieczysławski i referuje sprawę)

4) Założenie centralnego pisma młodzieży postępowej zagranicą w celu informowania ogółu w sprawach i życiu młodzieży (wn. Kobrzyński) oraz dostarczenia terenu dla rozwoju odpowiednich sił; zamieszczanie w piśmie cenniejszych referatów gwoli rozpowszechnienia..

5) Wydanie ogólnego informatora-przewodnika po zagranicznych uczelniach z uwzględnieniem jak najszerszych rzeczowych danych o programach, stosunkach, kosztach i t.d.
Stworzenie komisyi dla zbierania i opracowania Informacyj. Informator wychodzić może jako półrocznik lub rocznik np.

6) Otworzenie do czasu wypracowania Informatora centralnego biura informacyjnego lub ujednostajnienie dawanych informacyj w poszczególnych miastach...

Uwagi.

Biuro informacyjne stanie
Koło uniwersyteckie zrobi

C. Sprawa maturzystów szkół polskich:

1) Wystawanie przez odpowiednie występienia, i przedstawienie rzeczowych danych właściwej opinii o szkole polskiej; możliwy jest krecej czynić to ~~przez prasę sp.~~

a) przez prasę,

b) przez legalizowanie stowarzyszeń polskich,

c) podnoszenie moralnej wartości polaków na uczelniach zagranicznych.

d) przez trafianie drogami prywatnymi do wybitnych przedstawicieli ruchu umysłowego i wolnościowego zagranicą.

Uwaga. 1) Sprawa ta jest niemiernej wagi wobec zwiększającej się liczby maturzystów którzy muszą kontaktować się zagranicą

D. Sprawa stypendyów na zagranicę („Bratnie pomoce.")

1) Stwierdzenie opłakanego stanu pomocy koleżeńskiej li tylko w kontaktowaniu się kolegów i konieczności oparcia akcji na szerszej podstawie

2) Stworzenie « Związku Bratnich pomocy zagranicą »

3) Stworzenie w kraju „Zjednoczonych komisyj stypendyalnych na zagranicę" w celu:

a) nawiązania stosunków z odnośnymi instytucyami już istniejącymi.

b) wyszukiwania zapisów, legatów, darowizn, prywatnych stypendyów, monopolizowanych bezprawnie przez poszczególne instytucje lub rodziny.

c) informowanie i agitacya wśród społeczeństwa dla popierania studyów zagranicznych, które zastąpić muszą stare dotychczasowe w kraju.

d) wcielania składek obywatelskich, przedsiębiorstw, ofiarodawców

e) uwypuklenie tymczasowości tej akcyi z bojkotem szkoły rosyjskiej

4) Sprawa stypendyów Raperswilskich zordynowanych wyłącznie z b. Politechniki Warszawskiej...

5) " "

Uwagi.

E — Sprawa „kas emigracyjnych."

1) Stan kas „chodźców" (rozwiązane)
2) Sprawa emigracyjna obecnie.
3) Konieczność regulowania wychodźtwa z kraju.. (brak ścisłej)
4) Stworzenie „Związku kas polskich emigracyjnych" (ustawa)
5) Ujednostajnienie typu ustawy emigracyjnej we wszystkich miastach..
6) Konieczność oparcia pomocy emigrantom na szerszej podstawie z zainteresowaniu pomocy społeczeństwa.
7) Stworzenie komisyj ~~w kraju~~ odnośnych w kraju dla
8) ~~Zbieranie informacyj od partyj~~ wyzyskania opieczności społec.
9) Wynajdywanie pracy emigrantom
10) Skierowywanie z centrów emigracyj (Kraków, Galicya) do właściwych miejscowości w zależności od faktu oraz warunków politycznych bezpieczeństwa emigranta.
11) Skoordynowanie działalności „kas emigracyjnych" z partyami politycznymi dla ustalenia w pewnych wypadkach pomocy i kontroli..

Uwagi:

I. Sprawa „Uniwersytetu Warszawskiego" (Rezolucya k. Mierzejewskiego)

G. Sprawa stanu nad „lamistrejkami".

II. Sprawy zewnętrznego charakteru:

I Sprawa szkół średnich w kraju: projekt rezolucyi: ~~X~~

" ~~A~~ I (Skibiński)

~~A~~ II (Unzlicht)

II Sprawa Uniwersytetu rusińskiego (rezolucya)

III Sprawa wyższych uczelni galicyjskich..

10

97

Projekt „Ustawy

Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Szk.

przyjętej przez Zjazd VIII Delegatów

w zasadzie — a podlegający

Powszechnemu Głosowaniu

w Grudniu 1908 r.

za komisyą Ustawową

40

Adam Skibiński

Komisja Skyp. — Wiwulec

Wydział Zjazdowy

Lodynia

dnia 31 grudnia 1908 r.

— Archiwum —

98

Ustawa.

I Nazwa i cel

§ 1. Ogólna organizacya Polskiej Młodzieży Postępowej zagranicą nosi nazwę:
„Związek Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej"

§ 2. Związek Stow. Pol. Mł. Post. jest instytucyą bezpartyjną.

§ 3. Związek Stowz. Pol. Mł. Post. ma na celu:

1) być terenem kształtowania się umysłów pol. mł. post. w innej twórczych kasetł jak najszerszego rozwoju społecznego i kulturalnego. —

2) stworzyć przez odpowiednią organizacyę warunki wspólnej pracy, zmierzającej do przygotowania młodzieży do owocnej ~~pracy~~ działalności społecznej w innej tych kasetł.

3) wytworzyć siłę i należytą opinię publiczną w życiu koleżeńskiem.

4) reprezentować Pol. Mł. Post. wobec społeczeństwa

5) utrzymywać łączność i oddziaływać na Pol. Mł. Post. w kraju.

II Środki.

§ 4 Dla dopięcia powyższych celów Zw. St. P. M. P.:

1) ustawia i reguluje działalność poszczególnych Stowarzyszeń Związkowych

2) nawiązuje stosunki z istniejącemi Towarzystwami Pol. Mł. Post. nienależącemi do „Zw." oraz stara się o zakładanie nowych.

3) urządza doroczne Zjazdy „Zw."

4) tworzy reprezentacyę Pol. Mł. Post. wobec społeczeństwa

5) powołuje do życia instytucye, z życiem Pol. Mł. Post. związane jako to:

a) Koła naukowe,
b) Wydawnictwa Mądrości,
c) Bratnie Pomoce,
d) Kasy emigracyjne,
e) Organizacye oficyalowe.

99

III Organizacya „Zw. St. P. M. P." i jej zasady.

A. Skład „Związku Stowarzyszeń"

§ 5 W skład „Zw." St. P. M. P. wchodzą Stowarzyszenia grupy oraz pojedyncze jednostki Pol. Mł. Post. studjującej za granicą, odpowiadające zasadniczym dążeniom i zasadom „Zw." oraz Towarzystwa Zaprzyjaźnione.

Uwaga. Pojedyncze jednostki, zgadzające się z niniejszą Ustawą, mają prawo wstępowania do „Zw." jeżeli w danem mieście niema Stowarzyszenia Związkowego.

B. Przyjmowanie Stowarzyszeń do „Zw. St."

§ 6. Stowarzyszenie lub grupa, życzące sobie przystąpić do „Zw. St." winny zażądać Zarządowi „Zw. St."

1) piśmienną deklaracyę z postawieniem swej kandydatury
2) oświadczenie solidarności z Ustawą i celami „Zw. St."
3) Ustawę swoją w ilości 3 ch egzemplarzy.

§7. O przyjęciu nowego Stowarzyszenia oraz o zasadach należenia jego do „Zw. St" decyduje prowizorycznie Zarząd i zawiadamia o swej decyzji wszystkie Stowarzyszenia należące do „Zw. St."
Decyzja Zarządu podlega formalnemu zatwierdzeniu przez najbliższy Zjazd „Zw. St."

§8 Stowarzyszenie, którego kandydaturę Zarząd odrzucił ma prawo odwołać się do Zjazdu.

C. Prawa i obowiązki Stowarzyszeń Związkowych.

§9 Stowarzyszenia Związkowe wchodzą w skład „Zw. St" jako autonomiczne jednostki, zachowując swoją ustawę.

§§ 10 Stowarzyszenia Związkowe mają za obowiązek:
1) stosować się do Ustawy „Zw. St." i uchwał Zjazdów w całej ich rozciągłości.
2) utrzymywać stały kontakt z Zarządem „Zw. St."
3) przysyłać do Zarządu półroczne sprawozdania ze swej działalności wraz z wykazem nazwisk

i adresów swych członków.

4) Zawiadamiać Zarząd o wszelkich zmianach zaszłych w Ustawie i składzie danego Stowarzyszenia

5) Wpłacać regularnie do kasy „Zw. St." podatek przewidziany w rozdziale XI niniejszej Ustawy.

6) przyjmować udział w Powszechnem Głosowaniu

7) przysyłać w miarę możności swych delegatów na Zjazdy „Zw. St."

8) przysyłać na żądanie Zarządu „Zw. St" wszelkie informacye

9) współdziałać i pomagać ogólnemu rozwojowi „Związku St. P. M. S."

§ 11 Stowarzyszenia Związkowe mają prawo:

1) korzystać z ogólnych instytucyj „Zw. St"

2) wzywać pośrednictwa Zarządu „Zw. St." w stosunkach wzajemnych

3) stawiać wnioski pod Powszechne Głosowanie za pośrednictwem Zarządu „Zw. St".

4) stawiać wnioski na porządek dzienny Zjazdów.

5) wysyłać delegacje na Zjazd w stosunku jednego delegata na 10 członków.

Uwaga 1. Liczba 5 i wyższe liczą się za dziesiątek.

Uwaga 2. W razie niemożności przysłania odpowiedniej ilości delegatów, jeden delegat może posiadać więcej głosów, nigdy zaś więcej ponad 4.

D Rozwiązanie i wykluczenie Stowarz. Związek.

§ 12 Rozwiązujące się Stowarzyszenie Związkowe obowiązane jest oddać cały swój majątek (w naturze lub gotówkę) w depozyt Zarządowi „Zw. St." lub Towarzystwu Związkowemu w porozumieniu z Zarządem „Zw. St."

Majątek ten staje się własnością Związku, jeżeli w ciągu 4 lat nie powstanie w tej samej miejscowości nowe Stow. Pol. Mł. Post. o podobnym charakterze.

§ 13. Stowarzyszenie może być wykluczonem ze Związku tylko na wniosek jednego Stowarzyszenia, Zarządu „Zw. St" lub 6 delegatów na Zjazd nie inaczej jak większością 2/3 głosów osobistych Koła Delegatów Zjazdu.

§ 14 Oskarżone Stowarzyszenie mają prawo obrony przez swoich delegatów; w razie jej niedostateczności lub innych nieformalności Stowarzyszenie wykluczonem być może tylko 2/3 głosów Powszechnego Głosowania.

IV Stowarzyszenia Zaprzyjaźnione.

§ 15. Jako Stowarzyszenia Zaprzyjaźnione w skład Związku mogą wchodzić krajowe Organizacye Pol. Ml. Post. ideowo pokrewnej.

§ 16 Stowarzyszenia Zaprzyjaźnione mają za obowiązek:

1) przysyłać delegatów na Zjazdy.

2) dawać piśmienne sprawozdania ze swej działalności na Zjeździe.

3) wpłacać do kasy „Zw. St." podatek określany przez same Stow. Związkowe poszczególnie

4) współdziałać i pomagać rozwojowi Związku przez utrzymywanie ciągłej styczności z Zarządem i Stowarzyszeniami.

§ ~~16~~ 17 Stowarzyszenia Zaprzyjaźnione nie są obowiązane stosować się do uchwał Zjazdu w całej ich rozciągłości, obowiązane są jednak do solidarności czynnej w uchwałach wspólnych i w wystąpieniach „Zw. St" narewnątrz.

§ 18 ~~17~~ Stowarzyszenia Zaprzyjaźnione mają prawo:

1) przedstawicielstwa na Zjazdach „Zw. St" w stosunku 1 delegata na 100 członków z uwzględnieniem tego, że jeden delegat nie może rozporządzać więcej niż 4 na głosami.

Uwaga. 50 i liczby wyższe liczą się za 100.

2) stawiania wniosków pod Powszechne Głosowanie

3) korzystanie z Instytucji Związku

4) głosowania we wszelkich sprawach, z wyjątkiem dotyczących wewnętrznych spraw „Zw. St".

V Zjazdy Zw. St.[1]

A. Zwołanie Zjazdu.

§ 18/19 Zjazdy Związku mogą być: zwyczajne, nadzwyczajne i nagłe.

§ 19/20 Zjazdy zwyczajne zwołuje raz na rok Zarząd „Zw. St.", ogłaszając przynajmniej na miesiąc przed ostatecznym terminem projektowany porządek dzienny Zjazdu.

§ 21 Miejsce i czas Zjazdu oznacza Koło Delegatów poprzedniego Zjazdu, co jednak zmienionem być może na wniosek $\frac{1}{2}$ (połowy) Towarzystw Związkowych i Zaprzyjaźnionych lub przez Zarząd po zatwierdzeniu uchwały Zarządu przez zwykłą większość Towarzystw.

§ 22 Na żądanie $\frac{1}{4}$ (jednej czwartej) Stowarzyszeń Zarząd obowiązanym jest zwołać Zjazd nadzwyczajny. Prawo to przysługuje również Zarządowi „Zw. St".

[1] „Zw. St".

§ 23 Zarząd ma prawo zwołać Zjazd nagły z pominięciem wszelkich formalności przepisanych przez Ustawę (z podaniem jednak powodu i tematu obrad), jeżeli tego wymagają wyjątkowa sytuacja lub bezpieczeństwo Związku.

B. Koło Delegatów.

§ 24 Delegaci wybrani przez Stowarzyszenia wchodzą w skład „Koła Delegatów" „Zjazdu" „Zw. St. P. M. P."

§ 25 Pełny skład Koła Delegatów stanowią:

1) Delegaci Stowarzyszeń Związkowych (§ 10)
2) Delegaci Towarzystw Zaprzyjaźnionych (§ 15. II)
3) Przedstawiciel Zarządu „Związku St."
4) Członkowie komisji stałych i czasowych z głosami decydującymi jedynie w sprawach objętych działalnością danej komisji.

Uwaga. Zarząd „Zw. St" rozporządza na Zjeździe tylko jednym głosem.

§ 26 Uchwały i zarządzenia Zjazdu rozsyła Zarząd poszczególnym Stowarzyszeniom nie później jak w 2 tygodnie po Zjeździe.

C. Posiedzenia Zjazdu.

§ 27 Posiedzenia Zjazdu dzielą się na: poufne posiedzenia Koła Delegatów, publiczne posiedzenia Koła Delegatów i posiedzenia wieczorne.

§ 28 W poufnych posiedzeniach Koła Delegatów biorą udział z głosem decydującym delegaci i (przedstawiciele) Zarządu, oraz osoby specyalnie przez Koło zaproszone z głosem doradczym.

§ 29 Posiedzenia poufne Koła prowadzi Prezydyum Zjazdu na zasadach następujących:

1) Uchwały i wnioski przechodzą zwykłą większością głosów delegackich lub osobistych w zależności od sprawy z wyjątkiem wypadków przewidzianych w § 12, § ~~67~~ 67

zmiana Ustawy i dyz.

2) W sprawach formalnych, nagłych, sądowych i t.p. wszelkie w sprawach, wyrażających opinję Koła Delegatów – obowiązującem jest głosowanie osobiste, t.j. takie, w którem każdy delegat rozporządza tylko jednym głosem.

3) W uchwałach mających obowiązywać „Zw. St" lub będących wypowiedzeniem się „Zw. St" nazewnątrz obowiązującem jest głosowanie delegackie t.j. takie, w którem każdy delegat rozporządza ilością głosów wskazaną przez odnośny mandat.

4) Rezolucje wyniesione z poufnych posiedzeń Koła Delegatów są jawne i winny być ogłoszone podczas Zjazdu i w sprawozdaniach Zjazdowych. – Koło Delegatów ma jednak prawo zastrzedz co do nich zupełną tajemnicę decyduje to 2/3 głosów.

5) Tajemnica ta nie obowiązuje wobec Koła Delegatów następnych Zjazdów z wyjątkiem specjalnych spraw np. osobistych; w tym wypadku odnośne dokumenty i protokuły niszczone są natychmiast po powzięciu rezolucji.

§ 29 (30). W posiedzeniach publicznych Koła Delegatów biorą udział osoby zaproszone przez Zarząd „Zw-ff" lub miejscowe stowarzyszenie Zw.

§ 30 (31) Posiedzenia publiczne ~~Zjć~~ Koła Delegatów prowadzi Prezydyum Zjazdu na zasadach następujących:

~~1) Głos może~~.

1) Prawo głosu i stawiania wniosków ma każdy z obecnych na publicznem posiedzeniu.

2) Prawo głosowania przysługuje tylko na zasadach § 28 członkom Koła Delegatów.

§ 31 Posiedzenia wieczowe, otwierane przez Prezydyum Zjazdu, są dla wszystkich dostępne.

§ 32. Posiedzenia wieczowe prowadzi wybierany każdorazowo przez obecnych przewodniczący na zasadach następ.

1) Prawo głosu, ~~i~~ stawiania wniosków, ~~ma~~ i głosowania ma każdy z uczestników wieczorowego posiedzenia.

2) Uchwały przechodzą zwyczajną większością

głosów w imieniu „Wiecu ogólnego Młodzieży Polskiej w danej miejscowości w czasie Zjazdu Zw. St. P. Mł. P."

3) Uchwały przyjęte na wiecowych posiedzeniach obowiązują tylko większość, która dany wniosek uchwaliła.

D. Funkcje Koła Delegatów.

§ 34. Koło Delegatów ma za obowiązek podczas trwania Zjazdu:

1) Przyjąć i rozpatrzeć sprawozdania roczne Zarządu „Zw. St.", Stowarzyszeń Związkowych, Stowarzyszeń Zaprzyjaźnionych, Komisyi stałych i czasowych, wreszcie sprawozdań z działalności Instytucyi przez „Związek St." powołanych i od niego zależnych

2) Przyjąć lub odrzucić kandydatury nowych Stowarzyszeń przyjętych prowizorycznie przez

Zarząd, oraz rozpatrzeć sprawy Stowarzyszeń, kandydatury których zostały przez Zarząd odrzucone.

3) Rozstrzygnąć spory i nieporozumienia zaszłe w łonie Związku (patrz XII)

4) Rozpatrzeć wszystkie wnioski i propozycje nadesłane przez Stowarzyszenia, Zarząd i członków „Zw. St."

5) Uchwalić budżet Związku na rok przyszły oraz rozpatrzeć sprawę Stowarzyszeń zalegających w opłacie do kasy „Zw. St."

6) Wybrać Stowarzyszenia, które mają wyłonić „Zarząd St. P. M. P" lub utworzyć specjalne Komisje Związku.

7) Wyznaczyć zakres prac poszczególnych Komisji „Związku St."

8) Uchwalić zmiany w ustawie i poddać je przez Zarząd pod Powszechne Głosowanie

VI Referendum.

§ 34. Najwyższą władzą prawodawczą i ostatnią instancją we wszelkich sprawach dotyczących wewnętrznego i zewnętrznego życia „Zw. St." – jest Referendum czyli Powszechne Głosowanie – z wyjątkiem spraw decydowanych kapelacyjnie przez Zjazd Koła Delegatów, Zarząd „Zw. St" lub Komisje (patrz §§

§ 35 Pod Powszechne Głosowanie mają prawo stawiać wnioski:

1) poszczególne Stowarzyszenia Związkowe,
2) " " Zaprzyjaźnione,
3) Koło Delegatów Zjazdów „Zw. St"
4) Zarząd „Zw. St."
5) Komisje w sprawach, dotyczących ich działalności w porozumieniu z Zarządem.

§ 37 Wnioski, oddawane pod Powszechne Głosowanie składane są na ręce Zarządu, który załatwia z urzędu formalności przepisane.

§ 38 Wnioski oddane pod Powszechne Głosowanie przechodzą zwyczajną większością głosów wszystkich rzeczywistych członków „Zw. St" - z wyjątkiem wypadków przewidzianych w odnośnych §§ niniejszej Ustawy. (patrz §§

VII Zarząd „Zw. St."

A. Obieralność i skład Zarządu

§ 39 Prowadzenie spraw „Zw. St" powierzonem jest „Zarządowi Głównemu", odpowiedzialnemu przed ogółem ~~Kół~~ członków „Zw. St" oraz Kołem Delegatów

§ 40 Zarząd obieranym zostaje corocznie z łona i przez członków Stowarzyszenia Związku St, wyznaczonego przez Koło Delegatów.
Dawny Zarząd podaje do wiadomości ogółowi „Zw. St." skład nowego Zarządu „Zw. St."
Jeżeli absolutna większość członków Związku zatorzy protest w przeciągu miesiąca — Stowarzy-

nemi, wyznaczone przez Zjazd musi ponowić wybory, w razie jeżeli protest dotyczy całego Zarządu, dopełnić zaś wybory, w razie jeżeli protest dotyczy poszczególnych członków Zarządu.

§ 46 Zarząd „Zw. St" składa się z 5 cin (pięciu) osób, które same rozdzielają pomiędzy siebie czynności Zarządu, i obierając ~~sekretarza~~ jedynie z pośród siebie Sekretarza Głównego.

§ 47 Reprezentantem Zarządu, odpowiedzialnym przed jego składem, jest Sekretarz Główny.

B. Obowiązki Zarządu „Zw. St."

§ 43 Zarząd Główny „Zw. St" ma za obowiązek:

1) Prowadzić całą administrację „Zw. St" i regulować działalność Komisji i Instytucji związkowych.
2) Czuwać nad ścisłym stosowaniem Ustawy „Zw. St" i Uchwał Zjazdów.

3) Pośredniczyć pomiędzy Stowarzyszeniami.

4) Wydawać okólniki informujące Stowarzyszenia Związku o stanie „Zw. St" pracach i postanowieniach Zarządu oraz o Uchwałach Zjazdu i wnioskach poddanych pod Powszechne Głosowanie.

5) Dawać sprawozdania ze swej działalności przed Kołem Delegatów na Zjazdach.

6) Oddawać wnioski pod Powszechne Głosowanie

7) Reprezentować „Zw. St" zarewnętrz.

8) Nawiązywać stosunki w innymi Stowarzysz. Mł. Pol. oraz zakładać nowe Stowarzyszenia

9) Przechowywać archiwa „Zw. St. P. Mł. Post."

10) Przedstawiać Zjazdowi Koła Delegatów kandydatury nowych Towarzystw.

11) Administrować funduszami Kasy Związku w myśl budżetu przez Zjazd Delegatów uchwalonego; prowadzić książki kasowe, książkę protokółów oraz kopjat ogólnej korespondencji.–

C. Prawa Zarządu „Zw. St."

§43 Zarząd „Zw. St" ma prawo:

1) Stawiać wnioski pod powszechne głosowanie.
2) Przyjmować prowizorycznie do „Zw. St" Towarzystwa P. Mł. Post. zgłaszające swą kandydaturę zgodnie z § działu „ai do czasu zatwierdzenia ich przez najbliższy Zjazd.
3) Zwoływać Zjazdy Rota Delegatów „Zw. St" nadzwyczajne i nagłe z podaniem ich powodów i tematu obrad (patrz §§ działu V)
4) W razach wyjątkowych Zarząd „Zw. St." ma prawo odstępować od budżetu ustalonego na Zjeździe; zmiany te jednak muszą być zatwierdzone przez najbliższy Zjazd.
5) Zarząd ma prawo w razach nagłej potrzeby ~~bud~~ w celu rozwiązania pewnej strony życia Związku powołać do życia stosowną Komisję czasową.

VIII Komisye „Zw. St."

§ 45. Dla należytego wypełnienia swych zadań „Zw. Stow" powołuje na swych Zjazdach Komisye stałe i czasowe

§ 46. Komisye wybierane są bezpośrednio przez Koło Delegatów na posiedzeniu poufnem lub z łona i przez członków Stowarzyszeń wyznaczonych na Zjeździe;

§ 47. Komisye stałe „Zw. St" są:

1) Dwie komisye Naukowo-Oświatowe: Północna i Południowa.

2) Komisya stypendyjna.

3) " wydawnicza.

4) " statystyczno-informacyjna.

Bliższe i bardziej szczegółowe zadania każdej z tych Komisyj określa corocznie Koło Delegatów Zjazdu

§ 48. Komisye pracują pod kierownictwem i kontrolą Zarządu Głównego „Zw. St"; winny

ści dostarczać Zarządowi wszelkich informacyj i przysyłać kwartalne sprawozdania dla umieszczenia tabelowych w Dziennikach Zarządu.

§ 49 Komisye czasowe powoływane są przez Koło Delegatów na Zjeździe, lub w razie wyjątkowo przez Zarząd w porozumieniu ze Stowarzyszeniem.

§ 50 Komisye „Zw. St." są zależne i odpowiedzialne jedynie przed Zjazdem Koła Delegatów i Zarządem Głównym.

IX Kasowość „Zw. St."

§ 51 Dochody „Kasy Zw. St." są zwyczajne i nadzwyczajne.

§ 52 Zwyczajne dochody stanowią:

a) Półroczna składka obowiązująca wszystkich członków Związku w wysokości 50 cent.-ph.-bel. płacona w miesiącach Listopadzie i Maju.

b) 10% (dziesięć procent) od dochodów zwyczajnych poszczególnych Stowarzyszeń Związku.

wych zagranicą, wnoszone z końcem każdego miesiąca do „Kasy Zw. St" na ręce skarbnika kejże.

§ 52 Nadzwyczajne dochody wpływają do Kasy „Zw. St"
a) z list składkowych i przedsiębiorstw dochodowych
b) z nadzwyczajnych składek uchwalonych przez Zjazdy.

§ 53 Towarzystwa Zaprzyjaźnione same określają stopę opodatkowania swych członków na rzecz „Kasy Zw. St."

§ 54 Wszelkie wpływy na rzecz „Kasy Zw. St" od poszczególnych Towarzystw powinny być wciągane do książek kasowych tych Towarzystw i przez kasyera wpłacane regularnie do „Kasy Zw. St"

§ 55 Funduszami „Kasy Zw. St." administruje Zarząd „Zw. St" w myśl budżetu ustalonego przez Zjazd Delegatów.

§56 Zarządowi przysługuje prawo odstąpienia od budżetu; zmiany te zatwierdzone być muszą przez Koło Delegatów następnego Zjazdu.

§57 Koło Delegatów, a w razach nadzwyczajnych Zarząd „Zw. St." — może zmniejszać stopę % -wą opodatkowania poszczególnych Stowarz. a nawet zupełnie je od podatku owego zwalniać.

§58 Na wniosek 2ch (dwóch) Towarzystw Stowarzyszenie prowadzące, czyli wyłaniające z siebie Zarząd obowiązanem jest wyznaczyć nadzwyczajną Komisyę Rewizyjną z trzech członków swego grona nie należących do Zarządu.

Rezultaty działalności Komisyi Rewizyjnej muszą być podane do wiadomości ~~ogół~~ ogółu członków „Zw. St." przez Zarząd w najbliższym okólniku.

X Sąd Związkowy

§ 59 (60) Nieporozumienia wynikające w łonie Związku jako to: nieporozumienia w łonie Zarządu, pomiędzy poszczególnymi Stowarzyszeniami i Zarządem Głównym i t.d. i t.d. – rozpatrywane są na X pontnych posiedzeniach Koła Delegatów Zjazdu.

§ 60 Dla rozpatrzenia wpływających spraw tego typu Koło Delegatów wybiera ze swego łona „Komisyę Sądową", przewodniczący której referuje sprawę na plenarnem posiedzeniu Koła Delegatów.

§ 62 Odpowiednie ~~Materyały~~ powinny być złożone na piśmie przed Zjazdem na ręce „Zarządu Zw. St." od którego przechodzą do „Komisyi" Sądowej.

§ 63 Obrona może się odbywać przez delegatów stron po zainteresowanych.

§ 63 Sprawę rozstrzyga Koło Delegatów w całości po wysłuchaniu stron obu większością 2/3 głosów osobistych.

§ 64 Od wyroku Delegatów przysługuje apelacja do Powszechnego Głosowania w razie jawności ~~wyroku~~ wyroku.

§ 65 O tajności lub jawności ~~wyroku~~ wyroku rozstrzyga Koło Delegatów.

XI Zmiana Ustawy „Zw. St."

§ 66 Ustawa niniejsza w swych zasadniczych paragrafach zmieniona być może tylko przez Powszechne głosowanie (patrz VI) większością 2/3 (dwóch trzecich) głosów rzeczywistych członków „Związku St. P. M. P."

§ 67 Paragrafy, poprawki i uwagi ułatwiające tylko administracyjne czynności Związku St. i organizację – mogą być wprowadzone

przez Koło Delegatów Zjazdu większością 2/3 (dwóch trzecich) głosów delegackich, z chwilą gdy nie uznają skuteczności istniejących już zasadniczych paragrafów Ustawy „Zw. St."

§68 Ustawę niniejszą interpretuje Koło Delegatów Zjazdu, lub w zastępstwie jego Zarząd „Zw. St."

XII Rozwiązanie „Zw. St. P. M. P."

§69 Związek Stow. P. Mł. Post. rozwiązuje się na mocy uchwały 3/4 (trzech czwartych) głosów Powszechnego Głosowania – z chwilą, kiedy ~~w skład jego wchodzić będzie tylko jedno Stowarzyszenie~~ Ustawę niniejszą podtrzymywać i uznawać będzie jedno tylko Stowarzyszenie P. Mł. Post. zagranicą.

§70. W razie rozwiązania „Zw. St. P. M. P." archiwum i majątek „Zw. St." ma być złożonym w depozycie w archiwum społecznem przy „Uniwersytecie imienia Adama Mickiewicza w Krakowie."

31-XII-1908

116

Ustawa Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej.

I. Nazwa i cel.

§ 1. Ogólna organizacja polskiej młodzieży postępowej zagranicą nosi nazwę: Związek Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej.

§ 2. Związek Stow. Polsk. Mł. Post. jest instytucją bezpartyjną.

§ 3. Związek Stow. Polsk. Mł. Post. ma na celu:

1) być terenem kształtowania się umysłów polskiej młodzieży postępowej w imię twórczych haseł jaknajszerszego rozwoju społecznego i kulturalnego;
2) stworzyć przez odpowiednią organizację warunki wspólnej pracy zmierzającej do przygotowania młodzieży do owocnej społecznej w imię tych haseł;
3) wytworzyć silną i należytą opinję publiczną w życiu Kolżeńskim
4) reprezentować polską młodzież postępową wobec społeczeństwa;
5) utrzymywać łączność i oddziaływać na młodzież postępową w kraju.

II Środki działania.

§ 4. Dla dopięcia powyższych celów Związek Stow. Polsk. Mł. Post.:

1) ułatwia i reguluje działalność poszczególnych Stowarz. związkowych;
2) nawiązuje stosunki z istniejącemi Towarzystwami polsk. Młodz. Post., nienależącemi do Związku oraz stara się o zakładanie nowych;
3) urządza doroczne zjazdy Związku Stowarzyszeń;
4) tworzy reprezentację polsk. Młodz. Post. wobec społeczeństwa;
5) powołuje do życia instytucje z życiem polsk. Młodz. Post. związane jako to: a) koła naukowe, b) wydawnictwa Młodzieży, c) Bratnie Pomoce, d) kasy emigracyjne e) organizacje oderyżowe.

III Organizacja Związku Stow. Polsk. Mł. Post i jej zasady.

A. Skład Związku Stowarzyszeń Polsk. Mł. Post.

§ 5 W skład Związku Stow. Polsk Mł. Post. wchodzą stowarzyszenia, grupy oraz pojedyncze jednostki polsk. Mł. Post. studjującej zagranicą, odpowiadające zasadniczym dążeniom Związku, oraz stowarzyszenia zaprzyjaźnione.

Uwaga. Pojedyncze jednostki, zgadzające się z niniejszą ustawą, mają prawo wstępować do Związku, jeśli w danem mieście niema Stowarzyszenia Związkowego.

B. Przyjmowanie Stowarzyszeń do Związku Stow. Polsk. Mł. Żort

§ 6. Stowarzyszenie lub grupa, życzące sobie przystąpić do Związku Stowarzyszeń, winny wnieść Zarządowi Związku Stowarzyszeń:
1) piśmienną deklarację z postawieniem swej kandydatury;
2) poświadczenie solidarności z ustawą i celami Związku Stowarz.
3 ustawę swoją w ilości 3ch egzemplarzy.

§ 7. O przyjęciu nowego Stowarzyszenia oraz o zasadach należenia jego do Związku Stow. decyduje prowizorycznie Zarząd i zawiadamia o swej decyzji wszystkie Stowarzyszenia należące do Związku Stowarzyszeń. Decyzja Zarządu podlega formalnemu zatwierdzeniu przez najbliższy zjazd Związku Stow.

§ 8. Stowarzyszenie, którego kandydaturę Zarząd odmówi, ma prawo odwołać się do Zjazdu.

C. Prawa i obowiązki Stowarzyszeń Związkowych.

§ 9. Stowarzyszenia Związkowe wchodzą w skład Związku Stowarzyszeń jako autonomiczne jednostki, zachowując swoją ustawę.

§ 10. Stowarzyszenia Związkowe mają za obowiązek:
1) stosować się do Ustawy Związku Stow. i uchwał zjazdowych w całej ich rozciągłości;
2) utrzymywać stały kontakt z Zarządem Związku Stow.;
3) przysyłać do Zarządu półroczne sprawozdania ze swej działalności wraz z wykazem nazwisk i adresów swych członków;
4) zawiadamiać Zarząd o wszelkich zmianach zaszłych w liczbie i w składzie danego Stowarzyszenia;
5) opłacać regularnie do kasy Związku Stow. podatek przewidziany w rozdziale XI niniejszej Ustawy;
6) przyjmować udział w powszechnem głosowaniu.
7. przysyłać na żądanie Zarządu Związku Stow. wszelkie informacje;
8) przysyłać w miarę możności swych delegatów na Zjazdy Związku St.
9) współdziałać i pomagać ogólnemu rozwojowi Związku Stowarzyszeń Polsk. Mł. Rośl.

§ 11. Stowarzyszenia Związkowe mają prawo:
1) korzystać z ogólnych instytucji Związku Stow.
2) udzielać pośrednictwa Zarządu Związku Stow. w stosunkach wzajemnych;
3) zgłaszać wnioski pod powszechne głosowanie za pośrednictwem Zarządu Związku Stow.;
4) zgłaszać wnioski na porządek dzienny Zjazdów;
5) wysyłać delegacje na Zjazd w stosunku jednego delegata na dziesięciu członków.

Uwaga 1. Liczba 5 i wyższe liczy się za dziesiątek
Uwaga 2. W razie niemożności przysłania odpowiedniej ilości delegatów jeden delegat może posiadać więcej głosów, nigdy jednak więcej ponad 4.

D. Rozwiązanie i wykluczenie Stowarzyszenia Związkowego

§12. Rozwiązujące się Stowarzyszenie Związkowe obowiązane jest oddać cały swój majątek (w naturze lub gotówce) w depozyt Zarządowi Związku Stowarzyszeń lub Stowarzyszeniu Związkowemu w porozumieniu z Zarządem Związku Stow. Majątek ten staje się własnością Związku, jeżeli w przeciągu 4 lat nie powstanie w tej samej miejscowości nowe Stowarzyszenie Polskiej Młodzieży Postępowej o podobnym charakterze.

§13. Stowarzyszenie może być wykluczonem ze Związku tylko na wniosek jednego Stowarzyszenia, Zarządu Związku Stow lub 6ciu delegatów na Zjazd, nie inaczej jak większością 2/3 głosów osobistych Koła Delegatów Zjazdu.

§14. Oskarżone Stowarzyszenia mają prawo obrony przez swoich delegatów; w razie jej niedostateczności lub innych nieformalności Stowarzyszenie wykluczonem być może tylko 2/3 głosów powszechnego Głosowania.

IV Stowarzyszenia Zaprzyjaźnione

§15. Jako Stowarzyszenia Zaprzyjaźnione w skład Związku Stow mogą wchodzić krajowe organizacje Polsk. Młodz. Post ideowo pokrewnej.

§16. Stowarzyszenia Zaprzyjaźnione mają za obowiązek:
1) przysyłać delegatów na Zjazdy;
2) dawać pisemne sprawozdania ze swej działalności na Zjeździe;
3) opłacać do kasy Związku Stow. podatek określany przez samo Stowarzyszenie;
4) współdziałać i pomagać rozwojowi Związku przez utrzymywanie ciągłej styczności ze Związkiem i Stowarzyszeniami

§17. Stowarzyszenia Zaprzyjaźnione nie są obowiązane stosować się do uchwał Zjazdu w całej ich rozciągłości; obowiązane są jednak do solidarnego wspólnych i swoich pieniach narażonych

§18. Stowarzyszenia Zaprzyjaźnione mają prawo:
1) przedstawicieli na Zjazdach Związku Stowarzyszeń

w stosunku 1 delegata na 100 członków, z zaokrągleniem ułamka tego, że jeden delegat nie może rozporządzać więcej niż 4 mi głosami
Uwaga. 50 i liczby wyższe liczą się za 100.

2) stanowić wnioski pod głosowanie;
3) korystania z Instytucji Związku
4) głosowania we wszelkich sprawach z wyjątkiem dotyczących wewnętrznych spraw Związku.

I Zjazdy Związku Stow. Polsk. Mł. Post.

A. Zwołanie Zjazdu

§19. Zjazdy Związku mogą być: zwyczajne i nadzwyczajne i nagłe

§20. Zjazdy zwyczajne zwołuje się na wniosek Zarządu Głównego, ogłaszając przynajmniej na miesiąc przed ostatecznym terminem projektowany porządek dzienny Zjazdu.

§21. Miejsce i czas Zjazdu oznacza Koło Delegatów poprzedniego Zjazdu, co jednak zmienionym być może na wniosek ½ (połowy) Towarzystw Związkowych i Zaprzyjaźnionych lub przez Zarząd po zatwierdzeniu uchwały Zarządu przez zwykłą większość Towarzystw.

§22. Na żądanie ⅓ (jednej trzeciej) Stowarzyszeń Zarząd obowiązany jest zwołać Zjazd nadzwyczajny. Prawo to wykonują również Zarządowie Związków Stowarzyszeń.

§23 Zarząd Związku Stow. ma prawo zwołać Zjazd nagły z pominięciem wszelkich formalności przepisanych przez Statut (z podaniem jednak powodu i tematu obrad), jeżeli tego wymagają wyjątkowa sytuacja lub bezpieczeństwo Związku.

B. Koło Delegatów.

§24. Delegaci wybrani przez Stowarzyszenia wchodzą w skład „Koła Delegatów Zjazdu Związku Stow. Polsk. Mł. Post.

§25 pełny skład Koła Delegatów stanowią:

1) Delegaci Stowarzyszeń Związkowych (§10)
2) Delegaci Towarzystw Zaprzyjaźnionych (§15. IV)
3) Przedstawiciel Zarządu Związku Stow.
4) Członkowie Komisji stałych i czasowych z głosami decydującymi jedynie w sprawach objętych działalnością danej Komisji.

Uwaga. Zarząd Związku Stow. rozporządza na Zjeździe tylko jednym głosem.

§26. Uchwały i rewizje Zjazdu rozsyła Zarząd poszczególnym Stowarzyszeniom nie później jak w 2 tygodnie po Zjeździe

C. Posiedzenia Zjazdu

§27. Posiedzenia Zjazdu dzielą się na: poufne posiedzenia Koła Delegatów, publiczne posiedzenia Koła Delegatów i posiedzenia zwyczajne.

§28. W poufnych posiedzeniach Koła Delegatów biorą udział z głosem decydującym delegaci i przedstawiciel Zarządu Związku, oraz osoby specjalnie przez Koło zaproszone - z głosem doradczym

§29. Posiedzenia poufne Koła prowadzi Prezydjum Zjazdu na zasadach następujących:

1) uchwały i wnioski przechodzą zwykłą większością głosów delegackich lub osobistych, zależnie od sprawy, z wyjątkiem wypadków przewidzianych w §§ 12, 64 i 67.

2) w sprawach formalnych, nagłych, sądowych i t.p., ogólnie w sprawach wyrażających opinję Koła Delegatów obowiązującem jest głosowanie osobiste, t.j. taki, w którem każdy delegat rozporządza tylko jednym głosem.

3) W uchwałach mających obowiązywać Związek Stowarzyszeń lub będących wypowiedzeniem się Związku Stow. na zewnątrz, obowiązującem jest głosowanie delegackie t.j. takie, w którem każdy delegat rozporządza tylu głosów ile kartą przez odnośny mandat.

4) Rezolucje, wypracowane z poufnych posiedzeń Koła Delegatów są jawne i winny być ogłoszone podczas Zjazdu i w sprawozdaniach Zjazdowych. Koło Delegatów ma jednak prawo zastrzec co do nich zupełną tajemnicę, decydując to 2/3 głosów.

5) Tajemnica ta nie obowiązuje wobec Koła Delegatów następnych Zjazdów, z wyjątkiem specjalnych spraw np. osobistych; w tym wypadku odnośne dokumenty i protokoły niszczone są natychmiast po powzięciu rezolucji

§30. W posiedzeniach publicznych Koła Delegatów biorą udział osoby zaproszone przez Zarząd Związku Stow. lub miejscowe Stowarzyszenie Związkowe.

§31. Posiedzenia publiczne Koła Delegatów prowadzi Prezydjum Zjazdu na zasadach następujących:

1) Prawo głosu i stawiania wniosków ma każdy zebrany na publicznem posiedzeniu

2) Prawo głosowania przysługuje tylko, na zasadach §29, członkom Koła Delegatów.

§ 32. Posiedzenia wiecowe, otwierane przez Prezydjum Zjazdu, są dla wszystkich dostępne.

§ 33. Posiedzenia wiecowe prowadzi wybierany każdorazowo przez obecnych przewodniczący na zasadach następujących:

1) prawo głosu, stawiania wniosków i głosowania ma każdy z uczestników wiecowego posiedzenia.

2) uchwały zapadają zwyczajną większością głosów w imieniu „Wiecu ogólnego Młodzieży Polskiej w danej miejscowości w czasie Zjazdu Związku Stowarzyszeń Polsk. Młodz. Post.

3) uchwały przyjęte na wiecowych posiedzeniach obowiązują tylko większość, która dany wniosek uchwaliła.

D. Funkcje Koła Delegatów.

§ 34. Koło Delegatów ma za obowiązek podczas trwania Zjazdu:

1) Przyjąć i rozpatrzeć sprawozdania roczne Zarządu Związku Kor., Stowarzyszeń Związkowych, Stowarzyszeń Zaprzyjaźnionych, Komisji stałych i czasowych, oraz sprawozdań z działalności Instytucji przez Związek Stow. założonych i od niego zależnych.

2) Przyjąć lub odrzucić kandydatury nowych Stowarzyszeń przyjętych prowizorycznie przez Zarząd, oraz rozpatrzeć sprawy Stowarzyszeń, których kandydatury zostały przez Zarząd odrzucone.

3) Rozstrzygnąć spory i nieporozumienia zaszłe w łonie Związku.

4) Rozpatrzeć wszystkie wnioski i propozycje nadesłane przez Stowarzyszenia, Zarząd i członków Związku Stow.

5) Uchwalić budżet Związku na rok przyszły oraz rozpatrzeć sprawę Stowarzyszeń zalegających w opłacie do Kasy Związku.

6) Wybrać Stowarzyszenia, które mają wybrać Zarząd Związku Stowarz. lub wybrać specjalne Komisje Związku Stow.

7) Wyznaczyć zakres prac poszczególnych Komisji Związku St.

8) Uchwalić zmiany w Statucie i poddać je przez Zarząd pod powszechne głosowanie.

IV Referendum.

§ 35. Najwyższą władzą prawodawczą i ostateczną instancyjną we wszelkich sprawach dotyczących wewnętrznego i zewnętrznego życia Związku Stow. jest Referendum czyli powszechne głosowanie z wyjątkiem spraw decydowanych bezapelacyjnie przez Zjazd, Koło Delegatów, Zarząd Związku Stowarzyszeń lub Komisje.

§36. Nad powszechne Głosowanie mają prawo Stowarzyszenie
1) poszczególne Stowarzyszenia Związkowe
2) poszczególne Stowarzyszenia Zaprzyjaźnione
3) Koło Delegatów Zjazdów Związku Stow.
4) Zarząd Związku Stowarzyszeń
5) Komisji, w sprawach dotyczących ich działalności w porozumieniu z Zarządem.

§37. Wnioski oddawane pod Powsz. Głosowanie składane są na ręce Zarządu, który załatwia z urzędu formalności przepisane.

§38. Wnioski oddane pod powszechne Głosowanie przechodzą zwykłą większością głosów wszystkich rzeczywistych członków Związku Stowarz. - z wyjątkiem wypadków przewidzianych w odrębnych §§ niniejszej Ustawy.

VII Zarząd Związku Stowarzyszeń

A. Obieralność i skład Zarządu.

§39. Prowadzenie spraw Związku Stow. powierzonem jest Zarządowi Głównemu, odpowiedzialnemu przed ogółem członków Związku Stow. przez Koło Delegatów.

§40. Zarząd obieranym zostaje corocznie z łona i przez członków Stowarzyszenia Związkowego, wyznaczonego przez Koło Delegatów. Dzienny Zarząd podaje do wiadomości ogółowi Członków Związku Stow. skład nowego Zarządu. Jeśli absolutna większość członków Związku zażąda protest w przeciągu miesiąca - Stowarzyszenie wyznaczone przez Zjazd musi ponowić wybory, w razie jeśli protest dotyczy całego Zarządu, dopełnić zaś wybory, w razie jeśli protest dotyczy poszczególnych członków Zarządu.

§41 Zarząd Związku Stow. składa się z 5^ciu (pięciu) osób, które same rozdzielają pomiędzy siebie czynności Zarządu, obierając jednego z pośród siebie Sekretarza Głównego.

§42. Reprezentantem Zarządu, odpowiedzialnym przed jego składem jest Sekretarz Główny.

B. Obowiązki Zarządu Związku Stowarzyszeń.

§43. Zarząd Główny Związku Stowarz. ma za obowiązek:
1) Prowadzić całą administrację Związku Stow. i wykonywać uchwały Komisji i Instytucji Związkowych.
2) Czuwać nad ścisłem stosowaniem Ustawy Związku Stowarz. i Uchwał Zjazdów.
3) Pośredniczyć pomiędzy Stowarzyszeniami.

4) Wydawać okólniki informujące Stowarzyszenia Zwiększone o stanie Związku Stow., pracach i postanowieniach Zarządu oraz o uchwałach Zjazdów i wnioskach poddanych pod powszechne Głosowanie.
5) Dawać sprawozdania ze swej działalności przed Kołem Delegatów na Zjeździe.
6) Oddawać wnioski pod powszechne Głosowanie.
7) Reprezentować Związek Stowarzyszeń na zewnątrz
8) Nawiązywać stosunki z innemi Stowarzyszeniami Młodzieży oraz zakładać nowe Stowarzyszenia.
9) Archiwować archiwa Związku Stow.
10) Przedstawiać Zjazdowi Delegatów Kandydatury nowych Zarządów
11) Administrować funduszami Kasy Związkowej w myśl budżetu przez Zjazd uchwalonego; prowadzić książki kasowe, księgę protokółów oraz odpisy ogólnej korespondencji.

C. Prawa Zarządu Związku Stowarzyszeń

§ 44 Zarząd Związku Stow. ma prawo:
1) stawiać wnioski pod powszechne Głosowanie,
2) przyjmować przystąpienie do Związku Stow. Towarzystw polskiej Młodz. Prac. zgłaszające swą kandydaturę (zgodnie z § 7) aż do czasu zatwierdzenia ich przez najbliższy Zjazd
3) zwoływać Zjazdy Związku Stow. nadzwyczajne z nagłą z podaniem ich powodów i tematu obrad (patrz §§ 22 i 23
4) w razach wyjątkowych Zarząd Związku Stow. ma prawo odstępować od budżetu uchwalonego na Zjeździe; zmiany te jednak muszą być zatwierdzone przez najbliższy Zjazd;
5) Zarząd ma prawo w razach nagłej potrzeby powołać do życia Komisje Czasowe.

VIII Komisje Związku Stowarzyszeń.

§ 45 Dla należytego wypełnienia swych zadań Związek powołuje na swych Zjazdach Komisje Stałe i Czasowe.
§ 46 Komisje wybierane są bezpośrednio przez Koło Delegatów z pośrednim poufnym lub i tajnym głosowaniem członków Stowarzyszeń wyznaczonych na Zjeździe.
§ 47 Komisje stałe Związku Stow. są:
1) Sąd Komisji Rozjemczych - główna i okręgowe

2) Komisja Stypendjalna
3) Komisja Wydawnicza
4) Komisja Statystyczno-informacyjna

Bliższe i bardziej szczegółowe zadania każdej z tych komisji określa corocznie Koło Delegatów Zjazdu.

§ 48. Komisje pracują pod kierownictwem i kontrolą Zarządu Głównego Związku Stow.; winny te dostarczać Zarządowi wszelkich informacji i przysyłać kwartalne sprawozdania dla pomieszczania takowych w okólnikach Związku

§ 49 Komisje Czasowe powoływane są przez Koło Delegatów na Zjeździe lub, w razach nadzwyczajnych, przez Zarząd w porozumieniu ze Stowarzyszeniami.

§ 50 Komisje Związku Stow. są radne i odpowiedzialne jedynie przed Zjazdem Delegatów i Zarządem Głównym

IX Kasowość Związku Stowarzyszeń.

§ 51 Dochody Kasy Związku Stow. są zwykłe i nadzwyczajne

§ 52 Zwykłe dochody stanowią:

a) półroczna składka obowiązująca wszystkich członków Związku w wysokości 50 cent.- kal. lub pfen., płacona w miesiącach Listopadzie i Maju.

b) 10% (dziesięć procent) od dochodów zwykłych poszczególnych Stowarzyszeń Związkowych zagranicą, uiszczone z końcem każdego miesiąca do Kasy Związkowej na ręce skarbnika tejże.

§ 53 Nadzwyczajne dochody wpływają do Kasy Związkowej

a) z list składkowych i przedsiębiorstw dochodowych;

b) z nadzwyczajnych składek uchwalonych przez Zjazdy

§ 54. Towarzystwa zagranicznie same określają stopę opodatkowania swych członków na rzecz Związku Stowarzyszeń.

§ 55 Wszelkie wpływy na rzecz Kasy Związku Stow. od poszczególnych Towarzystw powinny być wciągane do książek kasowych tych Towarzystw i przez Kasjera wpłacane regularnie do Kasy Związku Stow.

§ 56 Funduszami Kasy Związku Stow. administruje Zarząd Związku Stow. w myśl budżetu uchwalonego przez Zjazd.

§ 57 Zarządowi przysługuje prawo odstąpienia od budżetu; zmiany te zatwierdzone być muszą przez Koło Delegatów następnego Zjazdu

§ 58 Koło Delegatów, a w razach nadzwyczajnych Zarząd Związku Stow. może zmniejszać stopę procentową

opodatkowania powszech. Stowarzyszeń i nawet zupełnie je od podatku owego zwolnić.

§ 59 Na wniosek dwóch Stowarzyszeń stowarzyszenie prowadzące, czyli wybierające z siebie Zarząd Związku, obowiązanem jest wyznaczyć nadzwyczajną Komisję Rewizyjną z trzech członków swego grona, nienależących do Zarządu. Rezultaty działalności Komisji Rewizyjnej muszą być podane do wiadomości ogółu członków Związku Stow. przez Zarząd w najbliższym okólniku

X. Sąd Związkowy

§ 60 Nieporozumienia wynikające w łonie Związku, jako to: nieporozumienia w łonie Zarządu, pomiędzy poszczególnemi Stowarzyszeniami i Zarządem Głównym i t.d. - rozpatrywane są na pełnych posiedzeniach Koła Delegatów Zjazdu.

§ 61 Dla rozpatrzenia wpływających spraw tego typu, Koło Delegatów wybiera ze swego łona Komisję Sędziowską, której przewodniczący referuje sprawę na plenarnem posiedzeniu Koła Delegatów.

§ 62 Odpowiednie materjały powinny być złożone na piśmie przed Zjazdem na ręce Zarządu Związku Stow., od którego przechodzą do Komisji Sędziowej.

§ 63 Obrona może się odbywać przez Delegatów stron zainteresowanych

§ 64 Sprawę rozstrzyga Koło Delegatów w całości, po wysłuchaniu stron obu, większością 2/3 głosów osobistych.

§ 65 Od wyroku Delegatów przysługuje apelacja do Powszechnego Głosowania w razie jawności wyroku

§ 66 O tajności lub jawności wyroku rozstrzyga Koło Delegatów.

XI Zmiana Ustawy Związku Stowarzyszeń

§ 67 Ustawa niniejsza w swych zasadniczych paragrafach zmieniona być może tylko przez Powszechne Głosowanie (patrz rozdz. VI) większością 2/3 (dwóch trzecich) głosów uczestniczących członków Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej.

§ 68. Paragrafy, poprawki i uwagi, ułatwiające tylko administrowanie sprawami Związku i organizacji - mogą być wprowadzone przez Koło Delegatów Zjazdu

większą 2/3 (dwóch trzecich) głosów delegatów, z zastrzeżeniem, gdy nie zaszły okoliczności istniejące przy [illegible] wyżej opisanych prawach grafów Statutowy Związku Stowarzyszeń

§ 69 Ustawę niniejszą interpretuje Koło Delegatów Związku lub w zastępstwie jego Zarząd Związku Stow.

XII Rozwiązanie Związku Stowarzyszeń

§ 70 Związek Stowarz. Polskiej Młodzieży Postępowej rozwiązuje się na mocy uchwały 3/4 (trzech czwartych) głosów [illegible] nego głosowania - z zastrzeżeniem, kiedy Ustawa niniejsza postanowienie i uznawać będzie jedno [illegible] Stowarzyszenia Polskiej Młodzieży Postępowej za rozwiązane.

§ 71 W razie rozwiązania Związku Stowarz. przez Polsk. Młod. Post. archiwum i majątek Związku ma być złożony w depozyt w Archiwum Społecznem przy „Uniwersytecie imienia Adama Mickiewicza" w Krakowie.

199

n 6 stycznia 1909

Rocznik XVIII.

Dział inseratowy: Kraków, pl. WW. Świętych 8, I. p.

Ogłoszenia (inseraty) kosztują od miejsca wiersza jednoszpaltowego drobnym drukiem (petitem) za pierwszy raz 20 halerzy, następnie po 10 hal. — Nadesłane od miejsca wiersza drukiem petitowym po 40 hal. za każdy raz. Śluby, zaręczyny i nekrologi po 80 hal. od wiersza za każdy raz.

Załączniki (prospekty i t. d.) przyjmuje się za cenę 2 kor. za 100 egzemplarzy dla zamiejscowych, a 1 kor. za 100 egzemplarzy dla miejscowych prenumeratorów.

Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

Związek Postępowej Młodzieży Polskiej — Zarząd — 122

VIII. Zjazd Związku polskiej młodzieży postępowej.

Leodyum, 29 grudnia.

(Dokończenie).

Trzeciego dnia zjazd zajmował się omawianiem działalności śród wychodźców rolnych w Szwajcaryi i Niemczech. Przyjęto w tej sprawie dwa sympatyczne wnioski, zaproponowane przez fryburskiego i lozańskiego delegata:

„Ze względu na to, że w niektórych krajach za granicą są punkty, gdzie kieruje się emigracya polska, składająca się często z robotników rolnych, stojących na bardzo niskim stopniu rozwoju, a podlegająca energicznej agitacyi klerykalnej i szowinistycznej, jak to ma miejsce np. w Szwajcaryi, zjazd VIII P. Mł. Post. uchwala założenie specyalnej kasy centralnej oświaty ludowej przy zarządzie Związku, wzywając do opodatkowania się poszczególnych stowarzyszeń Związku w wysokości 5% od wkładek miesięcznych na rzecz tej kasy.

Fundusze będą rozsyłane do stowarzyszeń tych, gdzie uczuwa się specyalna potrzeba prowadzenia roboty kulturalnej między robotnikami polskimi".

Wnioski obydwa przyjęto bez protestów. Przyszłość wykaże czy rezolucye powyższe wejdą w życie i czy nastąpi planowa i organizacyjna robota wśród wychodźców. Dziś zaznaczamy, iż sprawa ta jest tak chaotycznie załatwiana, że żadnych konkretnych rezultatów nie daje, a kwestyą jest nawet, czy nie daje rezultatów ujemnych.

Drugą sprawą, w której przyjęto ważny dla nas wniosek, jest sprawa organizowania odczytów. Delegat lozańskiej „Spójni" podniósł potrzebę przy organizowaniu odczytów poruszania kwestyi żydowskiej, o której zarówno koledzy żydzi, jak i Polacy nie mają należytego pojęcia.

Zjazd przyjął powyższe uwagi do wiadomości. Kwestya żydowska wypłynęła ponownie przy omawianiu sprawy połączenia w jedną organizacyę Bratnich Pomocy koleżeńskich. Wniosek komisyi w tej sprawie, nawołujący do połączenia Branich Pomocy, spotkał się z krytyką kolegów żydów nie delegatów, którzy w niczem nieuzasadnionej obawie występowali przeciwko połączeniu organizacyj Bratnich Pomocy w jedną. Po długiej dyskusyi obawy te usunięto i przyjęto wniosek nawołujący do porozumienia obydwa wydziały Bratnich Pomocy przy „Zjednoczeniu" i „Związku", tembardziej, że porozumienie to już miało miejsce w sprawie stypendyów rapperswylskich.

Najdonioślejszy może z punktów porządku dziennego, dotyczący „szkolnictwa", został załatwiony prawie bez dyskusyi. Komisya proponowała wpierw omówić sprawę zasadniczo, a następnie określić stanowisko młodzieży postępowej wobec łamistrejków. I była chwila osobliwa. Gdy przewodniczący wyrzekł sakramentalne: „Kto z kolegów chce zabrać głos" — cisza przygniatająca zaległa salę. Nikt nie chciał czy nie umiał przemówić. Na sali ozwały się przyduszone, inteligentne śmiechy. Wreszcie wstaje jeden z delegatów „Spójni" leodyjskiej:

„Uważam, że milczenie, z jakiem przyjęto dyskusyę nad określeniem łamistrejkostwa, jest nadzwyczaj pocieszającym objawem. Nie możemy nic mówić, bo mówilibyśmy tylko o uczuciach jakie żywimy do tych 26 szubrawców, którzy wstąpili do uniwersytetu warszawskiego".

Z niejaką ulgą aprobowano przez oklaski to przemówienie. Poczem po kilku krótkich przemówieniach przyjęto jednomyślnie wniosek następujący:

„VIII. zjazd Z. P. M. P. jak najsurowiej potępia wszelkie fakty złamania bojkotu szkoły rosyjskiej w Królestwie Polskiem.

Ogół polskiej młodzieży postępowej reprezentowany przez Z. P. M. P. stoi w dalszym ciągu na stanowisku nieprzejednanego bojkotu szkolnictwa rosyjskiego w Polsce".

Kwestya ruskiego uniwersytetu we Lwowie krótko była omawiana na zjeździe leo-

dyjskim. Delegat lwowskiego „Życia“ zgłosił następującą rezolucyę:

„Zważywszy, że kwestya uniwersytetu ruskiego we Lwowie, budząca niekulturalne awantury szowinistów jak polskiej, tak i ruskiej młodzieży, jest sprawą domagającą się jak najszybszego i radykalnego załatwienia w interesie jak polskiego, tak i ruskiego społeczeństwa, VIII. zjazd Z. P. M. P. zastrzegając się przeciwko utrakwizacyi istniejącego we Lwowie uniwersytetu, jako sprzecznej z interesami polskiego i ruskiego społeczeństwa i uważając za konieczne tworzenie nowych tymczasowych równoległych katedr ruskich, jako środka do stworzenia przyszego uniwersytetu ruskiego,

stwierdza, że będzie jak i dotychczas zawsze jak najusilniej popierał dążenie do utworzenia uniwersytetu ruskiego we Lwowie, poczem obecny uniwersytet ma zachować charakter wyłącznie polski“.

W ostatnim dniu zjazdu toczyła się dyskusya nad ustawą Związku. Tu zasługuje na uwagę starcie się zdań co do punktu, że tak powiem, programowego ustawy: „Związek stoi na gruncie klasowego wyzwolenia ludu“. Wniosek o skreślenie odpowiedniego ustępu, motywowany obawą, że przeciwnicy będą zarzucali Związkowi partyjność socyalistyczną, nie otrzymał większości. Ostatecznie sformułowano ów podstawowy punkt, jako „stanowisko walki społecznej warstw ludowych“.

Na zakończenie zjazdu przewodniczący wśród naprężonej uwagi uczestników odczytał znowu deklaracyę burżuazyjnych stronnictw politycznych w Królestwie Polskiem, poczem jednomyślnie uchwalono następujące oświadczenie zjazdu:

„Od lat kilku trwa walka o szkołę polską w Królestwie. I gdy szkole tej, wielkimi wysiłkami dźwigniętej, zagroził bezmyślnie dziki ukaz Skałłona, dreszcz oburzenia przebiegł znękane społeczeństwo polskie.

Pięść silniej się zacisnęła.

I oto w ciszy niewolnej rozlega się służalczy głos rzekomych przedstawicieli społeczeństwa. Na świat wychodzi znana deklaracya spodlenia stronnictw politycznych w Królestwie Polskiem.

Zebrani na obczyźnie my, przedstawiciele polskiej młodzieży postępowej, młodzieży, uczestniczącej w ruchu rewolucyjnym, który wywalczył szkolnictwo polskie, protestujemy przeciwko uzurpowaniu praw na „przedstawicielstwo woli całego społeczeństwa“ — i w myśl tytanicznych zasad Testamentu mistrza naszego oświadczamy stanowczo:

— Nieprawdą jest, że społeczeństwo polskie w działaniu, zmierzającem do zaspokojenia swych potrzeb narodowych, do gwałtu w żadnej formie i w żadnej sprawie uciekać się nie może“.

Wkońcu niech mi wolno będzie przytoczyć niektóre dane ze statystyki, sporządzonej podczas zjazdu. Przeciętny wiek delegatów — 24 lata; minimum 21, maximum 30 lat. Tylko 6-ciu delegatów nie było wydalonych ze „szkół“ rosyjskich, resztę po razie albo po dwa razy wydalono z gimnazyów lub uniwersytetów. Prócz ośmiu, wszyscy odsiadywali więzienie, z tych czterech powyżej 9 miesięcy, a jeden nawet był rok w katordze.

Zjazd otrzymał pewną liczbę depesz i listów powitalnych, między innymi od „Bra-

tniej pomocy słuchaczów politechniki we Lwowie“ i od zaproszonych na zjazd tow. Józefa Kwiatka i ob. Wilhelma Feldmana. W liście ob. Feldmana wyrażono życzenie, aby związkowcy „swą energię z czasem wyładowali na usługach Polski powstającej i ludu pr... cującego“. *Edw...*

— Przed oknami postawiliście, idyoci! Szyby potłuczecie. Przy ścianie postawić. No, tak. Dalej! Nie, zaczekajcie. Ty, posłuchaj, odwróć się! Nie rozumiesz? Stań plecami.

Te...icho odpowiedział.

Rocznik XVII.

Dział inseratowy: Kraków, ul. WW. Świętych 8, I. p.

Związek Postępowej Młodzieży Polskiej Zarząd

Ogłoszenia (inseraty)

kosztują od miejsca wiersza jednoszpaltowego drobnym drukiem (petitem) za pierwszy raz 20 halerzy, następnie po 10 hal. — Nadesłane od miejsca wiersza drukiem petitowym po 40 hal. za każdy raz. Śluby, zaręczyny i nekrologi po 80 hal. od wiersza za każdy raz.

Załączniki (prospekty i t. d.) przyjmuje się za cenę 2 kor. za 100 egzemplarzy dla zamiejscowych, a 1 kor. za 100 egzemplarzy dla miejscowych prenumeratorów.

Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

ałki

raża Anglii, Włochom, Rosyi i Francyi serdeczne podziękowanie za sympatyę, wynikającą z poczucia sprawiedliwości dla narodu serbskiego. Skupczyna spodziewa się też od tych mocarstw, zwłaszcza od braterskiej Rosyi, że znajdzie także rzeczowe poparcie i oczekuje od rządu serbskiego, że przedsięweźmie wszystkie kroki, aby z okazyi rewizyi traktatu berlińskiego zapewnić dla Serbii i Czarnogóry zupełną niezawisłość polityczną i ekonomiczną. Według przekonania skupczyny stanie się to dopiero wtedy, jeżeli Bośnia otrzyma stanowisko międzynarodowego księstwa, pod związkowością sułtana i pod gwarancyą wielkich mocarstw z zapewnieniem terytoryalnego połączenia Serbii z Czarnogórą przez Bośnię i ze Serbia otrzyma wolność ruchu transitowego we wszystkich kierunkach kolei żelaznych i do wszystkich państw.

W dyskusyi socyalista Kazlerovicz ostro wystąpił przeciw księciu czarnogórskiemu i przeciw sojuszowi z państwem, które trzyma w więzieniu pięciu byłych ministrów i przeszło 60 deputowanych. Z takiem państwem, którego książę jest najlepszym kupcem na Bałkanie, sojusz nie ma żadnej wartości. Jakie gwarancye możemy mieć, skoro jemu za sojusz trzeba płacić? (Protesty. Prezydent i minister spraw zagranicznych przerywają mowcy).

Skupczyna uchwaliła 60.000 denarów dla ofiar katastrofy we Włoszech, poczem została odroczoną do 16 stycznia.

VII. Zjazd Związku polskiej młodzieży postępowej.

Leodyum, 29 grudnia.

„Związek [illegible] polską młodzież postępową, która ewangielią życiową jest raczej „Młodość" Żeromskiego, niż „Myśli nowoczesnego Polaka" Dmowskiego".

(Z mowy przewodniczącego Zjazdu).

W Leodyum i w Paryżu jednego dnia otwarto zjazdy młodzieży polskiej zagranicą. Istniał niegdyś zwyczaj, iż zjazdy „Związku" i „Zjednoczenia" urządzano zawsze w jednym czasie i w jednem mieście. Dziś rozmaite względy zmuszają komisye organizacyjne do unikania zetknięcia się dwóch rozbieżnych kierunków naszej młodzieży akademickiej.

Na zjazd postępowy w Leodyum (który trwał od 25 do 28 grudnia) przybyło 19 delegatów, reprezentujących 29 głosami przeszło pół tysiąca zorganizowanych w 12 miastach. (Spisu towarzystw ze względów konspiracyjnych nie podajemy). Sprawozdania

— Idź precz!

— Jakże to tak? — wzrusza ramionami rewirowy, ale na czas jakiś ucicha i kurczy się, spoglądając jakoś z dołu do góry, z podełba, jak obity pies. A potem znowu zapanowywał nad położeniem i stopniowo podnosił głos, odrazu zresztą przechodząc do szeptu, gdy spotykał się ze spojrzeniem Pietrowa. Niezbędnem dla niego było, że on choć i bez płaszcza, ale lepszy jest od innych, czyściejszy i „szlachetniejszy".

— A pani dobrodziejka lepiejby się nie za swoje rzeczy nie brała — mówił do kobiety w chustce, która przywiozła na saneczkach wiązkę drew i rzuciła ją do barykady. — Lepiejby pani mężowi barszcz gotowała, a nie zajmowała się polityką.

Powiedział to po cichu, spokojnie, a kobieta nagle rozkrzyczała się głośno, tak że ze wszystkich stron poczęli się ludzie zbiegać.

— Co?! To ty mnie to mówisz? Mnie? Męża mojego zgubiłeś, a teraz do mnie mówisz!

I zamachnąwszy się silnie, uderzyła go w twarz. On chwycił ją za chustkę i zerwał, ale wtedy odrazu dziesiątki rąk chwyciły go i przykuły do miejsca. I znowu nogi mu z przerażenia ścierpły i jakby sparaliżowały.

— Ja nie jestem winien! Ona... Jam nie winien, słowo honoru uczciwego człowieka! Ja jej powiedziałem...

Kobieta płakała, siedząc na sankach, a bojowcy mieli wygląd chmurny i złowrogi. Pietrow patrzył długo i uważnie i nie wytrzymał — splunął.

(Dokończenie nastąpi).

jak najszybszego i radykalnego
w interesie jak polskiego, tak i ruskiego spo-

drukowane lub piśmienne nadesłały: „Bratnia pomoc słuchaczów politechniki lwowskiej“, „Życie“ lwowskie, „Spójnia“ paryska i stowarzyszenia w Zurychu. Po żywej wymianie zdań ustalono następujący porządek dzienny:

I. Otwarcie zjazdu. Zagajenie.

II. Sprawozdanie zarządu i poszczególnych towarzystw. Dyskusya nad sprawozdaniami.

III. Sprawy organizacyjne: a) ustawa, b) stosunek do „Zjednoczenia“, c) stosunek do barwnych*) korporacyj studenckich.

IV. Sprawy kulturalne i oświatowe: a) odczyty, b) wydawnictwa, c) koła samokształcenia.

V. Bratnia pomoc.

VI. Kasy emigracyjne i „chodzików“.

VII. Szkolnictwo polskie: a) szkół średnich: 1) stosunek do łamistrejków, 2) odezwa do młodzieży, 3) nawiązanie ściślejszych stosunków z organizacyami szkół średnich trzech zaborów („Promień“); b) uniwersytet warszawski: 1) odezwa do młodzieży rosyjskiej, 2) stosunek do „kolegów“, uczęszczających na uniwersytet warszawski; c) stanowisko wobec deklaracyi stronnictw politycznych w Królestwie Polskiem.

VIII, Uniwersytet rusiński we Lwowie.

IX. Biura informacyjne i statystyczne.

X. Wybór zarządu i miejsca przyszłego zjazdu.

XI. Wolne wnioski.

Pierwszy dzień obrad zajęły w całości sprawozdania. Wszystkie stowarzyszenia rozwijają dość energiczną działalność kulturalną przez urządzanie odczytów, utrzymywanie czytelń i bibliotek. Szczególnie ciekawy jest stosunek młodzieży do robotników, przebywających na emigracyi. Sprawozdawca np. fryburski podawał, że kolonie robotnicze w okolicach Fryburga sięgają wyżej 350 osób, pochodzących przeważnie z Królestwa (w tej liczbie 85% kobiet). Niestety, zaznaczają się tam silne wpływy klerykalne, szerzone przez nienależące do Związku stowarzyszenie „Filarecya“. Z pracą oświatową wśród robotników-emigrantów łączy się ściśle sprawa kas emigracyjnych i kas „chodzików“. Sprawozdania wykazały jednak pod tym względem zupełną anarchię. Jedynie „Spójnia“ w Wiedniu i stowarzyszenie w pewnem mieście niemieckiem zorganizowały tę pomoc na zasadach właściwych, zawiązawszy stosunki z Biurami pośrednictwa pracy i Związkami zawodowymi.

Z żalem nie możemy przytoczyć sprawozdania z M., gdzie praca stowarzyszenia związkowego wydaje wspaniałe rezul[illegible]. Zwłaszcza Uniwersytet dla wszystkich z [illegible] tam się rozwija.

Nie zatrzymujemy się tu na [illegible] przez sprawozdawczyni [illegible] demickiego, gdyż dla czytelników „Naprzodu“ bardziej interesującem będzie podkreślenie tendencyj polityczno-społecznych, które znalazły swój wyraz w obradach i uchwałach zjazdu.

Już list, nadesłany przez kolegów z Nancy, jest pod tym względem niezmiernie charakterystyczny i świadczy, jak doktrynerstwo rzekomo klasowe esdeków wypacza najprostszy stosunek do organizacyi studenckiej, mającej przedewszystkiem na celu przeciwdziałanie wpływom narodowo-demokratycznym. Motywując swoje wystąpienie ze Związku, koledzy z Nancy między innemi piszą:

„Dając możność współżycia w jednej organizacyi najróżnorodniejszym elementom, poczynając od liberalno-burżuazyjnego do socyal-demokratycznych włącznie, Związek tworzy fikcyę jedności tak odmiennych ideologij, zaciemniając przez to zróżniczkowanie klasowe młodzieży, a więc odgraniczając ją od istotnego układu stosunków w społeczeństwie.

Prócz tego sam fakt istnienia podobnego Związku musi z konieczności stawać się wygodną ucieczką dla dezerterów rewolucyi, mimo usiłowań niektórych jednostek, sprzeciwiających się takiemu charakterowi instytucyi“.

Tak się pisze o organizacyi, na której poprzednim zjeździe przewodniczył „dezerter“ rewolucyi tow. Kwiatek, o organizacyi, która dziś już liczy około 2000 sympatyzujących z kierunkiem przez nią reprezentowanym, o organizacyi, która jest dziś jedyną ucieczką przed reakcyjnemi łapami „Zjednoczenia“.

Specyalnie stosunek do „Zjednoczenia“ był przedmiotem długiej i namiętnej dyskusyi drugiego dnia obrad. Wyraźnie zaznaczyły się dwa kierunki, których sformułowaniem były właśnie dwie przedłożone rezolucye. Rezolucya, przyjęta przez większość, otrzymała 19 głosów (przy 5 wstrzymujących się i 5 nie biorących udziału w głosowaniu) i brzmi, jak następuje:

„Zważywszy, że w grupach „Zjednoczenia“ przeważa młodzież o wyraźnem politycznem zabarwieniu narodowo-demokratycznem, że młodzież ta nadaje ton i kierunek „Zjednoczeniu“ zasadniczo sprzeczny z ideałami demokacyi i postępu, łączącymi młodzież postępową w „Związku“, że rola, jaką narodowa demokracya odgrywa w ogólnym ruchu wolnościowym w kraju jest wrogą tym ideałom, Zjazd VIII. polskiej młodzieży postępowej stwierdza, że jakiekolwiek zasadnicze zbliżenie „Związku“ ze „Zjednoczeniem“ jest niemożliwe.

VIII. Zjazd polskiej młodzieży postępowej wzywa zarząd i poszczególne towarzystwa związkowe do wyjaśnienia w swej agitacyi pozornej bezpartyjności politycznej „Zjednoczenia młodzieży polskiej zagranicą“.

Zważywszy, że w pewnych kwestyach, tyczących się ogółu młodzieży polskiej akademickiej ujawnia się, i nadal ujawniać się może potrzeba porozumienia się całej młodzieży polskiej, Zjazd VIII. uważa, iż w tych sprawach „Związek“ (zarząd i poszczególne grupy) porozumiewać się może z innymi odłamami młodzieży“.

Rezolucya mniejszości z równą kategorycznością wypowiadała się przeciw „zasadniczemu porozumieniu“ ze „Zjednoczeniem“, zawierała jednak ustęp o możliwem porozumiewaniu się „w pewnych poszczególnych kwestyach, dotyczących ogółu młodzieży polskiej“.

Należy się dziwić ogromnemu niewyrobieniu politycznemu poszczególnych delegatów i mowców z publiczności zjazdowej, którzy z zapałem godnym lepszej sprawy zwalczali tę rezolucyę, widząc w niej robotę „machinacyjną“ towarzyszy z P. P. S. F. R.

(Dokończenie nastąpi).

*) Chodzi tu o korporacye studentów — Niemców, Szwajcarów i Belgów, noszących odznaki barwne.

Wysłany przez Wysoki Wydział krajowy na wyższe studya do F
ABRYKĘ KOSMETYC
:: W Krakowie, ulica Wrz

43

d. 30. XII 908

123

Szanowni Panowie,

Wczoraj wróciłem dopiero do Warszawy po dwutygodniowej nieobecności i zastałem list zapieczętowany. Dziękuję bardzo za zaproszenie, z którego nie mogłem skorzystać chociażby z powodu spóźnionego zawiadomienia listu.

Z głębokiem poważaniem

Z. Krzywicki

4

ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО.

Belgiá

Liège

en Belgique

Societé polonaise „Spójnia"

rue de la Licine 33

На этой сторонѣ пишется только адресъ.

Uchwały VIII Zjazdu
Związku Stowarzyszeń
Polskiej Młodzieży
Postępowej

Londyn - Styczeń
1909 r.

Uchwały VIII Zjazdu Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej odbytego w Leodjum w grudniu 1908 r.

Przesyłamy Wam, Koledzy, tekst uchwał powziętych na Zjeździe w Leodjum. Równocześnie zawiadamiamy Was, że przystępujemy do wydania drukowanego sprawozdania z obu zjazdu zurychskiego i leodyjskiego.

Zarząd Związku SPMP.

Sprawy organizacyjne.

Stosunek do Zjednoczenia.

A. Zważywszy, że w grupach Zjednoczenia przeważa młodzież o wyraźnym politycznym zabarwieniu narodowo-demokratycznym,

że młodzież ta nadaje ton i kierunek „Zjednoczeniu", zasadniczo sprzecznym z ideałami demokracji i postępu, łączące młodzież postępową w „Związku",

że rola jaką Narodowa Demokracja odgrywa w ogólnym ruchu wolnościowym, jest wrogą tym ideałom,

Zjazd VIII ZSPMP stwierdza, że jakiekolwiek zasadnicze zbliżenie Związku ze Zjednoczeniem jest niemożliwe i poleca Zarządowi Związku oraz Towarzystwom postępowym wyjaśniania w swej działalności pozornej bezpartyjności politycznej „Zjedn

B. Zważywszy, że w pewnych sprawach tyczących się ogółu polskiej młodzieży akademickiej ujawnia się i nadal ujawniać się będzie może potrzeba porozumienia całej młodzieży polsk

Zjazd VIII uważa iż w tych sprawach Związek (ew. Zarząd a także poszczególne stowarzyszenia) porozumiewać się może z innemi działami młodzieży.

Stosunek do korporacji i burszenszaftów barwnych.

Ze względu na to, że korporacje i burszenszafty barwne noszą cechy przeważnie reakcyjne i że działalność ich ogranicza się na urządzaniu bumli, braniu udziału w uroczystościach o

charakterze klerykalnym jak w Szwajcarji, szowinistycznym jak w Niemczech i Austrji, — Zjazd potępia zapisywanie się młodzieży do powyższych organizacji studenckich.

O tym, czy dane stowarzyszenie jest burszenszaftem rozstrzyga miejscowe stowarzyszenie Związkowe.

Ustawa.

Na zjeździe przyjętą została ustawa Związku, która zostanie rozesłaną do stowarzyszeń.

Sprawy kulturalno-oświatowe.

Odczyty. VIII Zjazd ZSPMP poleca stowarzyszeniom w Leodjum i Lozannie wybrać komisje odczytowe, zależne od Zarządu, które mają za zadanie organizować odczyty przez sprowadzanie prelegentów z kraju, ewentualnie z miast zagranicznych.

Komisja odczytowa w Leodjum urządza odczyty w stowarzyszeniach belgijskich, niemieckich i francuzkich. Komisja odczytowa w Lozannie — w szwajcarskich i w Wiedniu.

Cały dochód z odczytów po odtrąceniu kosztów miejscowych wpływa do kasy centralnej danej komisji odczytowej, która z tych pieniędzy pokrywa deficyty oraz wszelkie koszta połączone z akcją odczytową. Wszystkie stowarzyszenia związkowe obowiązane są zawiadamiać niezwłocznie odpowiednią komisję odczytową o pobycie w danym mieście wybitnego prelegenta.

Stowarzyszenia obowiązane są przesyłać do Zarządu co 2 miesiące sprawozdania z działalności odczytowej, ew. przysyłać lepsze odczyty wygłoszone w danych stowarzyszeniach. Zarząd po odpowiedniem zakwalifikowaniu odsyła je do poszczególnych stowarzyszeń. O tematach wygłoszonych w poszczególnych stow. Zarząd zawiadamia odpowiednie komisje odczytowe.

Wydawnictwa. VIII/2.2 ZSPMP poleca Zarządowi zorganizowanie komisji redakcyjnej i administracyjnej organu Związku, do którego materyały dostarczałby Zarząd. Projektowany organ informowałby o życiu młodzieży, stawiając sobie na pierwszym planie

organizacyjne cele Związku. W celu zdobycia środków na wydawnictwo Zjazd uchwalił jednorazowy podatek powszechny na wszystkich członków Związku, zbierany w styczniu 1909 r. w wysokości 50 h - 50 c - 50 Koła samokształcenia. Zważywszy że jednym z najważniejszych warunków naukowego i społecznego wykształcenia jest zdolność samodzielnego zastanawiania się nad zjawiskami, że wykształcenie uniwersyteckie daje jedynie ogólne niezbędne wiadomości w danej gałęzi wiedzy, że w wykształceniu tym pomijane bywa zaznajamianie młodzieży z najważniejszymi prądami społecznemi.

VIII Zjazd ZSPMP stwierdza potrzebę zakładania kół specjalnych naukowych i społecznych, przyczym koła te o ile pozwalają warunki miejscowe wśród młodzieży powinny być niezależne do ogólnych stowarzyszeń młodzieży, jako posiadające swój odrębny cel naukowy. Dla rozwoju tych kół pożądanem jest utrzymywanie stałego kontaktu między kołami tego samego zakresu wiedzy, a znajdującemi się w różnych miastach. Przez zawiadamianie Zarządu Związku o powstawaniu tych kół, Zarząd będzie miał możność współdziałania w zawieraniu tych stosunków.

Biura informacyjno-statystyczne. Komisja, uznając wielkie znaczenie dokładnych informacji o uczelniach zagranicznych dla abiturjentów krajowych wypracowała następujący wniosek:

Zjazd przypomina uchwałę zurychską w sprawie zakładania lokalnych biur informacyjnych i przesyłanie wiadomości do Centralnego Biura Informacyjnego w Zurychu.

Wyjaśnić należy, że na zasadzie uchwały VII Zjazdu zostało założone w Zurychu CBI, czynne obecnie, które ma za zadanie udzielać wszelkich odnośnych informacji (Adres: Schweiz, Zürich, 63, Universitätsstr, 63, Towarzystwo młodzieży pod. Biura lokalne są utworzone w miastach: dla Austrji w Wiedniu, dla Szwajcarji w Zürichu, dla Belgji w Leodyum, dla Francji w Paryżu. Adres biura niemieckiego dla wiadomych powodów Zarząd zakomunikuje poufnie.

Jednym z pierwszych celów CBI powinno być wydanie druku

rozumowanego spisu uczelni zagranicznych. W tej myśli komisja stawia wniosek (przyjęty przez Zjazd)

VIII Zjazd ZSPMP poleca CBJ rozesłać do stowarzyszeń kwestjonarjusz wszechstronnie wyczerpujący warunki studjów w ich siedzibach. Kwestjonarjusz ma być rozesłany w przeciągu stycznia 1909 r., odpowiedzi zebrane przed upływem marca, po opracowaniu zaś przez CBJ rezultaty mają być ogłoszone drukiem przed lipcem. CBJ dołoży starań, aby wysłać kwestjonarjusz do ważniejszych centrów naukowych nie posiadających stow. związkowych na ręce osób, czy też grup kompetentnych.

Uwaga. Klauzule terminowe mają na widoku, aby już w roku obecnym młodzież kończąca szkoły średnie mogła z pracy biura korzystać. Wydaniem broszury ma się zająć Zarząd. Kwestjonarjusz ma opracować CBJ.

Komisja uznała za ważne zobrazowanie życia młodzieży zagranicą w odpowiednim kwestjonarjuszu i nakreśliła jego szkic. Wobec tego, że sprawa nie jest nagła, komisja proponuje poszczególnym stow. dyskusję, która by dostarczyła materjału dla opracowania ostatecznego.

Kwestjonarjusz obejmowałby między innemi 1) charakter miasta i środowiska 2) liczebność kolonji polskiej, skład społeczny (studenci, robotnicy itd.) 3) Stow. polskie (liczba członków, charakter stow. 5) życie umysłowe i towarzyskie kolonji polskiej 7) stosunek miejscowej ludności do polaków 7) kolonja rosyjska. Kwestjonarjusz ten mają opracować stowarzyszenia, a nie poszczególni członkowie.

Kółka czytelniane i bibljoteki.

Zjazd uznaje pożyteczność kółek czytelnianych, mających na celu sprowadzanie zbiorowe nowości literackich i naukowych.

Zarząd Związku ma nawiązać stosunki z księgarniami krajowemi w celu uzyskania rabatu przy zakupie książek do bibljotek.

Samopomoc koleżeńska.

I VIII Zjazd Zw. uważa, że sprawa samopomocy koleżeńskiej winna być uniezależniona od wszelkich tendencji politycznych i partyjnych, że Tow. Br. P. młodzieży polskiej studjującej zagranicą powinny być bezpartyjne, ogarniać ogół młodzieży polskiej w danym miejscu oraz stać poza stowarzyszeniami czysto związkowemi, czysto zjednoczeniowemi W myśl tego Zjazd poleca Wydziałowi Br. P. przy Związku zwrócenie się do odpowiedniej instancji przy Zjednoczeniu w celu zainicjowania wspólnej akcji połączenia miejscowych Tow. Br. P. Stowarzyszeniom związkowym poleca się propagowanie myśli połączenia Br. P. tam, gdzie połączenie to jeszcze nie nastąpiło.

II. Żądaniem wspólnego wydziału, względnie wydziału przy Związku winno być

1) przedstawianie kandydatów na stypendja zagraniczne
2) nawiązanie stosunków z instytucjami rozporządzającemi stypendjami i przedstawianie im kandydatów.
3) zbieranie informacji o zapisach naukowych dla młodzieży i informowanie o tym ogółu kolegów.
4) zainicjowanie akcji w celu zorganizowania w kraju Tow. pomocy młodzieży polskiej studjującej zagranicą.

III. Uważając że samopomoc koleżeńska nie powinna wyłącznie mieć na względzie zaspokojenia potrzeb miejscowych VIII Zjazd wzywa stow. związkowe do zakładania Kp. w miastach, gdzie na razie niema niezamożnych kolegów. Fundusze tych tow. br. p winny być przekazane do wydziału Kp., względnie do kas tow. br. p. w innych miastach.

IV. Zjazd Zw. uchwala przystąpienie do Tow. Domu Zdrowia uczącej się młodzieży polskiej „Pomoc Bratnia" w Zakopanem. Zjazd poleca stow. oraz poszczególnym kolegom popieranie tej instytucji przez zapisywanie się na członków.

Kasy emigracyjne.

Zjazd stwierdza, że Związek będąc organizacją młodzieży akademickiej jako taki uregulowaniem spraw związkowych z emigracją zbiorowo zajmować się nie może. Zjazd wzywa jednocześnie wszy-

stach członków Związku do współdziałania w istniejących już organizacjach kas emigracyjnych, w tworzeniu nowych bezpartyjnych niezależnych od Związku kas samopomocy zarobkowej, oraz w przekształcaniu (o ile na to pozwalają warunki miejscowe) istniejących już kas filantropji akademickiej (tzw. kas chodzików) na organizacje wyżej określanego typu. Związkowcy winni współdziałać w nawiązywaniu kontaktu między wszystkiemi kasami emigracyjnemi: ze względu na potrzebę ścisłej kontroli nad osobami otrzymującemi zapomogi, starać się o prowadzenie w porządku książek kasowych i administracyjnych tych organizacji. Członkowie Związku są zobowiązani pomagać lokalnym kasom w nawiązywaniu stosunków z miejscowemi związkami zawodowemi.

Szkolnictwo.

I. VIII Zjazd ZSPMP jak najsurowiej potępia wszystkie fakty złamania bojkotu szkoły rosyjskiej w Królestwie Polskim. Ogół młodzieży postępowej reprezentowany przez ZSPMP w dalszym ciągu stoi na stanowisku nieprzejednanego bojkotu szkolnictwa rosyjskiego w Polsce.

II. Za tamistrejków Zjazd uważa tych, którzy zrywali w jakikolwiek sposób granice zakreślone przez uchwały odpowiednie organizacji krajowych młodzieży szkolnej i uniwersyteckiej. Niezbędnym warunkiem przyjęcia tamistrejków do organizacji studenckiej jest wyrok sądu koleżeńskiego.

III VIII Zjazd oświadcza, że zadaniem sądów koleżeńskich ma być wymiar sprawiedliwości za krzywdę wyrządzaną społeczeństwu polskiemu w jego walce o szkoły polskie, a nie wyrzucanie ludzi za nawias społeczeństwa, niezgodne z przyjętymi zasadami ludzkości.

IV VIII Zjazd poleca Zarządowi wypracowanie w porozumieniu ze stowarzyszeniami ogólnej ustawy sądu koleżeńskiego nad tamistrejkami, na wzór istniejących ustaw młodzieży polskiej w kraju i Rosji.

V Zjazd poleca Zarządowi ZSPMP rozesłać do poszczególnych

stowarzyszeń ustawę ogólnoakademickiego sądu nad tamtejszymi strejkami w Petersburgu. Dla zaznajomienia się z nią.

Odezwa do młodzieży rosyjskiej.

Uważywszy, że pozbawienie przez rząd carski społeczeństwa polskiego swych własnych wyższych zakładów naukowych w Kr. P. wyrządza ogromną krzywdę jego politycznemu, społecznemu i kulturalnemu rozwojowi,

że otwarcie ponowne rosyjskich uniwersytetu, politechniki, instytutu weterynaryjnego w Warszawie i agronomicznego w Puławach które nie posiadając celów naukowych są rozsadnikami rusyfikacji i biurokracji, świadczy o utrzymaniu przez rząd carski swej dawnej polityki wobec społeczeństwa polskiego.

że otwarcia to zagraża zdobytemu z ogromnym trudem w dobie rewolucyjnej polskiemu szkolnictwu średniemu, co do którego rząd carski nie tai się bynajmniej ze swemi zamiarami zdławienia, wprowadzając cały szereg ograniczeń, stosując coraz to nowe akty przemocy, utrudniając wreszcie żywiołom postępowym walkę o zdemokratyzowanie i uniezależnienie szkoły polskiej.

że wobec coraz to bardziej rosnącej demokratyzacji i samowiedzy mas ludowych, domagających się unarodowienia zrusyfikowanego szkolnictwa, sądownictwa i administracji dążenia do uzyskania szkolnictwa wyższego znajdują coraz to silniejsze opory we społeczeństwie, o czym świadczy jednomyślny bojkot uniwersytetu i politechniki warszawskiej ze strony młodzieży polskiej.

że zdradziecka polityka rządu carskiego dopuszczająca li tylko do Un. W. seminarzystów, pozbawionych prawa wstępu do uniwersytetów w Rosji miała na celu stworzyć sztuczny napływ młodzieży rosyjskiej do uniwersytetu warszawskiego.-

VIII Zjazd zwraca się do rewolucyjnej młodzieży rosyjskiej, z którą łączą go węzły wspólnej walki o wolność, - o wyjaśnienie istotnego stanu rzeczy szerokim warstwom społeczeństwa rosyjskiego i przeprowadzanie w nim idei bojkotu rządowego szkolnictwa wyższego w Królestwie Polskim.

Wobec doniosłości szerzenia idei bojkotu rządowego szkolnictwa ~~w~~ Królestwa w spol. rosyjskim VIII Zjazd polecа organizacjom młodzieży postępowej, w szczególności w uniwersyteckich miastach Rosji podjęcie tego drogą referatów i oświetlania tej kwestji w organach rewolucyjnej młodzieży rosyjskiej.

Sprawa nawiązania stosunków z org. mł. szkół średnich.

VIII Zjazd ZSPMP wzywa Zarząd do nawiązania jak najściślejszego kontaktu z org. postępowej młodzieży szkół średnich wszystkich trzech zaborów.

jednocześnie Zjazd wzywa wszystkich kolegów członków ZSPMP by podczas swej bytności w kraju porozumieli się z odpowiednimi organizacjami i wskazywali na potrzebę stworzenia wzpólnej Organizacji polskiej młodzieży postępowej. W razie przychyl ~~odpowiedzi~~ stosunki danej org. mł. szkół śr. związkowej mają pośredniczyć w nawiązywaniu stosunków z Zarządem.

Zjazd uważa za pożyteczne po porozumieniu się z org. krajowemi mł. post. wydać odezwę przypominającą hasła wolnościowych szkoły polskiej i wzywającą do walki na grunde szkoły polskiej. Odezwa winna również zwrócić uwagę na szkodliwy i niepożądany objaw opuszczania szkół polskich przez uczniów ostatnich klas w celach przygotowania się prywatnie do rządowej rosyjskiej matury i wezwać młodzież, aby przez podobne postępowanie nie opuszczała ciężko zdobytej placówki szkolnictwa polskiego i nie czyniła mu tym szkody.

Kasa oświaty ludowej.

Ze względu na licznie skupiającą się w niektórych miejscowościach zagranicą emigrację polską, składającą się często z robotników rolnych stojących na bardzo niskim stopniu rozwoju kulturalnego i podlegającym energicznej agitacji klerykalnej jak np. w Szwajcarji, VIII Zjazd uchwala założenie specjalnej Kasy Oświaty Ludowej i wzywa do opodatkowywania w tym celu członków poszczególnych stow. związkowych w wysokości 5% od wkładek miesięcznych. Fundusze te będą wysyłane tam, gdzie istnieje specjalna potrzeba prowadzenia roboty kulturalnej pomiędzy robotnikami rolnemi.

Sprawa uniwersytetu ruskiego we Lwowie.

Uważywszy, że kwestja uniwersytetu ukraińskiego we Lwowie, budząca fikcyjne awantury jak polskiej tak i ruskiej młodzieży, jest sprawą domagającą się jak najszybszego i radykalnego załatwienia w interesie tak polskiego, jak i ruskiego społeczeństwa, — III Zjazd zastrzegając się przeciwko utrakwizacji istniejącego we Lwowie uniwersytetu jako sprzecznej z interesami polskiego i ruskiego społeczeństwa i uważając za konieczne tworzenie nowych tymczasowych równoległych katedr ruskich jako środek do stworzenia przyszłego uniwersytetu ruskiego, stwierdza, że będzie jak i dotychczas zawsze jaknajusilniej popierał dążenie do utworzenia uniw. ruskiego we Lwowie, poczym obecny uniw. ma zachować charakter wyłącznie polski.

Oświadczenie młodzieży zebranej na VIII Zjeździe ZSPMP.

Od lat kilku trwa walka o szkołę polską w Królestwie. Tydy szkole tej wielkiemi wysiłkami dźwignięty nagle bezmyślnie dziki ukaz Skałona, dreszcz oburzenia przebiegł znękane społeczeństwo polskie. Pięść zacisnęła się silniej.

I oto w ciszy niewolnej rozlega się służalczy głos rzekomych przedstawicieli społeczeństwa. Na świat wychodzi znana deklaracja stronnictw politycznych w Królestwie Polskim.

Zebrani na obczyźnie my, przedstawiciele Polskiej Młodzieży Postępowej, Młodzieży, uczestniczącej w ruchu rewolucyjnym, który wywalczył szkolnictwo polskie, protestujemy przeciwko uzurpowaniu praw na „przedstawicielstwo woli całego społeczeństwa" i w myśl tytanicznych zasad Testamentu Mistrza naszego oświadczamy stanowczo:

„Nieprawdą jest, że społeczeństwo polskie w działaniu zmierzającym do zaspokojenia swych potrzeb narodowych do gwałtu w żadnej formie i w żadnej dziedzinie uciekać się nie może

W wolnych wnioskach zostały przyjęte następujące uchwały.

1). Zjazd upoważnia Zarząd do wydawania zapomóg finansowych stowarzyszeniom na pokrycie kosztów wysłania delegata na zjazd.

2) Zważywszy że w wielu zakładach przemysłowych Królestwa zamiast systematycznie kandydatury techników polskich, zatrudnia się na posady, obsadzane przez niemców, że młodzież studyjąca zagranicą nauki techniczne jest pozbawiona najużytkowniejszych letnich praktyk wakacyjnych, Zarząd w celu ogólnego obrazy zarządzenia złodu, winien odnieść się w tej sprawie do Stowarzyszenia Techników w Warszawie jak również ~~z innemi podobnemi dość~~ do innych podobnych dość stowarzyszeń.

3) VIII Zjazd ZSPWP poleca Zarządowi i powracającym do kraju kolegom poczynić starania w celu założenia w kraju stowarzyszenia b. wychowańców zagr. zakł. naukowych, które miało by na celu okazywanie wzajemnej pomocy, podtrzymywanie kontaktu kraju z młodzieżą przebywającą zagranicą i którego działalność byłaby dalszym ciągiem działalności Związku.

„SPÓJNIA"
Stowarzyszenie
Młodzieży Postępowej
w KRAKOWIE.

131

DWA ZJAZDY MŁODZIEŻY

NAPISAŁ

WŁODZIMIERZ K.

200

ODBITKA Z „KRYTYKI".

CZCIONKAMI DRUKARNI LITERACKIEJ W KRAKOWIE
POD ZARZĄDEM L. K. GÓRSKIEGO 1909

VII Zjazd
VIII Leodyjski
IX Wiedeński
X Spenerów
XI Paryż

W Leodyum odbył się na Boże Narodzenie 1908 Zjazd Związku stowarzyszeń Polskiej młodzieży postępowej. Delegatów zjechało się stosunkowo niewielu, szczególniej dał się odczuć brak delegatów krajowych. Pomimo to rezultaty zjazdu są duże. Zjazd zurychski, choć stanowi kartę w życiu młodzieży, był „odruchem", leodyjski wykazał, że idee związku puściły korzenie w umysłach.

Zjazd leodyjski nie był efektownym. Cała praca zogniskowaną została w komisyach, które pracowały gorliwie. Co było najsympatyczniejszem, to dokonane zbliżenie najkrańcowiej usposobionych żywiołów, owe podanie sobie rąk przed wspólną pracą. We wszystkich sprawozdaniach, dyskusyach, jawnych i poufnych, przewijała się zasada: w chwili, jaką przeżywa ruch rewolucyjny, gdy młodzież jest rekonwalescentem po ciężkiej chorobie, nie należy względem chorego stosować zbyt ostrych środków, nie wolno rozdrażniać się wzajemnie, załatwiać porachunków partyjnych, a przeciwnie dodawać sobie odwagi i otuchy, by z iskierek życia znów ogień rozdmuchać.

W tych warunkach następowało zbliżenie się na gruncie osobistym, koleżeńskim i pomimo, że walczono w imię różnych haseł, na zjeździe nie było kłótni partyjnych.

Najciekawsze sprawozdania przywieźli delegaci z Wiednia, Petersburga, Lozanny i jednego z miast niemieckich. „Jeszcze w marcu r. b. rozwiązanie Spójni wiedeńskiej — mówił delegat — przeszłoby bez wrażenia w kolonii. Kilka miesięcy czynnego udziału Spójni w strejku Wahrmundowskim, gdzie występowała ona, jako przedstawicielka polskiej młodzieży postępowej, kilka miesięcy walki z wstecznikami polskimi, a Spójnia nabiera tężyzny, wzrasta liczba członków, otwierają się nowe oddziały i czytelnie przy rozrzuconych po całym Wiedniu zakładach naukowych i, co najważniejsze, członkowie Spójni brać zaczynają szeroki udział w pracy oświatowej wśród ludu polskiego, którego jest tyle w stolicy i Austryi". Zbliżone do wiedeńskich stosunki przedstawił delegat polskiego Związku Młodzieży Postępowej w Petersburgu. Na trzytysięczną polską kolonię studencką Związek liczy tam 370 członków, naro-

dowo-demokratyczne Zjednoczenie nieco mniej. Życie tam dotąd apatyczne, młodzież zmęczona ruchem; nowego elementu rewolucyjnego dotąd niema, ale do pracy pole ogromne. Strejk ostatni tylko zakołysał powierzchnią trzydziestotysiącznego morza petersburskiej studenteryi, tak, jak wiedeńska różnobarwnej, tyle tam kas polskich, litewskich, ukraińskich kół, białoruskich, kaukazkich.

Zupełnie inny charakter miały sprawozdania z kolonii zachodnio-europejskich. Spójnia lozańska zdobywa się na wielki przejaw energii indywidualnej, urządzając z własnej inicyatywy, bez środków, szereg odczytów zaproszonych prelegentów polskich. Delegat jednego z miast niemieckich dał nam charakterystykę poznańskiej młodzieży narodowo-demokratycznej, zimnej, wyrachowanej, bez owej szczerości i otwartości, cechującej Polaków, lecz zato tolerancyjnej, dzięki czemu współżycie, oparte na zobopólnych korzyściach, stało się z nimi o wiele łatwiejszem, niż z ich kolegami z za kordonu rosyjskiego lub austryackiego. Na tle ciężkiej, obłudnej, lecz zato metedycznej i naukowej kultury niemieckiej może się rozwijać głęboka praca samokształceniowa indywidualna.

Powracam do Zjazdu, na którym należało budować organizacyę, jednoczyć się. Na pierwszym planie stosunek do narodowo-demokratycznego, partyotycznego (nowy termin) Zjednoczenia, które ma niesłuszną pretensyę do organizowania młodzieży wszystkich kierunków. Ta głoszona przez kierowników Zjednoczenia na gruncie młodzieży idea koncentracyi narodowej, sprzyja szerzącej się w kołach młodzieży bezkarności politycznej i wstecznictwu nacyonalistycznemu.

Charakterystyczną była dyskusya i proponowane rezolucye. Po kilku godzinach sporu o społecznych i politycznych ideałach lewicy ndeckiej, skrystalizowanej w Narodowym Związku Robotniczym, dwie przeciwległe rezolucye zaczęły się stopniowo zbliżać do siebie. Jednomyślnie uznano, że kierunek narodowo-demokratyczny jest zbyt silny w społeczeństwie, by można było w jakiejś bezpartyjnej organizacyi zjednoczyć całą młodzież pod hasłami postępu i demokracyi, zasadniczo sprzecznemi z tym kierunkiem, że nie należy żywić złudzeń nawet w chwili obecnej rozpadania się stronnictwa narodowo-demokratycznego. Należy przeciwstawić rozwijącemu się kierunkowi koncentracyę stronnictw lewicy społecznej. W sprawach ogólnych, tyczących się całej młodzieży polskiej, tam gdzie ujawnia się potrzeba porozumienia z innymi odłamami, Związek ma prawo zwracać się do Zjednoczenia. Należy przyzwyczaić się do współżycia kulturalnego z ndekami na tle wspólnych instytucyi, do których tworzenia mamy się przyczyniać z warunkiem, by przy umowach nie robiono kompromisów. Należy starać się o kontakt z narodowymi demokratami na tle „Bratnich pomocy“, czytelń. W rezolucyi o Zjednoczeniu Związek znalazł oręż agitacyjny.

Potoczyły się obrady nad organizacyą, trwające z przerwami około trzech dni ogółem. Przy „Spójniach“ lozańskiej i leodyńskiej postanowiono utworzyć dwie komisye odczytowe: t. zw. południową i północną, mające umawiać się samodzielnie z prelegentami z kraju. Zarządowi pozostaje ogólne kierownictwo, dopilnowywanie, by nie było kolonii pokrzywdzonych przy objazdach, dostarczanie środków na akcyę odczytową.

Co się tyczy kół samokształcenia, to stwierdzono ich daleko posunięte zróżniczkowanie. Dla rozwoju ich pożytecznem jest utrzymanie stałego kontaktu między kołami z tego samego zakresu wiedzy, a znajdującemi się w różnych miastach. Koła samokształcenia należy zakładać jedynie tam, gdzie istnieje ich rzeczywista potrzeba.

Postanowiono, że samopomoc kol. ma być uniezależniona od wszelkich tendencyi politycznych i partyjnych. Zjazd polecił stowarzyszeniom związkowym propagowanie idei połączenia „Bratnich pomocy" tam, gdzie połączenia tego dotąd niema. Wydział Br. pomocy przy Związku ma przedstawiać kandydatów na stypendya raperswyllskie (zeszłego roku kilku kolegów otrzymało je na mocy zaświadczenia Zarządu Związku), zainicyować wraz ze Zjednoczeniem Krajowe Tow. pomocy dla młodzieży polskiej studyującej zagranicą.

W sprawie szkolnictwa Zjazd był nadzwyczaj jednomyślnym. „Jak najsurowiej potępiamy wszystkie fakty łamania bojkotu szkoły rosyjskiej w Królestwie Polskiem. Ogół polskiej młodzieży postępowej stoi w dalszym ciągu na stanowisku najsurowszego bojkotu..." „VIII Zjazd oświadcza, że zadaniem sądów nie ma być wyrzucanie za nawias społeczeństwa ludzi, którzy raz zbłądzili, jako niezgodne z prymitywnemi zasadami ludzkości, lecz wymiar sprawiedliwości za krzywdę wyrządzoną społeczeństwu polskiemu w jego walce o szkoły polskie". Dyskusya toczyła się co do wysokości kar stosowanych. Petersburskie stowarzyszenia postępowe i narodowo-demokratyczne wypracowały wspólną ustawę sądów nad łamistrejkami, tak zwany na zjeździe — petersburski kodeks karny. Według zdania wielu delegatów kary przewidywane w tym kodeksie były nieco za łagodne. Spór ten miał jednak drugorzędne znaczenie wobec tego, że samo łamistrejkostwo zostało surowo potępione. „Nie my ich plamimy, lecz oni samych siebie". W sprawie stosunku do młodzieży szkół średnich postanowiono wydać odezwę, przypominającą hasła wolnościowej szkoły polskiej i wzywającą do walki o te hasła na gruncie szkoły polskiej oraz zwracającą uwagę na szkodliwy i niepożądany fakt opuszczenia szkół polskich przez uczniów klas wyższych w celu przygotowywania się prywatnie do rządowej rosyjskiej matury, i wzywającą młodzież, aby przez postępowanie podobne nie opuszczała ciężko zdobytej placówki szkolnictwa polskiego i nie przynosiła mu tem szkody.

Specyalna Odezwa do młodzieży rosyjskiej ma ją oświecić o naszych stosunkach, głównie zaś należy uświadamiać i wzmacniać własne społeczeństwo. Nie mamy ani jednej broszury agitacyjnej, ani jednego poważniejszego artykułu w kwestyi uniwersytetu polskiego, pomimo tak jednomyślnego bojkotu szkolnictwa rosyjskiego w Królestwie ze strony młodzieży polskiej. Poza młodzieżą niema-ż w „społeczeństwie" nikogo, ktoby na seryo wierzył w zwycięstwo? Sądzę, że Związek winien dać w tym kierunku inicyatywę, wydając agitacyjną broszurę o wyższem szkolnictwie w Kr. P.

W sprawie uniwersytetu rusińskiego we Lwowie powtórzono uchwałę polskiej młodzieży postępowej w tej sprawie, że Zjazd zastrzegając się przeciwko utrakwizacyi istniejącego we Lwowie uniwersytetu, jako

sprzecznej z interesami polskiego i ruskiego społeczeństwa i uważając za konieczne tworzenie nowych tymczasowych równoległych katedr ruskich, jako środek do stworzenia przyszłego uniwersytetu ruskiego, stwierdza, że będzie jak i dotychczas zawsze jaknajsilniej popierał dążenie do utworzenia uniwersytetu ruskiego we Lwowie, poczem obecny uniwersytet ma zachować charakter wyłącznie polski.

Nareszcie uchwalono następujące oświadczenie: Od lat kilku trwa walka o szkołę polską w Królestwie. I gdy szkole tej wielkimi wysiłkami dźwigniętej zagroził bezmyślnie dziki ukaz Skałona, dreszcz oburzenia przebiegł znękane społeczeństwo polskie. Pięść zacisnęła się silniej.

I oto w ciszy niewolnej rozlega się służalczy głos rzekomych przedstawicieli społeczeństwa. Na świat wychodzi znana deklaracya spodlenia stronnictw politycznych w Królestwie Polskiem.

Zebrani na obczyźnie my, przedstawiciele Polskiej Młodzieży Postępowej, Młodzieży uczestniczącej w ruchu rewolucyjnym, który wywalczył szkolnictwo polskie, protestujemy przeciwko uzurpowaniu praw „przedstawicielstwa woli całego społeczeństwa“ i w myśl tytanicznych zasad Testamentu Mistrza naszego oświadczamy stanowczo:

„Nieprawdą jest, że społeczeństwo polskie w działaniu zmierzającem do zaspokajenia swych potrzeb narodowych do gwałtu w żadnej formie i w żadnej godzinie uciekać się nie może.

W przeciwstawieniu do leodyjskiego zjazdu Związku paryski zjazd „Zjednoczenia“ był efektownym. Nie brakło na nim działaczy społecznych, obradom przysłuchiwali się przedstawiciele starszego pokolenia oraz prasy, codziennie wygłaszane były odczyty; zjazd wywołał polemikę w prasie warszawskiej. Lecz co najważniejsza zjazd paryski zapoczątkował, skrystalizował pewien kierunek ideowy młodzieży polskiej. Dokonana na nim zmiana frontu była wynikiem przeobrażeń młodzieży w czasach ostatnich. Wraz z rozpadnięciem się grup postępowych, należących do Zjednoczenia, pogrzebane zostały nadzieje stworzenia jednej bezpartyjnej, apolitycznej organizacyi młodzieży. Zwrot nastąpił w kierunku narodowo-demokratycznym, co było jasnem ze względu na skład społeczny „Zjednoczenia“, grupującego żywioły skrajnie nacyonalistyczne, klerykalne, a także mieszczańsko-filisterskie. Usiłowania rozmaitych grup narodowo-demokratycznych oparcia się na młodzieży i tworzenia przez to mocnej placówki na przyszłość przyspieszyły ten zwrot, do którego parło życie. Polityka Koła Polskiego w Dumie, zachowanie się „polskich stronnictw politycznych“ w kraju, rozłam w Narodowej demokracyi rozbiły do pewnego stopnia bezwładność polityczną młodzieży, stworzyły potrzebę organizacyi o wyraźnej barwie społecznej, potrzebę terenu dla ścierania się poglądów i walki przekonaniowej. Z drugiej strony mamy do czynienia z poważnym atakiem na dawne krynice wiedzy społecznej. Restauracya polityczna i społeczna na seryo korzysta z apatyi żywiołów demokratycznych i postępowych, by zdyskredytować ulubionych do niedawna przez młodzież autorów, zwrócić umysły w inną stronę. Nawet „Poradnikowi dla Samouków“ nie darowano, zarzucając mu, że prowadzi

prostą drogą do materyalistycznego pojmowania dziejów. Nie ostatnie to zapewne ogniwo akcyi naszej rodzinnej straży pożarnej.

Zjazd Zjednoczenia przyjął tylko jedną uchwałę natury politycznej a mianowicie w sprawie uniwersytetu we Lwowie, solidaryzując się ze znanem wystąpieniem młodzieży nacyonalistycznej. Natomiast bardzo silnie podkreślił apolityczność zebranej na zjeździe młodzieży.

„Jeżeli był czas, — mówił delegat z Krakowa, — gdy młodzież była ważnym elementem politycznym, to od chwili, gdy ster nawy politycznej objęła pewna grupa ludzi, działalność polityczna młodzieży narodowej staje się sama przez się zbyteczną i zadaniem jej jedynie przygotowanie się do przyszłej działalności politycznej, praca naukowa i praca kulturalna". Wobec możności zajęcia się sprawami politycznemi w największej części Polski przez społeczeństwo, choćby w tak nieznacznym stopniu, jak to teraz ma miejsce, młodzież czuje się zwolnioną od obowiązku podejmowania w takich rozmiarach, jak dawniej, różnych prac publicznych; z drugiej znów strony młodzież nie pragnie ani zabierać głosu, ani też brać na siebie odpowiedzialności za bieżącą, codzienną politykę i świadomie, jako taka, przez swe stowarzyszenie i związki od polityki usunąć się pragnie, pozostawiając jednostkom zupełną wolność co do działania w ich własnem imieniu i na ich cel własną odpowiedzialność".

„Nie zaznałem nigdy w życiu większej radości, jak przy czytaniu tego dekretu młodzieży" — pisze w feljetonie „Głosu warszawskiego" p. Z. Dębicki. „A więc rezygnacya dobrowolna młodzieży z roli przodującej w polityce jest faktem dokonanym, jest objawem pewnym, stanowczym. Chcę wierzyć, że dzieje się to z całą świadomością obowiązków". W ekstazie pasuje Z. Dębicki młodzież na dzielnych mieszczańskich obywateli, zrywających raz na zawsze z wartką, niecierpliwą, impetyczną przeszłością.

Przerywa tą ekstazę starszy, bardziej doświadczony brat „Głosu warszawskiego", konsekwentne „Słowo". W artykule zatytułowanym: „Przedwczesna wielka radość" L. Straszewicz zastanawia się „trzeźwo i krytycznie" na ten przełom.

L. Straszewicz nie dzieli radości feljetonisty z „Głosu warszawskiego", — chciałby dzielić, ale nie dzieli. Dyktatura studentów według niego to następstwo przyczyn, które wcale nie minęły, to objaw choroby, tkwiącej ciągle w organiźmie. A chorobą tą branie na seryo „Ody do młodości", brak realnych cnót politycznych w społeczeństwie...

Kwintesencyą tej polemiki jest chęć zaszczepienia młodzieży ideałów porządnych, mieszczańskich. Stawianie dogmatu niewtrącania się młodzieży do polityki starszych jest łatwo zrozumiałem. Na całym świecie, tak we Francyi, w Niemczech lub Austryi, u nas wreszcie młodzież uniwersytecka grupuje się chętnie według przekonań politycznych. Apolitycznemi są nieliczne jednostki oddające się pracy naukowej, których z konieczności rzeczy zawsze będzie mało, lub też druga kategorya — bursze i hulaki. Nie udział młodzieży w życiu politycznem kraju jest solą w oku realistów, lecz kierunek tej polityki. Nienormalne warunki rozwoju społecznego, ucisk polityczny pcha młodzież do walki z rządem,

zbliża synów mieszczaństwa i szlachty do ludu, do klasy robotniczej, do awangardy bojowników o wolność, do zwiastunów jaśniejszej przyszłości. Nie lud szedł za młodzieżą, a młodzież za ludem. Tylko ci, co przewrót społeczny objaśniają złą wolą niesumiennych agitatorów, wierzyć mogą w dyktaturę studentów. Może młodzież jest termometrem społeczeństwa, ale nigdy jego ciepłem, lub zimnem.

Obecnie termometr ten wskazuje temperaturę poniżej zera. Zmateryalizowanie młodzieży zrobiło duże postępy, wszędzie nietylko w koloniach zachodnio-europejskich, lecz i w miastach uniwersyteckich w Rosyi, skupiających znaczną liczbę młodzieży polskiej. Ideały mieszczańskie znajdują coraz to więcej wyznawców. Coraz częściej słyszy się zdanie, że młodzież wstępuje w ślady swej braci zachodnio-europejskiej. Prąd ten będzie istniał i potęgował się w dalszym ciągu. Niema co ukrywać, że walka z nim jest o wiele trudniejszą, niż z młodzieżą narodowo-demokratyczną starego autoramentu.

Mimo to młodzież nie czuje się „zwolnioną od obowiązku podejmowania pracy publicznej“ — budzenia samowiedzy społecznej ludu, zwalczania lojalizmu i wstecznictwa, nie czuje się zwolnioną od pracy publicznej w najszerszym zakresie. Stan obecny nie będzie trwał wiecznie i powrót do życia politycznego mas ludowych oddziała na młodzież bezwątpienia ożywczo.

Związek Młodzieży Postępowej może być terenem wyrabiania się młodzieży, samowychowywania się społecznego, szkołą sumienności organizacyjnej, tak ważnej dla zmienionych stosunków przy zwiększonych wymaganiach życia społecznego, lecz fatum konieczne i pożądane nie zaspokoi energiczniejszych jednostek, które tęsknić będą coraz bardziej do szerszego życia w kraju. Zadaniem związku na dziś winno być — skupienie wszystkich tych, którym duszno w atmosferze rozpanoszonego drobnomieszczaństwa, nieswojo w towarzystwie ludzi z drwiącą miną i przymrużonemi wzgardliwie oczyma spoglądających na wszystko, co wielkie i szlachetne. Dewizą zaś — wychowanie pokolenia społeczników, przystosowanych do nowych zmienionych warunków, wkładających jednak w swą działalność tensam zapas serca i energii co i dawniej, zdolnych do utrzymania niezależności przekonaniowej w dzisiejszym okresie upadku polskiej myśli społecznej i zachowania jej w nieustannej walce.

P R O J E K T
U S T A W Y B I U R A P O M O C Y W Y C H O D Ź C O M P O L S K I M W S Z W A J C A R J I.

Przy Towarzystwach Postępowej Młodzieży Polskiej w Bernie i Fryburgu powstaje "Biuro Pomocy Wychodźcom Polskim w Szwajcarji".

§ 1

Cel Biura. Celem Biura jest niesienie pomocy wychodźcom polskim przez pośredniczenie w wyszukaniu pracy, jakoteż przeciw działanie wyzyskowi tychże wychodźców przez przedsiębiorców i ajentów.

§ 2

Działalność. Biuro w miarę możności rozwija swoją działalność w następujących kierunkach:

a) Pośredniczy przy zawieraniu kontraktów najmu między przedsiębiorcami miejscowymi a wychodźcami;

b) Pilnuje, ażeby w kontraktach było uwzględniane pewne minimum warunków co do wynagrodzenia, czasu roboczego, pożywienia, mieszkań i wogóle potrzeb kulturalnych;

c) Przestrzega, aby kontrakty były ściśle dotrzymywane przez przedsiębiorców;

e) Nawiązuje stosunki z miejscowościami w kraju, z których pochodzą wychodźcy, udziela i rozpowszechnia informacje o rzeczywistych warunkach pracy w Szwajcarji dla zapobiegania późniejszym nieporozumieniom i rozczarowaniom;

f) Nawiązuje stosunki z instytucjami kulturalnemi w kraju, mającemi wpływ wśród ludności wiejskiej, ażeby za ich pośrednictwem dać się poznać szerokim masom włościaństwa.

d) Udziela rady i pomocy wychodźcom przy zmianie miejsca zarobku, powrocie do kraju i.t.d.;

§ 3

Organizacja Biura. Biuro składa się przynajmniej z 3 członków, obranych przez Towarzystwa P.M.P. w Bernię i Fryburgu, z pośród ich członkow. Skład powyższy może być powiększony po porozu-

mieniu sie z Zarządami wyżej wymienionych Towarzystw, przez dobieranie osób, nienależących nawet do liczby ich członków.

§ 4.

Dla ważności zebrań Biura potrzeba obecności przynajmniej połowy członków takowego. Uchwały zapadają prostą większością głosów.

§ 5.

Członkowie popierający.

Osoby, mogące z jakiegokolwiek bądź powodu być pomocnemi Biuru w spełnianiu jego zadań, toż Biuro po porozumieniu sie z Zarządami Towarzystw P.M.P. w Bernie i Fryburgu, zaprasza na członków popierających, którzy mogą przyjmować udział w posiedzeniach Biura z głosem doradczym.

§ 6.

Przedstawiciele.

Dla pomocy w wykonywaniu swych uchwał Biuro w razie potrzeby mianuje przedstawicieli w różnych miejscowościach Szwajcarji, którym po porozumieniu się z Zarządami Towarzystw P.M.P. w Bernie i Fryburgu, może wyznaczać wynagrodzenie za czas stracony.

§ 7.

Środki.

Biuro czerpie fundusze:

a) z zapomóg, wyznaczanych przez Towarzystwa P.M.P. w Bernie i Fryburgu;

b) z zapomóg, udzielanych przez instytucje kulturalne w kraju;

c) z ofiar dobrowolnych i darowizn.

§ 8.

Komisja Rewizyjna.

Towarzystwa P.M.P. w Bernie i Fryburgu mianują na przeciąg roku Komisję Rewizyjną dla sprawdzenia stanu rachunków i wogóle działalności Biura.

§ 9.

Sprawozdania.

Biuro co rok zdaje sprawozdanie ze swej działalności i ze stanu rachunków, oraz z budżetu wpływów i wydatków na rok przyszły na ogólnych zgromadzeniach Towarzystw P.M.P. w Bernie i Fryburgu, które rozpatrują takowe i zatwierdzają.

==========

Cel

Dzia

1084

137

P R O J E K T
U S T A W Y B I U R A P O M O C Y W Y C H O D Ź C O M P O L S K I M W S Z W A J C A R J I.

Przy Towarzystwach Postępowej Młodzieży Polskiej w Bernie i Fryburgu powstaje "Biuro Pomocy Wychodźcom Polskim w Szwajcarji".

§ 1

Cel Biura. Celem Biura jest niesienie pomocy wychodźcom polskim przez pośredniczenie w wyszukaniu pracy, jakoteż przeciw-działanie wyzyskowi tychże wychodźców przez przedsiębiorców i ajentów.

§ 2

Działalność. Biuro w miarę możności rozwija swoją działalność w następujących kierunkach:

a) Pośredniczy przy zawieraniu kontraktów najmu między przedsiębiorcami miejscowymi a wychodźcami;

b) Pilnuje, ażeby w kontraktach było uwzględniane pewne minimum warunków co do wynagrodzenia, czasu roboczego, pożywienia, mieszkań i wogóle potrzeb kulturalnych;

c) Przestrzega, aby kontrakty były ściśle dotrzymywane przez przedsiębiorców;

d) Nawiązuje stosunki z miejscowościami w kraju, z których pochodzą wychodźcy, udziela i rozpowszechnia, informacje o rzeczywistych warunkach pracy w Szwajcarji dla zapobiegania późniejszym nieporozumieniom i rozczarowaniom;

e) Nawiązuje stosunki z instytucjami kulturalnemi w kraju, mającemi wpływ wśród ludności wiejskiej, ażeby za ich pośrednictwem dać się poznać szerokim masom włościaństwa.

f) Udziela rady i pomocy wychodźcom przy zmianie miejsca zarobku, powrocie do kraju i.t.d;

§ 3

Organizacja Biura. Biuro składa się przynajmniej z 3 członków, obranych przez Towarzystwa P.M.P. w Bernie i Fryburgu, z pośród ich członków. Skład powyższy może być powiększony po porozu-

mieniu się z Zarządami wyżej wymienionych Towarzystw, przez dobieranie osób, nienależących nawet do liczby ich członków.

§ 4.

Dla ważności zebrań Biura potrzeba obecności przynajmniej połowy członków takowego. Uchwały zapadają prostą większością głosów.

§ 5.

Członkowie popierający.

Osoby, mogące z jakiegokolwiek bądź powodu być pomocnemi Biuru w spełnianiu jego zadań, toż Biuro po porozumieniu się z Zarządami Towarzystw P.M.P. w Bernie i Fryburgu, zaprasza na członków popierających, którzy mogą przyjmować udział w posiedzeniach Biura z głosem doradczym.

§ 6.

Przedstawiciele.

Dla pomocy w wykonywaniu swych uchwał Biuro w razie potrzeby mianuje przedstawicieli w różnych miejscowościach Szwajcarji, którym po porozumieniu się z Zarządami Towarzystw P.M.P. w Bernie i Fryburgu, może wyznaczać wynagrodzenie za czas stracony.

§ 7.

Środki.

Biuro czerpie fundusze:

a) z zapomóg, wyznaczanych przez Towarzystwa P.M.P. w Bernie i Fryburgu;

b) z zapomóg, udzielanych przez instytucje kulturalne w kraju;

c) z ofiar dobrowolnych i darowizn.

§ 8.

Komisja Rewizyjna.

Towarzystwa P.M.P. w Bernie i Fryburgu mianują na przeciąg roku Komisję Rewizyjną dla sprawdzenia stanu rachunków i wogóle działalności Biura.

§ 9.

Sprawozdania.

Biuro co rok zdaje sprawozdanie ze swej działalności i ze stanu rachunków, oraz z budżetu wpływów i wydatków na rok przyszły na ogólnych zgromadzeniach Towarzystw P.M.P. w Bernie i Fryburgu, które rozpatrują takowe i zatwierdzają.

==========

Wrzowner
Kowalska M.
Zwarycki
Krempiewski

Do Zarządu Z. P. M. P.

Szanowni Koledzy!

42

W sprawie przysłanych nam zeszłego z V.II Zarząd pozwalamy sobie zwrócić Wam uwagę, iż rezolucja co do stosunków z młodzieżą szkół średnich poszła pewną niedokładnością. Przypomina sobie zapewne iż w tej sprawie zgłoszono wniosek wyraźnie podkreślający, iż „pożądanem jest zwrócić się do redakcji „Promienia", jako organizującej widomie część młodzieży z wiat średnich z pod 3ch zaborów —, w celu nawiązania stosunków z organizującą młodzież —"

Tymczasem widocznie wniosek powyższy, który uzyskał najwidoczniejszą aprobatę Kol. Strzeleckiego w protokule nie jest z redakcyjnych względów, choć był jednogłośnie przyjęty —

Sądzimy że należy ten błąd naprawić w najkrótszym sposób koryguje się odpowiednią rezolucję. VII Z. Z. S. P. M. P. uważa Zarząd do nawiązania jak najściślejszego kontaktu z org. postępowej młodzieży

szkół średnich wszystkich trzech zaborów.
Pożądanym jest, aby porozumienie to miało
miejsce przy redakcyi czasopisma „Promień",
jako ogniskującej widomie ujęte organizacyjne
natchnienie szkół średnich z pod trzech zaborów.

Z Kalendarzem pozdrawiam

Przedstawiciele „Promienia" na VIII-my zjeździe

M. Skwarki Ched Dowmarowicz

TOWARZYSTWO "POLONIA" W MONACHIUM

ADRES: K. Brodzki München
Adalbertstr 13 III e

46

Lista członków w semestrze zimowym

1908/9 r. —

1) Bojakowski Leonard (Warszawa) st. med.
2) Brodzki Konstanty (Warszawa cand. com.
3) Dobkiewicz (Kijów) st. ser. nat.
4) Günther Nikołajew (Warszawa) st. mech.
5) Greyber (Kraków) st. filol.
6) Jakubowicz (Łódź) st. ~~chem.~~ mech.
7) Kaulbersz Jerzy (Kalisz) st. ing.
8) Kempner Jerzy Lucjan (Warszawa) st. med.
9) Kindler Hieronim (Kalisz) st. med.
10) Kisiel Władysław (Witebsk) st. med.
11) Kowalczykówna Marja (Kraków) ~~st.~~ Asch. med.
12) Mazurkiewicz Stefan (Warszawa) st. math.
13) Mayer-Krupkowska (Kijów) malarka.
14) Moszczyński Władysł (Warszawa) st. ser. nat.
15) Mendelson Alfred (Łódź) st. chem.

16) Pióro Antoni (Siedlce) st. med.
17) Rapaportówna Zofja (Kraków) ~~malarka~~ artystka (sztuka stosowana)
18) Spirówna Sirela (Kraków) malarka
19) ~~Szajka~~ ~~Hor~~ Gustaw (Kraków) st. chem. —

Prócz tego należeli w jesiennym semestrze Koledzy:
Preger Mauryc (Kalisz) st. fil. oraz
Cyprer Artur (Kraków) st. architekt., którzy dla
zaprotestowania przeciwko uchwale o wspólnym loka-
lu z "F. H. P." wystąpili z "Polonii" ——

Z. S. P. M. S.

„Spójnia"
Stow. Pol. Młodz. Postęp.
w Paryżu.
№ 1.

Paryż, 1-go stycznik 1909.

44

Do Zarządu Związku Stowarz. Polskiej Młodzieży Postępowej.

Szanowni Koledzy!

Na ogólnym zebraniu „Spójni" z dnia 23-go grudnia r. z. został wybrany nowy Zarząd, który akonstytuował się w tym składzie następującym: sekretarz - Kol. Gietrzyński, skarbnik - Kol. Zapolski, adiutorzy - Kol. Władysław Kowalski, pozostali dwaj koledzy: Marjan Olechnowicz i Marjan Zakrzewski bez specjalnych funkcji.

Nowy zarząd objął kierownictwo w okolicznościach bardzo trudnych: lokal za ostatni kwartał nieopłacony, w kasie pustki, 300 fr. długu, nieporządek, zaniedbanie spraw bieżących „Spójni" i t. d., czego najlepszym dowodem może służyć fakt, iż wiadomość pierwszą o VIII Zjeździe dobraliśmy naszukaliśmy po rocznym wydaniu, z przed dwóch Zjazdu; wtedy kompletujemy Wam zeszyt listopadowy, na który obecnie odpowiadamy.

I. Należne Wam 5% od dochodów Towarzystw Związkowych prześlemy w końcu stycznia; obecnie całe nasze fundusze obracamy na zapłatę komornego by uniknąć zajęcia inwentarza ruchomego „Spójni".

II. Sprawozdanie z działalności „Spójni" za rok ubiegły przesłał Wam S. Sekretarz Kol. Ogólnotrzejch w dniu 27 grudnia r.z. O ważniejszych wypadkach w życiu kolonji polskiej w Paryżu wiedzą, a „Spójni" w szczególności będziemy Was stale informować. W najbliższej przyszłości prześlemy wam pełne sprawozdanie z XXIII Zjazdu Zjednoczenia P.W., który tu odbył w Paryżu.

III. Z centralnym Biurem Informacyjnym w Zurichu skomunikujemy się; adres lokalnego biura paryskiego taki jak i „Spójni".

IV. Prosimy o bliższe informacje co do przyznania stypendjów przez Radę Rapperswilską; w jaki sposób to się załatwia? Jak idzie sprawa scentralizowania Bratnich Pomocy?

V. Ostatnie prosimy Was o przesłanie jaknajprędzej uchwał VIII Zjazdu, opisu całego jego przebiegu, wykazu towarzystw reprezentowanych i ich składu; gdzie się mieści obecnie Zarząd Związku i Komisja Rewizyjna.

Z Koleżeńskim pozdrowieniem

Za Zarząd „Spójni" [illegible]

Adres do korespondencji: Paris VII. 21, rue Monsieur-le-Prince, 21, Paris 6e.

TOWARZYSTWO STUDENTÓW POLAKÓW W PARYŻU SPÓJNIA

Z. S. P. M. P.

„Spójnia"
Tow. Pol. Młodz. Pol.
w Paryżu.
№ 2.

Paryż, 1-go Stycznia 1909 r.

45

TOWARZYSTWO STUDENTÓW POLAKÓW W PARYŻU
SPÓJNIA

Do Zarządu Związku
Tow. Pol. Młodz. Postępowej.

Paryż.

Sprawozdanie z XIII-go Zjazdu Zjednoczenia P. M. za gr.
odbytego w Paryżu 25-30 grudnia 1908 r.

Nie sposób jest zdawać sprawę szczegółowo z odbytego Zjazdu, to też poprzestajemy na zaznaczeniu najważniejszych faktów i określeniu pewnej ogólniejszej natury jakie nam się na Zjeździe nasunęły.

Urzędowe zawiadomienie o Zjeździe otrzymała „Spójnia" od „Koła Paryskiego" w drugim dniu Zjazdu, lecz już pierwszego dnia ustosunkowanie się do niego nie nastręczyło żadnych trudności delegatom się na sali. Przez cały czas zachowywano się względem nas z wyraźną grzecznością i kurtuazyjnością; prezydjum podczas dyskusji było najzupełniej bezstronne i taktowne, mówcy witali nas z uprzejmością i ciekawością za otwarcie Zjazdu delegatami, powiadomieniem o tem przez Komitet organizacyjny zebrała nam wszelkie informacje. Wreszcie wypadł Zjazd na nas dedykacje. Nie znać było ani zażenowania partyjnego ani tej nietolerancji jaką cudzy wszędzie się odznaczali. Nawet przekonanie delegaci okazali się bardziej łaskawi niż przypu-

szczeliśmy. Protestowano energicznie gdy ich nazywano narodowcami demokratami, wypierali się polityki Dmowskiego, ani jeden delegat nie wyraził się za stanowiskiem Kota Polskiego w Dumie. Rozmaicie nazywali się delegaci w przedstawieniu do wiadomości socjalistycznej lub postępowej: narodowcami, patryjotami, nacjonalistami, nawet wielkopolakami, lecz zawsze zaznaczali bezpartyjność i apolityczność Zjednoczenia. Odbywały się długie dyskusje o możliwości wspólnej pracy na gruncie studenckim i kulturalnym z „postępowcami" w Teatrze jednego stowarzyszenia, lecz były i inne głosy. Zwłaszcza Lwów na konieczność porozumiewania się w ważnych sprawach obchodzących ogół młodzieży i na możliwość posiadania wspólnego lokalu, czytelni i t. d. Pod tym względem ani z naszej, ani z tamtej strony protestów nie było. Takie wspólne życie istnieje już w Leodjum, Karlsruhe, Monachjum i poniekąd w Lipsku. W Paryżu prawdopodobnie dojdzie to wszystko do skutku.

Wśród mnóstwa zjednoczeniowej próżności szukać stanowisk, stronnictw. Gdy jeden ze spółjadaczy starał się porozumieć domniemanych „Demokratów" (Karlsruhe) z „Niepodległościowcami" (Leodjum) wtedy jedno za drugim przypada się zaprzecenia o istnieniu dwóch stronnictw: jedności, karności, barwności – oto ich charakterystyka. Wogóle trudno ich „złapać na gorącym uczynku"; określić ich barwy, gdyż się mienią jak tęcza, w razie potrzeby i okoliczności przybierając taką lub inną barwę: więc się za polityką realną i przeciw polityce realnej, z czasem niepojednanemi, czasem opportunistami, czasem wzpheralają ra-

lecący, powstanie, walkę na śmierć i życie, czasem pracę trzeźwą, walącą a płodną..... Znamy ich znacie! W jednym zmiana: nie oni sami i tylko sami to władzcy polskiej; trzeźwiści, potężniejsi też zostali dopuszczeni do sporu polskiego. Tyle o ich politycznym zabarwieniu; co do wykształcenia i inteligencji, to delegaci znacznie ustępowali delegatom na zjazd Zuritski. Przemawiało mniej 5-6: Kleniewski z Krakowa, Gicjator ze Lwowa, Lisiewski i Podgórski (ten ostatni przed tą trzeźwością) z Lesdjum, Kierbaum, Lazowski z Paryża i dr. Stroński gość ze „Słowa Polskiego" - doskonały mówca; inni delegaci milczeli jak zaklęci, ani razu głośno nie pisnęli; zadowolnili się odezwą Komitetu Centralnego. Natomiast lepiej się zachowują na zebraniu od naszych; przemawiający wiele do roboty.

Sprawozdanie z działalności przedstawia się w sposób następujący: do Zjedn. należało 14 tow., reprezentowanych było na zjeździe 9: Antwerpja (22-36 czł.), Genewa (11-25 cz.), Karlsruhe (40 cz.), Lesdjum (18-24), Lipsk (22-36) Monachjum (22-38), Paryż (21-42), Fryburg (?) (5 cz.), Zurich (17), prócz tego były reprezentowane: „Ognisko" (Austryja), „Czyt. Akt." i „Wz. Pom." (Lwów), „Bratnia Pomoc zakopiańska", „Polska Brac. Pom. w Belgji", były ustosunkowane „Pom. Brac." i „Zjednoczenie Polskie" w Warszawie i mniejsze polskie na uniwers. niemieckich z zabarwieniu Praskiego. Ogółem delegatów 25, z tego delegatów towarz. zjednoczeniowych 13, tow. zagranicz. 7. Z. Głosów 29. „Bratnia Pom." Techniki Lwowskiej nadesłała depeszę. Poza cały rok funkcjonowały komisje: naukowa (inspir. o uniwers. zagr.), oświatowa (szczególnie ożywiła robotnicze, bardzo dobrze funkcjonująca w Niemczech), statystyczno-organizacyjna, stypendjalna (nie dała o sobie znać za życia). Z 14 towarz. zjednocz. rozwiązały się w Gandawie i Darmstadcie.

Nie daty znaku zjazdu we Fryburgu [illegible] i Nancy – artykuł[illegible] im nagany. We Fryburgu „Filarecji" liczy tylko 6 czł. na ilość rozsyłać; co słychać z naszym stowarz. związkowym? W Nancy (do wiadomości ilość dosyć przykrej) iż towarzystwo związkowe wystąpiło ze Związku, na skutek uchwały ostatniego socjaldemokratów (13 głosów); należy ich zaś[illegible] jakiejś przykrej komunikacji.

Powracam do zjazdu. Poważniejsze przedmioty ilość przez zjednoczeniowców (Lipsk, Monachjum, Karlsruhe) ([illegible]) na polu oświatowym: wycieczki, odczyty dla robotników, organizowanie towarz. robotn., rozdawnictwo pism i broszur, zajęcie się odczytami, dziećmi zniemczonemi i t.d. Kwestie: w Monachjum spory między robotnikami [illegible] a właścicielem zatargi[illegible] przy pośrednictwie „trzeciego" ks. Jezuity. W Antwerpji pierwsze 3000 fr. z funduszu ([illegible]) pomocy dla emigrantów mają wziąć na sprowadzenie kobiet Polaka, i.t.d. Widzi się stąd, że tam gdzie istnieją silne stowarzyszenia związkowe (Lipsk, Genewa, Zurich, Paryż) zjednoczeniowcy rolę dalece mniej[illegible] niż w Niemczech, gdzie Związek jest stały. Fundusze prawie wszystkich towarzystw w wyśmienitym stanie; budżet Zarządu Zjednoczenia obliczono na 1500 fr., wszystkich towarzystw (12) na 11 tys. fr.

Z uchwał zjazdu ważniejsze: 1) Bibljotekę lozańską (zjednoczenia) przenieść do Genewy. 2) Przyszły zjazd odbyć się w Zurichu. 3) Zarząd główny pozostaje w Lipsku, na prezesa wybrano Kol. Padgórskiego. 4) Komisję stypendjalną przenieść z Fryburga do Zurichu. 5) Wydać w r. b. informator o zakładach naukowych za granicą. 6) Zająć się jeszcze silniej pracą wśród robotników-Polaków na obczyźnie. 7) Podjąć inicjatywę przeniesienia zwłok Chopina do Polski. 8) Sprawa „Filarecji" Fryburskiej (rozwiązanie jej i los Bibljoteki) odbędzie się 3 referaty: 1) „Sytuacja polityczna w Galicji". 2) Stanowisko polskie w zaborze rosyjskim. 3) O samowychowaniu (właściwie ogólne nieobowiązujące). Przyjmowanie[illegible] odbędzie się. Sprawa kasety tureckich we Lwowie dowiadywała na całym zjeździe. Przemawiało[illegible] panowie[illegible] uchwała przyjęta jest wniosek[illegible] w tonie, wyrażającym solidarność z wrażliwą młodzieżą polską uniwersytetu (przeszła 29 gł. przy 9 wstrzym.) W tej sprawie odbędzie się specjalne zebranie spólnie. Na tym kończę, z braku miejsca. Z poważaniem W. Gietrzyński, sekretarz.

Z. S. P. M. S.

„Spójnia"

Tow. Pol. Młod. Post.

w Paryżu.

TOWARZYSTWO STUDENTÓW POLAKÓW
№ 3
SPÓJNIA
W PARYŻU

Paryż, 6 Stycznia 1909 r.

44

Do Zarządu Związku

Towarz. Pols. Młodz. Postęp.

Szanowni Koledzy!

Wobec rozlegających wśród kolonji lwowskiej zgoła fałszywych pogłosek o rozłamie w „Spójni", o zamiarze jej rozwiązania, o przyznaniu przez Spójniany pozytywnych bezpartyjności Zjednoczenia Pol. Młodz. za granicą śpieszę Wam zakomunikować, że pogłoski te pozbawione są wszelkich podstaw. Plotka o zamiarze rozwiązania „Spójni" powtarza prawdopodobnie stąd, że na jednym z poprzednich zebrań daty się słyszeć głosy, że wobec finansowych trudności utrzymywanie „Spójni" stało się niemożliwe; co do rozłamu, to prawdopodobnie zjawiły „jednostki", „jednostki" odsłaniające się wszelkiego samokrytycyzmu, przyzwyczajone do karności nie tylko w działaniu, ale i w myśleniu biorą za rozłam różnicę zdań i poglądów jaka zawsze istniała i istnieje wśród naszego towarzystwa, i z którą nie tylko się nie kryjemy, lecz, owszem, szczycimy się nią, jako dowodem ciągłej

pracy emigracyjnej odbywającej się w naszym towarzystwie. Najlepszym dowodem bezpodstawności tych pogłosek, jest fakt, że nikt w ostatnich czasach ze „Spójni" nie wystąpił. Nakoniec, co do przyznania przez „Spójnię" partyzki, że Zjednoczenie jest bezpartyjne, to tłumaczy się to tym, iż wzięło prywatne przemówienie jednego z kolegów tejże (Kol. Moszkowskiego) na Zjeździe Zjednoczenia, za oficjalne wystąpienie tej „Spójni." Jest to co najmniej nieporozumienie, tym bardziej, że zdaniem Kolegi Spójniarze, którzy przemawiali na Zjeździe, dobitnie wskazywali za reakcyjny i stronniczy charakter Zjednoczenia. Zresztą, na zebraniach Zjazdu Zjednoczenia, żaden z mówców ze „Spójni" nie występował w imieniu Towarzystwa, gdyż nie miał na to uprawnienia, to też wygłaszano swoje osobiste poglądy, a że jeden z kolegów ze „Spójni" wyraził osobiste zdanie, że Zjednoczenie jest bezpartyjne, to przez to ani „Spójnia" nie zaangażował, ani nie przekreślił swego prawa wyrażania wszelkie i zawsze swych własnych poglądów, prawa, które może wieść istnieje dla Zjednoczeniowców, ale które zawsze przystoi członkom towarzystw postępowych. Dodam, że ten kolega pozostał w „Spójni" i nie myśli o wstąpieniu do Zjednoczenia.

Dla rozwiania wszelkich wątpliwości i położenia kresu kłamliwym pogłoskom przesyłam Wam uchwałę powziętą na Ogólnym Zebraniu „Spójni" w dniu 3 stycznia r.b.

z prośbą o skierowanie z niej w razie by nadal nadchodziły nam pocztówki kierowały.

„Spójnia" Tow. Pol. Mł. Post. w Paryżu wyraża ubolewanie, że nie wzięła udziału w VIII Zjeździe Stowarzyszeń Pol. Mł. Post., stwierdza swoją przynależność do Związku, jako jedynej organizacji skupiającej ogół młodzieży postępowej bez różnicy odcieni i przeciwstawiającej się Zjednoczeniu Stow. Pol. Mł. za granicą, zarówno bezpartyjnemu, a zarówno w swej działalności jak i w uchwałach przejawiającemu wybitnie nacjonalistyczny i zachowawczy charakter,

uznaje w VIII Zjeździe prawomocne przedstawicielstwo Polskiej młodzieży postępowej

i wyraża nienaruszalność Zarządu Związku zupełnie we zakresie".(+15, -2, ±3)

Jednocześnie przesyłam Wam uchwałę w sprawie ~~sprawy~~ ruskiej ± z prośbą byście ją zakomunikowali odpowiednim pismom polskim i organizacjom radykalnej młodzieży ukraińskiej za pośrednictwem „Życia" lwowskiego.

„Spójnia" Tow. Pol. Mł. Post. w Paryżu, widząc w zajściach na uniwersytecie lwowskim w dniu grudnia r.z. nie protest przeciwko

całej działalności p. Bobrzyńskiego, dążącej do zgniecenia idei wolnościowych i zaszczepienia bojaźliwym austryjackiego, a manifestacji przeciwko słusznym żądaniom narodu Ruskiego —

potępia brutalne wystąpienie władzy wszechpolskiej na uniwersytecie lwowskim,

uważa że stworzenie nowych katedr ruskich za wszechnicy lwowskiej, nie mające nic wspólnego z ustawą zasadniczą, jest tylko przygotowaniem gruntu dla odrębnego uniwersytetu ruskiego we Wschodniej Galicji,

wyraża swoją sympatję tym radykalnym i trzeźwo myślącym kołom władzy akademickiej, które kulturalnemi środkami dążą do osiągnięcia własnej wszechnicy,

i wzywa ten odłam władzy akademickiej do pięknowania wybryki nacjonalistów ruskich z taką samą bezwzględnością z jaką to czyni i czynić będzie postępowa władza polska względem swoich stowarzyszonych kolegów."

Przypominam Wam, bycie się stosunki kwoli z Nasyp, gdzie jest natam, z Lozanną, gdzie endecy chcą oddzielić Bibljotekę z Fryburgiem, gdzie Zjednoczeniowe towarzystwo spało. Z koleżeńskim pozdrowieniem

sekretarz W. Wyczyński

ZJEDNOCZENIA POLSKICH STUDENTÓW W PARYŻU

147 Wsch. P. 7 I 709.

Zarząd Koła Rej.

prosimy o jak najprędsze nadesłanie protokułów Głosów, i jeśli nadeszły prosilijcie nam na potwierdzenie Sprawozdanie Miesięczne „Zjednoczenia". Sprawozdania te wysłaliśmy nam po tych Głosów

Reszujemy na te papiery, gdyż bez nich tu sprawozdania ly[illegible] nie można

Z kol. pozdr.

Zarząd Koła

L. Bliźniewski

ZJEDNOCZENIE POLSKICH ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH W FRANCJI „SPÓJNIA"

48

VIII Alserstrasse 7.

Czy łaska
Korespondencje o
zjeździe z Nowej
Gazety i Najmowa
czy stało się to za mego
pobytu w Wiedniu z jak
jak rzeczą, nie zamawiam
poprawić wkrótce się wy-
drogą przez to Spra-
dzanie z podziękowaniem
Stanisław

Monsieur
L. Górkiewicz
Liège
2 rue Rappé
Belgique

ARRIVÉE 22 JAN 09

Fryburg dnia 9/I 1909.

148

Do Szanownego Zarządu
Stowarzyszeń Polskiej chrześcijańsko
Postępowej „Związek"
w Leopolu

Szanowni koledzy!
Rozpatrzywszy się w uchwałach Zjazdu
niniejszem komunikujemy, iż
jak obecnie trzeba rozpocząć energiczną
robotę, w celu zebrania funduszu
na rzecz Komisji Oświaty Ludowej.
Jak dział odpowiednie miejscowości
winne się zaprowadzać stopniowo
czytelnie i pisma dla rolników.
Wiedząc, że ostatni Zjazd nałożył
na Zarząd dużo obowiązków, któ
re wypełnić trzeba w krótkim

L19

Komunikuję Panie,
Zarząd Hon. nam proponuje
by Centralny Zarząd Komitetu
Oświaty Ludowej oddano
nam w użyczenie.
Nadmieniamy, że praca ruszy
wychodźców rozpoczyna się w
końcu marca.

Z kol. pozdrowieniem
Zarząd

50

Kochani Bolesty!

Prosimy o jak najszybsze nadesłanie nam wskazówek organizacyjnych i ustawy organizacyjnej.

Zebranie sprawozdawcze wyznaczyliśmy na 16/I., ponieważ że przed tym ciężko otrzymalibyśmy od Was pozwolenie, chcielibyśmy.

Z koleżeńskim

pozdrowieniem

Za Zarząd Polski

L. Rosenblatt

Sekretarz

Komitet Pomocy Młodzieży Polskiej
Delegatura
WIEDNIU

Lozanna 17 Styczeń 1907 r.

Szanowni Koledzy!

W odpowiedzi na propozycję Waszą komunikuję, że ze względu na dobro Związku, zgadzam się na wyjazd do Berna i Genewy, o ile nie spotkam się z dużemi trudnościami t.j. o ile uda się uprzednio nakłonić do zwołania zebrań w wyżej wymienionych stowarzyszeniach. Co się tyczy naszej „spójni", to sprawozdanie ze zjazdu zrobiło dobre wrażenie.

Sprawa odczytów jest na dobrej drodze. W końcu Stycznia odbędą się w stowarzyszeniach wiedeńskim

51

Koledze Mieczysławowi składam podziękę za przesłaną odbitkę z Moskwy. Pozdrowienia i uściski dłoni.

J. Zawadzki.

i Szwajcarskich odczyty Limanowskiego
na tematy: „Stosunek nauki do twórczych
potrzeb człowieka" i „Rola i indywidualizm
w nauce i ludzkości". W pierwszej
połowie lutego Przyborowski będzie czytał
swoje najnowsze utwory i wygłosi odczyt:
„Przyczynek do etyki płci". Jednocześnie
spodziewamy się Heryuga. Na letni
semestr przyrzekli przyjechać: Krzywicki,
Zutowski, Handelsman i Horwitz.
Szczegółowe sprawozdawa z odbytych
odczytów prześlemy Wam w końcu
zimowego semestru.

Z koleżeńskim pozdrowieniem
J. Landberg

Odpisano

20/
1

Związek Stowarzyszeń Polsk. Młodz. Postępo

Biuletyn № 1.

Poufne

520

Do Stowarzyszeń Związkowych

W myśl uchwały VIII Zjazdu Spójnia Leodyjska wybrała Zarząd Związku w skład którego weszli koledzy: Dullinger Jakób, Górkiewicz Eug., Mierzejewski Ant., Pawłowec Janusz, Piątkowski Stefan.

Do Komisji Rewizyjnej dla Stowarzyszeń północnych wybrani zostali: Lewandowska Jadwiga, Podgórski Władysław i Uhrzlicht Eug.

Adres Zarządu Związku i Komisji Rewizyjnej:

Soc. polon. „Spójnia" Liège (Belgique) 33 rue de la Sirène

Adres dla przekazów i listów rekomendowanych:

S. Piątkowski (skarbnik) Liège 34 rue Jonfosse

Pierwszym zadaniem Zarządu było wydanie Statut Zjazdowych i rozesłanie takowych wszystkim Stowarzyszeniom w terminie określonym przez Zjazd.

Do Z. S. P. M. P. należą następujące Stowarzyszenia:

1) Paryż „Spójnia" [M. Zakrzewski Paris VI rue Monsieur le Prince 21]

2) Bruksella: „Spójnia" [S. Budkiewicz Bruxelles 94 Av. Louise]

3) Leodjum: „Spójnia" [Soc. Pol. „Spójnia" Liège 33 rue de la Sirène]

4) Aachen: Polnisches Akad. Verein 3 Kleine Berengasse

5) Charlottenstadt: " " " 11 Blumenthalstr.

6) Monachjum: „Polonia" Stow. P.M.P. [Brodzki 33 IV Belgrad str.]
7) Lipsk: „Concordia" 6 Albertstr.
8) Mittweida: „Urania" 14 Technikumstr.
9) Lozanna: „Spójnia" 12 rue Solitude
10) Zurich: Tow. Mt. Pols. 63 Universitätstr.
11) Fryburg: Związek Soc. pol. 2 rue des Perolles
12) Kraków: „Spójnia" Uniwersytet
13) Lwów: Bratnia Pomoc Stud. Politechn. Dom Techników
14) Lwów: Stow. Polsk. Mt. Akad. „Życie" 9 ul. Kopernika
15) Turyn: M. Heryng 69 Corso Siccoro, Turino
16) Wiedeń Poln. Akad. Verein „Spójnia" Wien VIII
Alserstr. 7 II Stiege

Prócz tego są nawiązywane stosunki ze Stowarzyszeniami w Petersburgu, Moskwie, Genewie, Bernie, Nancy, Mons i Pragą Czeską

Związek Pol. Mt. w Petersburgu był reprezentowany na Zjeździe przez delegata i sprawa ostatecznego wstąpienia tego Stow. do Z. S. P. M. P jest tylko kwestją formalnego potwierdzenia.

Od Stow: „Związek Socjal. Mt. Polsk." w Moskwie otrzymaliśmy spóźniony list powitalny na Zjazd, wyrażający pożądany chęć nawiązania ściślejszych stosunków. Prócz tego Stow. to przysłało nam wyjątek ustawy oraz 2 odezwy wydane przez to Stow. w Listopadzie i Grudniu r. zesz.

Z Nancy otrzymaliśmy już po ukończeniu Zjazdu volum separatum 9 kolegów niesolidaryzujących się z uchwałą Stow. o wystąpieniu ze Związku. Na skutek tego, Zarząd zwrócił się do Stow. w Nancy z propozycją powtórnego

powtórnego rozpatrzenia tej sprawy.

Stow. w Mons (Belgja) reprezentowane było na Zjeździe przez delegata-gościa; sprawa przynależności do Z.S.P.M.P w toku.

Specjalną uwagę zwrócił Zarząd na szybkie wydanie Informatora o studjach zagranicą i w tym celu, korzystając z pomocy kolegów biorących udział w pracy Komisji Zjazdowej, opracowuje obecnie wyczerpujący Kwestjonarjusz, oraz typ odpowiedzi. Kwestjonarjusz rozesłany będzie Stowarzyszeniom w ciągu bieżącego miesiąca. Zarząd wzywa Stowarzyszenia do energicznego poparcia tej akcji.

W celu umożliwienia wykonania całego szeregu domagających uchwał Zjazdu jako to: wydanie sprawozdań z dwóch Zjazdów, wydanie Informatora i poparcie akcji oświatowej Zarząd prosi Stowarzyszenia o możliwie szybkie nadsyłanie podatków, które wynoszą 10% od dochodów Stow. oraz 1/2 rocznie od każdego stowarzyszonego płatne w 2ch ratach; wzywa więc Stow. do uiszczania pierwszej 50cm składki.

Z powodu ukazania się w № 10 Nowej Zarzby Koresp. z Zjazdu, która prócz wielu niedokładności i tendencyjnego oświetlenia zawiera cały szereg niedyskrecji, Zarząd wysłał do Now. Zar. przywatny list, oraz sprostowania, które, niestety, przez redakcję zostały spaczone.

Paryski Zjazd Zjednoczenia, o którym otrzymaliśmy wyczerpujące sprawozdanie od Spójni paryskiej, oraz polemika Stow. Warsz. i Stowa, wymownie potwierdziły słuszność stanowiska VIII Zjazdu Z.S.P.M.P wobec Zjednoczenia. Zwłaszcza uchwała Zjazdu Zjednoczenia w sprawie zajść na Uniwers. we Lwowie

posiadacy wymownie, że Zjednoczenie stało się ekspozyturą żywiołów nar. Dem.

Upraszamy o niewywieszanie niniejszego okólnika w lokalach Stowarzyszeń

Zarząd Z.S.P.M.P.

Lodjum 19 Stycznia 1909

Związek Postępowej Młodzieży Polskiej * Zarząd *

Związek Stowarzyszeń Polsk. Młodz. Postępu

Okólnik № 1.

52a Poufne

Do Stowarzyszeń Związkowych

W myśl uchwały VIII Zjazdu Spójnia Leodyjska wybrała Zarząd Związku w skład którego weszli koledzy: Tullinger Jakób, Górkiewicz Eug., Mierzejewski Ant., Pawłowski Janusz, Pińkowski Stefan.

Do Komisji Rewizyjnej dla Stowarzyszeń północnych wybrani zostali: Lewandowska Jadwiga, Podgórski Władysław i Unszlicht Eug.

Adres Zarządu Związku i Komisji Rewizyjnej:

Soc. polon. „Spójnia" Liège (Belgique) 33 rue de la Sirène.

Adres dla przekazów i listów rekomendowanych:

S. Pińkowski (skarbnik) Liège 34 rue Jonfosse

Pierwszym zadaniem Zarządu było wydanie uchwał Zjazdowych i rozesłanie takowych wszystkim Stowarzyszeniom w terminie określonym przez Zjazd.

Do Z. S. P. M. P. należą następujące Stowarzyszenia:

1) Paryż „Spójnia" [M. Zakrzewski Paris VI rue Monsieur le Prince 21]
2) Bruksella: „Spójnia" [S. Budkiewicz Bruxelles 94 Av. Louise]
3) Leodjum: „Spójnia" [Soc. Pol. „Spójnia" Liège 33 rue de la Sirène]
4) Amsterdt. Polnisches Akad. Verein 3 Kleine Rozengasse
5) Da mostadt: " " " 111 Blumenthalstr.

6) Monachjum: „Polonia" Stow. P.M.P. [Brodzki 33 IV Belgradstr.]
7) Lipsk: „Concordia" 6 Albertstr.
8) Mittweida: „Urania" 14 Technikumstr.
9) Lozanna: „Spójnia" 12 rue Solitude
10) Zurich: Tow. Mł. Pols. 63 Universitätstr.
11) Fryburg: Związek Soc. pol. 2 rue des Perolles
12) Kraków: „Spójnia" Uniwersytet
13) Lwów: Bratnia Pomoc Stud. Politechn. Dom Techników
14) Lwów: Stow. Polsk. Mł. Akad. „Życie" 9 ul. Kopernika
15) Turyn: M. Heryng 69 Corso Siccoro, Turino
16) Wiedeń Poln. Akad. Verein „Spójnia" Wien VIII
Alserstr. 7 II Stiege

Prócz tego są nawiązywane stosunki ze Stowarzyszeniami w Petersburgu, Moskwie, Genewie, Bernie, Nancy, Mons i Pragą Czeską.

Związek Pols. Mł. w Petersburgu był reprezentowany na Zjeździe przez delegata i sprawa ostatecznego wstąpienia tego Stow. do Z.S.P.M.P jest tylko kwestją formalnego potwierdzenia.

Od Stow.: „Związek Socjal. Mł. Polsk." w Moskwie otrzymaliśmy spóźniony list powitalny na Zjazd, wyrażający pozatym chęć nawiązania ściślejszych stos.-ków. Prócz tego Stow. to przysłało nam wyjątek ustawy oraz 2 odezwy wydane przez to Stow. w Listopadzie i Grudniu r. zesz.

Z Nancy otrzymaliśmy już po ukończeniu Zjazdu votum separatum 9 kolegów niesolidaryzujących się z uchwałą Stow. o wystąpieniu ze Związku. Na skutek tego, Zarząd zwrócił się do Stow. w Nancy z propozycją powtórnego

[illegible] pierwszego rozpatrzenia [illegible]

Stow. w Mons (Belgja) reprezentowane było na Zjeździe przez delegata gościa; sprawa przynależności do Z.S.P.M.P. w toku.

Specjalną uwagę zwrócił Zarząd na szybkie wydanie Informatora o studjach zagranicą i w tym celu, korzystając z pomocy kolegów biorących udział w pracy Komisji Zjazdowej, opracowuje obecnie wyczerpujący kwestjonarjusz, oraz typ odpowiedzi. Kwestjonarjusz rozesłany będzie Stowarzyszeniom w ciągu bieżącego miesiąca. Zarząd wzywa Stowarzyszenia do energicznego poparcia tej akcji.

W celu umożliwienia wykonania całego szeregu doniosłych uchwał Zjazdu jak to: wydanie sprawozdań z dwóch Zjazdów, wydanie Informatora i poparcie akcji oszczędnościowej Zarząd prosi Stowarzyszenia o możliwie szybkie nadsyłanie podatków, które wynoszą 10% od dochodów Stow. oraz 1 fr. rocznie od każdego stowarzyszonego, płatne w 2 ch ratach; wzywa mimo to Stow. do uiszczania pierwszej 50 cm składki.

W powodu ukazania się w № 10 Nowej Gazety Koresp. z Zjazdu, która prócz wielu nieodpowiedzialności i tendencyjnego oświetlenia zawiera cały szereg niedyskrecji, Zarząd wysłał do Now. Gaz. przywatlisk, oraz sprostowania, które, niestety, przez redakcję zostały spaczone.

Paryski Zjazd Zjednoczenia, o którym otrzymaliśmy wyczerpujące sprawozdanie od. Spójni paryskiej, oraz polemika Stow. Narz. i Stowa, wymownie potwierdziły słuszność stanowiska VIII Zjazdu Z.S.P.M.P wobec Zjednoczenia. Lustrzana uchwała Zjazdu Zjednoczenia w sprawie zajść na Uniwers. we Lwowie

świadczy wymownie, że Zjednoczenie stało się ekspozyturą żywiołu nar. Dem.

Upraszamy o niewywieszanie niniejszego okólnika w lokalach Stowarzyszeń

Zarząd Z. S. P. M. P.

Lodjum 19 Stycznia 1909

Związek Postępowej * Zarząd * Młodzieży Polskiej

TOWARZYSTWO "POLONIA" W MONACHIUM

ADRES: K. Brzęki. München
Adalbertstr 13 III l

21/I 09

Do Zarządu Związku Stow. polsk. akad.

Szanowni Koledzy!

Kolwały Zjazdu stoją nadal przed nami — dyskusyjne! W krótkim czasie odbędziemy zebranie sprawozdawczo-dyskusyjne, na które zaprosimy zjednoczonych rozłam i dzikich wszelkiego rodzaju. Powstanie gorąco o szybkie nadesłanie nam pierwszych punktów ustawy w formie w jakiej będą podane do zatwierdzenia. Będzie to bardzo ważne dla dyskusji — to przecież, o co Was prosimy. — Dalej zawiadamy Was, że Kasjer Biuro kolonialne Niemcy — Ruhr — statystyczne wstało już otwarte — nie posiada ono jednak adresów towarzystw ani osób — więc nie może nadesłać ich. Prosimy o wyjaśnienie, czy a także adresów Kolonii, dzielnic miast
my mamy prosić się udzielania informacji co dostępnego w Niemczech — czyli wstawić to Centr. Bi w Trzebiu — które NB zresztą nie daje — tylko że jedno i drugie. Jeden my informacje te dawać mamy — to ustawowy punkt ogólny w

formie mogę na odprawach. — Do jutra.

Posiadamy w bibliotece dwa egzemplarze, które opisujemy. Postanowiliśmy książki te oddać na własność jakiejś uczelniowej bibliotece technicznej, za wolnem podjęciu kosztów oprawy i przesyłki. (Zaledwie kilkoro tych książek jest oprawionych.) Ile pamiętam proponowały te książki biblioteka w Mons. Zresztą to zależy od was, jakie stowarzyszenie jest bardziej potrzebujące. Do tego posiadamy pewne 2 egzemplarze książek — Dobrzeby dobrze — ~~zacząć~~ podpisy ewentualne.

To trzecie.

A teraz ostatnie — proszę zwrócić uwagę na adres i nie przyjmować korespondencji pod innym bo z tego powodu mogą wynikać nieporozumienia, gniewy listów i t.d.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

K. Brandys

Warszawa 23. I. 09
Widok 16.

54

Do Szanownego Zarządu
Związku Nauc. Polsk. Młodz. Szk.

Dopiero dzisiaj po powrocie do Warszawy
zastałem list Szanownych Panów i dlatego
nie odpisałem nań wcześniej.

Proporcyę odczytów w zasadzie przyjmuję
jaknajchętniej, chodziłoby tylko o ustalenie
niektórych szczegółów:

co do czasu – najodpowiedniejszym
dla mnie byłby czas po Świętach Wielka-
nocnych, druga połowa kwietnia i maj.
jeżeliby czas ten nie był odpowiedni przy
upływie o wskazaniu innego, do którego
ze względu możności będę się starał zastosować,
wtedy wolałbym, żeby można było pozostać
przy wskazanym okresie czasu. rozkład sta-
łotygodniowy po ustaleniu dogodnym mogłe

co do tematów – proponowałbym: 1/ „ideały przyszłości wielkich romantyków polskich". – 2/ „próba syntezy twórczości literackiej ogólnej w Polsce" – byłaby tam mowa o prądach w ruchu umysłowym i literackim w związku z przeżywanemi przewrotami społecznemi, – lub zamiast tego jednego z najwybitniejszych postaci tego umysłowego ruchu n.p. Żeromski albo Wyspiański. W Paryżu chciałbym się zatrzymać nieco dłużej, mógłbym więc mieć nie dwa, ale trzy lub cztery odczyty, możnaby ten drugi temat rozwinąć i omówić szczegółowiej w kilku godzinach –

co do kosztów – ponieważ nie mam środków na taki objazd, proponuję zwrotu kosztów przyjmuję, – przypuszczam, że najlepiej byłoby zawczasu ułożyć kosztorys objazdu, stosownie do niego będę wiedział jak się mam urządzić.

Proszę zatym uprzejmie o odpowiedź i ewentualne porozumienie się co do terminów

odczytów w poszczególnych miastach

wyrazy uznania tłoczą

Prof. Makowski

Warszawa.
Widok. 16.

Cadrivano 29/6 09.

159

Lausanne 24/I 909.

Szanowna Kolezanko- 55

List Nasz z dnia 20 Stycznia 909 r. otrzymaliśmy. W odpowiedzi komunikujemy Wam, że za przybyciem pp: Dr Manowskiego i Przyszewskiego do Lozanny pomówimy z nimi o naszym projekcie a następnie Wam o rezultacie doniesiemy.

Chętnie zgadzamy się na przesłanie pierwszego prelegenta na swój koszt do Paryża, oczywiście, jeżeli stan kasy nasz na to pozwoli, co obecnie przewidujemy; co się zaś tyczy o pożyczkę 50 fr. jest to dla nas absolutnie niemożliwe. Przesyłamy

Mám kolegyňám vždy dôvěru.

Za Zárzad „Spájaci"

F. Domáček

56

Szanowny Panie!

List Sz. Pana otrzymałem w przededniu wyjazdu, z zaproszenia więc skorzystać nie mogłem. Obecnie nie wybieram się do Europy wcześniej niż w maju, wówczas więc dopiero, o ile to dogadzałoby Sz. Panom, mógłbym objechać wymienione przez Sz. Pana miasta na wspomnianych przez Pana warunkach (koszt drogi i utrzymania). Sprawa to jednak daleka, na razie więc ograniczam się do przesłania swego adresu: Zurich Rieterstr. 15, Dr. Hugo Bass. Z poważaniem Dr. Hugo Bass

respekt.

Preparaten za spravjeny mně
volné zaměstnání!

S pozdravením

Ehrenbaum

25/I 09.

Warszawa 27/I 909.
Złota 13.

Szanowna Pani!-

W odpowiedzi na list Szanownej Pani mam zaszczyt zakomunikować, że koszta proponowanych odczytów w miastach zamieszkałych przez kolonye Spójni - wynosiłyby: a) koszta podróży 2ga klasą oraz 40 rb. (rubli orkiestrowych) za każdego wygłoszonego odczytu.
Przez koszta przez kolei rozumiem paszport, oraz inne wydatki, jak hotel, życie.

Oczywiście nie może być mowy o wyjeździe na własny rachunek, bez uprzedniego otrzymania z góry rb. 150., poczem dopiero wyruszyłbym w podróż.
Pytałem w tej kwestyi kolegów prelegentów, którzy znaleźli te warunki moje bardzo umiarkowanemi

Łączę wyrazy głębokiego szacunku w oczekiwaniu Pańskiej odpowiedzi

Tadeusz Wawrowski

58

Lausanne
29/I 90

Do Zarządu „Związku"
w Lwowie

Szanowni Koledzy — Zakupy
Zjednoczenia zostały nieco
z konieczności nadzwyczajne,
gdyż z zjednoczeniowych
książek w bibliotece naszej
posiadamy tylko trzy. —
Sprawa połączenia się Genewy
do Związku jest na dobrej
dobrej drodze. Kol. Zawrberg
w tych dniach jedzie tam ze
sprawozdaniem; przy czem
potrzebna mu jest Ustawa
Związku. Podatek 50 centymów
w tych dniach wam prześlemy.
Błagamy, nie zwlekajcie z wy-
słaniem Ustawy. Z kolegi. pozdrowieniem
Za Zarząd „Spójni" E. Domański

Adresse des Abs[illegible]rs. – Text.
Indirizzo del mitt[illegible]te. – Testo.

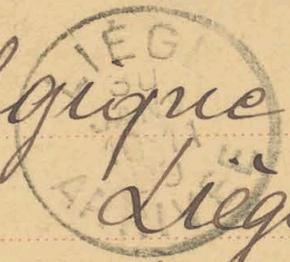
Lausanne
12. Lokhuis
Cité de Lutry Robinzaie

Carte-postale

Union postale universelle.
Weltpostverein. Unione postale univ[illegible]sale

SCHWEIZ. SUISSE. SVIZZERA.

Belgique
Liège
2. Frappé
III
E. Górkiewicz

164

Do Zarządu Związku Stowarzyszeń
Polskiej Młodzieży Postępowej

Szanowni Koledzy! Z przykrością, nad którymi ubolewam zatrzymywać się jeszcze chcę, z przykrością nie dopatrzyłem się elementarnej nawet etyki i elementarnej logiki, pozostawanie moje we wspólnym Stowarzyszeniu młodzieży burżuazyjnej uważam za niemożliwe.
Ja, jako członek Związku, pozostawać w organizacji. Powyższe kroki znaleźć pokrewne, aczkolwiek mogłem wprawdzie mniejsze i być w organizacji kosztem na prawach Kol. Merynga z Turynu.
Gdybyście zechcieli grzecznie dopytywać się i dopytać to co tu wszystko, maksymalnie rozjaśnić zrobiliście mi tym dużą przykrość. Proszę Was tedy o przejście nad tą sprawą do porządku dziennego, tymbardziej, że mnie robiły sporo.

Łączę wyrazy koleżeńskiego
pozdrowienia

Maryan Dąbrowski

Warszawa 30/I 09.

P.S. Wczoraj odebrałem list Wasz. O Strudlerskim całego jeno napisałem, aby Wam przypomnieć powinien szczegół z zebrania - zachowuje oczywiście moralnem zamiarem mi chęci robić, gdyż i wszystko jest wspaniałe przyjazne. Nie formy istnienia nie

zwróciłem uwagi, racz Wam bardzo prosze
szanu

MK

60

Do Zarządu Komisyi
Odezwowej Związku
Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży
Postępowej.

Otrzymawszy przesłane przez p. Eug. Unrzichta z zapytaniem do wygłoszenia referatu odezwów w Stowarzyszeniach Związku Młodzieży Postępowej za granicą, - spieszę donieść, że nie mogę wziąć udziału w tej sprawie w skutek złego stanu zdrowia. Życząc pomyślnego rozwoju Związkowi, śpieszę wyrazy głębokiego szacunku i braterskiego pozdrowienia.

Stefan Żeromski

Zakopane
d. 4/II 1909.

Z 5/II 909

166

Do Rol. Górkiewicza

61

w Leodjum.

Ostatnie Książki Kowiszem w „Książce" dowiadują się dopiero z Waszego listu — przypuszczam że może Wam idzie jedynie o wydawnictwa związkowe, bo bibliotekі żadnej nie było, a w takim razie i o ile wszystkie Książki są na składzie w „Książce" to przypuszczam iż tym sposobem a nie gotówkę sepedzi Związek Za nadsyłane lub nadsyłane w „Książce" o Rózgach [illegible] nim wyjeżdżam. Najlepsze informacje da Wam „[illegible]" sama (Ulica 6) w obec tego że z dawnych Kolegów z zarządu nie ma już nikogo za granicą

Pozdrowienia Lekarzowa

*Expédié par M. Ille Paris 15e
Demt à
Rue Proudhon No 41
*L'inscription du nom et de l'adresse de l'expéditeur est facultative.

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

CARTE POSTALE

Ce côté est exclusivement réservé à l'adresse.

Monsieur

Eug. Gorkiewicz

Troppé 2

Liège

812

167

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA W DARMSZTADZIE

DARMSZTAD, d. 7 Lutego 1909.

Do Sz. Zarządu Związku Stowarzyszeń
Polskiej Młodzieży Postępowej.

Uprzejmie prosimy Sz. Zarząd o natychmiastowe wysłanie „Eilbriefem" (listem pospiesznym) jednego egzemplarza sprawozdania ze Zjazdu zeszłorocznego Związku, który odbył się w Zurychu na ręce kol. Tomczyckiego Stanisława Karlsruhe i/B Georg-Friedrich str 23.
Sprawozdanie to jest b. pilne i niezbędne w celu zaagitowania utworzenia w Karlsruhe grupy postępowej.

62

Z kol. pozdrowieniem

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA W DARMSZTACIE.

Za Zarząd: Ludwik Breitkopf sekr.

Lipsk 8/2. Sz. K. Karty Waszą otrzymaliśmy, za które Sobie nie dziękujemy. Z otwartami się Konna p. Czapińskiego spotykamy, ale datpiero po 14. ta. Znaczy jeżeli p. Cz. będzie w tym czasie w Berlinie nieb do nas spine a my umówimy się ostatecznie kiedy ma do nas przyjechać. Zapisujemy go na 2 odczyty jeden w polskim a 2 w rosyjskim. W sobotę mieliśmy odczyt Gellenty na temat "Filozoficzne podstawy w nauce współczesnej" ogół było 60 i zebraliśmy brutto 80 m, a netto 10 m.. Pieniądze dla związku wtrakcie myślimy wam ze sprawozdaniem. Życie Warszawskie a nas l. stale wzrasta; wspólnie wszystkich 36 co tworzy (2 lata temu było 95) pole pomimo tego się trzymamy i nadzieję ubiegłej wtorek mamy kolejne wpisy w kwietniu które dzwonią do Damrosch Dawnej za zaraz. Karl Pawl. Godecki

Postkarte
Ph. Ch. Kart & Verlag
Conservat. Leipzig
Carte
Mademoiselle
Jadwiga Lewandowska
Liège
Rue de Mons 25
Belgique - Belgien
LEIPZIG
8.2.09.2-3N.
DEUTSCHES REICH
3a

TOWARZYSTWO „BRATNIEJ POMOCY“ SŁUCHACZÓW POLITECHNIKI
WE LWOWIE.

L. 1102 We Lwowie, dnia 10. lutego 1909.

Szanowny Zarząd
Związku młodzieży postępowej
w Leodjum.

64

W odpowiedzi na list Wasz z dn: 30/I. b.r. donosimy, że mocą uchwały Walnego Zgromadzenia mieliśmy wysłać na Zjazd Związku 2. delegatów i tylko z przyczyn natury finansowej, uchwała ta nie została zrealizowaną. Lecz przez to zasadnicze stanowisko nasze co do Was nie uległo najmniejszej zmianie, a stanowisko to zaznaczyli jasno delegaci nasi na III. Zjeździe
Na Zjazd Zjednoczenia nie mieliśmy zamiaru wysyłać delegatów, a przesłaliśmy życzenia, ponieważ otrzymaliśmy na Zjazd ich zaproszenie. —
Jako stowarzyszenie krajowe, wchodzimy w skład Związku z charakterze Tow: zaprzyjaźnionego.

Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Za: WYDZIAŁ TOW. BRATNIEJ POMOCY
słuchaczów politechniki we Lwowie

W. Rewera
prezes.

Dłużniewski
sekretarz.

Kraków, 10. II.

170

Szanowna Pani,

Niestety będę musiał odwołać zaproszenie Pani na jutro, ale pewien interes każe mi jechać do Krakowa, gdzie mam spędzić cały dzień. Gdyby zmartwienie to nie było zbyt wielkie, to proszę mi wybaczyć.

Z poważaniem

Ferdman

Monsieur
Eug. Unsreicht
Liége
9 Théodore Schwann

66

Kraków
ul. Kochanowskiego l. 14
11. II. 09.

Kochanemu Panie!

Bo propozycja Wasza uciesza[ła] mnie bardzo i przyjąć[ł]bym ją z wielką chęcią w całej jej rozciągłości, gdyżbym nie był, gdybae adscriptus tj. gdybym mógł bezwarunkowo poświęcić swoich interesów pewnej kwocie. na ten tak dalej, jakiej wyżej wspomniałem propozycja przerasta[ł]by moje siły. niestety jako redaktor polityczny nowego „Reformy", a nadto jako obywatel tego byłbym z wielkiego – kataklizmu, rozpoczynającego w roku bieżącym 30 letnią odbywającej. Nie mogąc raz z drugiej strony pozwolić sobie na nieobecność na miejscu wydawnictwa, bardzo i bym do niego żywym wzięciu całkowicie Wasi przyjęcie, chociażbym tego serdecznie pragnął.

Dalej proponuję Wam jeszcze tej propozycji w tym kierunku, aby potrzeby moja przeciętnie mogła się granicyć z tymi do miast niemieckich, gdzie Monachium, Lipsk, Mitweida, Arnstadt, Darmstadt i co najwyżej na miasta z konferencji podróż Monachium.

W każdem razie miasto zabawić będę przez dwa dni wyjaśniając na dwa odczyty.

Co do odczytów te jeden byłby o sprawie rosyjskiej (fals. „rusiańskiej") drugi zaś na bliżej z następujących tematów – nowsza, i sprawa polska, dzisiejsza chwila literatury polskiej współczesnej pisarze zaborczych i w polityce wewnętrznej narodowej, przyczyny upadku rewolucji rosyjskiej i polskiej, Reakcja społeczna stosunki polskiej jako warunek odrodzenia. Przyczyny umysłowej i intelektualnej reakcji w Polsce. Nacechowanie się z wskazań. Który z tych tematów zainteresował by was najbardziej, i w jakiej porze roku mi o czytanie jak najwygodniej.

Podróż mieszkanie odbyć Poznań Berlin Szczecin Gdańsk.

Warunki następujące: Kupicie mi bilet drugiej klasy pospiesznym pociągiem z Passawy (granica austryacka w górach Tyrolskich) lub z innych przygranicznych miast, w których mam odczyty i z powrotem do miejsca wyjazdu. Bilet w sprawy moje wolny. Za przebycie linii płacić. Nadto wrócić pobyt przeciętnie ale po ostatnie marki dziennie dawali tylko mi skromny, wystarczający wcale.

Szczerze serdecznie Wasz Dr.

Konst. Górowski.

Oslo, d. 26/III

Szanowny Zarząd
Związku Postępowej Młodzieży Polskiej
w Liège.

Na zapytanie k. 8 z. p. odpowiadamy uprzejmie iż mamy wydanie:

200 egz. Kwestyonarjusz 4 kol. garm. na papier jak „Przodownik" za cenę - - - - - - - - - - - - - - - - K. 17.-

600 egz. Broszurki 32 str. druk, papier i okł. jak „Przodownik" za cenę 4 150.-

Ceny rozumieją się wraz z dostawą na miejsce

Ręcząc za szybkie i staranne wykonanie polecamy się łask. względom i prosimy o powiadomienie

Kraków 13 lutego 1909.

Schiff

DRUKARNIA LUDOWA W KRAKOWIE
spółka z o.o.

DRUKARNIA LUDOWA W KRAKOWIE
SPÓŁKA ZAREJESTROWANA Z OGRANICZONĄ PORĘKĄ
ULICA FILIPA [illegible] NUMER TELEFONU 710

Société polonaise „Spójnia"

Liège 33, rue Lèpine 33.

Belgique.

16/II 09 Leipzig - Inselstr 7 I/2

Z żalem musimy wyznać, iż prelegenta niemamy żadnego i sami bylibyśmy wdzięczni za skierowanie ku nam takowego. Co do P. Czapińskiego, to zaprosilibyśmy go z Berlina, gdyż stan naszej kasy nie pozwala na większe wydatki. Odczyt jeszcze się nie odbył. Pieniądze do kasy Związkowej w tych dniach będą wysłane

Za Zarząd
Z koleżeńskim pozdro
K. Stachiewicz

Postkarte

LIEGE 1 A
FEVR
10-11
09
ARRIVEE

LEIPZIG
16.2.09 5-6N
DEUTSCHES REICH
13

LEIPZIG
16.2.09 5-6N
DEUTSCHES REICH
13

M. H. Levandowska
r. Henri Maus 25.
Liége

Absender: M. Chajes
Leipzig
Elsasserstr.

175

Poufne

Tharandt 17/II 1909 r.

Do Szanownego Zarządu „Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej."

Słuchacze akademii leśnej w Tharandcie zarzucili (obecnie 7) prosząc o łaskawe poparcie ich jako „Grupy Tharandckiej" do „Związku".

Prosimy zarazem o łaskawe powiadomienie ustawy „Związku", oraz wszelkich obowiązujących nas uchwał.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Michał Sokolski

69

Tharandt - Johannstr. 44 B

Johannstr

WACŁAW MAKOWSKI
Adwokat przysięgły
WIDOK 16.
tel. 117 40.

Warszawa, d. 22-II. 1909

70

Do Sławnego Zarządu
Towarzystwa Tow. T. M. T.

Nie mogłem wcześniej z powodu nawału pracy odpowiedzieć na list z d. 29/I. b.r.

Niestety przy wszystkiej radzie nie mogłem, to znaczy z Warszawy mógłbym wyjechać około 15-18 kwietnia, wobec tego proponowałbym w planie odczytów następującą zmianę: z Karolym i innymi pozostałych zatrzymywać się przez dni 2 koło, w Belgii wobec niewielkich odległości może by nawet można było przez dwa dni w dwuch miastach, by w sposobem przy ułożeniu marszruty tak, żeby Paryż był ostatecznie miastem mógłbym być w Paryżu już w pierwszych dniach maja.

Byłoby to również i dla mnie wygodniejsze i może nieco taniej w kosztach, mógłbym bowiem mieć bilet okólny, a tak, jak mi poinformowano w agencji kolejowej, przy takiej marszrucie kosztowałby o 1/3 taniej niż przy proponowanej poprzednio.

W przy kliśnie zatym proponuję tak: Lipsk 18-19 Mikołajów 20-21 Arnstadt 22-23, Darmstadt 24-25 Nancy 26-27 i t.d.

Radbym bardzo gdybym mogła być w tym sprawie w niczem.

Oczekuję Zabym na pilną odpowiedź, gdyż mam być może wyjazdu na 18 bieżącego

Z Pozdrowieniem

Wacł. Makowski

177

L. p. L.

Lwów dn. 24 lutego 1909

Szanowni Koledzy!

Przystępując do drugiego wydania polskiego przewodnika po Europie p. t. „Podróżnik polski" (1sze wydanie wyszło w Warszawie w r. 1903 staraniem p. E. Starzewskiego) pragnęlibyśmy umieścić w pierwszej linii zbiór informacyj niezbędnych dla Polaków za granicą, któryby im dawał to, czego nie znajdą w Baedekerach, Meyerach, Grieben'ach, Murray'ach i t. p. - a mianowicie opis polskich pamiątek, grobów, zabytków, spis polskich stowarzyszeń instytucyj, hoteli, pensyonatów, lekarzy, handlów, składów i t. d. - jednym słowem być zaznajomieniem między polskim turystą, a Polakami przebywającemi w danej miejscowości -

Chcąc zasięgnąć odnośnych informacyj przedewszystkiem z kół akademickich, zwracamy się do Szan. Kolegów z prośbą, o udzielenie nam zakresu związkowych stowarzyszeń akademickich - którym przyślemy odpowiednie kwestyonariusze.

Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Za

Akademicki Klub TURYSTYCZNY we LWOWIE

W. Prałowski
sekretarz.

Dr. M. Orłowicz
prezes.

Listy prosimy przysyłać pod adresem: Pan Mieczysław Orłowicz
Lwów Dom Akademicki

Zakopane, Krzeptówki 10.

24/II 095.

42

Kochany Panie!

List Twój wczoraj otrzymany dopiero dziś otrzymałem. Twoja sytuacja w Lwowie jest dla mnie pewną, gdyż prawdopodobnie się utrzymasz z młodzieżą obcą, jako z pokoleniem, które być może będzie powołane do rozstrzygania różnic nie wyższej wagi - ale chwilowej, jednakże systematycznie trwającej, wszystkie ludzkie cechy nosić będzie. Musisz się w podróż dość ciężkawą połączyć z wyekstrahowaniem głosu. Gdyby mój stan zdrowia odpowiednio się poprawił - zawiadomię, o ile mi to, jako Pisarzowi będzie trwale

w powyższym rozwiązaniu może się coś
nie podobać. Jeden odcinek mam
zobowiązanie „Skolacenistwo Jabłoni od 63 r. - 1977
będzie, że się nadaje, z jakiej dziedziny
pochodziły N. Pomoże mi ktoś
Mogę sprawdzić, że dane mi finansowe
nie mogą zgadzać się z tymi
o których Pani pisze. O Olsztyn, informacje
poprawię, gdybym miał, choć powtarzam
jest to obecnie mi ciężko dostępne
z wyrazami szacunku.

G. Dmitruk

43

Szanowni Koledzy.

W myśl propozycji zarządu „Związku" kolega Lombberg żąda na zebraniu postępowej młodzieży gimnazjalnej sprawozdania z ostatniego zjazdu.

W rezultacie zebrania postanowiono przystąpić do ogólnego „związku polskiej młodzieży postępowej". Szkoda tylko, że zarząd lwowski nie na czas pośpieszył z przysłaniem ustawy, z powodu bowiem braku takowej gimnazyści robili formalną obstrukcję. Jutro szczegóły zebrania przedstawi Wam prawdopodobnie nowoprzystępujące Stowarzyszenie gimnazjalne. Na wszelki wypadek listę należytości adres. Stowarzyszenia berlińskich, jak dotychczas, nie odpowiedziało na list w którym proponowaliśmy im urządzenie zebrania sprawozdawczego.

Stosownie do uchwał zjazdu żądamy od Was relacja z odbytych w Waszej organizacji odczytów Skarżyńskiego. Takowe miały miejsce w Zurychu, Berlinie, Fryburgu, Lozannie i Genewie. Prelegient odczytał swe ostatnie utwory.

Odczyty wszędzie cieszyły się powodzeniem, niestety brak było miejscowości w działaniu poszczególnych Stowarzyszeń związkowych rezultaty finansowe t. j.

Suma, jaką nadesłano do Komisji centralnej nie wystarczyła nawet na pokrycie kosztów podróży prelegentów.
Innych przyczyn niedoboru należałoby poszukać niepowodzeniu przyjazdów prelegentów, przez co utrzymanie pociągnęło większe wydatki, jak również i ten smutny fakt, że koledzy z Fryburga i Zurychu musieli zastosować się z komisją centralną, lecz wzgardzili zupełnie niepotrzebnie honorarjum P. Prylińskiemu. Nie mówię już o tem, że Zurych zamiast dać niemały niedobór i odmówić na przyszłość udziału w akcji odczytowej ze względów niezależnie od takich. Pozostałe stowarzyszenia wywiązały się ze swego zadania jak najlepiej: Berno z obecnego odczytu dał znaczny dochód, lecz na przyszłość wszystkie odmówiły, Lozanna dochód dała i przemawiało za dalsze prowadzenie akcji. To samo Genewa. Zurych mógł, Fryburg dużo musiały pokrywać niedobór z obecnego tournée. Jeszcze i to przedstawili, ale czy się przychyli?
Okoliczności tak się ułożyły, że w czasie zimowego semestru niemożliwem będzie sprowadzenie żadnego prelegenta.
Na letni semestr opiewowali swój czas Krzywicki i Hausbalsman. Drugiego dałoby się sprowadzić tylko w tym wypadku, jeżeli odczytu jego dałoby wynik pod względem finansowym, i o ile nie napotkałoby się jak dotąd z oporem innych stowarzyszeń.
W czasie swego pobytu w Lozannie Docentowie Prylińscy zgodzili się na odwiedzenie w letnim semestrze stowarzyszeń belgijskich i francuskich. Niniejszym mam zaszczytem

Was o adresie Przybyszewskiego, nie dostaniecie ze redakcji
nic skonkretnego. Z koleżeńskim pozdrowieniem
Lange.

München Bismarckstrasse 28.III.
Hrn Przybyszewski.

Adres Romanyrowicza Giewerskiego Genève 48 rue de Carouge
Bibliotheque polonaise.

Lozanna 24 Sierp 1900 r.

Polsk. Stow. Akad.
POLONIA
St. Gallen

181

St. Gallen, 26 Lutego 1909 r.

Do Polskiego Stowarzyszenia „Spójnia"
w Lwowie

Szanowni Koledzy!

Pragnęlibyśmy nawiązać z Wami stosunki, jako ze Stowarzyszeniem reprezentującym cały odłam ideowy młodzieży polskiej.

Stowarzyszenie nasze istnieje przy miejscowej Akademji Handlowej. Skupia przy sobie wszystkich studentów-Polaków, bez różnicy przekonań, z natury więc rzeczy - musi być zupełnie bezpartyjnem. Statut przyślemy Wam po otrzymaniu z druku. Ze swej strony spodziewamy się i od Was otrzymać statuty jednocześnie mamy nadzieję, że na przyszłość będziemy sobie komunikowali - ważniejsze referaty lub uwagi.

Obecnie donosimy Wam, że zmuszeni byliśmy wydalić czynnego członka naszego Stow. p. Stanisława Goldberga z Warszawy, za niestosowanie się do naszej uchwały, prowokacyjne zachowanie się względem Stowarzyszenia, jak również obrażenie naszych uczuć politycznych.

Przesyłamy koleżeńskie pozdrowienie

Prezes: Ignacy Jan Majewski

Sekretarjusz: Maurycy Piątnik.

74

Polskie Stowarzyszenie Akademickie POLONIA St. Gallen

Co/C. 78.

Odebrano Zarządowi Lwowskiemu przez Zarząd Spójni

Związek Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej

Centralne Biuro Informacyjne

76

Zurych, dnia 2 marca 1909 r.

Do Sekretarza Głównego „Zw. S. P. M. P."

Szanowny Kolego!

Pragnąc rozpocząć prawidłową szerszą działalność C. B. I. prosimy Was niniejszym o nadesłanie nam odwrotną pocztą adresów wszystkich Wam wiadomych Biur „Krajowych", które N. B. proponujemy nazwać Oddziałami Krajowymi C. B. I. (Urzędowa nazwa więc Biura francuskiego np. będzie: „Centr. Biuro Informacyjne — oddział francuski.").

Działalność C. B. I. wyobrażamy sobie w ten sposób, że pod naszym adresem (Zurych), który podaliśmy do wiadomości publicznej za pośrednictwem prasy krajowej i zawiadomień, rozesłanych do szkół prywatnych polskich męzkich i żeńskich, przychodzić będą wszelkie zapytania. Te z nich, na które z braku materjału odpowiedzieć nie będziemy w stanie, prześlemy do odpowiedniego Oddziału Krajowego, który winien jest dać natychmiastową odpowiedź pod załączonym przez nas adresem osoby zapytującej, — podpisując odpowiedź tę: „Centr. Biuro Inform. (oddział - - - - - -)".

Kwestjonarjusz Wasz i szematy odpowiedzi otrzymaliśmy. Podejmiemy się opracować dane, dotyczące Zurychu i Bernu. W tym celu wydaliśmy kwestjonarjusz miejscowy, wzorowany na kwestjonarjuszu „Spójni" Wiedeńskiej. Jednocześnie z tym listem przesyłamy Wam parę egzemplarzy Kwestjonarjusza i zawiadomienia, jakeśmy postali do Kraju.

Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Zygm. Balicki

Nowy nasz adres: Poln. Fortschrittl. Studenten-Verein
Culmannstrasse 26, Zürich IV

Szanowny Panie Dyrektorze!

Na zasadzie odnośnej uchwały odbytego w Zurychu w kwietniu 1908 r. VII Zjazdu Polskiej Młodzieży Postępowej powstało przy Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej

Centralne Biuro Informacyjne.

Posiadając oddziały w poszczególnych miastach Europy Zachodniej Centralne Biuro Informacyjne jest w możności dawania zupełnie wyczerpujących informacji, dotyczących pobytu i studjów zagranicą.

Na koszta odpowiedzi załączać należy 25 kop. w markach pocztowych.

Adres Centralnego Biura Informacyjnego:

Polnischer Fortschrittlicher
Studenten-Verein
Culmannstrasse 26. Zürich IV.
Dla C. B. I.

75

a

Prosimy Szanownego Pana o podanie treści tego listu do wiadomości tegorocznych maturzystów.

Zurych, w marcu 1909.

Z poważaniem
Sekretarjat C. B. I.

Szanowny Panie Redaktorze!

Na zasadzie odnośnej uchwały odbytego w Zurychu w kwietniu 1908 r. VII Zjazdu Polskiej Młodzieży Postępowej powstało przy Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej

Centralne Biuro Informacyjne.

Posiadając oddziały w poszczególnych miastach Europy Zachodniej Centralne Biuro Informacyjne jest w możności dawania zupełnie wyczerpujących informacyj, dotyczących pobytu i studjów zagranicą.

Na koszta odpowiedzi załączać należy 25 kop. w markach pocztowych.

Adres Centralnego Biura Informacyjnego:

Polnischer Fortschrittlicher
Studenten-Verein
Culmannstrasse 26. Zürich IV.
Dla C. B. I.

75 a

Z poważaniem Sekretarjat C. B. I.

Prosimy wszystkie pisma polskie o przedrukowanie listu niniejszego ze względu na doniosłość, jaką posiada dla maturzystów tegorocznych

Zurych, w marcu 1909.

185

Do Zarządu Związku [illegible] Polskiej.

W odpowiedzi na kartę Waszą z d. 27/II. c.b. komunikuję, że, ponieważ uchwały żadnego Zjazdu znajdują się u Kol. w Karlsruhe, którym takowe przesłałem, więc proszę jednocześnie do nich z prośbą o odesłanie Wam żądanych uchwał.

77

Z kol. pozdrowieniem

Za Zarząd Ludwik Freitkopf.

Darmstadt d. 4/III. 09. Sekr.

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA W DARMSZTACIE.

Postkarte

Belgien

Société "Slovjinia".

Liège (Lüttich)

33 rue de Sirène 33

C 154

7 8

Закопане, Кирдівка, 77.
5/3 1909 р.

Дорогому Раміє!

Вчерашню пошту за брак часу відослати не міг. Але лист пустив в сталю шу місцевості і надіюсь а отже з ним і адрес. Тепер його остання ідея для того, що хотів просити Вас основу, якою робився ваш погляд всі вогнородні в сталі шу місцевості. Дорогою надання доповідати ні, що родовище розпочинає ся, ja одвіз р. Данівській, щоб вам

więc adres od siebie, aby odpowiedź! Szan. Pan i kolegom. Zatem bardzo ale o tym wiadomość skorzystać i proponuję „Zwięzłe Stow. Pol. Hist." i odczytów się nie podejmę. Nie mam nic dowodzą, więc być co ofiarować. To wymagało by dużo czasu, którego mam teraźniejszej chwili i bliskiej przyszłości się więcej dużo wymagam zamiast przebudzenia. Wybaczcie więc Panowie!

Szanuję życzliwy

Wacław Sieroszewski

Związek Stow. Polsk. Młodzieży Postępowej.
Okólnik № 2

79a

Do Stowarzyszeń Związkowych.

Szanowni Koledzy!

Działalność Zarządu w obecnej chwili jest nadzwyczaj utrudniona z powodu braku pieniędzy. Stowarzyszenia bowiem do tej chwili nie nadesłały uchwalonego przez Zjazd podatku 50 cent. za pierwsze półrocze. Wydatki na Zarządu związane z wykonaniem uchwał są znaczne, gdyż nie licząc kosztów korespondencji na porządku dziennym stoją wydawnictwa. Sprawozdania z VII i VIII Zjazdów według kosztorysu podanego przez „Drukarnię Ludową" w Krakowie wynosić będzie około 160 fr. za 2-3 arkusze druku. Z powodu braku pieniędzy nie możemy w zeszłym miesiącu wydać kwestjonarjusza w sprawie wyższych zakł. naukowych. Wymieniony kwestjonarjusz obecnie jest w druku i w przyszłym tygodniu zostanie rozesłany.

W zeszłym tygodniu Zarząd rozesłał Stowarzyszeniom projekt ustawy Związku, uchwalony przez Zjazd, który winien być zatwierdzony przez powszechne głosowanie. Uprzejmie więc Stowarzyszenia o przegłosowanie ustawy na najbliższem zebraniu i zawiadomienie Zarządu o wyniku głosowania z podaniem ilości głosów za i przeciw.

Zgodnie z uchwałą VIII Zjazdu, Zarząd opracował projekt statutu sądu koleżeńskiego nad ławnikami, kierując się przytem statutem sądu ogólno studenckiego w Petersburgu. W myśl uchwały Zjazdu, każde Stowarzyszenie opracuje samodzielnie statut; projekt Zarządu, który przesyłamy przy niniejszym ma służyć jako wzór. Pożądanem jest wszakże aby wszystkie Stowarzyszenia Związkowe przyjęły możliwie jednakowy statut w celu ujednostajnienia procedury i wyroków.

Stow. „Polonja" w Monachjum zawiadomiło Zarząd iż posiada w bibljotece 17 książek dublikatów, które ofiarowywuje Stow. Związkowym bezpłatnie, za zwrotem kosztów przesyłki i opraw na rzecz. Jednocześnie zwracamy się do wszystkich Stowarzyszeń z propozycją sporządzenia spisu dublikatów znajdujących się w bibliotekach w celu ewentualnej wymiany książek, względnie zasilenia tej

drogą bibliotek mniej zasobnych stowarzyszeń; spisy te prosimy przesyłać Zarządowi, który podejmuje się pośredniczyć w wymianie książek

W celu ułatwienia rachunkowości prosimy Stowarzyszenia o niezwłoczne przysłanie imiennego spisu stowarzyszonych; przy wysyłaniu pieniędzy prosimy o dokładne podawanie pozycji pod jakimi sumy wpływające mają być zapisane (podatek powszechny, składki miesięczne stowarz. etc.)

Sprawozdanie kasowe za czas od 1/5 do 1/III 1909 r.

Dochód:

„Spójnia" Wiedeńska przysłała	31,41 fr.
„Spójnia" Lwowska	17,20 „
Ze sprzedaży „Uchwał VIII Zjazdu"	3,40 „
Razem	52,01 fr.

Rozchód:

Korespondencja	25,36 fr.
Wydawnictwa (Ustawa, Uchwały etc)	43,95 „
Wydatki na „Kwestjonarjusz"	23,72 „
Komisji Odczytowej	6,00
Wydatki administracyjne (wysyłka ustaw i t.p.	20,70
	119,73 fr.

W wykazie stowarzyszeń należących do Związku zamieszczonym w okólniku № 1, pominięte zostało przez pomyłkę stow. w Winterthurze Winterthur. Polon. Akad. Lesezimmer do „Kółka Postępowego" W miesiącu lutym zgłosiło swą kandydaturę do Związku i zostało przyjęte przez Zarząd stowarzyszenie w Thunardt (Saksonja) Johannistr. 44[c].

W adresach stowarzyszeń zaszły zmiany następujące:

Paryż „Spójnia" [M. Zakrzewski rue Valette 23]
Kraków „Spójnia" Karmelicka 7.

Lwów 5/III 1909

Zwiększek Postępowej Młodzieży Polskiej Zarząd

Związek Stow. Polsk. Młodzieży Postępowej.
Okólnik № 2

Do Stowarzyszeń Związkowych

Szanowni Koledzy!

Działalność Zarządu w obecnej chwili jest nadzwyczaj utrudniona z powodu braku pieniędzy. Stowarzyszenia bowiem do tej chwili nie nadesłały uchwalonego przez Zjazd podatku 50 cent. za pierwsze półrocze. Wydatki zaś Zarządu związane z wykonaniem uchwał są znaczne, gdyż, nie licząc kosztów korespondencji, na porządku dziennym stoją wydawnictwa. Sprawozdania z VII i VIII Zjazdów według kosztorysu podanego przez „Drukarnię Ludową" w Krakowie wynosić będzie około 160 fr. za 2-3 arkusze druku. Z powodu braku pieniędzy nie mogliśmy w zeszłym miesiącu wydać kwestjonarjusza w sprawie wyższych zakł. naukowych. Pomieniony kwestjonarjusz obecnie jest w druku i w przyszłym tygodniu zostanie rozesłany.

W zeszłym tygodniu Zarząd rozesłał Stowarzyszeniom projekt ustawy Związku, uchwalony przez Zjazd, który winien być zatwierdzony przez powszechne głosowanie. Uprasza my więc Stowarzyszenia o przegłosowanie ustawy na najbliższem zebraniu i zawiadomienie Zarządu o wyniku głosowania z podaniem ilości głosów za i przeciw.

Zgodnie z uchwałą VIII Zjazdu, Zarząd opracował projekt statutu sądu koleżeńskiego nad kamistrykami, kierując się przytem statutem sądu ogólno studenckiego w Petersburgu. W myśl uchwały Zjazdu, każde Stowarzyszenie opracuje samodzielnie statut; projekt Zarządu, który przesyłamy przy niniejszym ma służyć jako wzór. Pożądanem jest wszakże aby wszystkie Stowarzyszenia Związkowe przyjęły możliwie jednakowy statut w celu ujednostajnienia procedury i wyroków.

Stow. „Polonja" w Monachjum zawiadomiło Zarząd iż posiada w bibliotece 17 książek dublikatów, które ofiarowywuje Stow. Związkowym bezpłatnie, za zwrotem kosztów przesyłki i oprawy pana tomów. Jednocześnie zwracamy się do wszystkich Stowarzyszeń z propozycją sporządzenia spisu dublikatów znajdujących się w bibliotekach w celu ewentualnej wymiany książek, względnie zasilenia tą

drogą bibliotek mniej zasobnych stowarzyszeń; spisy te prosimy przesyłać Zarządowi, który podejmuje się pośredniczyć w wymianie książek

W celu ułatwienia rachunkowości prosimy Stowarzyszenia o niezwłoczne przysłanie imiennego spisu stowarzyszonych; przy wysyłaniu pieniędzy prosimy o dokładne podawanie pozycyj pod jakiemi sumy wpływające mają być zapisane (podatek powszechny, składki miesięczne stowarz. etc.)

Sprawozdanie kasowe za czas od 1/I do 1/III 1909 r.

Dochód:

„Spójnia" Wiedeńska przysłała	31,41 fr.
„Spójnia" Lwowska	17,20 „
Ze sprzedaży „Uchwał VIII Zjazdu"	3,40 „
Razem	52,01 fr.

Rozchód:

Korrespondencja	25,36 fr.
Wydawnictwa (Ustawa, Uchwały etc)	43,95 „
Wydatki na „Kwestjonarjusz"	23,72 „
Komisji Odczytowej	6,00
Wydatki administracyjne (wysyłka ustaw i t.p.	20,70
	119,73 fr.

W wykazie stowarzyszeń należących do Związku zamieszczonym w okólniku № 1, pominięte zostało przez pomyłkę stow. w Winterthur Winterthur. Polyt. Akad. Leseziммer dla „Kółka Postępowego" W miesiącu Lutym zgłosiło swą konsolidakcyę do Związku i zostało przyjęte przez Zarząd stowarzyszenie w Thanardt (Saksonja) Johannistr. 44 B.

W adresach stowarzyszeń zaszły zmiany następujące:

Paryż „Spójnia" [Mr Zakrzewski rue Valette 23]

Kraków „Spójnia" Karmelicka 7

Lwów 5/III 1909

Związek Postępowej Młodzieży Polskiej — Zarząd

Lwów

190

WACŁAW MAKOWSKI
Adwokat przysięgły
WIDOK 16.
tel. 117 40.

Warszawa, d. 6. III. 1909

80

Do Kancelarii Zarządu
Zw. Stow. Ubezw. Wz.

Nie otrzymując odpowiedzi na list z dn. 22. II. przypuszczam, że list mój mógł zaginąć, śpieszę zatem powtórnie przesłać:

proponowałem Panu pewną zmianę w warunkach, tak aby zabezpieczyć się w poszczególnych wypadkach przed odmową ewentualną proponowanego zabezpieczenia się w drodze kar i z powrotem. Warunkiem tej zmiany byłaby część przysłanych kopiowych odcisków, które byłem sposobem mogłbym zakwitować w pierwszych dniach maja: Mianowicie: Lipsk 18-19 kwietnia, Mitrowica 20-21, Arnstadt 22-23 i.t. m. Koszta podróży przesłałby takie za tę zmianę.

W każdym razie proszę o wiadomość i plan wyjazdu z uwagi okoliczności tego, że w przeciwnym razie 18 kwietnia nie będę mógł rozpocząć objazdu.

Na wszelką wiadomość zależy mi ze względu na odpowiedzenie urządzenie się w Krasnawie.

z poważaniem
W. Makowski

Odpisano 17/III

1.22/III

Zurich 6. III. 09

Do Kol. Górskiewicza
w Leodjum.

191

Szanowny Kolego!

Wiadomo Tow. Post. Med. w Zurychu stało finansowo, ale przyczyny tego leżą dalej niż Sz. Kolega przypuszcza. Pewna grupa studyi tworzących zarząd nie jest w możności wywrzeć nacisku tam gdzie go nie ma. W przypadku próby ożywienia działalności nie dopuszczą do żadnego celu. Biblioteka, która o ile wam wiadomo jest najbogatsza

ze wszystkich nadesłanych nie cieszy się wzięciem.

Bywały miesiące, że brakło 25 frs. na zapłacenie lokalu.

Następnie akcja odczytowa nie wydała żadnych pozytywnych rezultatów. Pomimo obojętności ze strony polonii na pierwszym odczycie P. Przybyszewskiego miesięcznej 30 frs. niedobrze, co przy na owe czasy stosunkach stanowi poważną sumę.

Od akcji odczytowej od-

Tożsyliśmy się oprócz dla
powyższych powodów
jeszcze dlatego że jest ona
prowadzona, że powiem,
conajmniej, niesumiennie.
Co się tyczy sprawozdania
wygłoszonego na Zjeździe mogę
tylko zauważyć, że Tow.
nie odpowiadał za sumienność
podczas.

Z kol. pozdrowieniem
Za Zarząd
Gustaw Rudnicki

193

Bruksela dnia 7 marca 1909

Do Zarządu Zw. Pow. Mł. Polskiej

Szanowni Koledzy!

82a

Komunikujemy Wam niniejszym, że w ubiegłym miesiącu powstało w Brukseli stowarzyszenie pod nazwą „Towarzystwo Młodzieży Polskiej w Brukseli „Romień"". Stowarzyszenie to zarejestrowało miejscowych Stowarzyszeń: Czytelni Polskiej oraz K. z „Spójnią", które to stowarzyszenia rozwiązały się.

Nowo powstałe Stowarzyszenie zgodnie z §28 Statutu czyni tego przynależność do Zw. Mł. Pol. Pol. Zagranicą.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Zarząd:

Stanisław Biedkiewicz

Prosimy o nadesłanie Kwitariuszy. Nie otrzymaliśmy jeszcze. – Co do tych liczb członków stowarzyszenia (czytelników pomijamy), to liczba ich wynosi około 20–25. (tysięcy). Stowarzyszenie nie funkcjonuje ponadto z powodu braku odpowiedniego lokalu.

Budkiewicz

Paryż d. 9 Marca 1909.
130, Boulevard du Montparnasse.

Szanowni Koledzy, 826

Z „Nowej Gazety" dowiedziałem się, że poszukujecie korespondentów dla kolonij zagranicznych Związku Młodzieży. Nie czekając jeszcze oficjalnie mojej kandydatury, proszę Was uprzejmie o poinformowanie mnie, czy, zwracając koszta podróży, włączacie w owe koszta również wydatki na utrzymanie (hotel i wikt), oraz dlaczego na objazd 15 miast maximum liczycie „przeciętnie" aż 6 tygodni czasu.

Gdyby komisja odczytowa chciała ponieść koszta podróży oraz

utrzymania w drodze i gdyby zaopatrowała tematy takie, jak „Sztuka i demokracja" i „Sztuka w życiu społecznem", być może – o ile nic nieprzewidzianego na przeszkodzie mi nie stanie – ofiarowałbym Wam moje usługi.

Wyczekiwanie rychłej odpowiedzi ośmielam się Wam pozdrowienia koleżeńskie i wyrazy szacunku.

Michał Mutermilch.

Odpisano 18/III

Komitet Centralny
Polskiej Młodzieży Postępowo-Demokr.
w Krakowie.
Jabłonowskich 16 part.

83

Do Szanownego Towarzystwa
„Spójnia" w Lwowie.

Szanowni Koledzy!

Ponieważ oddawna nosimy się z myślą nawiązania stosunków z polską młodzieżą postępową wogóle, a postępowo-demokratyczną w szczególności, nie mogąc jednak tego dokazać z braku adresów, czynimy to obecnie.

W N-rze 96 „Nowej Zarzety" z dnia 13go marca przypadkowo znaleźliśmy Wasz adres, a będąc w stosunkach zaprzyjaźnionych ze „Spójnią" krakowską, w której grupuje się młodzież socjalistyczna, sądzimy, że i Wy nie odmówicie nam swej pomocy w nawiązaniu stosunków z postępowymi Towarzystwami w Mittweidzie, Lipsku, Paryżu i t. d. Obecnie mała wyjaśnienie. Przed orkiestrą, mniej więcej, laty wyłoniła się na uniwersytecie naszym grupa ludzi stojących przy programie Polsk. Stronn. Demokr. i zawiązała Towarzystwo „Związek akademicki" (Mikołajska 6 I p.). Grupa ta poczęła działać na prowincji i zdobyła sobie bardzo wiele organizacji rzemieślniczych w miastach, tak, iż już w roku przeszłym odbył się Zjazd polskiej młodzieży demokratycznej, na którym uchwalono rozszerzyć zakres działalności na zabór rosyjski i pruski. Celem zaś dość wyraźnie wykazania różnicy

powinszuje endecyi, a sami, nazwaliśmy nowe stronnictwo. stronnictwo polskiej młodzieży postępowo-demokratycznej. Wybrano na tym zjeździe Komitet Centralny, który ten zajął się rozszerzeniem programu na Królestwo Polskie i W.Ks. Poznańskie, biorąc za wytyczną dla Królestwa program Polskiego Zjednoczenia Postępowego, a dla Poznańskiego musieliśmy stworzyć program odrębny, nowy.
Jeszcze więc raz prosimy o łaskawe nadesłanie nam adresów Towarzystw Postępowych, a może jakaś wspólna praca będzie owocnie jej

Z koleżeńskiem pozdrowieniem.

Za Komitet Centralny:

W. Michalski
sekretarz.

St. Nowakowski
vice-prezes

Kraków dnia ii/iii 1909 r.

Paryż, 12 marca 1909 r.

Z. S. P. M. P.

„Spójnia"

Stow. Pol. Młod. Post.

w Paryżu.

Do Komisji Odczytowej dla późniejszych Stowarzyszeń, istniejącej przy Zjednoczeniu

№ 6. Sz. Koledzy!

W odpowiedzi na kartę Waszą do nas adresowaną z dnia 18/I 1909 r. i na doręczony nam kartę pocztową z dnia 11/II r.b. z zapytaniami o prelegientów miejscowych w Paryżu dopiero teraz możemy Wam odpowiedzieć, gdyż wysłanie adresów w takim mieście jak Paryż, gdzie literatki i nasze potrzeby „wkrywają" się przed nieproszonemi gośćmi nie jest rzeczą łatwą.

Oto adresy odczytowców z literatury:

Artur Górski – 4 bis rue des Beaux-Arts (VI arr.)

Antoni Lange – tamże.

W. Rogowicz – 24, rue Boissonade.
Oprócz tego są w Paryżu: Gałecki (Antoni Strug), Klosz, (czy Głosse z „Głosu"), „Avanti", „Mirjon", Hieronim Kohn (Hieronimus); o adresy ich dowiecie się u Hieronima Kohna — 35, Boulevard Bonne Nouvelle.

Z historyi i Nauk politycznych są:
Handelsman, Szpotański, Dmowski (B. poseł), Golde-Stróżecka, Stróżecki i inni. Niestety adresów ich (prócz Stróżeckiego – 46, rue Rivoli) nie mamy, jeśli chcecie możemy się dowiedzieć.

Dr. Hryniewicza w Paryżu niema, natomiast jest inny działacz litewski, który ma nieco adresy w „Spójni" paryskiej n. t. „Geneza i przebieg odrodzenia narodu litewskiego" – p. Gabrys, mieszka 11, rue du Sommerard (V^de arr.).

Tyle możemy Wam zakomunikować w sprawie

odczytowców wykwalifikowanych. „Spójnia" częściej niż dla odczyty dużych czytelników niż dla innych towarzystw (Uniwersytet Ludowy, partje, Biblioteka polska) wszystkich, b. często odczyty.

Z pośród czytelników naszego towarzystwa następującej kolekty mieli lub mają wygłosić odczyty:

J. Unszlicht: „Polityka międzynarodowa w ostatnim dziesięcioleciu."
" „Zagadnienie państwowości."
" „Neomaltuzjanizm a kwestja społeczna."
" „Nacjonalizm żydowski."
" „O autonomji."

W. Kowalski: „Rola partyj w społeczeństwie."
" „Z historji Związku Mł. Post."

J. Knake: „Kara śmierci."

W. Gietzyński: „Finanse rosyjskie."
" „Ruch kooperacyjny we Francji"
" „Uchwały Zjazdu S. D. K. P. i L. a polityka robotnicza."

M. Olechnowicz: „O Islamie."
L. Chrzanowski: „Z literatury arabskiej."
" „Najnowsza literatura francuska."
B. Michałowski: „Darwin i Darwinizm."
i t. d.

Zapomniałem Wam jeszcze wymienić o p. Romualdzie Minkiewiczu, który ma wygłosić cztery odczyty: 1) o Wyspiańskim, 2) o Kasprowiczu. 3) o Staffie. 4) o Zeromskim. Odczyty te. On by się zapewne zgodził pojechać do Lwowa, gdyż potrzebuje zarobić, ale zdaje się, że już wyjechał z Paryża.

Proszę Was zwracać się we wszystkich sprawach pod adresem: M. Zakrzewski; 21, rue Monsieur-le-Prince, 21.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Sekretarz „Sfinksa"

W. Gieysztor

TOWARZYSTWO STUDENTÓW POLAKÓW W PARYŻU
SFINKS

Z. S. P. M. P.

„Spójnia"
Stow. Pol. Mł. Post.
w Paryżu.
№ 7.

Paryż, 12 marca 1926 r.

86

Do Zarządu
Związku Pol. Mł. Post.
w Lwowie.

Szanowni Koledzy!

Zdziwieni jesteśmy, że dotychczas nie otrzymujemy od Was kwestjonarjusza w sprawie uniwersytetów zagranicznych; przystąpilibyśmy zaraz do opracowania informacji z Paryża, ale bez kwestjonarjusza nie możemy. Sądzę, że na to zwłoki wpływa brak funduszów, przesyłamy wam 25 fr. (w tem 9 fr. podatku 10% od dochodów zebranych za miesiące styczeń i luty r. b. i 16 fr. podatku półrocznego 50 ch., nałożonego przez ostatni zjazd).

Chwilowo więcej przesłać nie możemy; przesłaliśmy część podatku półrocznego (koło 8 fr.) i podatek 10% za marzec i kwiecień przesłemy w postaci Kwietnia.

Prosimy Was o wiadomości co się dzieje w Związku. Ale nic nowego ani ważnego nie zaszło.

Głęboko przejęta Waszą śmiercią Kol. L. Drozdowicza. W imię „Spójni" krakowskiej i zgodnie z życzeniem zmarłego wstrzymaliśmy się od przesłania wieńca na trumnę i kondolencyjnej depeszy i postanowiliśmy zbierać składki na „dom zdrowia" w Zakopanem. Zebrane fundusze przelejemy do kasy Związku lub gdzieindziej zgodnie z Waszą dyspozycją.

12 egzemplarzy sprawozdań ze zjazdu, 1 egzemplarz ustawy Związku i odbitkę №-1- otrzymaliśmy.

Piszcie!

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Za zarząd „Spójni"

Sekretarz W. Gietzyng

STOWARZYSZENIE STUDENTÓW POLAKÓW * PARYŻ * SPÓJNIA

Adres: Zakrzewski, 21, rue Monsieur-le-Prince, 21.

201

Petersburg d. 12/III 909

87

Szanowni Panowie!

Wynyklo w N. Jorcu komunikat Londyńskiej Komisji edukacyjnej przy związku Stowarzyszeń polskich wszechnicy postępowej, zachęcający prelegentów do wygłoszenia odczytów z różnych materiałów — chętnie zgłosiłbym dwa odczyty np. 1) o prądach ideowych, literackich, estetycznych i filozoficznych współczesnej Rosyi; 2) o teatrze dzisiejszym, o stylizacyi i tradycyi oraz o pewnych nowych teatralnych kierunkach. Nie rozumiałem jednak z „komunikatu" jednej rzeczy: czy czas „od 6 listopada do 1/2 maja" dotyczy maja r. bieżącego? W takim razie z względu na późną porę (1/2 marca) oraz 6-tygodniowy czas trwania objazdu oferty swej zgłosiłbym nie mógł. Jeżeli zaś dotyczy ona przyszłego sezonu, proszę uprzejmie mnie wpisać na listę przyszłych prelegentów. Proszę również uprzejmie

o wyznaczenie sumy, asygnowanej na podróż, oraz czy obliczona jest ona według normy t.z. „Rundkarte", której formuł jest ograniczonym, czy też według asygnowanej sumy przejazdu z miasta do miasta. Na jakie ułatwienia może liczyć jeździec w stosunku asygnowanych?

Prosząc uprzejmie o odpowiedź — w razie jeśli adres mój w odczytach jest pomylony — i łącząc wyrazy poważania wsz. z

Doktor Tadeusz Nalepiński

Petersburg, Razjezżaja, 36

Петербургъ, Разъѣзжая ул. 36.

Odpisano

18/III

Kochany Stanku! Piszę w kwestji
odczytów, o których bardzo serdecznie
mówiono na zjeździe Zw. P. Mł. Miałem
nawet wrażenie że jest to jedyna
akcja w tym uroczystem, które
Związek mógł by nazwać. W pogawędce
tej z tutejszymi koleżankami z wielkiem
ich uznaniu na tą sprawę. Wszyscy
z wielkim zaciekawieniem wyglądają
uroczystości tej akcji w ramach
przez zjazd zakreślonych. Jednak
już dziś zaczynają drżeć z tej
sprawy, bo jak się zdaje to cała
ta akcja jest ztąd się wnosi
poważnym tylko pragnieniem. Nie wiemy
co mam im odpowiadać - prosząc się
tylko o odpowiedź czy dalej spodziewać
się mamy że od strony Leodjum
przyjedzie jaki odczytowiec. Może
by się znalazł wreszcie kto pośród
naszych miejscowych - byle nie jakiś
frazes - który by mógł opracować
ciekawy w tej treści odczyt - lub
serję całą. Myślę że ni napiszesz
coś w tej sprawie. Jeśliśmy się bardzo
mocno, jak zawsze miłującego Twój Kuba.

CARTE POSTALE

POSTKAART

(Côté réservé à l'adresse. — *Zijde voorbehouden aan het adres alleen.*)

Monsieur

Ł. Miegrzejewski

Komisja Odcz[illegible] à Liége

29 Ernest de la Barrière 29

(2) Cette inscription peut être biffée. — *Dat opschrift mag doorgehaald worden.*

Nom et adresse de l'expéditeur. / *Naam en adres van den afzender.* (1)

M. A. Jaworski Gand

Rue des Femmes St Pierre 67

(1) Indication facultative — *Onverplichte opgave.*

Niniejszem zawiadamiamy iż na Walnem Zgromadzeniu Akademickiego Klubu turystycznego odbytem dnia 12/III zostały wybrany następujący wydział na rok 1909.

Przewodniczący: dr. Ortowicz Mieczysław
Zast. przewod.: Grabowski Władysław
Sekretarz: Kisielnicki Włodzimierz
Zast. sekret.: Szydłowski Mieczysław
Skarbnik: Szenic Józef
Zast. skarb.: Radwaneck Alfred

Członkowie wydziału:
dr. Jakubski Antoni
Konopczyński Adam
Meyer Karimierz
dr. Ostrowski Tadeusz
Wójtowicz Władysław

Członkowie Komisyi lustracyjnej:
Ham Mieczysław
Kowalewski Kazimierz
Arciszewska Rysia.

Za

Kisielnicki
Sekretarz

Akademicki Klub TURYSTYCZNY we LWOWIE

dr. M Ortowicz m.p.
prezydujący

205

CZYTELNIA AKADEMICKA

„POLONIA."

Cöthen, dnia 16 marca 190 9.

89

Szanowni Koledzy!

Zgodnie z życzeniem Sz. Kolegów potwierdzamy odbiór kwestjonarjusza, obiecując jednocześnie przysłanie na 1go kwietnia możliwie najdokładniejszych odpowiedzi oraz programu miejscowej politechniki.

Korzystając z okazyi przesyłamy koleżeńskie pozdrowienia i wyrazy uznania dla podjętej pracy. —

za Zarząd

F. Chrzanowski —

przewodniczący.

CZYTELNIA AKADEMICKA POLONIA W CÖTHEN (ANH.)

206

Szanowni Koledzy!

W odpowiedzi na Kwestjonarjusz nadesłany przez Was, nadmieniam, że w najbliższych dniach postaram się kartkę zapełnić. Terminu nie określam, ponieważ zależy on w części od informacyj jakie udzieli Komitet, a częściowo też dalszej sprawy. Z koleżeńskim pozdrowieniem Wrajcem.

Verviers
16/III 09.

CARTE POSTALE

POSTKAART

(Côté réservé à l'adresse. — *Zijde voorbehouden aan het adres.*)

LIÈGE 1 MARS 99 ARR.

5c 5c

(2) NE PAS LIVRER LE DIMANCHE. NIET BESTELLEN OP ZONDAG.

Société polonaise
« Spójnia »

Liège
33 rue de la Sirène 33
Na zamek 2 S.P.M.P.

(2) Cette inscription peut être biffée. — *Dat opschrift mag doorgehaald wo*

Nom et adresse de l'expéditeur. — *Naam en adres van den afzender.* (1) M. R. Majer Verviers rue Bonaparte 35

(1) Indication facultative — *Onverplichte opgave.*

Fribourg dnia 15/III 1904 r.

207

Szanowni Koledzy!

W myśl uchwały Zjazdu VIII wydaliśmy odezwy wraz z listami: „Kodeks na rzecz „Komisji Oświaty Ludowej".
Odezwy te wysłaliśmy do wszystkich stowarzyszeń Związku Kowyk, zaznaczając ich jednocześnie aby listy „Kodeks" po zapełnieniu ich, odesłali do Was. Podajemy Wam listę stowarzyszeń, wraz z numerami list „Kodeks", do których wysłaliśmy je.

Leodjum N 1. 2. 3.
Petersburg N 4. 5. 6.
Paryż N 13.
Bruksella N 14.
Arnstadt N 15.
Darstadt N 16.
Monachjum N 17.
Lipsk N 18.
Mittweida N 19.

91

Lozanna. N. 20.
Zürich. N 21.
Kraków. N 7 i 8.
Lwów N 9 i 10.
Lwów N. 22.
Turyn N 23.
Wiedeń N 12 – 11.

Jednocześnie zawiadamiamy Was że rabatę między robotnikami wychodźcami, rozpowszechniamy między t.j. prawdopodobnie już w Londynie Fenderów nie mamy żadnych dobrych oraz. To dla tego by było godzinie mogli możliwie jaknajprędzej zebrać podatek od Hiszpanii na ten cel przeznaczony. Dotychczas już wydaliśmy Rzl Kanzelei Francki na Koszta wydania adresy, wysłania ich i.t.d. Kadego ber niemogliśmy Wam wypłacić podatku na Zarząd. W Kasie u nas zupełne pustki.

Co do postępu u nas w Londynie to dotychczas nicht ma się wiadomości wiadomości wiadomości wiadomości, przeważnie zajęci są tam, to Lozanna przysłała nam tylko jedno sprawozdanie (Schweizerisches) Obecnie Damskowski Khiny wiadomości wiadomości, ale się dostarczyć charakterystyczne, że żaden z przyjaciół polskich jeszcze nie zapomniał się zjawić się na adresach.

Fribourg rupetną wokół Klapki
mi wróżda prawie wcale zbiorą,
jest ich wszystkich razem koło 6,
Uroczek nasz do nich uchodzi
jednie, lak że Zwiat prawie
wrogiej prawy między nami
stosunki. Bajkolwiek oni nasze odzy-
dy, żaden z nich mi nie przeszkadza na
rosy mi. Zwiatu pomimo wszyst-
kiego, pają się odznie ogromną
resztkę między młodzieży.
Nie ma ona zupełnie uchaby zajęcia
się prawdziwie pracy organizacyjnej
Związku. Ogromna większość
młodzieży zajmuje się tu prawie wyłącznie
sportem i zabawą. Koło 60 członków
polskich zaliczyło do T. św. Kolo
Zgodzone i wiary się ono najwięksym
przywiązaniem między innemi stowarzy-
szeniami. Związek nasz liczy tyl-
ko 12 członków na 150 polaków,
co stanowi 8% mały procent. I
stamy nadzieję że zdoła tu kwitnąć
się prędzej.

Koresponduję Wam odebraliśmy,
w niedługiem czasie wyślemy Wam
odpowiedź. —

Z pozdrowieniem
Kol. Henryk.

Mitglieds-Beiträge. Kassiere am Postamt da während der Ferien garnix einkommt, aber 50h per Monat

W. Merzynski	D. J. Feb. M.	2K
S. "	D. J. Feb. M. ...	2K
Starkmeth	M ...	50h
R. Neumann	N. D. J. Feb. M. und Eg.	3K50h
Zielser	" " " " " " "	"
M. Prinz	Feb. M.	1K
H. Prinz	Jän. Fb. M.	1K50h
Mehl	D. J. Fb. M.	2K
Wallach	alles ab Nov.	3K50h
Saborsky	J. Fb. M. und Einschg.	2K50h
Epstein	Fb. M.	1K—
Kronholz	Fb. M.	1K
Hersolm	J. Fb. M und Eg.	2K50
Leibel	ebenfalls.	"
Feuigstein	J. Fb. M.	1K50
Subl	"	

Bibl zeige diese Liste auch Gorlitz, vielleicht bringt Dr dann das Geld mit ihm herein, ich brauche es unbedingt bei der nächsten Ausschußsitzung übergeben.

Mit Parteigruß Fritz.

W. G.

Bei der Abrechnung
können wir uns zu
Ihrem Ungunsten
um 60 h geirrt haben.
Bei der nächsten Aufbesse-
rung werden wir
das Versäumte nach-
tragen und begleichen

Herrn
Wladimir Mežynski
stud. techn.
Wien
Technik.

210

Antwerpja 19 16/III 09 r.

Do Zarządu

Z. T. S. M. S.

Kwestjonarjusz odebrałem. Postaramy się wypełnić go w krótkim czasie; nadeślę go jednak nie wcześniej jak w końcu b. m., gdyż egzamina utrudniają pracę. –

96

Z nakazem

Ś. Gruszczyński

CARTE POSTALE

POSTKAART

(Côté réservé à l'adresse. — *Zijde voor het adres alleen.*)

Liège

Société polonaise „Spójnia"

rue de la Sirène 33.

Pla Langdon

Z. S. P. M. S.

Nom et adresse de l'expéditeur. / *Naam en adres van den afzender.* — M. 5e Gymnasium d'Anvers. rue Bonaparte n° 16.

(1) Indication facultative — *Onverplichte opgave.*

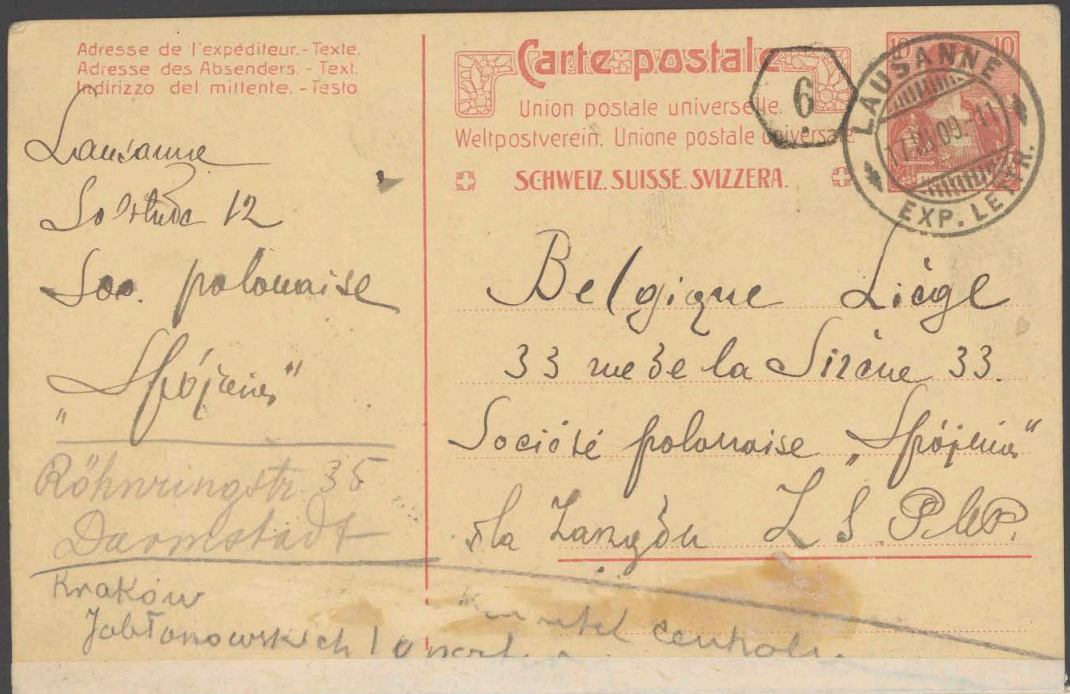
(2) Cette inscription peut être biffée. — *Dat opschrift mag doorgehaald worden.*

Kochana Koleżanko.

Kwestjonarjusz, dotyczący warunków studjów zagranicą otrzymałyśmy; obecnie opracowujemy odpowiedzi i prawdopodobnie po tygodniu będziemy je mogły Wam odesłać. Za kilka dni również rozliczenie za I kwartał i należny Wam podatek wyślemy. Łączymy stokrotne uściski dla wprowadzenia w czyn Waszych zamierzeń, bez względu na ogrom mających się przeszkód.

Przyjęcie koleżeńskie pożegnalne odbędzie się w czasie „Sfazu".

Łomianki 17 marca 1904 r.

Adresse de l'expéditeur. - Texte.
Adresse des Absenders. - Text.
Indirizzo del mittente. - Testo

Lausanne
Solitude 12
Soc. polonaise
„Spójnia"

Röhrigstr. 35
Darmstadt

Krakow
Jabłonowskich 10 part.

Carte-postale
Union postale universelle.
Weltpostverein. Unione postale universale.
SCHWEIZ. SUISSE. SVIZZERA.

10 10

6

LAUSANNE
EXP. LE 09 11
EXP. LE

Belgique Liège
33 rue de la Sirène 33.
Société polonaise „Spójnia"
de Langues L. S. P.

Mittel control.

Szanowna Koleżanko! W odpowiedzi na kartę Waszą z 22. 10/III. zawiadamiamy, odczyt p. Makowskiego, który na Zamenhof wypad 212
w 24.-25 kw. wolelibyśmy, aby był wygłoszonym później
a to z tych względów, że kolonija nasza jest mała, a dużo
kolegów wyjechało na święta. Dla tego komunikujemy, że
my oficjalnie się zapłacili 100 marek, jeśli bym
dostali Kongresówki i Galicyanie, gdyż nie zgodzili się opła-
cenia w. marek w polskim, ani w wszystkim.
Prosilibyśmy o odpowiedź w tej sprawie koverty. Czy wypada dla
Ciebie sprawa ukończenia? Oczekujemy na odpowiedź Ci,
w kwestyi odczytu p. Makowskiego pozostamy

kol. pozdrowienia
Za Zarząd Zdzisław Breitkopf sekr.

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA
W DARMSZTACIE

Makowski

Postkarte

Belgien

Lüttich

Madame

J. Lewandowska

à Liège. Belgique

25. rue Henri Maus N. 25

C 154

Bruksela 19-III-1907

Szanowna Koleżanko! 213

Sprawozdanie Kom. Odczytowej otrzymaliśmy. Kary odczytowe na nas przypadające. Chcielibyśmy tylko zwrócić uwagę na to, że kolonia jest stosunkowo uprzywilejowana i że przy zgromadzeniu ilości ok. 50-60 osób. Jakie specjalne zobowiązania pociągnęłoby za sobą nasze urządzenie odczytu w Brukseli? Termin wybrany nie jest najgorszy. Sądzimy, że zgromadzi nam [illegible].

Z kor. pozdrowieniem

Za Zarząd
J. Niedzielski

94

Makowski
i Ska

CARTE POSTALE

POSTKAART

(Côté réservé à l'adresse. — *Zijde voor het adres alleen.*)

BRUXELLES DÉPART 20 MARS 1912 5

NE PAS LIVRER LE DIMANCHE
NIET BESTELLEN OP ZONDAG

(2)

Mlle J. Lewandowska
25 Rue Henri Maus
à Liège.

Nom et adresse de l'expéditeur. — *Naam en adres van den afzender.* (1) M Burtsjanov 44 Rue Van [illegible] Bruxelles

(1) Indication facultative — *Onverplichte opgave.*

(2) Cette inscription peut être biffée. — *Dat opschrift mag doorgehaald worden.*

Karlsruhe d 19 20/III 09

214

Szanowny Kolego!

W odpowiedzi na przesłany mi kwestionariusz, niniejszym komunikuję, że po porozumieniu się z kolegami chętnie podejmujemy się lokalny wypełnić w możliwie krótkim czasie. Jednocześnie zaznaczamy iż dni pracę od terminu 1 Kwietnia, gdyż mogą zajść jakieś eventualności, że do tego czasu nie zdążymy zebrać należytych informacyj.

Z tego względu pozdrawiamy

Stanczycki

Postkarte

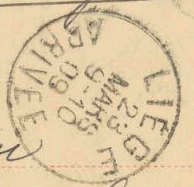
Weltpostverein
Carte postale
Union postale universelle

Nur für die Adresse

Belgien

Herrn
Henryk Mierzejewski
Liège (Lüttich)
29 Ernest de Baviere 29

Hdl. St. Janowski.
Pl. Bolesława Krzywoustego 9/11

Do
Zarządu Związku Stowarzyszeń
P. M. T. P.

W Krakowie.—

Stowarzyszenie nasze pod nazwą „Polska Czytelnia Akademicka", należąc do Związku Stowarzyszeń, nie stosuje się do ustawy Związku w najmniejszym jej stopniu, czego dowiodło ostatnie zebranie w kwestyi opracowania statutu w sprawie Zamiejscowych, przygotowania projektu ustawy, uzupełnienia kwestyonarjusza i wielu innych spraw, które zupełnie nie zostały załatwione, — przeto my niżej podpisani oświadczamy, że z P. C. A w Krakowie nic nie mamy wspólnego, a zaw-

nież na zasadzie §5 ustawy do związku Stowarzyszeń należeć nie możemy, dopiero nie zostanie zorganizowane nowe Stowarzyszenie.—

Z koleżeńskim pozdrowieniem

A. Berzakiewicz
B. Janicki.
J. Pawłowski

Amsterdam
20-III-09 r.

21/III 09 r.

Kwestionariusz, w kwestyi studyów
w wyższych zakładach naukowych,
wydany przez „Związek Stow. Polskiej
Młodzieży postępowej" odebrałem
i chętnie bym chciał objaśnieniami co do warunków studyów w
Konstanckiej technice. Jednak
przypuszczam, iż protegowanie tutej-
szej techniki maturystom rosyjskim
nie miałoby sensu, gdyż zakład ów
„Städtische Technische Lehranstalt"
jest dopiero bardzo młodą instytucyą,
gdyż istnieje zaledwie lat trzy,
nie posiada odpowiedniego budynku
szkolnego, jak również personal
profesorski jest nie zbyt dobrany.
Jego rodzaju zakładów naukowych,
jak wyżej wymieniony, jest w Niemczech
dużo, pomiędzy innymi technika w Il-
menau, Ilmenau Saxe-Weimar
gdzie jest wyłącznie polaków,
podczas gdy tu jest nas tylko trzech,

Postkarte
Carte postale

21.III.09.-2

Kodaków Polonaise "Chopin"

Belgique
Bruges
rue de la Carrière 53

Pour la Carrière 53

Wige o jakichś stowarzyszeniach polskich Kowstaw i mowy tyle mi wiadomo. Rosy jest tu uprzejmi przeciętnie 50 przeciętnie 1 [illegible] stosunki z nimi są dobre, lecz każdy żyje tu na swoją rękę. Jak [illegible] przedstawia, przynajmniej z grubszych zarysów, tutejsza technika; gdyby jednak pomimo [illegible] braków, chodziło ko[illegible] o zainteresowanie jej w projektowanym "Zagorna" chętnie spełnię wasze życzenia, co do tutejszych stosunków e.t.c., przypuszczam jednak iż [illegible] zwrócili do techniki [illegible] [illegible] stosunki z tamtejszą techniką, przedstawi

BEZPARTYJNE
KOŁO POLSKIE
W
MONS

Mons 22/III-09

Do Związku Postępowej Młodzieży
Polskiej

Szanowni Koledzy!

Odezwę Sz. Kolegów z Brna wraz otrzymaliśmy. Delegata na Zjazd wyznaczyć, niestety, wybrać nie możemy ze względu na małą ilość członków „Koła" obecnych w Mons. Różnica strzeże zebranie w tym razie, które będzie przedmiotem obrad Zjazdu, zapewne z powodu świątecznej pory na Wielkanoc i zebranie owe byłoby niekompletne.

Prosimy jednak Sz. Kolegów o nadesłanie nam sprawozdania ze Zjazdu: protokółów dyskusyj wraz z postanowieniami.

Z szczerym uszanowaniem

Za

BEZPARTYJNE
KOŁO POLSKIE
W
MONS

Gustaw Piotrowski

G. Piotrowski
Mons, Marché aux Poulets 2

100

218

Do Związku Stowarzyszeń Polskiej
Młodzieży Postępowej w Liège. –

101

W łaskawej odpowiedzi spieszymy donieść Sz. Kolegom, że szkoła inżynieryjna w Zwickau wcale nie odpowiada wymaganiom polskich maturzystów, pragnących się kształcić za granicą, gdyż jest to zakład średni, a po drugie stosunki niemożliwe i z powodu zajść, jakie w ostatnich dniach nastąpiły, wszyscy polacy, znajdujący się tu do tych czasu, postanowili Towarzystwo i szkołę opuścić. –

Zwickau 22/III-1908 r.

Prezes Stowarzyszenia: [illegible] Sekretarz: [illegible] Dipka

Towarzystwo Polskich Techników Gg. Polskich Dec. Gmzo Zwickau i. Sa.

Postkarte

Belgien – Belgique

Monsieur

Henryk Mierzejewski

à Liège

Ernest de Bavière 20

Petersburg 25/III 1916

Łaskawa Pani, 102

Dziękuję za łaskawą odpowiedź. Z odczytami planowanymi zostanie pojadę, ale w względzie na spóźniony termin tegoroczny — dopiero w listopadzie i może, że w ciągu jednego miesiąca dopełnię wykończenia, co prawda według treści zmienionej nazwiska. O ten względem jak również. Tytuł oraz treści (konspekty) odczytów przedstawienie tego miasta, wykładam to do jesieni. Dziś nic, dlatego odezwa nie wspomina o miastach orężnych (Wrocław, Inowrocław, Tabor) [redacted], gdzie przecie dużo polaków?

A więc proszę o wciągnięcie mię do listy prelegentów na rok przyszły. Adres mój wciąż ten sam, chociaż w Petersburgu przestaję jeszcze tylko kilka tygodni — poczta dzielę.

Z wysokiem poważaniem

Tadeusz Nalepiński

Petersburg, 36.

220

Darmstadt, d. 24/III. 09.

103

Do Sz. Zarządu Związku
Stow. postępowej młodz. Polskiej
w Lwowie

Szanowni Koledzy!

W obec zamyk. Sądu w sprawie naszej rewizji powinny o wstrzymaniu wszelkiej korespondencji Związkowych do czasu aż do chwili ponownego zawiadomienia.

Rewizje te, jak przypuszczamy u dwóch kolegów Rosyan, którym to aresztowano.

Ewentualnie nam w takie podany adres kolegi pod nazwiskiem którego bylibyśmy mogli przesyłać korespondencyę.

Pozdrowienia wysyłamy.

Kol. pozdrowienia

Za Zarząd Zastępca Buchholz.

Mittweida 24/III.

Technikum str. 14

224

104

Szanowna Pani!

W sprawie odczytu p. Caprivi'ego napisaliśmy do Lipska, który telegraficznie miał dać odpowiedź. Czy ją dał, my o tem nic wiemy. Co zaś do następnych odczytów, to zgadzamy się na odczyt p. Sto Ramb Riego.

Ze Zarządu Kół. Koleżeńskiem pozdrowieniem

Korresp. F. Richter.

Towarzystwo Młodzieży Polskiej „Uranja" w Mittweidzie.

Postkarte

Belgien

Crapinitho

M.e H. Levando

Liege

Henri Maus à

Szanowna Koleżanko! Karlsruhe d. 26/III 09 r.

W odpowiedzi na kartę Waszą z d 21/III 09 niniejszym komunikuję, że bardzo chętnie zgadzamy się na zadatki p. Makowskiego, i dołożymy wszelkich starań by możliwie liczne grono Kolegów nań przybyło. Szkoda tylko, że czas tak krótki uniedpwinidzi, gdyż bardzo wielu Kolegów pomyjeżdżało na przerwę semestralną. Jednakże spodziewamy się około 35 lub 40 osób zebrać. Prosilibyśmy bardzo o zakomunikowanie nam bliższych warunków z uwzględnieniem strony finansowej, co do odczytu, oraz kiedy możemy stanowczo p. Makowskiego oczekiwać w K-he.

Łączę koleżeńskie pozdrowienia

A. Ochenycki

222

Postkarte

Belgique

Mademoiselle Makowska

H. Lewandowska

Liège (Lüttich)

25. Henri Maus 25

Abs.: St. Imowski.
Kfm. in Lachowitz. 9/11

Szanowna Koleżanko! W odpowiedzi na kartkę waszą z dnia 25 b. m. czuję się w obowiązku zakomunikować, że liczba słuchaczów na wykład p. Makowskiego możemy w przybliżeniu określić na 12 x 15 a to wobec wyjazdu około 10 kolegów na święta; a powinien semestr rozpocząć się 20 kwietnia, więc wątpliwe, czy ci koledzy przyjechali przed dniem otwarcia ~~przed~~ v. j. przed 14 czy 15 kwietnia. Dochód może z obecnych widzów wynieść 200 - 250 marek. Następnie zapytujemy, na jakich warunkach przyjedzie p. Makowski, bo dawniej wypłacaliśmy prelegentom połowę dochodu z widzów, a reszta szła do kasy dla prelegentów ob. książka. Z ostatniej zaś odezwy Waszej wynika, że mamy zapłacić tylko za podróż do Karlsruhe (o ile tego żąda) a ob. wynieść koło 4-5 dla rek, pozatem nic. Prosimy o wyjaśnienie tej kwestyi z przyjaźnią

223

Kol. przewodn.

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA
W DARMSZTACIE.

La Lanza

Lodzisław Brzeziński

Darmstadt. d. 27/III. 09.

Postkarte

M. Dr. Med. Georg Zimmer
Darmstadt. Böhmerstr. 35.

Belgique

Madame
H. Lewandowska
à Liège (Lüttich)
25. rue Henri Maus n. 25

LIEGE
MARS
9-10
09
ARRIVEE

DARMSTADT
27.3.09. 8-9N.

DEUTSCHES REICH

224

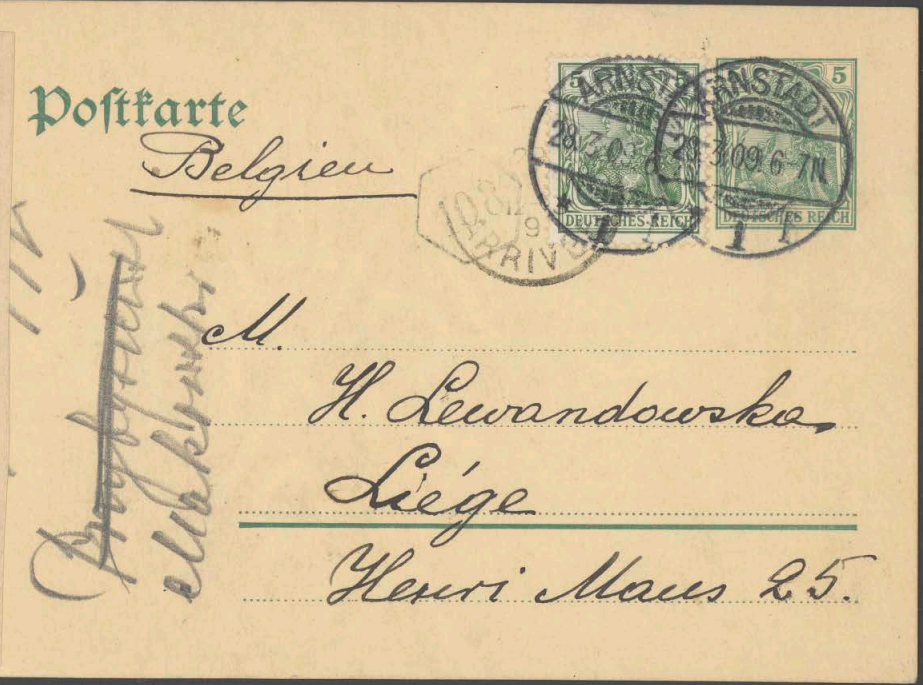
28/III Arnstadt. Sz. Koledzy!

W odpowiedzi na Wasz kartę z 17 b.m. donoszę Wam, że, z powodu tego że prezydent prelegenta wypada dla nas w czasie najniedogodniejszym, bo podczas świątecznych uroczystości - proszenie urzędowe na miejscu niewielu członków (6 ein.) zamierzamy jesteśmy odpowiedzieć odmownie. - Byłoby dobrze otrzymanie od nas składki centralnej.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Za Zarząd P.C.A.

Sekretarz - Michael

Postkarte
Belgien
M.
H. Lewandowska
Liége
Henri Maus 25.

Do Zarządu T. P. M. P. 225

Szanowni Koledzy!

Proszę o przesłanie mi wa-
szego projektu wstępnej
deklaracji.

Czy Koperswiltski stypen-
dyum może być wykonywa-
ne w zakładzie kinetote-
rapeutycznym w swoim fachu
zagranicą?

Czy stypendyjum to w ogó-
le wymaga wówczas odbycia
praktyki?

i jak się o nie starać
trzeba

Z koleżeńskiem
pozdrowieniem K. Wiśniewski

Kraków 29 IX 1908.

108

Hochwürdigen H. Pfarrer

"Sophie"

K. K. Hofmuseum

LIÈGE
31 MARS 10 9-11 39
ARR. LEEUW

WIEN 63

"Sophie"

Mr. L. Sörkiewicz

Liège

rue Trappe 2

Belgien

Paryż d. 31/III. 09

Szanowni Koledzy,

Przepraszam Was bardzo, że tak długo zwlekał z odpowiedzią na list Wasz z d. 18 b.m., który, zresztą, nadrzędzie ze znacznem opóźnieniem, trudno było mi zdecydować się na coś stanowczego i określonego.

109

Warunki mnie Wasz podane w zasadzie przyjmuję. Sumę fr. 600.—, jako pokrycie kosztów podróży i utrzymania, uważam za wystarczającą. Nieruchomości wreszcie odpowiada mi sposób jej pokrycia. O ile mnie tylko, nie mógł bym wyruszyć z Paryża, nie otrzymawszy od Was zgóry jakich 150-200 franków,

na pokrycie kontów pierwszych etapów. Oni byli bystrzy opłacali mi ratami, stosownie do powzięcia ustnego już w Londynie. Z Paryża mógłbym wyruszyć około 20-go kwietnia; objazd mój trwałby prawie do końca maja. Jeśli warunki moje pieniężne, zechcieliście mi zawiadomić możliwie szybko i przyślijcie mi zarazem plan podróży, biorąc za punkt wyjścia Paryż. Wracać pragnąłbym na dwa tygodnie przed terminem, w którym byłoby potrzebne stawić się w ten sposób: Francja, Belgja, Niemcy, Austrja, Szwajcarja, Monachium, Paryż. Ewentualnie, w miarach wolnych — dwa odcinki z pierwszego jedno — lub dwudniowy.

W oczekiwaniu szybkiej odpowiedzi
Wasz podróżnik koleżeński
Michał Mutermilch
130, Bd du Montparnasse.

bdc. 7/IV

110

Szanowna Pani

Z przyjemnością zgadzam się na propozycję Komisji adresowej.

Chodzi więc jedynie o ułożenie się co do warunków.

Jeżeli się w podróż wybiorę, to tylko z Janą, bo jej tu, gdzie niemamy prawie żadnych znajomości samej zostawić nie mogę. Kasia podróży przez to się nie podwyższy, bo pojedziemy trzecią klasą, a wymagania Kasi co do utrzy-

ię bardzo skromne. Prawdziwych
Kiców nie zamieszkamy w
hotelu, tylko w jakimś
pokojku studenckim, który
nam ktoś jakiś z Kolegów
na parę dni użyczy, a jeść
będziemy sami, gdzie wy
p. m. w studenckiej kuchni,
lub coś podobnego.

I to wszystko.

Jeżeli Waść paprzesz 6
dwieście franków z góry na
koszta jazdy, to chyba
nic zadrzo. Najlepiej i
najtaniej wyjdzie się na
tem, jeżeli Kupi się

okrężny bilet tam i z powrotem do M,
odbyty miałby się odbyty
w końcu tego miesiąca, byście
mieli czas na zorganizowanie
ich i dokładnego oznaczenia
terminów.

Pomiędzy odbytem w Genui
a Brukseli zróbcie dłuższą
pauzę (jakiego tygodnia),
bo chcielibyśmy, abyście
na własny już koszt, zwiedzili
Brügge.

W każdym razie uprzejmie
odbyty, możliwie wcześnie.
Im prędzej, tem dla mnie
lepiej. A jeżeli dla Was możliwe,
to już od 15 go Kwietnia.

A co do terminów druku, to już z góry musicie się z innemi miastami porozumieć, by nie było tak, jak w Szwajcaryi, gdzie wszystko w ostatniej chwili się załatwiało i wskutek tego często nie fortunnie.

Oczekuję rychłej odpowiedzi i oznajmienia terminów

pozostaję

z głębokim szacunkiem

Stanisław Przybyszewski

Monach. 12 Kw. 1901.

Bismarckstr. 28.

EBETHNER i WOLFF W WARSZAWIE

Warszawa dn 8 Sty. 09 r.

229

Wielmożny Panie.

W niniejszem mamy zaszczyt donieść, że za stałymi warunkami przy zakupie książek, - otrzymaliśmy Sz: Pana odpowiedź od P. Junkatka - Prezesa Zarządu księgarni i współwłaściciela firmy „G. Wende i Sp." Krakowskie Towarzystwo. Z katalogi wystawiamy. „Przegląd bibliograficzny" w zakresie nauk, w miarę ukazywania się zamierzamy dostarczać bezpłatnie.

Z poważaniem

Sp. Sebethner & Wolff

ВСЕМІРНЫЙ ПОЧТОВЫЙ СОЮЗЪ
UNION POSTALE UNIVERSELLE
РОССІЯ — RUSSIE
ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО — CARTE POSTALE

Association de la Jeunesse
Ouvrière Polonaise „Strzelnica"
rue de la Sirène 33.
à Liége.
Belgique

pour Mr E. Gierkiewicz.

Do Zarządu Stow. Polskiej Ill. postęp. w Lwowie. 230

Łaskawi Koledzy!

Wobec tego, iż kol. Kempel, delegat, przybyła na tutejsze zjazdy, zwrócił na mnie uwagę pewien z Wydziału Br. Polskich, iż na zjeździe byłą mowa o tem, żeby Wydział ukonstytuował się w Zürichu, byłem przekonany, że Zarząd zwróci się z propozycyą ukonstytuowania Wydz. do tutejszej miejscowości i nie czyniłbym tu żadnych kroków. W tutejszej pozostałe, aby każdy zwrócił się do Zürichu, gdyż Wydział Br. Pol. przy tutejszem samym urzędzie i wobec tego wprowadzenie w życie uchwały zjazdowej, co stanowi wydziału niepotrzebnie, a także dotąd nie wytłumaczy, gdyż nie chcemy na siebie brać czynności innego Wydziału. Jeżeli nie będzie innego wyjścia to tylko z ogólnemu, Zarząd się do Zürichu. Brak ludzi odpowiednich - oto główna przeszkoda.

Adresse des Abs...
Indirizzo del mittente.

Carte-Poste
Correspondenz-Karte
Cartolina postale
Briefkaart
Tarjeta postal
Bilhete postal
Kort til brevskrivning
Brevkort
Dopisnica
Dopisnica
Dopisnica

Lipsk dnia 5/IV

Do Komisji Odczytowej.

113

Szanowni Koledzy.

Obie pocztówki Kol-ki Lemanowskiej (z 17/III i 1/IV) otrzymałem, lecz dopiero dzisiaj mogę dać odpowiedzi.

Otóż obecnie w Lipsku Polonia prawie że niema, rozjechali się wszyscy na wakacje i wakacje dopiero koło 23/26 Kwietnia.

Wobec tego z wielkim żalem musimy na teraz z odczytu p. Makowskiego zrezygnować. Co zaś tyczy odczytu p. Sokołowskiego to ten z pewnością będzie się mógł odbyć - na początku mają bowiem wszyscy kole-

Dn. ~~wracam~~ za pół godziny.
W każdym razie dziękujemy
Panu za trudy i starania i
prosimy o zawiadomienie nas
tak za jakie 2 tygodnie co
do ewentualnego odczytu
p-na Sokołowskiego. Pozdrawiam
Wszystko zdrowi i p. Makowski
wiąże do nas zawitał, ale
też dopiero w początkach
maja — w kwietniu bowiem
może być nie może o jakim-
kolwiek odczycie polskim
w Lipsku.

Z kol. pozdrowieniem
M. Przegorz

za Zarząd „Concordji"

Lozanna 5/IV 09.

Do Zarządu Z. S. P. M. P.

114

Drodzy Koledzy.

Na ostatnim zjeździe postanowiono zorganizować akcję ostrzegawczą, ułatwiającą wykonanie projektu w części komisji północnej w Szwajcarii i południowej w Lozannie. Donosimy Wam, że w letnim semestrze rachujemy na parę wybitnych profesorów, między innymi i obywatela Krzywickiego. Od tego ostatniego otrzymaliśmy w tych dniach odpowiedź a propos tej sprawy warunki. Są one następujące: 1) Zwrot kosztów podróży i pobytu 2) paszport 3) Zwrot strat, związanych z niemożnością zarobkowania podczas okresu ostrzegawczego - około 160 rb.

Jak widzicie są one dość ostre i uciążliwe, ale na nieszczęście nie dla nas, gdyż prawie wszyscy, którzy pracowali

w „Spójni" wyjechali - brak więc ludzi mogących prowadzenie pracy wśród. Nie pozostaje nic innego, jak czekać. My ze swojej strony zaproponowali jakiemuś Związkowcowi tymczasowy w Szwajcarii wzięcie na siebie obowiązku prowadzenia odczytów. Prosiliśmy o pieniądze, gdyż obywatel Krzywicki rozporządza czasem od końca maja do końca czerwca - i w najbliższym czasie winien być powiadomiony o ostatecznej decyzji. W tych dniach wyślemy Wam obszerne opracowanie odpowiedzi na ankietę przesłaną do książki informacyjnej.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Sekretarz „Spójni"

Mons 6/IV 09.

Do Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej w Lwowie.

Szanowni Koledzy!

Załączając przy niniejszym kwestyonaryusz dotyczący warunków studyów w wyższych zakładach naukowych miasta Mons, przepraszamy za opóźnienie, powody którego wytłumaczyliśmy w liście z dnia 26/III 09.

Prosimy o zawiadomienie nas o odbiorze i czy dostatecznie przygotowo wypełniliśmy kwestyonaryusz.

Załączamy koleżeńskie pozdrowienia

Zof. Potrzebowska

2, Marché aux Poulets, 2.

P.S. Załączamy również
Program politechniki —
i instytutu kameralnego

Mistkweida 6 - IV - 1909 r. 235

Szanowni Koledzy. Karty Wasze z dn. 30/III r.b. otrzymaliśmy. Na odczyt p. M. możemy się zgodzić pod tym warunkiem, żeby się odbył w Mistkweidzie nie wcześniej niż 25go - IV t.j. po przyjeździe kolegów z wakacyj, gdyż teraz z całej kolonii zostało nas kilku zaledwie i z ogromnie trudnością bylibyśmy pokrzesowali ponosić całych kosztów Mistkweida - Darmstadt, gdyż niesprawiedliwym nam się wydaje aby tutejsza kolonja lipska ponosiła 5 razy większe koszta niż my. Dodać należy iż na dany zbiór liczyć nie możemy, a kasa Towarzystwa jest za ubogą, żeby ponieść tak wysokie koszta.

116

Z koleżeńskim pozdrowieniem
Za Zarząd Wszywkowski Sekretarz

Postkarte

Belgien

LIÈGE 6 AVRIL 10-11 09 ARRIV

Mademoiselle

H. Lewandowska

Liège Belgique

Henri Maus 25

Pocztówka wysłana z Niemiec kartę mam w ręku p. Ch. jest kilkanaście różnych: wyjątkowy jest kawiarnia jachać chciałbym: wyjątkowy Hajnek. Garmahaak, mi Hajnek - chciałbym. a 2 kgd znowu na Hajnek. ze Garmahaak / na chemnik dropa jest dalmaj. Wasz Kawiarki.

Nancy. Dnia 7/II 02

117

236

Szanowni Koledzy! Na kwestyonarjusz odpowiemy. Odpowiedz otrzymacie w każdym razie w miesiącu kwietniu.

Propozycyę Waszą, tyczącą się odczytów, przyjmujemy chętnie, zastrzegając się jednak, że wynagrodzenia prelegentom gwarantować nie możemy.

Przyjmijcie od nas koleżeński uścisk dłoni.

Zarząd P. B. P. w Nancy

* Expédié par
M Bibliothèque polonaise
Demt à Nîmes
Rue Drouet
L'inscription du nom et de l'adresse de l'expéditeur est facultative.

№ 2.

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

AVRIL 9 10 05 ARRIVÉE

CARTE POSTALE

Ce côté est exclusivement réservé à l'adresse.

M Société polonaise „Sposnia"

Belgique Liège

Rue de la Sirène 33.

821

dla zarządu T.S.P.M.P.

Warszawa 9. IV. 09. 237

Szanowna Pani,

W odpowiedzi na list Jej z d. 7. IV. komunikuję, że proponowane opóźnienie podróży dla mnie byłe komplikacje, ale skoro Jej prawie bezwzględnie. Proponuję natomiast odwrócenie porządku: Przyjazd do Paryża około 22 kwietnia zostałby tam z do 5 Maja, a dalej 6-7 Mons, 8-9 Gand, 10-11 Bruksella, 12-13 Liège, 14-15 Nancy, 16-17 Karlsruhe i t.d. Jingerem ram że tym sposobem wszystkie trudności będą pokonane, Francuskie i Belgijskie konsule nie będą prosiłem prawie bez zwłoki. Proszę o natychmiastową telegraficzną odpowiedź, gdyż chciałbym na kilka dni wyjechać. Zobaczy aby karta nie zginęła, jak to już było, wysyłam powtórnie list polecony wyrazy najwyższego szacunku

[illegible]

118

ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО

Бельгія. Belgique. Liège.

à Mlle H. Lewandowska

chez Henri Mo[illegible]

25

Liège

Макинъ

Warszawa 9. IV. 09
Widok. 16.

119

Szanowna Pani

Listy Pani z d. 7b. m. otrzymałem przed chwilą, odtąd ilekroć wyjadę na dni 10 przy dla mnie bardzo uciążliwe z powodu iż zastosowałem się wszystkie inne prace swoje do poprzedniego planu. Możliwym wyjątkiem przy wyjście takie: Rozpocznę objazd od Paryża. będę w Paryżu mniej więcej 22-23 kwietnia a stamtąd w powrotnej drodze objadę wszystkie miasta w następującej kolei: Mons 6-7 Maja, Gandawa 8-9, Bruksella 10-11, Leodjum 12-13, Nancy 14-15, Karlsruhe 16-17, Darmstadt 18-19

Arnstadt 20–21, Mühlhausen 22–23, Leipsk 24–25; zastrzegam sobie ewentualną zmianę o jeden dzień lub dwa, mówiąc w miastach blisko położonych, jak Karlsruhe i Darmstadt lub Leipsk i Mühlhausen może będzie można w jednym dniu mieć odczyty rano (w jednym mieście) i wieczorem (w innym mieście), to zaś trzeba rzeczy nie komplikować.

Przypuszczam, że taki porządek rzeczy będzie odpowiedni dla miast Belgijskich nie pytałem się zmian w stosunku do propozycji Stan. Paul, zaś dla miast Niemieckich odsyłam wykłady na termin dalszy, jak mogłem wywnioskować odpowiedzi. Proszę o telegraficzną odpowiedź natychmiastową, gdyż chciałbym

za tydzień wypełać „Wiesiawy",
a zależy mi na możliwie wczesnej
wiadomości.

Sądzę, że ten projekt już będzie
ostatecznym i jestem przygotowany
do wyjazdu.

Z szacunkiem
W. Makowski

240

Towarzystwo Naukowe
Techników Polskich
„URANJA"
w Mittweidzie.
—o—

Mittweida, dnia 10. Kw

Do Zarządu Z. S. P. M. P.

w Łodzi.

Niniejszym donosimy Sz. Kolegom, że uchwaliliśmy podatek w wysokości 5% (około 3 M) od ogólnych dochodów; kasa nasza jest bowiem zbyt uboga, ażeby mogli płacić proponowany przez Sz. Kolegów odsetek.

Zarazem przesyłamy odpowiedzi na przesłany nam kwestjonarjusz. —

Z koleżeńskim pozdrowieniem

za Zarząd

zast. konesp. M. Wróblewski

Towarz. polsk. młodz. postępowej „U..." * W Mittweidzie. *

Adres telegraficzny „URANJA" Mittweida.

120

Szanowna Pani,

Na warunki, podane przez Panią się zgadzam, o jedno tylko prosząc, by odbyć w Leodyjum odbyć się 18 zamiast 17, a w Brukseli 19. W dalszych terminach żadnej zmiany nie zajdzie.

A te sto franków na podróż proszę na czwartek przyszłego tygodnia.

121

No, to i wszystko.

Z głębokim szacunkiem

Stanisław Przybyszewski

10 Kw. 1909

Darmstad 13/IV 09

242

Szanowna Koleżanko!

W odpowiedzi na kartę Waną z d. 12 b.m. komunikujemy, że p. Makowski może liczyć na dochód 40-50 marek za dwa odczyty. Dwa odczyty. Przybyszewskiego jeden w języku polskim, drugi w rosyjskim - mogłyby przynieść do 75 marek. Odczyt w języku rosyjskim słuchałby prawdopodobnie liczne grono słuchaczów, gdyż kolonija rosyjska u nas przedstawia się bardzo pokaźnie, a nazwisko prelegenta - przypuszczamy wiele ludzi by zachęciło. - Zawiadamiając nas o terminie przyjazdu p. Makowskiego bądźcie łaskawi poinformować nas, w jaki sposób ma być wypłacone mu honorarjum. Z koleżeńskim pozdrowieniem

Za Zarząd
W. Rudowski - prezes.

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA
w DARMSZTACIE.

Postkarte

Belgique

Makowska

108

Madame

J. Lewandowska

Liége

Henri Maus 25

C 154

Do Langa „Związku"

P. M. P.

124

Przepraszam najuprzejmiej, że tak późno zostałe Państwu informator o bieżącym miesiącu. Przypuszczam, że informacje dane za wystarczące. Wraie pewnych niejasności chętnie postaram się udzielić wyjaśnienia.

Jak stoi sprawa z wydaniem Komisyi Stypendyjnej? Z akt nie widzimy nic. Brak floty utrudnia nam pracę wśród wychodźców, którzy z końcem kwietnia przybędą do okolicy Filadelfii.

Koleżeńskie pozdrowienia

Zalangd Ebanowski

14/II 1904.

I 244

Szanowna Koleżanko! Zwlekaliśmy z odpowiedzią gdyż przypuszczaliśmy że
p. Markowski zanim do nas dopiero w maju, zresztą wogóle niechętnie przyjmujemy
udział w akcji odczytowej podjętej przez Związek, gdyż z pośród nadmiaru odczytów
i dowcipów sal najczęściej odczyt daje dochód, czego mało zresztą. Odczyt urzą-
dzony przez P.P.S. (tow. Wilka) przyniósł wszystkiego 24 fr. czystego dochodu, pomimo wiel-
kiego zapału pracy, tłoczności i pełnej sali. To też nie spodziewajcie się wielkich
zysków z odczytu p. Markowskiego; ponieważ jednak na nas jest ciężar, więc go
uregulujmy, prosimy tylko: 1) jednakowej opłaty i temat odczytu (chcemy bowiem
o „Dziejach grzechu"; jeśli ma być dwa, to drugi o Wyspiańskim.) 2) przesłać nam
szczegółowe warunki na jakich prelegenci odjeżdżają Kolonje: ile będziemy musieli
zwrócić za podróż; co znaczy „koszta utrzymania", przez ile dni; czy wypłacać pewną
kwotę dzienną, czy potrzeba podany rachunek, czy dać pieniądze w formie zaliczki z tym
że on ostatecznie odrachuje się ze Związkiem, czy chodzić z nim wszędzie i płacić
za niego ??? Prosimy Was o szczegóły odpowiedź, gdyż wszystkie nieporozumienia
i zadarcia na granicy pieniężnej bywały nie raz bardzo nieprzyjemne. Dochód prze-
widujemy 50 fr. z dwuch odczytów, 30 fr. z jednego. Co zrobić w wypadku, gdyby odczyty
zaszły dopiero kiedy nie podobały koszta utrzymania i podróży? „Zajęcia" ze swych funduszów nie
mamy, te nie przeznaczyć nie można. Z koleżeńskim pozdrowieniem W. Gieysztor

Paryż 14/IV 09.

* Expédié par
Makrzenski (Spójnia)
Demt à Paris (VIe)
Rue Mle Prince No 21.
* L'inscription du nom et de l'adresse de l'expéditeur est facultative.

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

CARTE POSTALE

Ce côté est exclusivement réservé à l'adresse.

Mademoiselle
H. Levandovska
25, rue Henri Maus, 25
Liége - Belgique

Makrzeski

Zabałkańskiй processъ
№ 20

245

Z. T. S. M. P.

„Spójnia"
Stow. Pol. Młod. Postęp.
w Paryżu.

Paryż, 14 Października 1909 r.

Do Zarządu
Związku St. Pol. M. Post.
w Lesdjum.

№ 10.

Szanowni Koledzy!

Zgodnie z Waszą dyrektywą przystąpiliśmy do dyskusji i głosowania nad artykułami Związku St. M. P. P., zarówno jedna dyskusja jak i głosowanie posuwa się bardzo powoli i nie przypuszczamy by wcześniej niż w miesiącu czerwcu było ukończone.

Nad opracowaniem odpowiedzi na kwestjonarjusz również pracujemy, lecz ogrom pracy wprost nas przeraża, niema nadziei by w tym roku można było wszystko skończyć; oto w jaki sposób podzieliliśmy pracę między poszczególnemi Komisjami:

1) Środowisko naukowo-społeczne Paryża.
2) Uniwersytet Paryski (zasady ogólne)
3) Wydział medycyny i kurs przygotowawczy (P. C. N.)
4) Wydział prawa
5) " filozoficzno-historyczny i filologiczny (Sztuki)
6) " matemat.-przyrodniczy (Nauki)
7) " farmaceutyczny.
8) Szkoły dentystyczne.
9) Zakłady naukowe techniczne.
10) Sztuki piękne: Malarstwo i rzeźba.
11) " " Architektura.
12) " " szkoły dramatyczne.
13) " " Muzyka i śpiew.
14) Szkoły rękodzielnicze i rzemieślnicze, sztuka stosowana. Szkoły dekoracyjne etc.
15) Wyższe szkoły handlowe i przemysłowe
16) Nauki społeczne i polityczne.
17) Języki wschodnie
18) Archeologja i etnografja.
19) Collège de France.
20) Teologja, szkoły wyznaniowe.
21) Rolnictwo i ogrodnictwo.
22) Uniwersytety prowincjonalne.
23) Specjalne zakłady naukowe na prowincji.
24) Specjalne instytucje naukowe w Paryżu (Instytut Pasteura, Muzeum historji naturalnej, Instytut pedagogiczny i t.d.)

Gdybyście mogli poprzestać na najważniejszych zakładach naukowych, to za dwa tygodnie możliwiśmy Wam nadesłać odpowiedzi zainteresowanych Komisji (patrz wyżej): 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9 i 16 ?, może nawet 10, 11, 13, 17, 19 i 3 pobliskie 22, 23, 24.
Prosimy Was o załatwienie sprawy odpowiedź w tej sprawie.

Dubletów w swej Bibljotece nie posiadamy. Całą swą Bibljotekę złożyliśmy w depozyt „Wypożyczalni Nowości Literackich i Naukowych", gdyż nie mamy środków na prowadzenie nowych akt, a „Wypożyczalnia" jest dostatecznie w nie zaopatrzona; chodzi to o stworzenie większej a zarazem, skoncentrowanej Bibljoteki. Czytelnicy nasi zechcą korzystać z innych warunków.

Zwiezły spis swych członków jak również krótki pieniężny wyślemy Wam wkrótce. Prosilibyśmy o częstsze informowanie nas o stanie i działalności Związku za pomocą okólników lub listów. Zaprojektowalibyśmy też tymczasowo, póki nie uzbieramy tak zdobyć na własny organ drukowany, wypuszczanie „Biuletynów Związku", zawierających krótkie komunikaty Zarządu Związku i poszczególnych stowarzyszeń, krótkie ważniejsze wypadków życia studenckiego i t. d. odbijane na minieografie lub litografowane w ilości 150 - 200 egzemplarzy, mogły by ukazywać się co tydzień w objętości całych stron. Prenumerata byłaby płatna. Pomyślcie o tem! Jeśli to nie przyjdzie do skutku, to przynajmniej rozsyłajcie częściej okólniki. Dotychczas otrzymaliśmy 2 przez 4 miesiące!

Z ważniejszych wydarzeń naszego wewnętrznego życia musz Wam donieść, że wspólnie z trzema towarzystwami: Uniwersytetem Ludowym im. Worcella, Wypożyczalnią Nowości Literackich i Towarzystwem Pracujących Polaków wynajęliśmy lokal (55, rue St. Jacques) i zakładamy wspólną czytelnię. Kierowały nami głównie te względy, że razem jest taniej i dogodniej czytelnię można posiadać. Wynikało to jednak niemiłe spory i waśnie w Zarządzie towarzystwa wogóle, a Zarządu w szczególności i omal nie doprowadziło do upadku obecnego Zarządu, bez na wczorajszym Nadzwyczajnym Ogólnym Zebraniu ostatecznie sprawa została załatwiona kompromisowo i dawny zarząd pozostał. Pomimo posiadania obecnie lokalu, gdzie w oznaczonych godzinach będą urzędowali sekretarz i skarbnik towarzystwa, adres dla korespondencji pozostaje dawny: Kol. Jakubowski, 21, rue Monsieur-le-Prince, 21.

x)

Na zebraniach Ogólnych niżej imienni dyskutowali w sprawie uchwały VIII Zjazdu Związku P. M. P. w Londynie. Podaję do Waszej wiadomości ważniejsze uchwały zapadłe na skutek tych dyskusji; Przeszły następujące wnioski:

1) „Ze względu na zupełną bezużyteczność[x] i na złe zmotywowanie bojkotu w odezwie „Zjazdu Londyńskiego do młodzieży rosyjskiej „Spójnia" paryska odrzuca tę drogę."
(wyjątek z protokółu zebrania „tp." dnia 13go marca r.b.)

2) „Spójnia" paryska po wysłuchaniu referatu kol. Kowalskiego w sprawie bojkotu „szkół rosyjskich w Polsce w związku z uchwałami zjazdu Londyńskiego i przeprowadzonej „dyskusji nad tą kwestią stwierdza, że nic nie wpłynęło na zmianę dotychczasowego ~~bojkotu~~ „stanowiska bojkotowego i przechodzi do porządku dziennego" (zebranie 13go marca).

Uwaga. Powyższa uchwała i następna dyskusja na zebraniu „Spójni" wypłynęły z tego, że znaczna część członków pragnęła wyrazić wątpliwości co do celowości dalszego bojkotu i przewidywała przykry jego upadek. Wogóle znać że ciężka reakcja i funkcjonowanie rosyjskiego uniwersytetu w Warszawie ujemnie wpływa na stan psychiczny młodzieży, ~~(w tym celu)~~ / by zapobiedz dalszemu rozkładowi postanowiono przyjąć na tymże posiedzeniu następujący wniosek:

3) „Spójnia" paryska zwraca się do Zarządu Związku, aby zebrał materjał, który „dotychczas dyskusje prowadzone w różnych stowarzyszeniach związkowych i na zjeździe „Londyńskim w sprawie walki o szkołę polską w Królestwie i wydał o tem broszurę, „która by mogła być jaknajszerzej rozpowszechniona wśród młodzieży Polskiej się „w Kraju i zagranicą."

4) „Uważając, że stowarzyszenia studenckie nie mogą przy przyjmowaniu nowych „członków przeprowadzać śledztwa w sprawie ich stanowiska względem strejku „szkolnego, że w razie zdarzenia się przejściowego wypadku kandydowania lub „przyjęcia Tamistrejka do stowarzyszenia zabiją sprawę rozstrzygnąć zgodnie „z ogólnie przyjętą praktyką stosowaną względem członków, którym zarzucono „czyny niecnotliwe, „Spójnia" paryska nie zgadza się z odpowiednią uchwałą „Zjazdu Londyńskiego (patrz „Uchwały VIII Zjazdu Związku Stowarzyszeń polskiej młodzieży „Postępowej" str. 6: „Szkolnictwo". Uchwała IV i V) i bez dyskusji odrzuca projekt „statutu sądów nad Tamistrejkami, wypracowany przez Zarząd Związku Stowarzy-

---

[x]) Bezużyteczność odezwy nie bojkotu! (Uwaga sekretarza)

szeń Polskiej Młodzieży Postępowej" (wyjątek z protokółu Nadzwyczajnego Ogólnego Zebrania „Spójni" dnia 13-go Kwietnia r. b.). Uchwałę tę przyjęto jednogłośnie.

Na tym dziś Kończę. Uprzedzam się z wewnętrznemi sprawami Towarzystwa pozwoli nam obecnie energiczniej zabrać się do opracowywania odpowiedzi na kwestjonarjusz. Donieście nam jak w innych miastach przebiega ta praca, to nam doda energji i przyspieszy koniec. Wogóle czekamy z utęsknieniem na wiadomości o Zjeździe i Stowarzyszeniach Związkowych. Piszcie, wymyślajcie, dopominajcie się do Sez tego zapominamy o Was.

W imieniu Zarządu „Spójni"
Sekretarz W. Feldgiesztzyński
13, rue Monsieur-le-Prince.

1276

Adres lokalu „Spójni": 55, rue St. Jacques, 55. (V^e arr.)
" dla Korespondencji: 21, rue Monsieur-le-Prince, 21 (VIe arr.) Mlle Zakrzewska.

P. S. Prosimy Was, jeśli macie, o nadesłanie nam po 2 egz. Uchwał VII i VIII Zjazdów, a zwłaszcza kilku egzemplarzy Ustawy Związku.

W.G.

247

POLSKA CZYTELNIA
APOLDSTADT
(HÖHINGEN)

Apolda 15/IV 09.

Szanowna Koleżanko!

Z powodu ferji świątecznych odpowiedź nasza nie była u Was; za wielką karę proszony. Na odezwę p. Makowskiego u nas zgadzamy się, gdyż cel jest wyznaczony przez prelegentka jest mniej więcej odpowiednie dla nas. Co się zaś tyczy kolonii w Apoldzie, to jest bardzo miłemi; bo tymczasem na 15 członków, nie ma tutaj podróży p. ell. i potym jego w Apoldzie nie będzie obyłoby się wyjazdu finansowo, to bardzo jest możliwe, a dopiero za się wiadomo.

Z kol. pozdrowieniem Kazimiera Jaczyńska.

Postkarte

Weltpostverein

Carte postale

Union postale universelle

Belgien

Makow

Nur für die Adresse

Jadwiga Lewandowska

Liége

Henri Mons 25.

Adr: Zakład fotograficzny
Warszawa, ul. Wł. Marszałkowska 98.

Szanowna Koleżanko! K-ko d. 13/IV 09 r.

W odpowiedzi na kartę Waszą z dnia 12/IV
mamy tym komunikuję, że z radością akcep-
tujemy zmianę terminu p. Makowskiego
gdyż odczuły jego mogę liczyć na dalsze
większe powodzenie pod względem kas-
owym. Co do przyjazdu Przyłuskiego, to
byłby on u nas bardzo mile widziany
i mógł liczyć na b. duże powodzenie,
tylko w tym wypadku, gdyby przyjazd
jego nie będzie bezpośrednio skoordyno-
wany z odczytami p. Makowskiego. Za nay-
krótszy interwał uważamy 2 tygodnie czasu
między odczytami obydwu prelegentów.

Łączę koleżeńskie pozdrowienia

Kamieńska

Szanowna Koleżanko! W odpowiedzi na kartę Waszą z dnia 12/IV tymże komunikuję, że z radością akceptujemy zmianę terminu p. Makowskiego gdyż odczuły jego mogę liczyć na dalsze większe powodzenie pod względem kasowym. Co do przyjazdu Przyłuskiego, to byłby on u nas bardzo mile widziany i mógł liczyć na b. duże powodzenie, tylko w tym wypadku, gdyby przyjazd jego nie będzie bezpośrednio skoordynowany z odczytami p. Makowskiego. Za najkrótszy interwał uważamy 2 tygodnie czasu między odczytami obydwu prelegentów.

Postkarte
Weltpostverein
Carte postale
Union postale universelle

Nur für die Adresse

Mademoiselle
H. Lewandowska
à Liège (Lütt
25. Henri Maus 25

Makowiec

LIEGE
1 - 2
14-AVRIL
09
ARRIVEE

KARLSRU
13.4.09.
BAD

Kl. d. H. Sonnetzel.
St-Nr. 1/3. Lachmann. 9/5

Do Komisji Odczytowej
przy Związku St. P. M. P.

Szanowni Koledzy!

Dziwi nas, że „zepsuciec" dla nas
prelegentów bez wcześniejszego porozumienia
się z nami. Nie pytaliście się o zgodę
na odczyt p. Makowskiego, bo to samo
widocznie z przybyszewskim; powiedzieć staje
się to stałą praktyką, więc musimy na
przyszłość się zastrzec, że żadnych od-
czytów wszelkie nie chcemy, mamy
na miejscu dosyć ich nadto. Poza
tem widzicie nas w bardzo przykrym położeniu.
Dwa razy już zwracano się do nas

z propozycją przeniesienia do Paryża przybywającego i dwa razy odmówiliśmy tej propozycji z powodu złych warunków. Pani Krantzberg, która wystąpiła do nas z tego propozycjami, powinna tego powtarzała się z przybyłem i zgodziła się na następujące warunki: pensja 1000 franków na miesiąc, cały dochód po potrąceniu wydatków idzie na nasze. Obecnie, odebrawszy od Was wiadomość, że już postanowiliście zaprosić przybywającego artystę i umowę do Paryża, zmuszeni jesteśmy na warunki przyjęte przez p. Krantzberg przystać, gdyż dwóch odczytów Rosta nie wszędzie się trafiają.
Prosimy Was, uprzejmie o odpowiedź co rychlej, że przybywający wkłada się jednocześnie ze Zwycięzcą i z

p. Kranzherowej, na jakie warunki przystałoby się przyjmowanie i co my mamy robić?

Dodajemy, że wiązky otrzymania przybywającego i wskazówki mają być co najmniej 2-tygodniowe przed, a inne 1 dzień po Tel veneg. Odczyt przybywającego (jeden) dać by 150 fr. maximum czytne dochody. Dwuch potrzeb wszystkie nie można.

Prosimy o odpowiedź expressem, natychmiastową.

Za Zarząd „Sokoła"
(K. Sichrzyński)

13, rue Monsieur-le-Prince.
Paryż, 17 Dec kwietnia

ADMINISTRAT

Beheer

ARRIVÉ

a (te)

lications de se
est voorkome

{ Télég. urge
{ Dringend te

tat n'est soum
idens art. 6

Déposé à
Aangeboo

Ve

ddf 18/IV

251

ADMINISTRATION DES TÉLÉGRAPHES.
Beheer van Telegrafen.

ARRIVÉ à — Aangekomen te
LIEGE
17 AVRIL 09
(CENTRAL)
à (te) h. (uur)

TÉLÉGRAMME **TELEGRAM**

Lewandowska
Liège henri
mons 25

Il est interdit aux porteurs d'accepter aucune gratification.

De bestellers [illegible] gen geene b[illegible] ning, ho[illegible] genaamd, vaarden.

lications de service les plus usitées inscrites éventuellement en tête de l'adresse, en toutes lettres ou en abrégé :
est voorkomende dienstaanwijzingen die, als er zijn, voluit of verkort vóór het adres worden geschreven :

Télég. urgent. *Dringend teleg.* — **RP** Réponse payée. *Antwoord betaald.* — **XP** Exprès payé. *Bode betaald.* — **PC** Télég. avec accusé de réception télégraphique. *Teleg. met telegraphische kennisgeving van ontvang.* — **PCP** Télég. avec accusé de réception postal. *Teleg. met kennisgeving van ontvang per post.*

tat n'est soumis à aucune responsabilité à raison du service de la correspondance privée par voie télégraphique (Loi du 1er mars 1851, art. 6).
idens art. 6 der wet van 1n Maart 1851, is de Staat geenszins verantwoordelijk voor den dienst der bijzondere telegrammen.

Déposé à *Aangeboden te* München. **à** *te* 8,20m **N°** 10

Arrivons aujourd'hui

Vers minuit

Przybyszewski

153a

ELGE
TELÉGR

Nancy 20/IV. 09.

252

Szanowni Koledzy!

Proponujemy Wasze, tyczące się odczytu Przybyszewskiego przyjmujemy z radością. Co do warunków to nie możemy wyżej niż na 40 fr. Prócz tego z powodów technicznych uprzedzamy Was, Koledzy, że w piątek, 7 maja odczytu urządzić nie będziemy mogli.

Pozostajemy z szacunkiem

Kawczyński.

*Expédié par
M Bibl. polonaise
Demt à Nimes
Rue Droite No 2
*L'inscription du nom et de l'adresse de l'expéditeur est facultative.

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

CARTE POSTALE

Ce côté est exclusivement réservé à l'adresse.

Mademoiselle Lewandowska

Belgique Liège

Rue Henri Maus 25

821

Bruksela 21-IV-1909

Kochana Koleżanko! 253

Dziś dopiero mogę wam oddać rezultaty finansowe odczytu
P. Wybyszewskiego.

Ze sprzedaży biletów otrzymano ——— 92.00 fr.
Koszta sali (w Unii. Nowym) 15.00 -
Pozostaje 27.00 -

Nie ma jednak w tamtem czystego dochodu, jest nawet pewien deficyt gdyż wydatki związane z pobytem Pp. Wybyszewskich wyniosły 27 fr. 75 ct.
Nie pozostaje więc gdyż Pp Wybyszewscy zabawili tutaj dni trzy. Koszty były stosunkowo wielkie ich gościnności, gdyż nie chcieli być

130

niektórych wydatków rodzaju
pośrednio na zamówionych
artykułów Kolonji (obsługa
wodą it d.).

Co do tych dochodów owego
w sumie 27 fr. to nie należy
nadawać go Waszej uwa-
dze, gdyż z chwilą przy-
jazdu Prelegenta, w Kasie
być nie mają. Rozchody nad-
zwyczajne będą robione na
rachunek dochodu ze sprze-
daży biletów.

Następny dochód po odtrąceniu
kosztów sali będzie można
przyjąć wyżej, chcę rozpo-
rządzić go na mniej kosztowną
salę. Zapewne przybędzie
mniej osób

Zarząd uniżonego Stowa-
rzyszenia, który się składa

zaledwie z dwóch artykułów,
z których ~~nie~~ dopiero 254
dwa wróżą. Energicznej rozmowie
się zbywa nie składek.
W całej polskiej dłuższej,
o nadwyrężonych składkach
nowy bez nie nadzieje.
Nie odrzuca więc nieścieżki się
z dalszej.
Sądzi nawet, że wobec wy-
jątkowego stanu rzeczy
w Brukseli, Komisja
Obrytowa Redakcja
dłuższ nasz, w roku 1913
w obecnych rozmiarach
odczyty przyniosły czysty
zysk.
Jakkolwiekbądź, nasze sto-
warzyszenie będzie musiało nad
korzystać pod względem fi-
nansowym. Stowarzyszenie

demie tamo przez tę jest wie-
liemc. Stąpi stosunkach
osobistych współdziałalność z
całą Ligą, który do Sto-
warzyszenia należeć nie
chcą.

Proszę o łaskawe nadesła-
nie tytułu praeside, który
St. Przybyszewski ma odrzucić
w następnym roku.

Z kolen. pozdrowieniem

St. Brudzewski

44 Rue Van Az

Odpisano

255

23. IV. Paryż -

Szanowna Pani, stosownie do ostatniego listu naszych posłów już w Paryżu, zawiadamiam pokornie o przyjeździe swoim p. Zakrzewskiego i zgłaszam się tych dobrodziejstw z nim porozumieć. Co do dalszego planu to ze względu na podróż, proponowałbym pierwej tę drogę poprzez Nancy wypadnie pomiędzy Leodjum a Karlsruhe. Co do dnia wyjazdu z Paryża oświadczam zawiadomię Szanowną Panią po porozumieniu z p. Zakrzewskim.

131

wyprawy
Szacunku tycz
Wallakowski

Paryż. rue de la Sorbonne 8.
Hôtel Montesquieu.

* Expédié par
M Makowski
Demt à Paris
Rue de la Sorbonne N° 5
* L'inscription du nom et de l'adresse de l'expéditeur est facultative Hôtel du Nord

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

CARTE POSTALE

Ce côté est exclusivement réservé à l'adresse.

M H. Lewandowska

à Liège

(Belgique)

rue Fleuri Mons. 25.

1/1/66

813

256

ZWIĄZEK
KSIĘGARZY POLSKICH
Szkolna № 10 m. 1.

Warszawa, d. 23 kwietnia 1909 r.

Szanowny Zarząd
Związku „Spójnia"
Lwów

W uprzejmej odpowiedzi na list z dn. 21 marca r. b. mam zaszczyt donieść że „Związek" nasz przyznaje 10% ustępstwa od cen katalogowych, o czem zawiadamiając Ich Panów, Braci, że z przyjemnością

A. Turkiewicz

132

257

133 Paryż 23.IV.07.

Kochana Koleżanko!

Upraszam Was prosimy, abyście
uchwalili nas poinformować
o tem, gdzie obecnie znajduje
się Sk. Przybyłewski. Bądźcie łaskawi
w odpowiedzi jak najprędzej,
odwrotna poczta, pomimo bardzo
mam zajęty na ten przypadek
przygotowania do odemknięć, a ktoś
o pieniądze zapytał.

Z koleżeńskiem pozdrowieniem
Makowski.

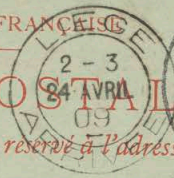
* Expédié par
M Lefrowski
Demt à Paris
Rue d'Anvers 6 bis Nº 11.
* L'inscription du nom et de l'adresse de l'expéditeur est facultative.

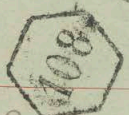
RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

CARTE POSTALE

Ce côté est exclusivement réservé à l'adresse.

Mlle Mademoiselle

J. Levandovska

Liége.

25, rue Henri Maus 25.

Belgique

Prof. 24/11 12

831

O akcji odczytowej. (Próba sprawozdania)

Zainicjowana na zjeździe leodyjskim akcja odczytowa miała być tym bakcylem, który rozbijał apatię miejscowej, pobudzał ją do życia społecznego, rozniecał korzystny entuzjazm.

Zjazd pokładał wiele nadziei w tej akcji.

Chronologiczny tok delegatów zjazdowych brzmiał jaśniejącą nutą: mijali się tu pełne zapału nastrojem kolonii. „Entuzjastyczne", lub „z wielką chęcią", czy też „radością" przyjęcie się na stanowisko do akcji odczytowej, jako „palącej i dotkliwej potrzeby" okazało się miarą.

Na całej linii brzmiała obojętność skamieniała, dokumentowane sfrakowane sprawy, pozornie nawet uniemożliwiające obstrukcję.

Na listy mające leodyjska komisja albo nie otrzymywała wcale odpowiedzi, lub też dostawała po paru miesiącach, rzadko po paru tygodniach i to wówczas „najwyższej łaski" po kilkakrotnym piśmie, a ręcznej wymówieniu.

Bezwzględnie takie stanowisko sprawy pozwoliło akcję odczytową, odbiera wielką chęć zajmowania się nią.

A prelegenci, do których zwracaliśmy się, albo odmawiali (zyskując jednocześnie pomyślnego rozwoju związkowi) albo też (wyrażali chęć przyjechania na maj. Powstaje stąd pewna chaotyczność i dorywczość w doborze prelegentów, których uczy zagranica w czasie najpiękniejszego rozkwitu przyrody. Leodyjska zaś komisja musi ze względów lokalnych, odmawiać tej chęci napawania się wonnym majem.

Jeśli dołączyć kwestję finansową, która przedstawia się archimedesowo, to będziemy mieli zaledwie słaby obraz rzeczywistego stanu rzeczy.

Taki dalej być nie może.

Przed związkiem stoją alternatywa: albo zwinąć kompletnie akcję odczytową, ku wielkiej krzywdzie rozwoju idejowego mło-

134

rzeczy, albo też pchnąć ją na nowe tory, by ta akcja nie
była sztuczną roślinką, lecz żywotną potrzebą.
A w tym względzie potrzeba jest ponad wszystkich kolizyj
gdyż w rozwoju akcji ideałowej są wszystkich stanowisk
cele.
Pozostaje czyn, lub martwa, tykowa apatja.
Albo — albo —

29/12 [illegible]

E.U.

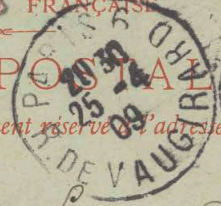
Szanowne Koleżanki!
Pax Vobis! Rozeszli mnie Wasze ostatni list i po trudzie zaraz[illegible], to też czuję się z obowiązku usprawiedliwić przed Wami i przeprosić za ostry ton w ostatnim liście; ale wierzcie mi, że tylko zgryzliwość wyjątkowa Zwierzchnika i obawa dezercji wyrwały go. Nie będę na Zjeździe reprezentował nic nowego, przedstawię Wam przed zwołaniem zebrania akcji odczytowej... ale ani jednym słowem nie poprzeć[illegible] jej autorek zaskoczeń. Rozumiejcie, że dla Kolonii gdzie wreszcie odczytów sprowadzenie ich jest nieraz 8. pożądane, Paryż znajduje się w wyjątkowo niesprzyjających położeniu i zapotrzebowanie z całej strony by było przeciążeniem tej akcji. Z drugiej jednak strony te wszystkie prośby, o których pisałem poprzednio każą nam 8. przypuszczać, że patrząc na ilościowy stosunek odczytów w Paryżu; ostatnia praktyka pokaże, gdyż dnia 4 go maja wyjazd (wspólnie z p. Krauskopf) odczyt przysłanego na wyjazdowy jego dochód, po potrąceniu kontrybucyjnego. Dnia 6 go maja będzie odczyt rosyjski przysłany przez p. Hens. p. Makowski przedwczoraj przyjechał do Paryża, dopiero wczoraj dowiedziałem się o jego obecności. Odczyt wyznaczony dnia 17 go maja, czysty dochód oddamy Wam; późniejszy Wam rachunek. Do Naszej pojedki z Belgii przyczekam Was, że tak będzie, ale proszę o wyrok za Kolanem. Makowski ma do Was napisać kilka przyjazne. Przyjmijcie Koleżanki wyrazy uszanowania od E. Gierszyńskiego

* Expédié par
M
Demt à
Rue 13, rue de la Paix No 13
L'inscription du nom et de l'adresse de l'expéditeur est facultative.

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

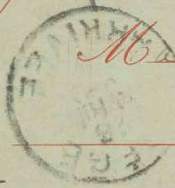
CARTE POSTALE

Ce côté est exclusivement réservé à l'adresse.

Mademoiselle Lewandowska

25, rue Henri Maus, 25

IN

Liége (Belgique)

831

260

Szanowni Koledzy! —

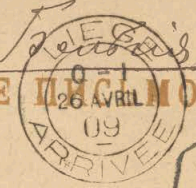
List adresowany do redakcji Nowej Gazety dla mnie - dopiero teraz doszedł spóźniony rok mniej. Czy Z posiadał na składzie swoje książki w firmie krakowskiej Książka - nie wiem. Za czasów mego bibliotekarstwa w Zw. 1903/4 — nie. O ile mnie pamięć nie myli poźniej kol. Michał Römer z Wilna - miał być zamiar wejść w stosunki z firmą Książka - ale w jakie i czy wreszcie nie z stanowczego powiedzieć nie mogę -

Koleżeńskie pozdrowienia

Jan

ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО.

Association
de la Jeunesse polonaise. Spójnia
rue de la Sirenne 33
Liège
Belgique

Bronisła 26-IV-1909 261

Kochana Koleżanko! Pragnę być
dokładnej przedstawić jakie były wy-
datki, wywołane przyjazdem p.p. O.
abym mogła wnieść ewentualne uwagi
powody zmian. Dodam, że nie wszystkie
jest to wyjść rozkładów pp. O. - natomiast
Rachunek, jak to przedstawia:
Dorożki (250 + 110 + 110 + 110 + 265)
Kolacja (19-IV - 330) Obiady (19-IV 250,
20-IV 3.20) Odwiezienie 19-IV 135 Trojan
Bokaj 2 dni 4 fr. Wydatki: wstęp - 0.50 ct.
Wydatki na drobiazgi 2.45 Kol. dużo, pani no
te wielkie p. O. płacił z własnej
Kieszeni. Czy nie by choć część tych
wydatków mieli na Stow. to pytanie
stawiam. Nasze stow. jak zwykle
po zjeździe: wielkie tęsknoty nie za-
leczy do nie, wiele z odbitek myślę
ji poczytać, zechcą znać radzej odpo-
wiedzi [illegible] wolą o pisaniu
i Książki. I chcieliby pracować dużo
słowem. Kilka pań wyraziło chęć na koszt
utrzymania prelegienta. Jest wiele
trudności. - Co tydzień odczyty Makow-
skiego, tak, że nie zdążamy tej na
czytanie odbitki. Ma on takiej oso-
bistych zdolności. Jak słowiano
mieszczy wyjaśnienia. Sądzę, że nawet
przy wejściu pp. O. zawsze mniej wszelkich
obchodzi nawet, pomimo że ludzie nad-
wątrzeni finansowo. Z Kolac. pozdrow.
S. Budkiewicz

CARTE POSTALE

(Côté réservé à l'adresse. — *Zijde voor het adres alleen.*)

(2)

M. H. Lewandowska

25 Rue Henri Maus

Liège

(2) Cette inscription peut être biffée. — *Dat opschrift mag doorgehaald worden.*

Nom et adresse de l'expéditeur. — *Naam en adres van den afzender.* M. Pruybeeren (1) 44 Rue Van Ra...

(1) Indication facultative — *Onzerplichte opgave.*

262

Nancy. Dnia 22/II 09.

Szanowni Koledzy! Zyczliwie
z uchwałą ogólnego zebrania
członków naszego stowarzyszenia
spieszymy zawiadomić Was, iż
projektowanego odczytu p. Przybyszewskiego urządzić nie możemy.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Zarząd

137

* Expédié par
M Mlle Magnolowska
Demt à Nancy
Rue Drouin
* L'inscription du nom et de l'adresse de l'expéditeur est facultative.

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

CARTE POSTALE

Ce côté est exclusivement réservé à l'adresse.

Mademoiselle Lewandowska

Belgique Liège

Rue Henri Maus 25

Dmybyszewsk

821

Do Zarządu Z. S. P. M. P.

Krakowscy Koledzy!

Gotowi jesteśmy podjąć się utworzenia Komisji Stypendjalnej Związku. Bądźcie tylko łaskawi donieść nam, jakie mają być kompetencje tej Komisji, co ona ma przedstawiać wobec Rady Stypendjalnej w Rapperswilu, na ile ter stypendjów dla Związku możemy liczyć —

Natomiast w kwestji opracowania Instrukcji do „Informatora" zmuszeni jesteśmy Wam odmówić. Brak nam przedewszystkiem ludzi odpowiednich, a ci, którzy by mogli zająć się jako tako tą sprawą są zbyt mało zajęci. Postaramy się skrótce możliwie dokładnie opracować Zarysek. Bezu, choć i to nam zapewnie opornie idzie z powodu braku czasu i braku zainteresowania się wśród ogółu.

Adresse de l'expéditeur. - Texte.
Adresse des Absenders. - Text.
Indirizzo del mittente. - Testo.

Jeszcze jedno:
Wystaliśmy mniej
więcej przed tygodniem
kartę do Was z zapyta-
niami dla C.B.J. Otóż
dotychczas nie mamy
odpowiedzi, bez której
nie jesteśmy wstanie
odpisać do kraju.

Z kolereńskiem
pozdrowieniem
Za zarząd Tow. P.M.P.
w Liège Zygm. Bala

Carte-postale
Union postale universelle.
Weltpostverein. Unione postale universale.
SCHWEIZ. SUISSE. SVIZZERA.

10 10 HELVETIA

ZURICH 4 28.IX.09 OBERSTRASS

Soc. polonaise „Spójnia"
3 Sirène 3
Liège
Belgique

Dla Zarządu K. S. P. M. P.

264

ADMINISTRATION DES TÉLÉGRAPHES.
Beheer van Telegrafen.

TÉLÉGRAMME TELEGRAM

Il est interdit aux porteurs d'accepter aucune gratification.

De bestellers mogen geene beloning, hoe ook genaamd, aanvaarden.

BELGISCHE STAAT

ARRIVÉ à — Aangekomen
LIEGE CENTRAL
28 AVRIL 09

à (te)..... h. (uur)

LEWANDOWSKA 25 HENRI MAUS LIEGE =

Indications de service les plus usitées inscrites éventuellement en tête de l'adresse, en toutes lettres ou en abrégé :
Meest voorkomende dienstaanwijzingen die, als er zijn, voluit of verkort vóór het adres worden geschreven :

D { Télég. urgent. / *Dringend teleg.* } RP { Réponse payée. / *Antwoord betaald.* } XP { Exprès payé. / *Bode betaald.* } PC { Télég. avec accusé de réception télégraphique. / *Teleg. met telegrafische kennisgeving van ontvang.* } PCP { Télég. avec accusé de réception postal. / *Teleg. met kennisgeving van ontvang per post.* }

L'État n'est soumis à aucune responsabilité à raison du service de la correspondance privée par voie télégraphique (Loi du 1er mars 1851, art. 6).
Luidens art. 6 der wet van 1n Maart 1851, is de Staat geenszins verantwoordelijk voor den dienst der bijzondere telegrammen.

Déposé à *Aangeboden te* BRUXELLES 212 10 16, 14 = à **N°**

ARRIVONS CE SOIR 8.52 = PRZYBYSZEWSKI =

1534

Établissements généraux d'imprimerie, 14, rue d'Or, Bruxelles.
Série G, n° 7. — Bon 61-1906.

Mikłaszewska 29/IV 09.

265

140

Szanowna Pani

List Sz. Pani z dn. 12 b. m. otrzymaliśmy.

Odpowiadamy z dość dużym spóźnieniem, zawdzięczając to wyjazdowi zastępcy Korespondenta.

Sprawozdania jednak, że opóźnienie to żadnej nie zrodzi

z Doskonałym Poważaniem

za zarząd Korresp. J. Kremer.

Towarz. polsk. młodz. postępowej "Lutnia" w Mikłaszewicach

Postkarte

Belgie

Mahow

M-lle

H. Lewan Dawska

Liège

Henri Maus 25

Kasowemu Kolesnikowi

Rezultaty drugiego odczytu [illegible] chodzi o (czysty) dochód przedstawiają [illegible] następująco. Sprzedaż biletów dała 32 fr. 50 A. Sala – 4 fr. Pozostawia PP. Org. Zebrawszi w Brukseli trzy dni mieli wydatków [illegible] większe niż za pierwszym razem. Mamy dopiero wynoszący koło 8 fr. który niezgorsze stan. pokazuje oczywiście. – Co się tyczy odczytu p. Makowskiego, to w Kongresie roli Komisji Odczytowej stoi mieć nie będzie przyszłości po Lutym, a przeciwnie niektórzy [illegible] jeden mały dochód. W skład małych odczytów odczyty wypadnie jedne po drugich – nie dobrze! Z kolei pozdrowienia

St. Judkiewicz

Wysłałem pozdrowienia kilku Kolegom, spodziewają się wkrótce p. Org. a Klon nie zawiedzie wkrótce.

CARTE POSTALE

POSTKAART

(Côté réservé à l'adresse. — *Zijde voor het adres alleen.*)

(2) NE PAS LIVRER LE DIMANCHE.
NIET BESTELLEN OP ZONDAG.

Nom et adresse de l'expéditeur. — *Naam en adres van den afzender.* (1)

M [illegible]
44 Rue Van [illegible]

(1) Indication facultative — *Onverplichte opgave.*

M-lle
H. Lewandowska
25 Rue Henri Maus
Liège

LIÈGE
29
AVRIL
16-17
09
ARRIVÉE

(2) Cette inscription peut être biffée. — *Dat opschrift mag doorgehaald worden.*

142

Paryż - 29. IV. 09.

Kochana Pani -

Trochę nie fortunnie wypadł przyjazd mój do Paryża jak się okazało z powodu przyjazdu Bykowskiego z tym skutym czasie, ale już się nie zmieni; po porozumieniu się z p. Petrzyńskim i ustaleniu dalszych odcynków lubię spieszę zakomunikować Pani o dalszej drodze -

Idealnym dla mnie ze względów na podróż, byłby okólny, który pani mam i potrzebny poprzednio, gdyż zakończę obecnie mam w Krakowie w dniu wyjazdu, byłby porządek następujący:

		Albo choć tak:
7 – 8	Gandawa	7. Gandawa
9	Bruksela	8. Bruksela
10	Liège	9. Liège
11	Bruksela	10. Gandawa
12	Liège	11 Bruksela
13 – 14	Nancy	12 Liège
15 – 16	Karlsruhe	13 – 14 Nancy
		itd.

Do Frankfurtu przyjechałbym
z (ok. 1 stek) po południu, o godzinie
przyjazdu zawiadomię wprost
według adresu jaki mi P. Pan-
wskarało ++ Mirska niemiecko pie-
niędzy by się tym sprawdzam z podu
dzeń w stosunku do tego co P. Pan
pisała, byłoby razem =

Karlsruhe	15-16
Darmstadt	17-18
Arnstadt	19-20
Lipsk	21-22
Moskwa	23-24

To jest byłby plan ostateczny,
wcześniej zapewne nie zdążyłbym
wyjechać z Paryża.

Gdyby warunki konwencji zależało
na tym, żeby zachować rozkład
P. Pani, to postaram się być w Frankfurcie
już 6 na wieczór byłoby zatem:
Frankf. 6-7, reszta stosownie do
tego.

Proszę upewnić o mych
odpowiedzi do Paryża, musiał
bym bowiem już we środę wa-
żyć wyjechać.

Wyrazy szacunku tęsk
A. Makowski.

Paryż
8. rue de la Sorbonne 8.
Hôtel Montesquieu 6.

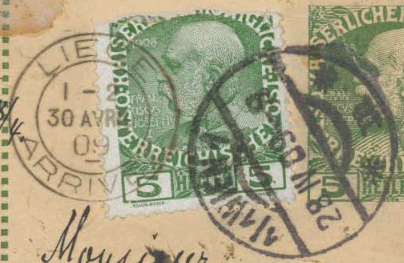
obj 1/5

Verein „Sophia“ IV Lackierergasse 6.

Wieden 28/4

Szanowny Kolego.

W odpowiedzi na Karte
Waszą z Dn. 21 kwietnia
komunikujemy Wam, że
opracowanie kwestyona-
riusza, przysłanego nam

Monsieur
E. Górkiewicz
Liège (Belgien)
Rue Frappé 2.

w marcu, jak już na ukończeniu
– wkrótce wyślemy takowy wraz
z programami szkół.

Ponieważ w ostatniej swej
Karcie wspomniałeś, iż chodzi
Nam o opracowanie materjałów doty-
czących szkół austrjackich, musimy
nadmienić, iż przysłany Nam in-
formacye podały o zakładach
naukowych wiedeńskich – o innych
nie było mowy w kwestjonarjuszu,
wobec czego nie zebraliśmy materja-
łów o nich.

Z kol. pozdrow.
Za Zarząd Stajanowska sekr.

Archiwum Państwowe w Krakowie

139

270

Lipsk d. 30/4

143

Do Zarządu
Zw. P. M. Post.
w Liège

Sz. Koledzy!

Uprzejmie prosimy Was wpełkę korespondencyę wysyłaną od Was do naszego Stowarzyszenia Kierować pod adresem prywatnym:
" J. Godecki, Leipzig
Sophienstrasse 28 III Treppe
B.

W Maren wystąpiliśmy Wam nasza prenumeratę w ilości

6 marek i do tej pory nie otrzymaliśmy pokwitowania, prosimy nam takowe nadesłać. Życie w naszej kolonii b. słabo się rozwija, stanowczo twierdzę, że słońca nie widzimy. W bieżącym semestrze liczymy tylko 18 studentów; główna przyczyna jest to, że tutejszy uniwersytet i akademia handlowa nie przyjmują nikogo z gimnazjów ludu polskich. Swoją drogą pamiętajcie o nas i jeżeli jakiś prelegent będzie przejeżdżał przez Kiejmy przyślijcie go do nas.

Sprawozdanie sprzedaży

Wam szykujemy i w niedługim
czasie Wam przyślemy
2 pozdrowienia i
2 koleżeńskie pozdrowienia
Za Zarząd
J. Godlewski

Stow. Akad.
„Concordia"
w Lipsku.

Kraków, 1. V.

272

Mamo, kochana Pani, tak
w tym roku z Karnawałem
nic będzie. Było to dla
profesorów, miałem plan wyjaz-
dy, ale żadnej nie mam pewno-
ści. Potrzeba kasy do zakopania
do przetrwania i administro-
wania, potrzeba kasy, fundusze
- wszystko zawisło, wszystkie
obiecnice, otrzymane od kilku ludzi,
okazały się piękną stratami
- nam jeden drugi mówi ciągle
przelicz. Do cię tak tatko cię
kocha i otoczeniem nieprzy-
jaciół i pora patrzami. Ja-
ni cóż, który nabawem macie
tę o tym, tego nie przyjaci-
ście cracau, to pewnie na
wszystko. Tatki jest nocny tonie
drugich zabiegów.
wyraz racznika Wiedzmy

144

Cracovie, Autriche Galicie

Kraków ul. Basztowa

18

K.K. OESTERR. POLNISCHE STAATSEISENBAHNEN

5

K.K. OESTERR. POLNISCHE STAATSEISENBAHNEN

5

K.K. OESTERR. POLNISCHE STAATSEISENBAHNEN

5

Monsieur

E. Görkiewicz

Liége

Trappé 2

Belgique

273

Makowski

UNION POSTALE UNIVERSELLE

CARTE POSTALE

Pour correspondance

Szanowna Koleżanko
Karte Wasza zawiadamiająca
że Pan Makowski będzie u
nas 16.6.m. otrzymaliśmy.
Prosimy o podanie dnia
tour. Będzie nam zagi
mość. Prosimy o zakomu
nikowanie nam, czy St Prz.
Byszewski wogóle przyjedzie
do Darmstadt.
Z kol. pozdrowieniem
sekr. Bieruacki

Cette réservé à l'adresse.

Mlle H. Lewandowska
Liège (Belgien)

Henri Maus N 25

W
·F·K
3139
JEZUS·CHODZĄCY·PO·WODACH
AJWAZOWSKI

JEZUS CHODZĄCY PO WODACH

Nancy. 3. V. 09.

274

Szanowni Koledzy!

Przetrzymany Was bardzo, w stanie dziś także z odczytem przybrzewskiego. W kolonii nancejskiej dość jednak dość pospre warunki. Przedewszystkiem stosunki nasze z czytelnią „Bergpartyjną" są prawie że wrogie, wnoszące tedy odczyt bardzo niewiele ciepła moralnego na jej członków, a następnie wrogie w kolonii panuje nastrój, paraliżujący niemal wszelaką akcję.

Stosunki pory najlepszych warunkach liczyć możemy na dochód z odczytu 20 - 30 fr. (Brutto) maximum. Prosimy Was bycie uprzejmie poinformować, na jaki temat mógłby u nas przemawiać Markowski i jak bliżej, a dokładniej przedstawiają się koszta podróży, o których wspominacie. Wtedy dopiero będziemy mogli Wam dać ostateczną odpowiedź. Co się zaś tyczy stosunku Stow. naszego do akcji oczyszczenia Europy z wrogów, gotowiemy współdziałać na terenie naszych kolonij, jak wszystkie inne, tutaj, na miejscu, t. j. wnosić te odczyty, które tak co do osoby prelegenta, jak i co do tematu będą nam konwenjonalne. Czekając zatem odpowiedzi, pozdrawiamy Was koleżeńskie

Za Zarząd Gł. Pol. M. Post. w Nancy Fiuw

* Expédié par
M Bibliothèque Pionnier
Demt à Nancy
Rue rue Sonnini
* L'inscription du nom et de l'adresse de l'expéditeur est facultative.

N° 2

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

CARTE POSTALE

Ce côté est exclusivement réservé à l'adresse.

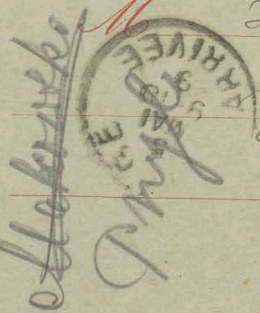

M. Lewandowska

Belgique. Liège

25, r. Henri Maus.

821

Bruksela 3 maja 1909

Kochana Koleżanko! 275

Proszę o Łaskawe odesłanie
wiadomości, jaki jest tytuł
dzieła, które ma wydrukować
W. Makowski, i kiedy może
być przysłane do Brukseli?

Z kol. pozdrowieniem
H. Budkiewicz

Makowska

146

CARTE POSTALE

POSTKAART

(Côté réservé à l'adresse. — *Kant voor het adres alleen.*)

BRUXELLES DEPART 16-17 3- MAI 09

3 MAI 15-21 09 ARRIVEE

POSTES 5c 5c

NE PAS LIVRER LE DIMANCHE
NIET BESTELLEN OP ZONDAG

(2)

Nom et adresse de l'expéditeur. / Naam en adres van den afzender. (1) M Bruxelles 44 Rue Van Ka

Mlle
H. Lewandowska
25 Rue Henri Maus
Liège

(1) Indication facultative — *Onverplichte opgave.*

(2) Cette inscription peut être biffée. — *Dat opschrift mag doorgehaald worden.*

N164.

Petersburg 21/IV - 4/V 1909.

Do Zarządu Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej w Lwowie

147

Szanowni Koledzy!

W odpowiedzi na list Wasz z d 21/III r.b. mamy zaszczyt zakomunikować, iż Rada Związku Młodzieży Postępowej w Petersburgu rozważała sprawę opodatkowania się na rzecz Związku Stowarzyszeń z uwagi jednak że sprawa ta przekracza zakres jej kompetencyi uchwaliła - przekazać kwestyę najbliższemu zebraniu walnemu projektowanemu przez Zarząd w końcu roku szkolnego (w Maju) - Wobec tego składki wpłacane będą prawdopodobnie dopiero od roku przyszłego.

Wydawnictw żądanych w roku będącym nie podejmowaliśmy — Krótkie sprawozdanie z końcem roku przyszłemy.

Pozwalamy sobie przy okazyi upredzić drogą urzędową dla zawiadomienia Was o projekcie Zjazdu Ogólno Studenckiego podczas wakacyi dla omówienia sprawy stosunków Młodzieży Polskiej do szkół Rządowych wyższych w Królestwie Polskim.

Inicyatywę Zjazdu podjęło „Bratnia Pomoc" Studentów Politechniki wedwórze w porozumieniu się z Komitetem wybranym

w tym samym celu w Cieszynie.

Podczas ferji świątecznych jednemu z członków Zarzą
poleciliśmy porozumieć się w Warszawie z przybyłemi na
święta członkami Stowarzyszeń Studenckich polskich w Cesarst
Galicyi i zagranicą, oraz b. organizatorami strajku.

Liczne zebrania zwoływane dla porozumienia się co do
ewentualnego zjazdu jednomyślnie uznały jego potrzebę,
a nawet konieczność, i omawiały pożądane strony techniczn
jako wskazówki praktyczne dla organizatorów

Uznano za pożądane:

1° Aby w organizacyi zjazdu przyjmowała udział młodzież
różnych kierunków

2° Aby zjazd odbył się w początku sierpnia (koniec roku szkolne
– koniec lipca; w drugiej połowie sierpnia – ostateczny termin skład
nia próśb o przyjęcie w Rosyi.)

3° Aby zjazd odbył się w Zakopanym (dogodne położenie, możno
wywarcia wpływu na opinię Warszawy

4° W zjeździe biorą udział Stowarzyszenia studenckie ideowe,
istniejące od roku przynajmniej.

5° Z głosem doradczym przedstawiciele partyj politycznych dzia
łających na terenie Królestwa Polskiego.

Obecni obiecali sprawę Zjazdu zaagitować pośród swoich kolonij. Przedstawiciele Galicyi przyrzekli możliwy pośpiech w zwołaniu Zjazdu.

Wiadomości powyższe komunikujemy Wam, abyście mieli czas zaagitować nieco sprawę Zjazdu wpływami osobistemi w koloniach, nie wątpimy bowiem, że konieczność jego narówni z nami uznajecie, wobec dziwnej niejasności, jaka od pewnego czasu w opinii kraju na sprawę dalszego bojkotu szkół wyższych zapanowała. Radykalnie uporządkować opinię mógłby tylko Zjazd ogólny, dla tego też mimo zrozumiałej niechęci do działania wspólnego z żywiołami narodowymi osiągnięcie porozumienia w tej sprawie uważamy za wysoce pożądane.

Pozdrowienia koleżeńskie

Z.M.P.

przewodniczący Z.M.P. Jerzy Iwaszkiewicz

sekretarz Zarządu [illegible]

P.S. Otrzymaliśmy od Was jedynie przyjęt Statutu oraz listy z dn. 21/III za N 29. Listu z d. 30/I nie otrzymaliśmy. Łaskawie adresować do nas Petersburg Ul. Sadowaja 25 B. Mrukowscy.

278

SALLE: „CAFÉ DU GLOBE"

4, Boulevard de Strasbourg, 4 PARIS

MARDI le 4 MAI 1909 à 9 heurs du soir

154

Conférence

de

M. STANISLAS PRZYBYSZEWSKI

Prix **fr.**

IMP. MODERNE, 17 R. FR.-BOURGEOIS.

279

ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ POLSKIEJ MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ.

Staraniem

„SPÓJNI" Stow. Pol. Mtodz. Post. w Paryżu

odbedzie sie

We Wtorek, dnia 4go Maja r. b.

W Sali „GAFÉ DU GLOBE", 8, Boulevard de Strasbourg

ODCZYT

p. Stanisława Przybyszewskiego

P. T.

„Przyczynek do psychologji twórczości"

POCZĄTEK O GODZ. 9ej W.

Bilety w cenie: 1, 2, 3 i 5 fr.

Przesyłki pieniężne adresować: M. ZAKRZEWSKI,

21, rue Monsieur-le-Prince.

Рабочая Типографія 17, Rue des Francs-Bourgeois

155a

Szanowna Koleżanko! Karlsruhe 6/X 09

Kartę Waszą z d. 4/X 09 dzisiaj odebrałem. Dziękuję serdecznie za informacje o odezwach. Dotrzymy wszelkich starań by wyspowiedź pomyślnie. Komunikuję Wam mój nowy adres: Ludwig-Wilhelmstr. 13 Będzie Teskowi sprawiło mnie o godz. przyjazdu p. Makowskiego Tym go wkrótce spotkać na dworcu.

Łączę koleżeńskie pozdrowienia

148

S. Baranyk

Postkarte

Mademoiselle
H. Lewandowska
à Liège (Lüttich)
25 Henri Maus 25.

Abs. J. Tomaszecki
Karlsruhe i/B. Ludwig-Wilhelmstr.
9/3 III

281

Gaudawa 7.V.

Szanowna Pani

149

Do Leodjum przyjadę zresztą w wrześniu
zapewne pociągiem takim który mi pozwoli
najdłużej zostać w Brukseli,
przy czym zgłoszę się do Pani
godziny aby chwilę określić nie mogę,
wyrazy szacunku tuszę
Millakowski

CARTE POSTALE

POSTKAART

(Côté réservé à l'adresse. — *Zijde voor het adres alleen.*)

NE PAS LIVRER LE DIMANCHE
NIET BESTELLEN OP ZONDAG.

Liège

Mlle H. Lewandowska

rue Henri Maus 25

(2) Cette inscription peut être biffée. — *Dat opschrift mag doorgehaald worden.*

Nom et adresse de l'expéditeur. — *Naam en adres van den afzender.* (1)

(1) Indication facultative — *Onverplichte opgave*

Bruksela 9 maja 1904 r.

Szanowna Koleżanko! 282

Nie zbyt dobre ponto czas zrobił z odczytem. Wostatniej chwili okazało się, że nie można sali z powodu wyjazdu gospodyni zakładu. Trzeba było wynająć na pomieszczenie osoby, cokolwiek drogiej sali. Osób było 20. Dochód brutto wyniósł 57 fr. Sala 5 fr. Porto 9 fr. 60. Wkłym: 4 fr. za ~~stancję~~ sali płyt[ą] — wieczorem. Nie mieni jednak że trzeba było jeden wydać. W Kasie stowarzyszenia pieniędzy niema. Tak mała ilość zapisanych słuchaczy na pierwszej konferencji zaimponowała ~~ze strony tych~~ tych którzy „literatura" nie obchodzi, po czwartej niedzieli Kolonii. Koreferatowi zawiadomienia do prasy 90 osób. — Dziękuję bardzo za nadesłany adres.

Łączę serdeczne pozdrowienia

Maria Szukiewicz

Nom et adresse de l'expéditeur. (1)
Naam en adres van den afzender.

M ..... Brederode
99 Rue Van Artevelde
Bruxelles

(1) Indication facultative — *Onverplichte vermelding.*

CARTE POSTALE
POSTKAART

(Côté réservé à l'adresse. — *Zijde voorbehouden voor het adres.*)

(2) Cette inscription peut être biffée. — *Dat opschrift mag doorgehaald worden.*

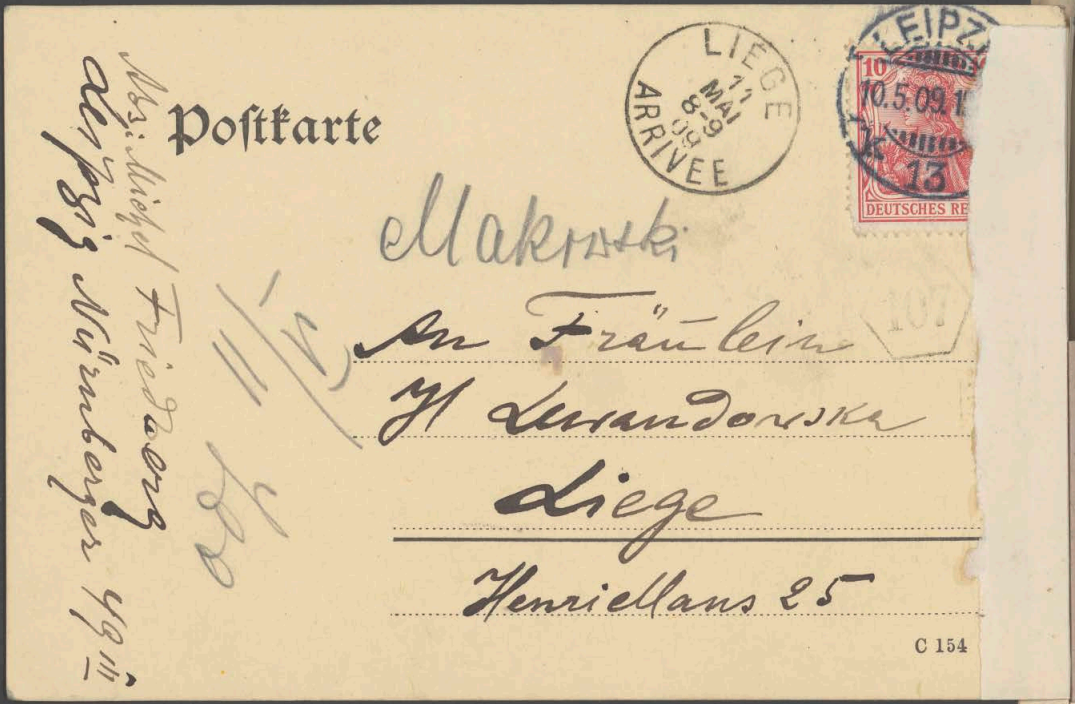
(2) NE PAS UNIR LA CORRESPONDANCE AUX PAPIERS D'AFFAIRES OU D'AFFAIRES OU ZOOMAG

LIEGE 2-3 11-MAI 1919

5c 5c

283

Szanow. Kol. Karty vers. z wrosim czem
otrzymaliśmy. Na warunki proponowane
nam przez Was, zgadzamy się. Wszystko
o nas zależne zrobimy, by dach d 2
dentów był wzięty. — O dniu przyjazdu
P. Marcowskiego, zawiadomcie Kolegę Go-
deckiego Inowrocław 98 III Treppe B.
Gdyby P. Marcowski nie mógł przyjechać
na 18 b. m., prosi Was, byście zawiado-
mili nas o tem jak najprędzej, by w tem
czasie nie ponosić nas na koszta. Do Kal
na odpust i śniadanie dla prelegenta,
koszta nas nie będą. —
Z kolei pozdra-
wia Was przez Święta Wielkanocne
Lipsk 9. Kwiet.

Postkarte
LIEGE
11 MAI
8-9
09
ARRIVEE
10.5.09.
13
DEUTSCHES RE
Makarska
An Fräulein
H Lewandowska
Liege
Henriellans 25
C 154
Abs: Adolph Friedberg
Leipzig Münzgasse 4 II

Kraków d. 9/V 09r.

Szanowny Kolego!

Nie wiem, co się stało z kol. Chwatem. Pisałem do niego kilka razy, żeby był Taszar odesłał mi „Jednodniówkę", którą miał mi zwrócić z końcem marca, tymczasem nie mam od niego znaku życia. Bardzo bym Was prosił, jeśli widzicie się z nim zdarzy, przypomnieć mu o tem, albo, jeśli wspomniana „Jednodniówka" jest w Warszt. wypadł, wpływ będzie Taszowi odesłał mi ją pod osobą polecony bezpośrednio do Krakowa (M. Pszałtki, Petrarki 10), gdyż jest mi ona gwałtownie potrzebna jakmaj-

157

przyjaciel. Bardzo Vam
lgdy obowiązany
Marjan Pszczółki

ÖSTERR. POSTVERWALTUNG
ADMINISTRATION
DES POSTES D'AUTRICHE

KORRESPONDENZ-
KARTE
CARTE POSTALE

Belgique. Liège

~~29~~ Ernest de la Bas

M.
Henryk
Mierzejewski
rue Du Marché 14

285

Grand amphithéâtre de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales

16, Rue de la Sorbonne, 16 - PARIS

Lundi 10 MAI 1909 à 9 heurs du soir

IIme Conférence

de

M. STANISLAS PRZYBYSZEWSKI

Prix **fr.**

IMP. MODERNE, 17 R. FR.-BOURGEOIS.

286

ZWIĄZEK STOWARZYSZEŃ POLSKIEJ MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ.

Staraniem

„SPÓJNI" Stow. Pol. Mtodz. Post. w Paryżu

odbedze sie

W Poniedziałek, dnia 10 Maja r. b.

W amfiteatrze „ECOLE DES HAUTES ETUDES SOCIALES"
16, rue de la Sorbonne, 16

IIgi odczyt

p. Stanisława Przybyszewskiego

Autor odczyta

najnowszy swój niedrukowany jeszcze utwór:

„TYRTEUSZ"

PIEŚŃ PIĄTA POEMATU P. T. „CHERUBIN"

POCZĄTEK O GODZ. 9ej W.

Bilety w cenie: 1, 2 i 3 fr.

Liczba MIEJSC ograniczona.

Przesyłki pieniężne adresować: M. ZAKRZEWSKI,
21, rue Monsieur-le-Prince.

Рабочая Типографія. 17 Rue des Francs-Bourgeois, 17

1556

157

Frobowy 11/I 1907 r.

Do Kancelaryi Zarządu Stow. Pol. Mł. pod. „Związek" w Lodzyu!

Nie otrzymując do Sz. Kolegów żadnej odpowiedzi, jesteśmy ciekawi, co słychać wogóle.

Obecnie, ponieważ nadeszli nam z Chorzowa 30 fr. i trochę mielibyśmy własnych, utworzyliśmy przeto kasę Oświaty Ludowej. Praca idzie Kolegom dobrze, lecz trudności nie wyczerpią jeszcze i musimy poprzestać. Przypuszczamy, że z innych miejscowości otrzymamy pewną pomoc

mianowicie, bez dotąd
nic więcej nie wiadomo.
A szkoda byłoby opuścić na
razie placówki, gdyż wtedy
dopiero ruszyć książka, nie
znajdując przekonań, prowa-
dziłby zwiększ znanej pracy
wydawniczej w tym semestrze
wydrukować prawdopodobnie
nie będziemy, gdyż brak amo-
torów do rozbrojenia Szwajcarii.
Jak stoi sprawa z informato-
rem i czy nowóle wyjdzie w
czasie wakacyj?

Śle mi Kolegiańskie pozdro-
wienia Zarząd „Związku"

E. Błaszczyk

Slow. Pol. Ml. Post.
Związek
FRIBOURG (SUISSE)

Za różnicy pomiędzy 1000 a 800 egzemplarzami nie opłaca się nie. W pisaniu tego zdaje najważniejszą część stanowi składanie które wynosi 45 fr. (30 tysięcy liter p 1,50 fr za tysiąc, taniej nikt nie zrobi, maksimum przyjęty wynosi 25 tys. liter po rokompletowaniu musi wypaść najmniej 30) Odbicie wyniesie 10 fr. a dwakroć prawie wcale nie czyni różnicy, czy się maszyna obraci 200 razy mniej lub więcej. Papier najmniej kosztuje bo tylko 5 fr, na 200 egzemp. mniej różnica franka. Trzeba więc numer zwiększać do 1000 egzemp, a ~~koszt~~ 60 fr. to wierzajcie bardzo tanio. Odbitka 3 tys. egzemplarzy 15 fr. 15 fr. tysiąc, cena zdaniem najniższa jaką można pomyśleć)

Numer przypuszczam będzie wyglądał tak: papier niebiały różnica między dobrym papierem a bibułą gazetową polega na tym że pism codziennych używają na wielki kredowy papier, dla nas byłaby to różnica 50-25 cent.

Format wielkiej 8-ki (np. Krytyka) stronic 8 (16 artykuły). Numer obcięty równo po bokach i spięty drucikiem, bez okładki.

Układ: I wstęp, bez tytułu pod datą: Lwów w maju 1909 podzielony gwiazdkami na trzy części, pisany tęgiem wyrównanie bierz., drugą dziś albo jutro. Część pierwsza wstępu kończy się zdaniem, które powtórzymy sobie zaokrąglić w sposób następujący:

„Nie obiecujemy nic ponadto; udzielany numer niniejszy jako próbę pomieścić, mając nadzieję, że spotka się ona z poparciem Koleżanek, że zechcą do następnego numeru napisać ciekawiej, pozwalając nam się cieszyć w bogatszej treści ~~treści~~."

Mieści kilka artykułów stałych. Wstęp drukowany pismem wysokim na 8 punktów na interlinjach przez całą szerokość kolumny.

II Działalność oświatowa. Sprawozdanie napisane nadzwyczaj niedbale zarówno pod względem ~~~~ formy, jak i treści - same ogólniki. Należy go przerobić; nadesłanie spis oświatowo o jakiej wiecie, że się odbyły w innych kolonjach, bez względu na to czy organizowały je stałe miejscowe czy związek. Bogatej treściwy dział. Talnowci oświatowej dostarczy Paryż w swojej korespondencji. O czym się zresztą i na tym miejscu odsyła czytelnika po wiadomości do korespondencji

III Poradnik i komisja informacyjna

Sprawozdanie nadzwyczaj ~~~~. Pochwalimy wszystkie go zamiast. Zaniżyć, że biuletyn jest przeznaczony dla wszystkich Koleżanek, a pismo w sposób tak nieatrakcyjny byłby zrozumiały tylko dla działaczek w działalności i sprawy Związku jak wtajemniczonych.

Obie działy podzielić części drukowane pismem takim samym jak wstęp, na całą szerokość kolumny, ale bez interlinji

IV Korespondencje. Stylem swoistym mają charakter raczej informacyjny.

Drukowane pismem niższym ~~~~ od części poprzednich, na stronicy

II podzielonej a dwie szpalty porządku następującym: 1° Fryburg, 2° Akcesja, 3° Lewicum, 4° Paryż
V ~~Sprawy~~ Uchwały i komunikaty zawiadomienia. Mamy dotąd tylko ~~one~~ rezolucje spójni paryskiej w sprawie sądów nad Famibekami. Przyrosłoby nie jeszcze ze 20 stronic. Trzeba jednak oszczędzić pomiędzy czytelnika.
Drukowane tak samo jak i korespondencje w 2 szpaltach.
VI Kronika ~~Bieżąca~~ Krótkie wzmianki ~~o~~ o wypadkach ~~nadsyłane~~ a godnych podkreślenia, przyklaśnięcia lub oburzenia (czy wówczas w sporze godny i kulturalny ~~ton~~ Możemy dać z 10 wierszy o ankiecie studentów rosjan w Paryżu (ankieta wzbudziła zenkawo studiencentwa), której drugie pytanie brzmi: narodowość: białorus, ~~pol~~ ukrainiec, jewrej polak? Mniejsza zupełnie o zdanie w Paryżu polskich stow. zapytujące: dlaczego nie wstąpił pan dotąd do ~~Kasy~~ Oświaty. ~~Kasy~~ stud. i b.p. Pisać o tym nie godzi się ale wzmiankować można. Recenzje „Rudona" i „Ku prawdzie" wejdą do kroniki. Druk. w 2ch szpaltach.
VII Sprawozdanie kasowe. dosyć obszerne. Pokwitowanie deficytu do tej. numeru nie jest pocieszającym przedsięwzięciem. Może dałoby się uzupełnić ~~tę~~ tę lukę honorowaniami przelegających w redakcji i ~~wydatki~~ dochodami z odczytów w dochodzie?
VIII Aby nie dać niebezpiecznego precedensu, pomieszczenie ~~drugiej~~ artykułu, co wydałoby napisze

zainteresowanie, którego nie sposób byłoby pomieścić z braku miejsca, albo innych powodów proponuję tytuł: Na marginesie życia młodzieży polskiej za granicą, podtytuł w nawiasach (Wolna trybuna). W rubryce tej zamieszczać swobodnie nadsyłane (oczywiście zakwalifikowane przez redakcję) 20-50 wiersz. uwagi inspiracje w kwestiach życia młodzieży, głębsze komentarze do zaistniałych wśród młodzieży wypadków, rzeczowe odpowiedzi [illegible] tom, pokazom etc. pod odpowiedzialnością osobistą piszącego.

Do pierwszego numeru nadeszło zapewnienie o tym miejscu [illegible] korespondencji [illegible] [illegible] [illegible] nie więcej niż 40-50 wierszy. Przypuszczam że [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] kilkudziesięciu wiersz. [illegible].

„Na marginesie" drukowałbym [illegible] całą szerokość kolumny [illegible] [illegible].

Numer w najlepszym razie [illegible] mógłby być dopiero na 25-go [illegible] drukarni. Czy więc nie lepiej dać [illegible]?

Proponuję [illegible] na końcu numeru parę kilka wierszy „Od Redakcji biuletynu" mniej więcej [illegible]:

Żałujemy [illegible] że numer niniejszy posiada nie tylko wszystkie braki niedołężne każdemu początkowi ale [illegible] z powodu braku środków [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] jest on [illegible] jednym wielkim [illegible]. Pozostaje [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

I jego kolumny, układem ~~[illegible]~~ o wiadomości dotyczącymi inteligencji, który niezwykle. Znacznie to zwiększy odbiorcy wydawnictwo do kalendarz pieczar.

Od samych kolegów ich zainteresowania się i poparcie zależy obecnie ~~[illegible]~~ stałe uchylanie się biuletynu, jego zalety i bogactwo treści.

Zwracamy się ~~[illegible]~~ do zabiegów współpracowników zwiększających a wiadomości organizacji koleżanek i kolegów z prośbą o natychmiastowe i kolegami, którzy zechcieliby nam nadsyłać korespondencje i wiadomości i natychmiastowe skomunikowanie ich z ~~[illegible]~~ nami.

Listy w kwestii Biuletynu adresować:

P.S. Czy tak zwany poradnik nie należy pod „Przewodnikiem gastronomicznym polskiej po wyżywienia uczelniach zagranicznych"?

Rezun

Sz. Pol. Uważam, że zajęcie [illegible] jest przesłać Wam wyciąg z mej specjalności Kol. Rajchla. Dodam od siebie, że różnica między 800 a 1000 cyf. byłaby równie mała jak między 800 a 1000 Kilo 3-5 kl. Wobec tego uważam że należy [illegible] 1000 cyf. Rubrykę VIII pod względem czym i Królewskim [illegible] przeciwnym zwrot po punkcie IV. Do V cz dodany Komunikat.

Załączam Zwięzłe o Komisyjnem uchwaleniu późniejszych sprawozdań do tutejszego wiadomości.

Przy niniejszym przesyłam do archiwum Biblioteki: zawiadomienie o odebranych przesyłkach; list do Kom. Obszernej, który będzie Tenkeli doręczył Kol. Lewandowski.

Co najlicie o ogłoszeniach prasowych w № 1 zawiadomię wezwanie do obesłania opłat na Bibliotekę. Przysłanie K.O.fr. niezbędne na Bibliotekę jest konieczne, o finansowym stanie „Gminy" poda list do Kom. Obszer.

W. Giecewicz

Paryż 11/V. 1909

291 Paryż — 12/V.

Do Leodyjskiej Komisji Odczytowej.

159

Szanowni Koledzy!

Śpieszymy zdać Wam sprawę z odczytów jakie miały miejsce w Paryżu.

1) Odczyt p. W. Makowskiego: „Ostatnie utwory Żeromskiego" („Dzieje Grzechu" — „Duma o Hetmanie") odbył się dnia 17 maja w sali „Procope". Obecnych 100 osób. Dochód z biletów — 69,00

Rozchód: sala — 15.00
inne — 3.35

czysty dochód ———— 50.65

Całość czystego dochodu oddajemy czytelnie z Waszą dyspozycją p. Makowskiemu.

2) Pierwszy odczyt Sł. Przybyszewskiego urządza pod firmą „Sztuki" na wyłączny Jego dochód w sali „Café du Globe". Obecnych około 400 osób. Czysty dochód około 350 fr. w całości

Dorgeevny prelegjentoni.

3) Odczyt p. Przybyszewskiego wczoraj staranem „Zgjoni" na skutek wyraźnej zmiany nastroju p. Przybyszewskim i Związkiem p. t. „Tyrtaeus" – V pieśń poematu „Cherubin". Odbył się on dnia 10 t. m. w wielkim amfiteatrze „Ecole des Hautes Etudes Sociales". Dochód czysty Kasa Zofr. (jeszcze ostatecznych rezultatów nie znamy).

Rozchód: Sala – 75.00
Druki – 10.00
Inne – 10.00
95.00

Dochód: 165 fr. ze sprzedaży biletów.

Kasa Zofr. wręczono p. Przybyszewskiemu jako pożyczkę, gdyż zarządał tego, mówiąc iż niema zamiaru wrócić do Monachium. p. Przyb. ma o tem zawiadomić Związek i przed dniem 17 t. lipca oddzwonić się tą samą pocztą Związkowi „Zgjonia" gdyżby nie wrócił, że cały czysty dochód należy do Związku i dla siebie nic nie zatrzymuje. Jeśli się dziś jeszcze wpłyną za bilety kapitał odda na rok Związku.

Otym Porozumieniu słówko nie wspomniał

Obydwa odczyty udały się nadzwyczajnie dobrze; zwłaszcza, że niektórzy nadzwyczajnie przybyli do pokonania:

1) p. Makowski nie zawiadomiwszy nas z góry o dacie swego przyjazdu i dopiero w ostatniej chwili donieśliśmy się, że już jest w Paryżu; wobec tego nie mogliśmy zawiadomić sali na jaką dzień już 12go maja; jednakże nie Tow. P. P. S. wszelkie swój obchód majowy.

2) W ciągu 10 dni odbyły się w Paryżu 4 odczyty: Makowskiego i Przybyszewskiego

(3), gdy tymczasem wyznaczyliśmy sobie by między przyjazdem jednego a drugiego prelegenta upłynęło przynajmniej 2 tygodnie.

3) W tym że czasie odbywały się obchody 12go; 3 3go maja

4) Nadsłał pozdrowienia z. p. Krauskar niektórzy wszelki pod tutejszą firmą jeden polski odczyt, z którego dochód całkowity miał być przeznaczony dla p. Przyb. po potrąceniu kosztów wszelkich i podróży z Londynu do Paryża na który Związek wyasygnował 50 fr. Na skutek zawarcia po za nami

innej zmiany miejsca p. Przyb. i Komitety odczytowe
Wielkiemu wszelkie dogodności przyb., późniejszy,
(po odczycie publicznym i rozjściu) o którym Wielkie-
mu się od p. Przyb. doniesie dnia 4/5 maja.
W czym Bóg nie wszystko było nie wielkiego
znaku!
Jeśli pomimo tylu trudności, powstających ze stro-
zorganizowania objazdów przez Komitety Odczytowe
Wielkiemu zebrał czystego dochodu przeszło 120
stanowczy się to wielkim nakładem pracy ze strony
„Sfinksu" pozytywnej i głównym artystom prelegen
Jak jednak tak i drugie jednak nie są zarów-
Komisji towarzyszącemi stale względnie odczyto-
to też proszony są na przyszłość objazdy odczyto-
ra były prowadzone bardziej planowo i rozsądnie.
Tylko w takim razie będziemy mogli przyjść
w całej rozciągłości w przyszłym roku bez narażania
na straty pieniężne Związku i Kółek.
Pomimo obszernych długów i szczupłych zapa-
sów pieniężnych (40 parę tys. w kasie, z tego koło 45 tys.
dla Związku za skłonności wielkiego) 2 odczytów wie-
czorów „Sfinksu" dla Kółek ani grosza, mając
na względzie, że wszystkiego rzeczy jest podrożenie stosun-
i koszta jakie ponosił Związek w skutek objaz-
odczytowych. Z koleżeńskim pozdrowieniem
a Związek w Wilnie [illegible]

Szanowne Koleżanko! Karty Wasze z 11 bm otrzymaliśmy. Żałujemy bardzo, że Pan Makowski nie może na 18 bm do nas przyjechać, bo lokal na ten dzień zamówiliśmy. — Do bm. adresu w dipsen mieć mieszkania nie może, a przeto prosimy Was, byście zechcieli zaprosić Pana Makowskiego do nas, na 21 i 22 bm. Z nastaniem adresu i zamówieniem lokalu czekamy na odpowiedź od Was. — Listy adresujcie: Nürnbergerstr 4/9 II — dla M. Friedberg. —

Z Koleżeńskim Pozdrowieniem

dipsen 13.6.09. Michał Friedberg.

Postkarte

Mlle Mathilde Fries-Berg
Leipzig
Grassistrasse 48 II

Mlle Makowska

Mademoiselle
H. Lerandowska
Liège
Henri Maus 25

C 154

14. Fol.

294

Wybacie że tak późno dajemy odpowiedź, lecz musieliśmy się skomunikować z niedaleko z tąd leżącą kolonją polską w Ilmenau. - Jeżeli wybór tematu zależy od nas to prosilibyśmy o „Żeromskiego". - Wyrażając nadzieję na punktualne i obfite pośrednictwo

pozostajemy

Z kolegjalnem uszanowaniem

161

Za Zarząd: Allschael

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA
ARNSTADT (THÜRINGEN)

Postkarte

Weltpostverein
Carte postale
Union postale universelle

Belgien.

Nur für die Adresse

M. H. Lewandowska

Liége

Henri Maus 25.

295

Mittweida 14/V

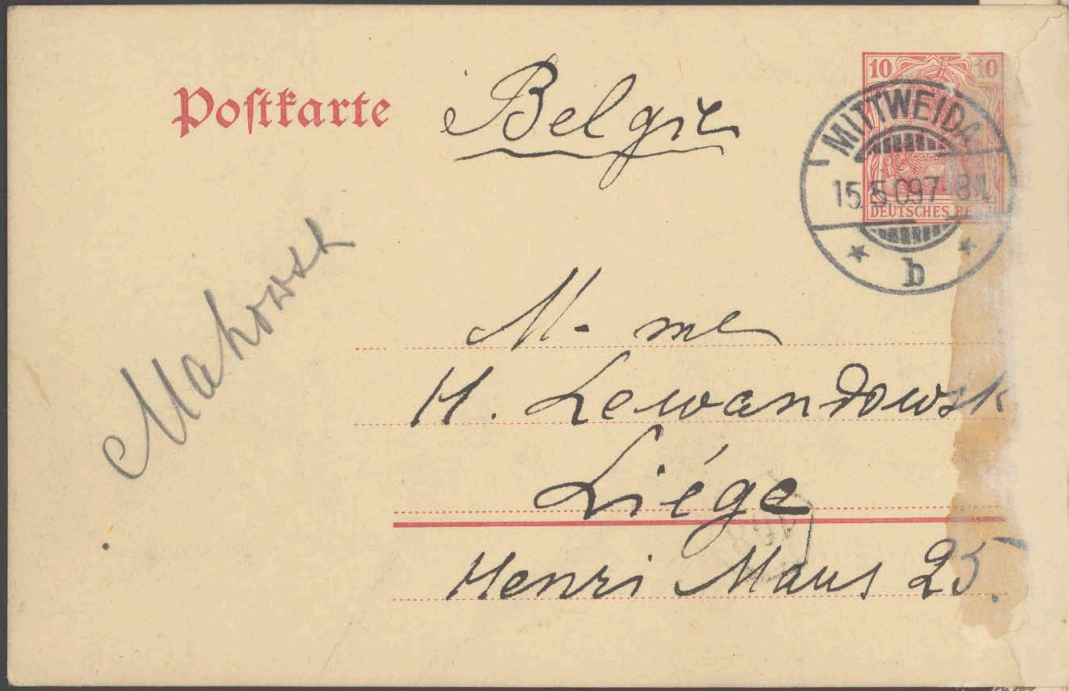
162

Zarząd Kółek Rolniczych

List Pański zawiadomieniem o zmianie terminu odczytu p. Makowskiego otrzymaliśmy. My mamy wszystko przygotowane, oczekujemy więc zawiadomienia z Lipska.

Za Zarząd Tow. Kółek Rolniczych w Mittweidzie
Korresp. F. Kirchner.

Ludowy Uniw. polsk. młodz. postępowej
„Uranja"
w Mittweidzie.

Postkarte

Belgz

10 10

MITTWEIDA

15.5.097-8N

DEUTSCHES RE

b

Mahonek

M- me

M. Lewandowski

Liége

Henri Maus 25

296

Karlsruhe
15. V. 09

169

Szanowny Panie

Szczerze do rozmowy nasz zaprzyjaźniony
z dniem w Karlsruhe 50 marek.

pozdrowienie ogólne

W. Makowski

Szanowni Koledzy!

Pan Makowski po dowiedzeniu pobycie u nas
o wygłoszeniu trzech pięknych odczytów
przez spuszczenia Kto nadaje się do Darmstadt
Ogłoszeni przyjaźni pożegnaniu
koledzy kolegów. Rezultat pracujący pro
miejscu, niżli się spodziewałem, przypisać to jed-
nym nieco przykrej pogodzie, która wydaje a dodatk

Postkarte

Weltpostverein

Carte postale

Union postale universelle

Nur für die Adresse

Malczewski

Wohlwohin P.

H. Lewandowska

(Belgique) Liège

rue Hurie Maus 25

297

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA

(POLN. AKAD. LESEZIMMER)
WE FRIEDBERGU (HESSEN)
KAISERSTR. No. 16.

FRIEDBERG, dn 17. I. 1909.

Do
Związku Polskiej Młodzieży Postępowej
za Granicą!

Nosząc się z zamiarem należenia do „Związku-", pragniemy uprzednio zapoznać się z jego statutami.
Prosimy więc uprzejmie Sz. Zarząd- o możliwie szybkie uskutecznienie naszej prośby.

W imieniu P. C. A. w F.
śle Koleżeńskie pozdrowienie
– Sekretarz: Ustedzki.

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA
FRIEDBERG
(HESSEN)

164

Szanowni Koledzy,

Zwracam się do Was z prośbą o poszukiwanie mnie co do Waszej uczy-
ty Adres kol. Marjana Szyrow-
skiego.

2/ Czy istnieje w Leodjum (ewent.
w innym z miast belgijskich)
ulica, która się nazywa
Rue de Merode.

Na tych ostatniej wiadomości
mi bardzo zależy.

Załączam kartę na
odpowiedź — i pozdra-
wienia.

Jerzy Hoyer

P.S. Za zaszczyt z Tobą jak-
gratuluję i za udzielo-
ne informacje wzajem
dziękuję

08

CARTOLINA POSTALE CON RISPOSTA PAGATA

(CARTE POSTALE AVEC RÉPONSE PAYÉE)

1909 - 12/V

Torino
Cassa Pensioni
per G. Heryng

Ae Belgio
Liège
Soc. Polonaise "Sportive"
Rue de la Sirène 33

Do Zarządu „Spójni"

w Liège

166

Szanowni Koledzy!

Niniejszym zdajemy sprawozdanie z odczytu p. Makowskiego. Na pierwszym odczycie, który się odbył d. 20/V., na temat: „Ideały przyszłości wielkich romantyków polskich", było obecnych 26 osób. – na drugim 21/V. na temat: „Próba syntezy współczesnej twórczości literackiej w Polsce," było obecnych 31 osób. Aczkolwiek „Spójnia" w pocie czoła pracowała nad tem, aby zapełnić salę odczytową słuchaczami, – to się nie udało bo panowie 2

/.

„Bratniaka" (t. 2. bezpartyjki!).
i Unitas (zjednoczeniowe), nie raczyli, z niewiadomej nam przyczyny, na odczyt się zjawić, t. 2. na odczycie byli obecni przeważnie członkowie „Spójni", tudzież para Studentów Polaków.

Z odczytów zebrano M. 24.-

Wydatki (depesza, sala ...) M. 3.50
Utrzymanie p. prelegenta „ 8.50 „ 12.-
M. 12.-

Pozostałe M. 12.- wręczyłem p. Makowskiemu, który d. 22/V. opuścił Lipsk i udał się do Mittweidy.

Przy sposobności zaznaczam że „Spójnia" liczy zaledwie 19 członków, przeto często

1.

dają się odczuwać kryzysy finansowe.
Co się tyczy kwestonarjusza i sprawozdania semestralnego będą wkrótce wykończone i takowe do głównego Związku ~~Zarządu~~ „Spójni" wysłane.

Z poważaniem
Za Zarząd.
J. Pawłowski

Stow. Akad. „Concordia" w Lipsku.

Lipsk, d. 24/I - 09 r.

P. S. Cöthen zwraca się do nas z prozbą, czyby p. Makowski niemógł wygłosić jednego odczytu

J.

w Cöthen, lecz prośbie nie
mogliśmy zadośćuczynić, gdyż
p. M. nie rozporządza tak
sporym zapasem czasu, aby móc
wracać z powrotem do Cöthen.
Mieto polecamy Ich Taska-
mej pamięci „Spójni"
„Związku"

A

Poufne.

Okólnik N3

167a

Szanowni Koledzy!

Dotychczasowa praktyka wykazała, że okólniki nasze nie spełniają należycie swej roli, nie dochodząc do szerszych kół młodzieży, nie odzwierciadlając życia Związku. Postanowiliśmy przeto wydawać biuletyny. N=1 biuletynu wraz z odezwą Z. S. P. M. P. są w druku i w najbliższej przyszłości roześlemy je w większych ilościach do Stowarzyszeń. Uprzejmie prosimy o gorliwe zajęcie się kolportażem, aby pożyczka zaciągnięta na jego wydanie mogła być w najkrótszym czasie zwrócona. Cena egz. oznaczona została na 20c. w celu jaknajszerszego rozpowszechnienia.

Ze względu jednak na rozpaczliwy stan kasy centralnej wydajemy ten poufny okólnik by zwrócić specjalną uwagę Stowarzyszeń na finanse Związku. Od samego początku naszej działalności musimy zaciągać pożyczki, by choć w części wypełnić uchwały VIII Zjazdu. Obecnie na pokrycie deficytu akcji odczytowej i wydrukowanie biuletynu zaciągnęliśmy nowe pożyczki wynoszące około 200 fr. Deficyt akcji odczytowej, spowodowany przez bojkot ze strony oboru War. Dem. oraz niedotrzymanie warunków umowy przez St. Przybyszewskiego, wprowadził nas w bardzo kłopotliwe położenie, z którego wydobyć jedynie wpłacenie w pierwszej połowie Czerwca wszystkich zaległości do kasy centralnej. Wszystkie deficyty pokrywają koledzy niezamożni, oddając swoje pieniądze, przeznaczone na wpis lub utrzymanie. Taki stan rzeczy dłużej trwać nie może. Budżet Związku powinien i musi opierać się na regularnym wpłacaniu składek. Prosimy więc Stowarzyszenia o jaknajprędsze uregulowanie rachunków za bieżące półrocze.

Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Zarząd

25/V 1909

Genève

Poufne.

Okólnik N3

Szanowni Koledzy!

Dotychczasowa praktyka wykazała, że okólniki nasze nie spełniają należycie swej roli, nie dochodząc do szerszych kół młodzieży, nie odzwierciadlając życia Związku. Postanowiliśmy przeto wydawać biuletyny. N: 1 biuletynu wraz z odezwą Z. S. P. M. P. są w druku i w najbliższej przyszłości roześlemy je w większych ilościach do Stowarzyszeń. Upraszamy o gorliwe zajęcie się kolportarzem, aby pożyczka zaciągnięta na jego wydanie mogła być w najkrótszym czasie zwrócona. Cena egz. oznaczona została na 20c. w celu jaknajszerszego rozpowszechnienia.

Ze względu jednak na rozpaczliwy stan kasy centralnej wydajemy ten poufny okólnik by zwrócić specjalną uwagę Stowarzyszeń na finanse Związku. Od samego początku naszej działalności musimy zaciągać pożyczki, by choć w części wypełnić uchwały VIII Zjazdu. Obecnie na pokrycie deficytu akcji odczytowej i wydrukowanie biuletynu zaciągnęliśmy nowe pożyczki wynoszące około 200 fr. Deficyt z akcji odczytowej, spowodowany przez bojkot ze strony obozu Nar. Dem. oraz niedotrzymanie warunków umowy przez St. Przybyszewskiego, wprowadził nas w bardzo kłopotliwe położenie, z którego wyprowadzi jedynie wpłacenie w pierwszej połowie Czerwca wszystkich zaległości do kasy centralnej. Wszystkie deficyty pokrywają koledzy niezamożni, oddając swoje pieniądze, przeznaczone na wpis lub utrzymanie. Taki stan rzeczy dłużej trwać nie może. Budżet Związku powinien i musi opierać się na regularnym wpłacaniu składek. Prosimy więc Stowarzyszenia o jaknajprędsze uregulowanie rachunków za bieżące półrocze.

Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Zarząd

25/V 1909
Leodjum

167-

303

Szanowny Kolędy. Śpiesznie dziękuję za informacje. — Przesyłki wszystkie, wypytane na adres „Corso Siccardi“ odmyślam, na przykład jednak pierze pod adresem, który Wam już zakomunikowałem („Torino „Casa Pensioni“ per G. Herynga). Biuletyn świątku zechcieje nie wysłać. Na kwestjonarjusz dotąd nie odpowiedziałem z braku czasu, spodziewam się jednak wkrótce znaleźć trochę czasu i odpowiedzieć na kwestjonarjusz Wam przesłać.

Przy okazji (nie ma pilna) zechcieje mnie poinformować, kto z ustawodawstwa świątyni jest a Niejołowie i jaki jego adres.

Kolorowe skały pozdrawia

Turyn. 28/69. Jerzy Hey

68

08

CARTOLINA POSTALE ITALIANA

(CARTE POSTALE D'ITALIE)

A Belgio

Liège

Soc. polonaise „Spójnia"

Rue [illegible] Givène 33

304

Cena 20 cent., 20 hal., 20 fen , 20 g.

BIULETYN

Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej.

Leodjum w czerwcu 1909 r.

Potrzeba nawiązania ściślejszej łączności pomiędzy stowarzyszeniami związkowemi oraz chęć rozbudzenia szerszego życia w łonie Związku skłoniła nas do wydania niniejszego ***Biuletynu.***

Wydawane przez nas dotychczas cyrkularze nie spełniały należycie swej roli, nie dochodząc, jak to wykazała praktyka, do ogółu stowarzyszonych, dzięki czemu sprawy związkowe nie były dostatecznie znane i dyskutowane w szerokich kołach kolegów.

W biuletynach wydawanych w miarą potrzeby zamieszczać będziemy komunikaty i sprawozdania Zarządu Związku, jego komisji stałych oraz poszczególnych stowarzyszeń związkowych i towarzystw zaprzyjaźnionych, kronikę ważniejszych wypadków z życia młodzieży, korespondencje i t. p. Nie obiecujemy nic ponadto; uważamy numer niniejszy poniekąd jako próbę, mając nadzieję, że spotka się ona z poparciem kolegów, że materjały do następnego numeru napłyną raźniej, powzalając mu się ukazać w bogatszej szacie.

* * *

W ciągu ostatnich czterech miesięcy rozszerzyliśmy znacznie stosunki związkowe, czego dowodem niezwykle liczna i ożywiona korespondencja Zarządu oraz stałych komisji w najróżnorodniejszych sprawach.

Z ważniejszych wypadków w życiu młodzieży poza granicami kraju podkreślić należy wystąpienie grupy postępowej z towarzystwa zjednoczeniowego w jednej z większych kolonji studenckich w Niemczach, oraz powstanie w Brukselli stowarzyszenia «Promień», łączącego ogół młodzieży postępowej,—liczy ono czterdziestu członków.

Sprawozdania komisji odczytowej i poradnikowej znajdą Koledzy na następnych stronicach niniejszego ***Biuletynu,*** *na tym miejscu wypada nam jeszcze zaznaczyć, że staraliśmy się wprowadzić drobiazgowo w czyn wszystkie uchwały zjazdowe.*

Zwróciliśmy się do Stowarzyszenia Młodzieży Postępowej w Zurychu w sprawie przeniesienia wydziału bratnich pomocy przy Z. S. P. M. P. z Fryburga, do Zurychu, tam też obecnie należy skierowywać podania o stypendja raperswilskie **(adres: Polnischer Fortschrichtlicher Studenten-Verein, 26, Culmanstir, 26).**

Zwróciliśmy się do kilku poważniejszych towarzystw nakładowych o ustępstwa przy nabywaniu książek. Odpowiedź udzielająca nam 10% rabatu nadeszła od Związku Księgarzy Polskich.

Za pośrednictwem Stowarzyszenia Techników w Warszawie zwracaliśmy się o uzyskanie praktyk wakacyjnych w Kraju dla studentów techników.

Wielu spraw nie zdołoliśmy jeszcze załatwić, dotyczy to

zwłaszcza nawiązania ściślejszych stosunków z młodzieżą krajową i towarzystwami zaprzyjaźnionemi; wysyłanym przez nas listom odpowiada grobowe milczenie.

Wobec projektu wznowienia wyższych kursów wakacyjnych w Zakopanem, podjętego przez b. Zarząd Kursów i Zarząd Uniwersytetu Ludowego im. Adama Mickiewicza w Krakowie, wyraziliśmy w imieniu młodzieży studjującej za granicą przekonanie, że podjęta akcja spotka się z jej uznaniem i poparciem oraz przyobiecaliśmy energiczne współdziałanie z naszej strony.

Zarząd Z. S. P. M. P.

DZIAŁALNOŚĆ ODCZYTOWA

Zainicjowana przez Zjazd Leodyjski działalność odczytowa została już w tym roku rozpoczęta pomimo trudności technicznych i pieniężnych, jakie każda na szerszą skalę zamierzona akcja za sobą pociąga.

Lozańska komisja odczytowa na początku r. b. zorganizowała objazd kolonji szwajcarskich przez p. St. Przybyszewskiego; niestety, dzięki nieregularnym stosunkom między stowarzyszeniami szwajcarskiemi a Lozańską komisją, objazd pod względem materjalnym nie udał się, co też niekorzystnie wpłynęło na dalszy rozwój akcji. Obecnie, ze względu na brak sił związkowych w Lozannie, zarząd Związku zaproponował przeniesienie komisji do Wiednia. Istnieje projekt objazdu stowarzyszeń południowych w letnim semestrze przez Ludwika Krzywickiego.

Leodyjska komisja odczytowa urządziła w lutym, korzystając z przejazdu p. Czapińskiego, odczyty w kilku miastach z dziedziny współczesnej literatury rosyjskiej. W maju zorganizowany został objazd kolonji północnych przez dwu prelegentów. St. Przybyszewski wygłosił odczyty w Brukselli, Gandawie, Leodjum (dwa) i Paryżu (dwa), Wacława Makowskiego odczyty miały miejsce w Paryżu, Gandawie, Brukselli. Leodjum (dwa) i w pięciu miastach niemieckich (8 odczytów). Na straty naraziło nas stowarzyszenie w Nancy, które co tydzień zmieniało projekty.

Akcja odczytowa wywołała wszędzie ogromne zainteresowanie i poruszenie umysłów. W Gandawie ani jednego polaka nie brakowało na odczytach. W Leodjum, Paryżu i innych miastach na odczyty Przybyszewskiego przyszło też sporo studentów rosjan. Natomiast w Leodjum w pewnych sferach bojkotowano nasze odczyty. Ci panowie nawet na obczyźnie przykładają zaciekłość sekciarską uad tęsknotę za polską mową. Smutny to objaw snobizmu i indeferentyzmu narodowego kryjącego się pod patrjotycznym frazesem. Natomiast bardzo sympatycznym i pocieszającym jest przystąpienie do akcji odczytowej paru kolonji, gdzie niema stowarzyszeń związkowych. Z radością zgodziliśmy się na porozumienie z niemi, bo nie o reklamę nam chodzi, lecz o rozbudzenie życia idejowego i umysłowego wśród młodzieży oderwanej od Kraju.

Ostatnio odbył się w Leodjum odczyt kol. Downarowicza z Brukselli, który wywołał w kolonji Leodyjskiej nadzwyczajne wrażenie (szczegóły patrz w korespondencji z Leodjum).

W bieżącym roku akad. nieda się prawdopodobnie już nic zorganizować, zato po wakacjach praca komisji odczytowych rozpocznie się nanowo. Największe trudności zostały już pokonane. Zbrojni w doświadczenie będziemy mogli uniknąć tych tarć i błędów, jakie się dotychczas dały zauważyć. Od sprężystości i dobrej woli poszczególnych stowarzyszeń zależy dalsze powodzenie akcji odczytowej.

PRZEWODNIK i BIURO INFORMACYJNE.

Projekt wydania «Przewodnika młodzieży polskiej po wyższych uczelniach i instytucjach naukowych zagranicą» rozpoczął już przyoblekać się w czyn. W celu zebrania potrzebnego materjału została wydrukowana i rozesłana obszerna lista zapytań, na którą otrzymaliśmy już wiele wyczerpujących odpowiedzi. Najliczniej nadesłano je nam z Niemiec i Belgji, mniejszą gorliwością popisały się stowarzyszenia związkowe i pozazwiązkowe w Szwajcarji. Paryż wobec niezwykłej liczebności w tym mieście różnych uczelni oraz instytucji naukowych powołał do życia specjalne komisje, z których każda opracowuje informacje dotyczące poszczególnej gałęzi nauki.

Po zorjentowaniu się w nadesłanym materjale doszliśmy do przekonania o niemożliwości ukończenia wydawnictwa jeszcze przed wakacjami, nawet w skróconej objętości. Doprowadzeniem do końca rozpoczętej pracy zajmie się specjalna komisja redakcyjna podczas wakacji, przyczym liczymy na energiczny udział miejscowych biur informacyjnych, jako najbardziej kompetentnych. Przypominamy konieczność jaknajszybszego nadesłania odpowiedzi na kwestjonarjusz tym stowarzyszeniom i kolegom, którzy jeszcze nie uczynieli tego dotychczas.

Tymczasowo, brak przewodnika zastąpi wzmożona działalność «Centralnego Biura Informacyjnego przy Z. S. P. M. P.» mającego swą siedzibę w Zurychu (Polnischer Fortschrichtlicher Studenten-Verein, 26, Culmanstir, 26, dla C. B. I.), które udziela odpowiedzi na wszelkie zapytania dotyczące wyższych zakładów naukowych zagranicą.

Powstał projekt przekształcenia miejscowych biur informacyjnych na oddziały C. B I.

KORESPONDENCJE.

Fryburg.— Nasza grupa związkowa rozwija się nieźle. Urządziliśmy szereg odczytów, niestety przeważnie własnemi siłami, gdyż Lozanna przysłała nam jednego tylko prelegenta (Przybyszewskiego). Obchód Darwinowski urządzony przez nas udał się doskonale. Charakterystyczne tylko, że żaden z profesorów polaków na tutejszym uniwersytecie nie zjawił się na naszych odczytach. Z Filarecją (stow. bezbarwne ex-zjednoczeniowe), stosunki prawie, że zupełnie zerwane, bojkotują nasze odczyty. Daje się odczuć pozatym ogromna reakcja pomiędzy młodzieżą, która niema wcale chęci zajmować się pracą w Związku. Ogromna większość zajmuje się sportem i zabawą. Koło sportowe liczy kilkudziesięciu członków i cieszy się ogromnym powodzeniem. Związek liczy 12 członków, na przeszło 100 w kolonji, co stanowi b. mały odsetek. Mamy nadzieję, że stan się poprawi. Działalność kulturalną pomiędzy robotnikami wychodźcami rozpoczniemy niedługo, prawdopodobnie w kwietniu. Komisja oświaty ludowej kasę ma pustą; czekamy na nadesłanie podatku od stowarzyszeń.

Antwerpja.— Kwestję założenia tu grupy związkowej obgadaliśmy wyczerpująco i zgodziliśmy się na jedno: w chwili obecnej roboty zaczynać nie warto; pora jest spóźniona, a ogół mało się interesuje sprawami społecznemi. Wogóle kolonję tutejszą podzielić można na dwie partje: karciarzy i wołów roboczych. Pierwsi hulają, drudzy formalnie zatracili zdolności do pracy indywidualnej. Co się tyczy urządzenia odczytów, to pomimo sporej kolonji nie mają one najmniejszych widoków powodzenia, i nie wiem, czy zwróciłyby się koszty przejazdu prelegenta, gdyby takowy zechciał do nas przyjechać. Wiadomo wam zapewne, że dwa lata temu istniało tu stowarzyszenie postępowców, które wyraziło chęć połączenia się z «Polonją». Zachodzi obawa, czy i teraz nie zaszłoby coś podobnego, tymbardziej, że ogół jest bardzo mało wyrobiony i bardziej *ostro* zaznaczonych przekonań tu nie spotkacie. Księdza Jaworowskiego z pod Wiednia sgrowadzają dla działalności wśród emigrantów poszczególne jednostki. (Stow. «Polonja» wystąpiło ze Zjednoczenia przed kilku tygodniami.—*Przyp. Red.*

Leodjum.— W ciągu kilkunastu miesięcy, jakie dzielą nas od chwili założenia Spójni, przeszliśmy przez kilka okresów wzmagania się i opadania ruchu, nie przerywając ani na chwilę systematycznej działalności, podjętej w ciężkich warunkach zamierania twórczych rewolucyjnych prądów. Praca nasza chwilami wydawała się utopijną, ze względu na ogrom nastręczających się trudności i słaby napływ swieżych sił. Powoli jednak zdobyliśmy potrzebne doświadczenie. Najistotniejszą częścią naszej działalności stawało się dążenie do odwrócenia uwagi ogółu od wszelkich spraw lokalych i skierowanie myśli na szersze tory.

Najważniejszą sprawą wydawało się nam zcentralizowanie życia młodzieży, ułatwiając wykrystalizowanie się prądów społecznych i politycznych, wytworzenie ośrodka ideowego. W tym kierunku zmierzała nasza działalność. Na tle owego krystalizowania się ideowego młodzieży kilka faktów zasługuje na wyróżnienie.

Pierwszy z nich, to przyłączenie się towarzystwa Polskiej Młodzieży Postępowej do Zjednoczenia, i związany z tym rozłam i powstanie Filarecji. *).

Nie będziemy przytaczali tu długiej historji T. P. M. P., które ze związkowego w r. 1904 stało się zjednoczeniowym w kwietniu 1909 r. Ostatni etap tej ewolucji, przeplatanej ciągłemi «zamachami stanu», rozłamami i awanturami, świadczy o bezustannym, świadomym i stanowczym wyodrębnianiu się kierunku narodowo-demokratycznego. Ogniwami tego wykrystalizowania się nacjonalistów były w. r. b.: rozbicie bezpartyjnego koła

*) Filarecja jest więc trzecim stowarzyszeniem młodzieży polskiej w Leodjum; kolonja polska w tym mieście liczy około 350 ludzi.—

gimnastycznego i przemianowanie go na filję «Sokoła»; Zjazd Zjednoczenia w Paryżu i dyskusja na miejscu; wydawnictwo «Dzwonu». Antysemityzm, zatruwający przedtym życie młodzieży, przestał wystarczać na codzienne potrzeby, w walce z postępowcami przyszła kolej na frazeologję patrjotyczną, w której próżnoby człowiek szukał rewolucyjnego przeciwstawiania się działalności stronnictwa Narodowo-Demokratycznego i Koła Polskiego. Opozycja w Towarzystwie jednocząca żywioły bardziej radykalne stawała się z dnia na dzień mniej pożądaną, ze względu na coraz silniejsze tendencje zorganizowania się młodzieży narodowej w Zjednoczeniu. Pożytecznym stawało się nawet zrzucenie maski bezpartyjności, ułatwiającej werbowanie nowych zwolenników. Opozycja zaś nie poddając się tresurze nacjonalistycznej, rosła w siły jeszcze i dzięki dwulicowości Zjednoczenia wobec własnych uchwał zjazdowych. Wskutek rozłamu na tle lokalnych warunków powstała Filarecja, jednocząca niezdecydowane żywioły postępowe. Spodziewać się należy, że w miarę centralizowania się życia młodzieży żywioły te znajdą się bezpośrednio w szeregach związkowych.

Drugim ważnym objawem było przeprowadzenie akcji odczytowej na terenie leodyjskim. Nadzieje pokładane w niej nie zawiodły. Młodzież leodyjska, jak prawdopodobnie i gdzieindziej, żyła przeważnie dawnym bagażem literacko-społecznym. Niespodzianie dla nas samych odczyty stały się pośrednio narzędziem niezwykle energicznej propagandy związkowej. Milczący, ale stanowczy bojkot odczytów Przybyszewskiego i Makowskiego ze strony obozu nacjonalistyczno-zachowawczego, pragnącego oprzeć się na ogólnym zastoju i wygodnej filisterskiej obojętności, aby w ten sposób poderwać wpływy Związku, wywołał wręcz przeciwny skutek, pobudzając energję żywiołów postępowych i przeciwstawiając ją nar. demokracji.

Pomimo przedegzaminowej pory oraz krótkich odstępów czasu pomiędzy odczytami, udały się one doskonale. Zamiast jednego odczytu W. Makowskiego, jak to projektowaliśmy pierwotnie, urządziliśmy dwa, wobec ogromnego zainteresowania się pierwszym.

Skargi na przeładowanie odczytami dały się słyszeć jedynie w tych sferach, które od samego początku zajęły względem nich stanowisko obojętne lub wrogie. Naodwrót w szerszych kołach wywołały one prawdziwe i szersze ożywienie, zwiększyły tęsknotę do społecznego i umysłowego życia Kraju.

Dużo poruszenia wywołał w całej kolonji odczyt kol. Down. z Brukselli: «O reakcyjnych i postępowych prądach wśród młodzieży». Odczyt ten urządzony staraniem Z. S. P. M. P. zgromadził sporo osób, między innemi przewódców obozu nacjonalistycznego. Wywołał on gwałtowną polemikę' w której obie przeciwne strony z rzadką szczerością zaznaczyły swe stanowisko polityczne. Dowiedzieliśmy się, że Narodowa Demokracja, pomimo niektórych cech «niesympatycznych», jest w każdym razie najpoważniejszą partja w Królestwie, która nie prowadzi, tak jak inne, papierowej roboty. Na odmalowane w jaskrawych barwach postępowanie N.-D w ostatnich czasach, dostaliśmy odpowiedź, że nie ta jedna partja zmieniła swój program. Przekonywano nas gorąco natomiast, że nacjonalizm jest pojęciem szczytniejszem od patrjotyzmu, że narodowi demokraci mają sobie za zasługę walkę z przemocą żydowską. Na główne pytanie postawione Zjednoczeniu: dlaczego nie walczy ono ze służalczą ugodowością Narodowej Demokracji, czego mamy prawo wymagać od młodzieży polskiej, nie dostaliśmy odpowiedzi dla tej prostej przyczyny, że młodzież nacjonalistyczna w ciągu ostatnich czasów zrobiła znaczny krok naprzód w stronę oficjalnej partji. Dowiedzieliśmy się zato bardzo ciekawej dla nas nowiny, że Związek może sobie pozwolić na akcję odczytową, gdyż dostaje na nią specjalną zapomogę od partji socjalistycznej...

Związko

Paryż.— Określenie cyfrowe zebności polskiej kolonji studenckiej w Paryżu jest niemożliwe, wobec braku koncentracji w jednym lub kilku stowarzyszeniach. «Spójnia» paryska liczy około 50 członków, «Koło» (stow. zjednoczeniowe czterdziestu kilku, «Bratnia Pomoc» stukilkudziesięciu. Znaczna część młodzieży nie należy do żadnych stowarzyszeń; odnajduje się ona jednak na odczytach, wiecach i obchodach urządzanych przez różne stowarzyszenia.

Wziąwszy pod uwagę tysiączne atrakcje wspaniałej «stolicy świata», na frekwencję odczytów i wieców polskich niema się co uskarżać, przeciwnie należy ją raczej pochlebnie dla tutejszej kolonji zaznaczyć.

Z zagadnień dotyczących Kraju, największe poruszenie wywołała sprawa dalszego bojkotu szkoły rosyjskiej, postawiona na porządku dziennym przez «Spójnię», wobec uchwał VIII-go zjazdu «Związku. Jeden tylko z kolegów przemawiał za przerwaniem bojkotu, wszyscy pozostali nie tylko odrzucili podobną myśl, ale nadto wystąpiono z wieloma projektami mającemi na celu dodanie otuchy walczącym w Kraju kolegom szkół średnich. Godnemi zaznaczenia są liczne głosy zwracające uwagą na obowiązek nasz zajęcia się pracą nad rozwojem Br. Pom. Jest to jedyny sposób wzięcia przez młodzież kształcącą się zagranicą konkretnego udziału w walce ze szkołą rosyjską, ułatwiając ubogim maturzystom szkół polskich

306

możność wstępowania do wyższych zakładów naukowych zagranicą.

Niestety Bratn. Pom. paryska znajduje się w stanie opłakanym w stosunku do potrzeb tutejszej kolonji, mogąc się zdobyć na jedno zaledwie 25-frankowe stypendjum miesięczne i ogólną sumę za pomóg jednorazowych nie dosięgającą w ubiegłym roku sprawozdawczym 2 tysięcy franków.

Dwie przyczyny składają się głównie na taki stan rzeczy: z jednej strony zarząd Bratn. Pomoc. znajdował się przed paroma laty w rękach ludzi niepowołanych, którzy potrafili zdyskredytować tą pożyteczną instytucję tak, że zarządy późniejsze z wielkim trudem musiały walczyć z nieufnością ogółu; z drugiej strony bojkot Bratn. Pom. przez większość młodzieży grupującej się w «Kole» i wpływ tego bojkotu na «neutralnych» kolegów. Zaledwie kilku kolarzy należy do Br. Pom., większość, wbrew uchwałom własnych swych zjazdów, założyła odrębny wydział samopomocy materjalnej przy «Kole».

W części na zły stan funduszów Br. Pom. składa się także trudność w zdobywaniu dochodów nadzwyczajnych, wobec liczebności polskich stowarzyszeń w Paryżu, z których każde stara się urządzać jaknajwięcej zabaw, koncertów i odczytów dochodowych.

Oprócz trzech wymienionych stowarzyszeń studenckich istnieją tu nadto: «Stowarzyszenie niesienia pomocy więźniom politycznym», «Polski Uniwersytet ludowy im St. Worcella», «Polska wypożyczalnia nowości literackich i naukowych», z którą «Spójnia» weszła w układ, oddawszy jej w depozyt swoją bibliotekę i uzyskawszy wzamian ulgi dla abonentów członków «Spójni»; «Towarzystwo pracujących polaków», stowarzyszenie śpiewacze «Pieśń,» oraz stow. gimnastyczne «Sokół»; nadto zabawy i odczyty dochodowe urządzają paryskie sekcje krajowych partji socjalistycznych.

Z odczytów urządzanych przez różne stowarzyszenia notujemy tylko najbardziej godne uwagi: Romualda Minkiewicza 3 odcz. (o Wyspańskim, o Kasprowiczu, o Staffie), Marcelego Handelsmana 2 odcz. (o konstytucji 3-go maja, staraniem paryskiej stacji naukowej polskiej Akademji Umiejętn. w Krakowie); Grzegorza Glassa (Avantiego), Czapinskiego (o najnowszych prądach w literaturze rosyjskiej), Antoniego Langiego co Słowackim), Władysława Gumplowicza, oraz Waleckiego (o stanie partji socjalistycznych w Kraju, staraniem lewicy P. P. S.).

Staraniem «Spójni», między innemi, odbył się odczyt znanego literata i działacza litewskiego Gabrysa, który mówił po polsku: o narodowym odrodzeniu Litwy. Nadto «Spójnia» przyjęła żywy udział w akcji odczytowej «Związku», organizując dwa odczyty Przybyszewskiego oraz odczyt Makowskiego: o Dziejach grzechu i Dumie o Hetmanie; jeden i drugi cieszyły się niezwykłym powodzeniem.

Stosunki «Spójni» z «Kołem» od czasu paryskiego zjazdu «Zjednoczenia», na którym spójniarze przyjmowani byli ze staropolską gościnnością,—kurtuazyjne. Oba stowarzyszenia przesyłają sobie wzajemnie zaproszenia na swoje posiedzenia zwyczajne i nadzwyczajne. Przedstawiciel «Koła» przemawiał na zebraniu sprawozdawczym z VIII-go zjazdu «Związku», połączonym z odczytem Kol. K. o Zjednoczeniu Członkowie «Koła» uczęszczają na odczyty organizowane przez «Spójnię», członkowie zaś tej ostatniej przyjęli liczny udział w obchodzie ku uczczeniu pamięci Juljusza Słowackiego, zorganizowanym przez «Koło» na cmentarzu Montmartre u grobu wieszcza, nad którym przemawiał Artur Górski.

Zwolennicy «zfederowania» obydwu stowarzyszeń studenckich na gruncie lokalowym, na wzór organizacji petersburskiej znaleźli się w obydwu stowarzyszeniach w mniejszości; «Spójnia» przystąpiła zaś do innego rodzaju federacji wynajmując wspólny lokal z Polsk. Uniwers. Lud., Stow. prac. polak. oraz Polską Wypożyczalnią nowości, i organizując wspólną czytelnię pism. Wyników tej spółki trudno przesądzać w tej chwili, okażą się one dopiero z rozpoczęciem przyszłego roku szkolnego, jednakże o lokalu spółkowym da się powiedzieć, że nie odpowiada on wzupełności potrzebom.

Stan finansowy «Spójni», której w początku obecnego roku szkolnego groziła ruina, poprawił się znakomicie dzięki energji nowego zarządu. *N. L.*

WOLNA TRYBUNA

W okresie zamierania żywych twórczych rewolucyjnych prądów umysłowych wydaje się jakgdyby wszystkie prawdy społeczne i filozoficzne zostały raz na zawsze wypowiedziane; myśleć i zastanawiać się nad przyszłością i wielkiemi zagadnieniami życia nie potrzeba i nie warto; wystarczy, kierując się osobistemi sympatjami i uprzedzeniami, dobrać sobie przekonania tak, jak się wybiera u krawca nowy garnitur.

Scholastycyzm tego rodzaju jest ogromnie tolerancyjny dla wszystkiego co bezbarwne. Frazes schlebiający opinji uchodzi za największą mądrość życiową; we frazeologji tonie całe życie, szczególnie daje się to zauważyć w obozie młodzieży narodowo-demokratycznej.

Ogół młodzieży chwilowo wciągnięty w okresie Rewolucji w szranki walczące, w wir wielkich wypadków osiada z powrotem na mieliźnie szarego życia.

Okres jest zresztą przejściowy, chodzi o to pod jaką konstelacją znajduje się życie młodzieży, jaka je gwiazda przewodnia prowadzi.

Gustaw Daniłowski, który tak gorąco wczuwał się w ideały młodzieży minionego okresu pisze (w odpowiedzi na zaproszenie leodyjskiej komisji odczytowej), że pragnąłby poznać *nowe pokolenie*.

Sądze że to pytanie: czym jest współczesna młodzież polska nasuwa się każdemu z mniejszą lub większą siłą.

Czym jest?... Roczej jak się formuje... i jak się dzieli, w tym okresie przejściowym.

Społecznicy minionego okresu przeciwstawiali się gnuśnemu otoczeniu, przedzierali się przez dziewiczą puszczę zabojętnienia i stępienia społecznego, mając za sobą sympatję ogółu młodzieży.

Walka z wrogą obojętnością rozpoczynała się dopiero po opuszczeniu law studenckich; «bezdomni» mieli zawsze swój dom, swoich bliskich w kółku koleżeńskim, na czwartaku studenckim. Chłopski syn Radek, czy szewski syn Judym byli może bardziej rewolucyjni od innych, ale nie przeciwstawiali się ogółowi młodzieży.

Współcześni społecznicy nie odnajdują już tego przyjaznego otoczenia u całej nieomal młodzieży, jak dawniej. Większość trwa w bierności i zobojętnieniu.

Zjawisko wyodrębniania się społeczników z tej biernej masy studenckiej, jest objawem znowu budzącego się ruchu.

Młodzież polska ostatniej doby wykazała dużo tendencji do przejęcia typu życia młodzieży zachodnio-europejskiej. Wszak w organie młodzieży narodowo-demokratycznej («Teka» zeszyt grudniowy) bursze niemieccy przedstawieni są jako zdrowy element narodowy; we wspólnym piciu piwa upatruje się symboliczne znaczenie jedności i siły. Oczywiście bursze niemieccy obywają się bez czytania «nerwowej» społecznej literatury.

Ideały burszowskie wysuwane są dotychczas coprawda nieśmiało, ale bardzo poważna część młodzieży znalazła się na takim samym poziomie, uważając za zbyteczne czytanie czegóśkolwiek poza lekturą zawodową.

Jednakże budzący się prąd szerszego życia umysłowego poczyna przeciwstawiać się temu z coraz większą siłą.

Walka budzącego się znowu sumienia społecznego i myśli górnej jest tym łatwiejszą, im atmosfera ploteczek lokalnych, knajpy, drobnych zawiści i sądów honorowych staje się coraz bardziej duszną i niemożliwą do zniesienia.

W. K.

PISMA MŁODZIEŻY POLSKIEJ

«**DZWON**»—pismo młodzieży polskiej w Leodjum, Marzec 1909.

W słowie wstępnym od redakcji czytamy: «Zwołując, łącząc ludność czy to dla wspólnej obrony, czy też dla wspólnej modlitwy, czy dla narady od wieków używano dzwonów. Nazywamy też nasze pismo «Dzwonem».

Wydany przez grupę jednostek, zajętych w tym samym czasie poza zajęciami literackiemi przeprowadzaniem rozłamu stowarzyszeniowego, Dzwon—jak na drwiny—nawołuje do zgody i jedności. Platformą ideową zjednoczonej zgody ma być «rozbudzenie w sobie przeogromnego chcenia—tęsknoty za tajemnicą piękności potężnych, szczytnych celów». Praktyczne wskazania art.: «O zadaniach młodzieży», streszczają się w «wytwarzaniu atmosfery bojowej, walki z własnemi ułomnościami».

Numer wieńczy wypracowanie: «Pierwiastek narodowy w Weselu Wyśpiańskiego». Po ogólnym scharakteryzowaniu genjuszów autor przechodzi do zasług narodowych Wyśpiańskiego, nie mniejszych niż Sienkiewicza i Matejki... Kwintesencją światopoglądu wielkiego poety ma być zrozumienie i odczucie pokolenia współczesnych tchórzów—inteligentów, w sercach których «malowanki narodowe, świecidełka i pamiątki—jednym słowem ta Polska od święta—wyrugowały Polskę ania powszedniego, tą Polskę z wojskiem, żandarmami, policją, Polskę państwową, Polskę walki i czynu.»

Tak zformułowane ideały mają być przedmiotem owego przeogromnego chcenia—tęsknoty.

307

«KU PRAWDZIE.»— Spory zeszyt wydany pod charakterystycznym dla ostatnich czasów znakiem indywidualizmu. Ale nie jest to indywidualizm egoistyczny, zatopiony wyłącznie w problematach życia psychologicznego. Dźwięczy w nim nuta współczucia dla nędzy mas ludowych, chęć walki z przemocą, gwałtem, tresurą ducha i myśli; drga obudzone sumienie społeczne, a w słowie «Żyć» streszcza się tęsknota za dniem, w którym «niewolnicy mścić się zaczną za doznawane dziś krzywdy».

Dużo pesymizmu, ale nie beznadziejnego. Pesymizm ten, zarówno jak i indywidualizm stają się zwłaszcza łatwo zrozumiałemi z tych artykułów, w których charakteryzowane jest poziome, szare życie zapatrzonej w pieniądz inteligencji, rozpanoszone wpływy kleru w szkole i w domu. Pod względem literackim numer przedstawia się wyżej od przeciętnego pisemka szkolnego. Lutowy zeszyt «Ku prawdzie» wyszed nie otrzymaliśmy go wszakże.

«STAŃ SIĘ ŚWIATŁO».— Jednodniówka poświęcona pamięci Stanisława Wernera, ucznia szkoły handlowej, rozstrzelanego z wyroku sądu polowego w Radomiu. Rok 1909—str. 76.

Jednodniówka wydana przez najbliższych przyjaciół i kolegów Stanisława Wernera zawiera bogaty materjał, dotyczący życia i działalności zmarłego. Specjalnie scharakteryzowane w niej jest zachowanie się poszczególnych warstw społeczeństwa wobec tragicznej śmierci Wernera, poczynając od naganki ze strony kleru i narodowej demokracji, a kończąc na powszechnym strejku robotniczym.

Szkoda, że dzięki ograniczonej ilości hektografowanego wydawnictwa, jednodniówka nie może liczyć na szersze rozpowszechnienie.

STATYSTYKA HAŃBY

Według spisu urzędowego Uniwersytet Warszawski w roku akademickim 1908-9 liczył ogółem 826 studentów. Pod względem wyznaniowym dzielą się oni jak następuje: prawosławnych 684 (83%), żydów 62 (7,5%), katolików 54 (6,5%), ewangielików 16 (2%), ormian 6, machometan 2, wreszcie po 1 marjawicie i staroobrzędowcu.

Z pośród 62 żydów 40 pochodzi z poza Królestwa Polskiego (62½%). Z ogólnej liczby studentów 539 (65%) posiada świadectwa z ukończenia seminarjów duchownych.

ODEZWY I UCHWAŁY

Zjazd ogólno-akademicki dla omówienia stosunku młodzieży polskiej do wyższych zakładów naukowych rosyjskich w Królestwie. Z inicjatywą tego zjazdu występuje młodzież akademicka lwowska, powoławszy w tym celu specjalny Komitet Organizacyjny, który rozesłał odpowiednią odezwę do wszystkich stowarzyszeń młodzieży polskiej.

Uważając, że «kwestja dalszego utrzymania bojkotu szkół wyższych rosyjskich w Królestwie Polskim weszła obecnie w stadjum, które domaga się kategorycznego i jasnego wypowiedzenia się opinji czynników miarodajnych», organizatorzy utrzymują słusznie, że do takiego wypowiedzenia się «za jedynie powołany uznać należy zjazd ogólno-akademicki młodzieży polskiej» i sądzi, że tylko «uchwała podobnego zjazdu otrzyma potrzebną powagę i dostateczny rozgłos...»

Jako mjejsce zjazdu K. O. proponuje Zakopane. Miejsce uważamy za obrane korzystnie, gdyż pozwoli na liczny udział w Zjeździe stowarzyszeniom młodzieży szkolnej krajowej, najbardziej w tym wypadku miarodajnej.

Termin zjazdu K. O. proponuje na 25 lub 26 lipca.

Niewątpimy ani na chwilę, że zjazd ten dojdzie do skutku i poweźmie energiczne, niedwóznaczne uchwały, które postawionym w strasznym położeniu pomiędzy własnym sumieniem i obowiązkiem społecznym, a reakcją ogółu kolegom wskaże jedyną drogą prawdziwą: tą właśnie sumienia i obowiązku.

Uchwała «Spójni» paryskiej w sprawie sądów nad łomistrejkami. Uważając, że stowarzyszenia studenckie nie mogą przy przyjmowaniu nowych członków przeprowadzać śledztwa w sprawie ich stosunku do strejku szkolnego, że w razie kondydowania lub przyjęcia łamistrejka do stowarzyszenia należy sprawy takie rozstrzygać zgodnie z przyjętą praktyką stosowaną względem kandydatów lub członków, którym zarzucono czyny nieetyczne; «Spjónia» St. Pol. Młodz. Post. w Paryżu, nie uznaje potrzeby odpowiedniej uchwały Zjazdu Leodyjskiego (Szkolnictwo, uchwały IV i V) i bez dyskusji odrzuca projekt normalnego statutu sądów nad łamistrejkami wypracowany przez Zarząd Z. S. P. M. P.

Odezwa w sprawie pomocy więźniom politycznym została wydana przez zarząd Z. S. P. M. P. i dołączona w dotaku do niniejszego numeru biuletynu.

Przypomnienie. Przypominamy stowarzyszeniom związkowym obowiązek nadsyłania sprawozdań kwartalnych z ich działalności do Zarządu Z. S. P. M. P.

SPRAWOZDANIE KASOWE ZARZĄDU Z. S. P. M. P.

Za czas od 1-go Stycznia do 1-go Maja 1909 r.

DOCHÓD		ROZCHÓD	
Stowarzyszenia niemieckie . .	51.57	Korespondencja	32.10
Spójnia wiedeńska	31.41	Ustawa i uchwały	43.95
» leodyjska	29.30	Kwestjonarjusz	38.72
» paryska	25 »	Komisja odczytowa	6 »
Sprzedaż uchwał VIII-go Zjazdu .	3.40	Wydatki administracyjne . .	20.70
	140.68		141.47

Zarząd Z. S. P. M. P. zwraca się do wszystkich stowarzyszeń związkowych o jaknajszybsze nadesłanie zaległych składek miesięcznych i półrocznych. Zarząd nie posiada żadnych innych zródeł dochodów, deficyty więc kasowe spadają na kieszenie niezamożnych kolegów. Budżet Związku musi być oparty jedynie na składkach ogółu związanyeh z nami ideowo kolegów.

Specjalnie przypominamy ubiegły w maju termin półrocznego 50 cnt. podatku powszechnego.

Od Redakcji Biuletynu

Zdajemy sobie doskonale sprawę, że numer niniejszy posiada nie tylko wszystkie usterki towarzyszące nieodłącznie każdemu początkowi, ale że nad'o, z powodu specjalnych trudności technicznych i pieniężnych, jest on nieraz jednym wielkim brakiem.

Porozumiewać się listownie z każdym stowarzyszeniem i poszczególnemi kolegami w sprawie rozmiarów i treści biuletynu, przed wydaniem pierwszego numeru, znaczyłoby odłożyć to wydanie ad calendas grecas.

Zwracamy się więc obecnie do wszystkich stowarzyszeń związkowych i zaprzyjaźnionych z prośbą o porozumienie się z kolegami, którzy nadsyłaliby nam korespondencje z życia poszczególnych kolonji oraz inne materjały dotyczące spraw młodzieży.

Od was samych, koledzy, od waszego zainteresowania się i poparcia zależy obecnie ukazanie się następnego numeru, jego treść i rozmiary.

Z ostatniej chwili. Z winy drukarni numer niniejszy ukazuje się z całomiesięcznym opóźnieniem. Notujemy fakt dojścia do skutku zjazdu ogólno-akademickjego w Zakopanem, którego termin wyznaczono ostatecznie na 26-y, 27-y lipca.

Imprimerie DANZIG, 26, rue des Francs-Bourgeois, Paris.

Cena 20 cent., 20 hal., 20 fen., 20 g.

BIULETYN

Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej.

Leodjum w czerwcu 1909 r.

Potrzeba nawiązania ściślejszej łączności pomiędzy stowarzyszeniami związkowemi oraz chęć rozbudzenia szerszego życia w łonie Związku skłoniła nas do wydania niniejszego ***Biuletynu.***

Wydawane przez nas dotychczas cyrkularze nie spełniały należycie swej roli, nie dochodząc, jak to wykazała praktyka, do ogółu stowarzyszonych, dzięki czemu sprawy związkowe nie były dostatecznie znane i dyskutowane w szerokich kołach kolegów.

W biuletynach wydawanych w miarę potrzeby zamieszczać będziemy komunikaty i sprawozdania Zarządu Związku, jego komisji stałych oraz poszczególnych stowarzyszeń związkowych i towarzystw zaprzyjaźnionych, kronikę ważniejszych wypadków z życia młodzieży, korespondencje i t. p. Nie obiecujemy nic ponadto; uważamy numer niniejszy poniekąd jako próbę, mając nadzieję, że spotka się ona z poparciem kolegów, że materjały do następnego numeru napłyną raźniej, pozwalając mu się ukazać w bogatszej szacie.

* * *

W ciągu ostatnich czterech miesięcy rozszerzyliśmy znacznie stosunki związkowe, czego dowodem niezwykle liczna i ożywiona korespondencja Zarządu oraz stałych komisji w najróżnorodniejszych sprawach.

Z ważniejszych wypadków w życiu młodzieży poza granicami kraju podkreślić należy wystąpienie grupy postępowej z towarzystwa zjednoczeniowego w jednej z większych kolonji studenckich w Niemczach, oraz powstanie w Brukselli stowarzyszenia «Promień», łączącego ogół młodzieży postępowej,—liczy ono czterdziestu członków.

Sprawozdania komisji odczytowej i poradnikowej znajdą Koledzy na następnych stronicach niniejszego ***Biuletynu,*** *na tym miejscu wypada nam jeszcze zaznaczyć, że staraliśmy się wprowadzić drobiazgowo w czyn wszystkie uchwały zjazdowe.*

Zwróciliśmy się do Stowarzyszenia Młodzieży Postępowej w Zurychu w sprawie przeniesienia wydziału bratnich pomocy przy Z. S. P. M. P. z Fryburga, do Zurychu, tam też obecnie należy skierowywać podania o stypendja raperswilskie **(adres: Polnischer Fortschrichtlicher Studenten-Verein, 26, Culmanstir, 26).**

Zwróciliśmy się do kilku poważniejszych towarzystw nakładowych o ustępstwa przy nabywaniu książek. Odpowiedź udzielająca nam 10% rabatu nadeszła od Związku Księgarzy Polskich.

Za pośrednictwem Stowarzyszenia Techników w Warszawie zwracaliśmy się o uzyskanie praktyk wakacyjnych w Kraju dla studentów techników.

Wielu spraw nie zdołaliśmy jeszcze załatwić, dotyczy to

zwłaszcza nawiązania ściślejszych stosunków z młodzieżą krajową i towarzystwami zaprzyjaźnionemi; wysyłanym przez nas listom odpowiada grobowe milczenie.

Wobec projektu wznowienia wyższych kursów wakacyjnych w Zakopanem, podjętego przez b. Zarząd Kursów i Zarząd Uniwersytetu Ludowego im. Adama Mickiewicza w Krakowie, wyraziliśmy w imieniu młodzieży studjującej za granicą przekonanie, że podjęta akcja spotka się z jej uznaniem i poparciem oraz przyobiecaliśmy energiczne współdziałanie z naszej strony.

Zarząd Z. S. P. M. P.

DZIAŁALNOŚĆ ODCZYTOWA

Zainicjowana przez Zjazd Leodyjski działalność odczytowa została już w tym roku rozpoczęta pomimo trudności technicznych i pieniężnych, jakie każda na szerszą skalę zamierzona akcja za sobą pociąga.

Lozańska komisja odczytowa na początku r. b. zorganizowała objazd kolonji szwajcarskich przez p. St. Przybyszewskiego; niestety, dzięki nieregularnym stosunkom między stowarzyszeniami szwajcarskiemi a Lozańską komisją, objazd pod względem materjalnym nie udał się, co też niekorzystnie wpłynęło na dalszy rozwój akcji. Obecnie, ze względu na brak sił związkowych w Lozannie, zarząd Związku zaproponował przeniesienie komisji do Wiednia. Istnieje projekt objazdu stowarzyszeń południowych w letnim semestrze przez Ludwika Krzywickiego.

Leodyjska komisja odczytowa urządziła w lutym, korzystając z przejazdu p. Czapińskiego, odczyty w kilku miastach z dziedziny współczesnej literatury rosyjskiej. W maju zorganizowany został objazd kolonji północnych przez dwu prelegentów. St. Przybyszewski wygłosił odczyty w Brukselli, Gandawie, Leodjum (dwa) i Paryżu (dwa), Wacława Makowskiego odczyty miały miejsce w Paryżu, Gandawie, Brukselli. Leodjum (dwa) i w pięciu miastach niemieckich (8 odczytów). Na straty naraziło nas stowarzyszenie w Nancy, które co tydzień zmieniało projekty.

Akcja odczytowa wywołała wszędzie ogromne zainteresowanie i poruszenie umysłów. W Gandawie ani jednego polaka nie brakowało na odczytach. W Leodjum, Paryżu i innych miastach na odczyty Przybyszewskiego przyszło też sporo studentów rosjan. Natomiast w Leodjum w pewnych sferach bojkotowano nasze odczyty. Ci panowie nawet na obczyźnie przykładają zaciekłość sekciarską uad tęsknotę za polską mową. Smutny to objaw snobizmu i indeferentyzmu narodowego kryjącego się pod patrjotycznym frazesem. Natomiast bardzo sympatycznym i pocieszającym jest przystąpienie do akcji odczytowej paru kolonji, gdzie niema stowarzyszeń związkowych. Z radością zgodziliśmy się na porozumienie z niemi, bo nie o reklamę nam chodzi, lecz o rozbudzenie życia idejowego i umysłowego wśród młodzieży oderwanej od Kraju.

Ostatnio odbył się w Leodjum odczyt kol. Downarowicza z Brukselli, który wywołał w kolonji Leodyjskiej nadzwyczajne wrażenie (szczegóły patrz w korespondencji z Leodjum).

W bieżącym roku akad. nieda się prawdopodobnie już nic zorganizować, zato po wakacjach praca komisji odczytowych rozpocznie się nanowo. Największe trudności zostały już pokonane. Zbrojni w doświadczenie będziemy mogli uniknąć tych tarć i błędów, jakie się dotychczas dały zauważyć. Od sprężystości i dobrej woli poszczególnych stowarzyszeń zależy dalsze powodzenie akcji odczytowej.

PRZEWODNIK i BIURO INFORMACYJNE.

Projekt wydania «Przewodnika młodzieży polskiej po wyższych uczelniach i instytucjach naukowych zagranicą» rozpoczął już przyoblekać się w czyn. W celu zebrania potrzebnego materjału została wydrukowana i rozesłana obszerna lista zapytań, na którą otrzymaliśmy już wiele wyczerpujących odpowiedzi. Najliczniej nadesłano je nam z Niemiec i Belgji, mniejszą gorliwością popisały się stowarzyszenia związkowe i pozazwiązkowe w Szwajcarji. Paryż wobec niezwykłej liczebności w tym mieście różnych uczelni oraz instytucji naukowych powołał do życia specjalne komisje, z których każda opracowuje informacje dotyczące poszczególnej gałęzi nauki.

Po zorjentowaniu się w nadesłanym materjale doszliśmy do przekonania o niemożliwości ukonczenia wydawnictwa jeszcze przed wakacjami, nawet w skróconej objętości. Doprowadzeniem do konca rozpoczętej pracy zajmie się specjalna komisja redakcyjna podczas wakacji, przyczym liczymy na energiczny udział miejscowych biur informacyjnych, jako najbardziej kompetentnych. Przypominamy konieczność jaknajszybszego nadesłania odpowiedzi na kwestjonarjusz tym stowarzyszeniom i kolegom, którzy jeszcze nie uczynieli tego dotychczas.

Tymczasowo, brak przewodnika zastąpi wzmożona działalność «Centralnego Biura Informacyjnego przy Z. S. P. M. P.» mającego swą siedzibę w Zurychu (Polnischer Fortschrichtlicher Studenten-Verein, 26, Culmans tir, 26, dla C. B. I.), które udziela odpowiedzi na wszelkie zapytania dotyczące wyższych zakładów naukowych zagranicą.

Powstał projekt przekształcenia miejscowych biur informacyjnych na oddziały C. B I.

KORESPONDENCJE.

Fryburg.— Nasza grupa związkowa rozwija się nieźle. Urządziliśmy szereg odczytów, niestety przeważnie własnemi siłami, gdyż Lozanna przysłała nam jednego tylko prelegenta (Przybyszewskiego). Obchód Darwinowski urządzony przez nas udał się doskonale. Charakterystyczne tylko, że żaden z profesorów polaków na tutejszym uniwersytecie nie zjawił się na naszych odczytach. Z Filarecją (stow. bezbarwne ex-zjednoczeniowe), stosunki prawie, że zupełnie zerwane, bojkotują nasze odczyty. Daje się odczuć pozatym ogromna reakcja pomiędzy młodzieżą, która niema wcale chęci zajmować się pracą w Związku. Ogromna większość zajmuje się sportem i zabawą. Koło sportowe liczy kilkudziesięciu członków i cieszy się ogromnym powodzeniem. Związek liczy 12 członków, na przeszło 100 w kolonji, co stanowi b. mały odsetek. Mamy nadzieję, że stan się poprawi. Działalność kulturalną pomiędzy robotnikami wychodźcami rozpoczniemy niedługo, prawdopodobnie w kwietniu. Komisja oświaty ludowej kasę ma pustą; czekamy na nadesłanie podatku od stowarzyszeń.

Antwerpja.— Kwestję założenia tu grupy związkowej obgadaliśmy wyczerpująco i zgodziliśmy się na jedno: w chwili obecnej roboty zaczynać nie warto; pora jest spóźniona, a ogół mało się interesuje sprawami społecznemi. Wogóle kolonję tutejszą podzielić można na dwie partje: karciarzy i wołów roboczych. Pierwsi hulają, drudzy formalnie zatracili zdolności do pracy indywidualnej. Co się tyczy urządzenia odczytów, to pomimo sporej kolonji nie mają one najmniejszych widoków powodzenia, i nie wiem, czy zwróciłyby się koszty przejazdu prelegenta, gdyby takowy zechciał do nas przyjechać. Wiadomo wam zapewne, że dwa lata temu istniało tu stowarzyszenie postępowców, które wyraziło chęć połączenia się z «Polonją». Zachodzi obawa, czy i teraz nie zaszłoby coś podobnego, tymbardziej, że ogół jest bardzo mało wyrobiony i bardziej *ostro* zaznaczonych przekonań tu nie spotkacie. Księdza Jaworowskiego z pod Wiednia sgrowadzają dla działalności wśród emigrantów poszczególne jednostki. (Stow. «Polonja» wystąpiło ze Zjednoczenia przed kilku tygodniami.—*Przyp. Red.*

Leodjum.— W ciągu kilkunastu miesięcy, jakie dzielą nas od chwili założenia Spójni, przeszliśmy przez kilka okresów wzmagania się i opadania ruchu, nie przerywając ani na chwilę systematycznej działalności, podjętej w ciężkich warunkach zamierania twórczych rewolucyjnych prądów. Praca nasza chwilami wydawała się utopijną, ze względu na ogrom nastręczających się trudności i słaby napływ swieżych sił. Powoli jednak zdobyliśmy potrzebne doświadczenie. Najistotniejszą częścią naszej działalności stawało się dążenie do odwrócenia uwagi ogółu od wszelkich spraw lokalych i skierowanie myśli na szersze tory.

Najważniejszą sprawą wydawało się nam zcentralizowanie życia młodzieży, ułatwiając wykrystalizowanie się prądów społecznych i politycznych, wytworzenie ośrodka ideowego. W tym kierunku zmierzała nasza działalność. Na tle owego krystalizowania się ideowego młodzieży kilka faktów zasługuje na wyróżnienie.

Pierwszy z nich, to przyłączenie się towarzystwa Polskiej Młodzieży Postępowej do Zjednoczenia, i związany z tym rozłam i powstanie Filarecji. *).

Nie będziemy przytaczali tu długiej historji T. P. M. P.. które ze związkowego w r. 1904 stało się zjednoczeniowym w kwietniu 1909 r. Ostatni etap tej ewolucji, przeplatanej ciągłemi «zamachami stanu», rozłamami i awanturami, świadczy o bezustannym, świadomym i stanowczym wyodrębnianiu się kierunku narodowo-demokratycznego. Ogniwami tego wykrystalizowania się nacjonalistów były w. r. b.: rozbicie bezpartyjnego koła

*) Filarecja jest więc trzecim stowarzyszeniem młodzieży polskiej w Leodjum; kolonja polska w tym mieście liczy około 350 ludzi.—

gimnastycznego i przemianowanie go na filję «Sokoła»; Zjazd Zjednoczenia w Paryżu i dyskusja na miejscu; wydawnictwo «Dzwonu». Antysemityzm, zatruwający przedtym życie młodzieży, przestał wystarczać na codzienne potrzeby,w walce z postępowcami przyszła kolej na frazeologję patrjotyczną, w której próżnoby człowiek szukał rewolucyjnego przeciwstawiania się działalności stronnictwa Narodowo-Demokratycznego i Koła Polskiego. Opozycja w Towarzystwie jednocząca żywioły bardziej radykalne stawała się z dnia na dzień mniej pożądaną, ze względu na coraz silniejsze tendencje zorganizowania się młodzieży narodowej w Zjednoczeniu. Pożytecznym stawało się nawet zrzucenie maski bezpartyjności, ułatwiającej werbowanie nowych zwolenników. Opozycja zaś nie poddając się tresurze nacjonalistycznej, rosła w siły jeszcze i dzięki dwulicowości Zjednoczenia wobec własnych uchwał zjazdowych. Wskutek rozłamu na tle lokalnych warunków powstała Filarecja, jednocząca niezdecydowane żywioły postępowe. Spodziewać się należy, że w miarę centralizowania się życia młodzieży żywioły te znajdą się bezpośrednio w szeregach związkowych.

Drugim ważnym objawem było przeprowadzenie akcji odczytowej na terenie leodyjskim. Nadzieje pokładane w niej nie zawiodły. Młodzież leodyjska, jak prawdopodobnie i gdzieindziej, żyła przeważnie dawnym bagażem literacko-społecznym. Niespodzianie dla nas samych odczyty stały się pośrednio narzędziem niezwykle energicznej propagandy związkowej. Milczący, ale stanowczy bojkot odczytów Przybyszewskiego i Makowskiego ze strony obozu nacjonalistyczno-zachowawczego, pragnącego oprzeć się na ogólnym zastoju i wygodnej filisterskiej obojętności, aby w ten sposób poderwać wpływy Związku, wywołał wręcz przeciwny skutek, pobudzając energję żywiołów postępowych i przeciwstawiając ją nar. demokracji.

Pomimo przedegzaminowej pory oraz krótkich odstępów czasu pomiędzy odczytami, udały się one doskonale. Zamiast jednego odczytu W. Makowskiego, jak to projektowaliśmy pierwotnie, urządziliśmy dwa, wobec ogromnego zainteresowania się pierwszym.

Skargi na przeładowanie odczytami dały się słyszeć jedynie w tych sferach, które od samego początku zajęły względem nich stanowisko obojętne lub wrogie. Naodwrót w szerszych kołach wywołały one prawdziwe i szersze ożywienie, zwiększyły tęsknotę do społecznego i umysłowego życia Kraju.

Dużo poruszenia wywołał w całej kolonji odczyt kol. Down. z Brukseli: «O reakcyjnych i postępowych prądach wśród młodzieży». Odczyt ten urządzony staraniem Z. S. P. M. P. zgromadził sporo osób, między innemi przewódców obozu nacjonalistycznego. Wywołał on gwałtowną polemikę' w której obie przeciwne strony z rzadką szczerością zaznaczyły swe stanowisko polityczne. Dowiedzieliśmy się, że Narodowa Demokracja, pomimo niektórych cech «niesympatycznych», jest w każdym razie najpoważniejszą partja w Królestwie, która nie prowadzi, tak jak inne, papierowej roboty. Na odmalowane w jaskrawych barwach postępowanie N.-D w ostatnich czasach, dostaliśmy odpowiedź, że nie ta jedna partja zmieniła swój program. Przekonywano nas gorąco natomiast, że nacjonalizm jest pojęciem szczytniejszem od patrjotyzmu, że narodowi demokraci mają sobie za zasługę walkę z przemocą żydowską. Na główne pytanie postawione Zjednoczeniu: dlaczego nie walczy ono ze służalczą ugodowością Narodowej Demokracji, czego mamy prawo wymagać od młodzieży polskiej, nie dostaliśmy odpowiedzi dla tej prostej przyczyny, że młodzież nacjonalistyczna w ciągu ostatnich czasów zrobiła znaczny krok naprzód w stronę oficjalnej partji. Dowiedzieliśmy się zato bardzo ciekawej dla nas nowiny, że Związek może sobie pozwolić na akcję odczytową, gdyż dostaje na nią specjalną zapomogę od partji socjalistycznej...

Związkowiec.

Paryż.— Określenie cyfrowe liczebności polskiej kolonji studenckiej w Paryżu jest niemożliwe, wobec braku. koncentracji w jednym lub kilku stowarzyszeniach. «Spójnia» paryska liczy około 50 członków, «Koło» (stow. zjednoczeniowe czterdziestu kilku, «Bratnia Pomoc» stukilkudziesięciu. Znaczna część młodzieży nie należy do żadnych stowarzyszeń; odnajduje się ona jednak na odczytach, wiecach i obchodach urządzanych przez różne stowarzyszenia.

Wziąwszy pod uwagę tysiączne atrakcje wspaniałej «stolicy świata», na frekwencję odczytów i wieców polskich niema się co uskarżać, przeciwnie należy ją raczej pochlebnie dla tutejszej kolonji zaznaczyć.

Z zagadnień dotyczących Kraju, największe poruszenie wywołała sprawa dalszego bojkotu szkoły rosyjskiej, postawiona na porządku dziennym przez «Spójnię», wobec uchwał VIII-go zjazdu «Związku. Jeden tylko z kolegów przemawiał za przerwaniem bojkotu, wszyscy pozostali nie tylko odrzucili podobną myśl, ale nadto wystąpiono z wieloma projektami mającemi na celu dodanie otuchy walczącym w Kraju kolegom szkół średnich. Godnemi zaznaczenia są liczne głosy zwracające uwagą na obowiązek nasz zajęcia się pracą nad rozwojem Br. Pom. Jest to jedyny sposób wzięcia przez młodzież kształcącą się zagranicą konkretnego udziału w walce ze szkołą rosyjską, ułatwiając ubogim maturzystom szkół polskich

310

możność wstępowania do wyższych zakładów naukowych zagranicą.

Niestety Bratn. Pom. paryska znajduje się w stanie opłakanym w stosunku do potrzeb tutejszej kolonji, mogąc się zdobyć na jedno zaledwie 25-frankowe stypendjum miesięczne i ogólną sumę za pomóg jednorazowych nie dosięgającą w ubiegłym roku sprawozdawczym 2 tysięcy franków.

Dwie przyczyny składają się głównie na taki stan rzeczy: z jednej strony zarząd Bratn. Pomoc. znajdował się przed paroma laty w rękach ludzi niepowołanych, którzy potrafili zdyskredytować tą pożyteczną instytucję tak, że zarządy późniejsze z wielkim trudem musiały walczyć z nieufnością ogółu; z drugiej strony bojkot Bratn. Pom. przez większość młodzieży grupującej się w «Kole» i wpływ tego bojkotu na «neutralnych» kolegów. Zaledwie kilku kolarzy należy do Br. Pom., większość, wbrew uchwałom własnych swych zjazdów, założyła odrębny wydział samopomocy materjalnej przy «Kole».

W części na zły stan funduszów Br. Pom. składa się także trudność w zdobywaniu dochodów nadzwyczajnych, wobec liczebności polskich stowarzyszeń w Paryżu, z których każde stara się urządzać jaknajwięcej zabaw, koncertów i odczytów dochodowych.

Oprócz trzech wymienionych stowarzyszeń studenckich istnieją tu nadto: «Stowarzyszenie niesienia pomocy więźniom politycznym», «Polski Uniwersytet ludowy im St. Worcella». «Polska wypożyczalnia nowości literackich i naukowych», z którą «Spójnia» weszła w układ, oddawszy jej w depozyt swoją bibliotekę i uzyskawszy wzamian ulgi dla abonentów członków «Spójni»; «Towarzystwo pracujących polaków», stowarzyszenie śpiewacze «Pieśń,» oraz stow. gimnastyczne «Sokół»; nadto zabawy i odczyty dochodowe urządzają paryskie sekcje krajowych partji socjalistycznych.

Z odczytów urządzanych przez różne stowarzyszenia notujemy tylko najbardziej godne uwagi: Romualda Minkiewicza 3 odcz. (o Wyspańskim, o Kasprowiczu, o Staffie), Marcelego Handelsmana 2 odcz. (o konstytucji 3-go maja, staraniem paryskiej stacji naukowej polskiej Akademji Umiejętn. w Krakowie); Grzegorza Glassa (Avantiego), Czapinskiego (o najnowszych prądach w literaturze rosyjskiej), Antoniego Langiego co Słowackim), Władysława Gumplowicza, oraz Waleckiego (o stanie partji socjalistycznych w Kraju, staraniem lewicy P. P. S.).

Staraniem «Spójni», między innemi, odbył się odczyt znanego literata i działacza litewskiego Gabrysa, który mówił po polsku: o narodowym odrodzeniu Litwy. Nadto «Spójnia» przyjęła żywy udział w akcji odczytowej «Związku», organizując dwa odczyty Przybyszewskiego oraz odczyt Makowskiego: o Dziejach grzechu i Dumie o Hetmanie; jeden i drugi cieszyły się niezwykłym powodzeniem.

Stosunki «Spójni» z «Kołem» od czasu paryskiego zjazdu «Zjednoczenia», na którym spójniarze przyjmowani byli ze staropolską gościnnością,—kurtuazyjne. Oba stowarzyszenia przesyłają sobie wzajemnie zaproszenia na swoje posiedzenia zwyczajne i nadzwyczajne. Przedstawiciel «Koła» przemawiał na zebraniu sprawozdawczym z VIII-go zjazdu «Związku», połączonym z odczytem Kol. K. o Zjednoczeniu Członkowie «Koła» uczęszczają na odczyty organizowane przez «Spójnię», członkowie zaś tej ostatniej przyjęli liczny udział w obchodzie ku uczczeniu pamięci Juljusza Słowackiego, zorganizowanym przez «Koło» na cmentarzu Montmartre u grobu wieszcza, nad którym przemawiał Artur Górski.

Zwolennicy «zfederowania» obydwu stowarzyszeń studenckich na gruncie lokalowym, na wzór organizacji petersburskiej znaleźli się w obydwu stowarzyszeniach w mniejszości; «Spójnia» przystąpiła zaś do innego rodzaju federacji wynajmując wspólny lokal z Polsk. Uniwers. Lud., Stow. prac. polak. oraz Polską Wypożyczalnią nowości, i organizując wspólną czytelnię pism. Wyników tej spółki trudno przesądzać w tej chwili, okażą się one dopiero z rozpoczęciem przyszłego roku szkolnego, jednakże o lokalu spółkowym da się powiedzieć, że nie odpowiada on wzupełności potrzebom.

Stan finansowy «Spójni», której w początku obecnego roku szkolnego groziła ruina, poprawił się znakomicie dzięki energji nowego zarządu. *N. L.*

WOLNA TRYBUNA

W okresie zamierania żywych twórczych rewolucyjnych prądów umysłowych wydaje się jakgdyby wszystkie prawdy społeczne i filozoficzne zostały raz na zawsze wypowiedziane; myśleć i zastanawiać się nad przyszłością i wielkiemi zagadnieniami życia nie potrzeba i nie warto; wystarczy, kierując się osobistemi sympatjami i uprzedzeniami, dobrać sobie przekonania tak, jak się wybiera u krawca nowy garnitur.

Scholastycyzm tego rodzaju jest ogromnie tolerancyjny dla wszystkiego co bezbarwne. Frazes schlebiający opinji uchodzi za największą mądrość życiową; we frazeologji tonie całe życie, szczególnie daje się to zauważyć w obozie młodzieży narodowo-demokratycznej.

Ogół młodzieży chwilowo wciągnięty w okresie Rewolucji w szranki walczące, w wir wielkich wypadków osiada z powrotem na mieliźnie szarego życia.

Okres jest zresztą przejściowy, chodzi o to pod jaką konstelacją znajduje się życie młodzieży, jaka je gwiazda przewodnia prowadzi.

Gustaw Daniłowski, który tak gorąco wczuwał się w ideały młodzieży minionego okresu pisze (w odpowiedzi na zaproszenie leodyjskiej komisji odczytowej), że pragnąłby poznać *nowe pokolenie*.

Sądze że to pytanie: czym jest współczesna młodzież polska nasuwa się każdemu z mniejszą lub większą siłą.

Czym jest?... Roczej jak się formuje... i jak się dzieli, w tym okresie przejściowym.

Społecznicy minionego okresu przeciwstawiali się gnuśnemu otoczeniu, przedzierali się przez dziewiczą puszczę zabojętnienia i stępienia społecznego, mając za sobą sympatję ogółu młodzieży.

Walka z wrogą obojętnością rozpoczynała się dopiero po opuszczeniu ław studenckich; «bezdomni» mieli zawsze swój dom, swoich bliskich w kółku koleżenskim, na czwartaku studenckim. Chłopski syn Radek, czy szewski syn Judym byli może bardziej rewolucyjni od innych, ale nie przeciwstawiali się ogółowi młodzieży.

Współcześni społecznicy nie odnajdują już tego przyjaznego otoczenia u całej nieomal młodzieży, jak dawniej. Większość trwa w bierności i zobojętnieniu.

Zjawisko wyodrębniania się społeczników z tej biernej masy studenckiej, jest objawem znowu budzącego się ruchu.

Młodzież polska ostatniej doby wykazała dużo tendencji do przejęcia typu życia młodzieży zachodnio-europejskiej. Wszak w organie młodzieży narodowo-demokratycznej («Teka» zeszyt grudniowy) bursze niemieccy przedstawieni są jako zdrowy element narodowy; we wspólnym piciu piwa upatruje się symboliczne znaczenie jedności i siły. Oczywiście bursze niemieccy obywają się bez czytania «nerwowej» społecznej literatury.

Ideały burszowskie wysuwane są dotychczas coprawda nieśmiało, ale bardzo poważna część młodzieży znalazła się na takim samym poziomie, uważając za zbyteczne czytanie czegóśkolwiek poza lekturą zawodową.

Jednakże budzący się prąd szerszego życia umysłowego poczyna przeciwstawiać się temu z coraz większą siłą.

Walka budzącego się znowu sumienia społecznego i myśli górnej jest tym łatwiejszą. im atmosfera ploteczek lokalnych, knajpy, drobnych zawisci i sądów honorowych staje się coraz bardziej duszną i niemożliwą do zniesienia.

W. K.

PISMA MŁODZIEŻY POLSKIEJ

«**DZWON**»—pismo młodzieży polskiej w Leodjum, Marzec 1909.

W słowie wstępnym od redakcji czytamy: «Zwołując, łącząc ludność czy to dla wspólnej obrony, czy też dla wspólnej modlitwy, czy dla narady od wieków używano dzwonów. Nazywamy też nasze pismo «Dzwonem».

Wydany przez grupę jednostek, zajętych w tym samym czasie poza zajęciami literackiemi przeprowadzaniem rozłamu stowarzyszeniowego. Dzwon—jak na drwiny—nawołuje do zgody i jedności. Platformą ideową zjednoczonej zgody ma być «rozbudzenie w sobie przeogromnego chcenia—tęsknoty za tajemnicą piękności potężnych, szczytnych celów». Praktyczne wskazania art.: «O zadaniach młodzieży», streszczają się w «wytwarzaniu atmosfery bojowej, walki z własnemi ułomnościami».

Numer wieńczy wypracowanie: «Pierwiastek narodowy w Weselu Wyśpiańskiego». Po ogólnym scharakteryzowaniu genjuszów autor przechodzi do zasług narodowych Wyśpiańskiego, nie mniejszych niż Sienkiewicza i Matejki... Kwintesencją światopoglądu wielkiego poety ma być zrozumienie i odczucie pokolenia współczesnych tchórzów—inteligentów, w sercach których «malowanki narodowe, świecidełka i pamiątki—jednym słowem ta Polska od święta—wyrugowały Polskę ania powszedniego, tą Polskę z wojskiem, żandarmami, policją, Polskę państwową, Polskę walki i czynu »

Tak zformułowane ideały mają być przedmiotem owego przeogromnego chcenia—tęsknoty.

«KU PRAWDZIE.»— Spory zeszyt wydany pod charakterystycznym dla ostatnich czasów znakiem indywidualizmu. Ale nie jest to indywidualizm egoistyczny, zatopiony wyłącznie w problematach życia psychologicznego. Dźwięczy w nim nuta współczucia dla nędzy mas ludowych, chęć walki z przemocą, gwałtem, tresurą ducha i myśli; drga obudzone sumienie społeczne, a w słowie «Żyć» streszcza się tęsknota za dniem, w którym «niewolnicy mścić się zaczną za doznawane dziś krzywdy».

Dużo pesymizmu, ale nie beznadziejnego. Pesymizm ten, zarówno jak i indywidualizm stają się zwłaszcza łatwo zrozumiałemi z tych artykułów, w których charakteryzowane jest poziome, szare życie zapatrzonej w pieniądz inteligencji, rozpanoszone wpływy kleru w szkole i w domu. Pod względem literackim numer przedstawia się wyżej od przeciętnego pisemka szkolnego. Lutowy zeszyt «Ku prawdzie» wyszed nie otrzymaliśmy go wszakże.

«STAŃ SIĘ SWIATŁO».— Jednodniówka poświęcona pamięci Stanisława Wernera, ucznia szkoły handlowej, rozstrzelanego z wyroku sądu polowego w Radomiu. Rok 1909—str. 76.

Jednodniówka wydana przez najbliższych przyjaciół i kolegów Stanisława Wernera zawiera bogaty materjał, dotyczący życia i działalności zmarłego. Specjalnie scharakteryzowane w niej jest zachowanie się poszczególnych warstw społeczeństwa wobec tragicznej śmierci Wernera, poczynając od naganki ze strony kleru i narodowej demokracji, a kończąc na powszechnym strejku robotniczym.

Szkoda, że dzięki ograniczonej ilości hektografowanego wydawnictwa, jednodniówka nie może liczyć na szersze rozpowszechnienie.

STATYSTYKA HAŃBY

Według spisu urzędowego Uniwersytet Warszawski w roku akademickim 1908-9 liczył ogółem 826 studentów. Pod względem wyznaniowym dzielą się oni jak następuje: prawosławnych 684 (83%), żydów 62 (7,5%), katolików 54 (6,5%), ewangielików 16 (2%), ormian 6, machometan 2, wreszcie po 1 marjawicie i staroobrzędowcu.

Z pośród 62 żydów 40 pochodzi z poza Królestwa Polskiego (62½%). Z ogólnej liczby studentów 539 (65%) posiada świadectwa z ukończenia seminarjów duchownych.

ODEZWY I UCHWAŁY

Zjazd ogólno-akademicki dla omówienia stosunku młodzieży polskiej do wyższych zakładów naukowych rosyjskich w Królestwie. Z inicjatywą tego zjazdu występuje młodzież akademicka lwowska, powoławszy w tym celu specjalny Komitet Organizacyjny, który rozesłał odpowiednią odezwę do wszystkich stowarzyszeń młodzieży polskiej.

Uważając, że «kwestja dalszego utrzymania bojkotu szkół wyższych rosyjskich w Królestwie Polskim weszła obecnie w stadjum, które domaga się kategorycznego i jasnego wypowiedzenia się opinji czynników miarodajnych», organizatorzy utrzymują słusznie, że do takiego wypowiedzenia się «za jedynie powołany uznać należy zjazd ogólno-akademicki młodzieży polskiej» i sądzi, że tylko «uchwała podobnego zjazdu otrzyma potrzebną powagę i dostateczny rozgłos...»

Jako miejsce zjazdu K. O. proponuje Zakopane. Miejsce uważamy za obrane korzystnie, gdyż pozwoli na liczny udział w Zjeździe stowarzyszeniom młodzieży szkolnej krajowej, najbardziej w tym wypadku miarodajnej.

Termin zjazdu K. O. proponuje na 25 lub 26 lipca.

Niewątpimy ani na chwilę, że zjazd ten dojdzie do skutku i poweźmie energiczne, niedwóznaczne uchwały, które postawionym w strasznym położeniu pomiędzy własnym sumieniem i obowiązkiem społecznym, a reakcją ogółu kolegom wskaże jedyną drogą prawdziwą: tą właśnie sumienia i obowiązku.

Uchwała «Spójni» paryskiej w sprawie sądów nad łomistrejkami. Uważając, że stowarzyszenia studenckie nie mogą przy przyjmowaniu nowych członków przeprowadzać śledztwa w sprawie ich stosunku do strejku szkolnego, że w razie kondydowania lub przyjęcia łamistrejka do stowarzyszenia należy sprawy takie rozstrzygać zgodnie z przyjętą praktyką stosowaną względem kandydatów lub członków, którym zarzucono czyny nieetyczne; «Spjónia» St. Pol. Młodz. Post. w Paryżu, nie uznaje potrzeby odpowiedniej uchwały Zjazdu Leodyjskiego (Szkolnictwo, uchwały IV i V) i bez dyskusji odrzuca projekt normalnego statutu sądów nad łamistrejkami wypracowany przez Zarząd Z. S. P. M. P.

Odezwa w sprawie pomocy więźniom politycznym została wydana przez zarząd Z. S. P. M. P. i dołączona w dotaku do niniejszego numeru biuletynu.

Przypomnienie. Przypominamy stowarzyszeniom związkowym obowiązek nadsyłania sprawozdań kwartalnych z ich działalności do Zarządu Z. S. P. M. P.

SPRAWOZDANIE KASOWE ZARZĄDU Z. S. P. M. P.

Za czas od 1-go Stycznia do 1-go Maja 1909 r.

DOCHÓD		ROZCHÓD	
Stowarzyszenia niemieckie . .	51.57	Korespondencja	32.10
Spójnia wiedeńska	31.41	Ustawa i uchwały	43.95
» leodyjska	29.30	Kwestjonarjusz	38.72
» paryska	25 »	Komisja odczytowa	6 »
Sprzedaż uchwał VIII-go Zjazdu .	3.40	Wydatki administracyjne . .	20.70
	140.68		141.47

Zarząd Z. S. P. M. P. zwraca się do wszystkich stowarzyszeń związkowych o jaknajszybsze nadesłanie zaległych składek miesięcznych i półrocznych. Zarząd nie posiada żadnych innych zródeł dochodów, deficyty więc kasowe spadają na kieszenie niezamożnych kolegów. Budżet Związku musi być oparty jedynie na składkach ogółu związanyeh z nami ideowo kolegów.

Specjalnie przypominamy ubiegły w maju termin półrocznego 50 cnt. podatku powszechnego.

Od Redakcji Biuletynu

Zdajemy sobie doskonale sprawę, że numer niniejszy posiada nie tylko wszystkie usterki towarzyszące nieodłącznie każdemu początkowi, ale że nadto, z powodu specjalnych trudności technicznych i pieniężnych, jest on nieraz jednym wielkim brakiem.

Porozumiewać się listownie z każdym stowarzyszeniem i poszczególnemi kolegami w sprawie rozmiarów i treści biuletynu, przed wydaniem pierwszego numeru, znaczyłoby odłożyć to wydanie ad calendas grecas.

Zwracamy się więc obecnie do wszystkich stowarzyszeń związkowych i zaprzyjaźnionych z prośbą o porozumienie się z kolegami, którzy nadsyłaliby nam korespondencje z życia poszczególnych kolonji oraz inne materjały dotyczące spraw młodzieży.

Od was samych, koledzy, od waszego zainteresowania się i poparcia zależy obecnie ukazanie się następnego numeru, jego treść i rozmiary.

Z ostatniej chwili. Z winy drukarni numer niniejszy ukazuje się z całomiesięcznym opóźnieniem. Notujemy fakt dojścia do skutku zjazdu ogólno-akademickjego w Zakopanem, którego termin wyznaczono ostatecznie na 26-y, 27-y lipca.

Imprimerie DANZIG, 26, rue des Francs-Bourgeois, Paris.

Tz. Kol. Odpisuję Wam w sprawie Biuletynu. A) Co do redakcji; prosimy Was o uwzględnienie do następujących zmian: 1) we wstępnym – stylistyczne poprawki; 2) dokończenie odezwy bez zmian, proponujemy wydrukować ją 3000 egz. osobno jako dodatek do № 1, bez zamieszczania w Biuletynie. 3) Waszą korespond. z Londynu przerobić na artykuł w „Wolnej Trybunie", tytuł: „Młodzież wczoraj i dziś", wymaga pewnych zmian. 4) Sprawozdania Kom. Odez. i Porad. – zmiany stylistyczne (niedbałe formy). 5) Korespondencje: Londyn (Koniec Waszej korespond. o „Filarecji"), Fryburg, Austerpja, Paryż. 6) Rozkazy, zawiadomienia, komunikaty (prosimy o nadesłanie nekrologów krótkich wiadomości). 6) Sprawozdanie Kasy. 7) Kronika życia młodzieży (nie jeszcze nie mamy).

B.) Co do techniki: Zajmuje się wydawnictwem Kol. Rajnel. Proponujemy format in 8°, Tańniej, taniej i wygodniej niż in folio. Koszt: Ark. 1000 egzemp. (800 nie opłaci się) w jednej drukarni powinien 100 fr., w drugiej 110 fr.) można by zrobić okładkę z ogłoszeniami płatnemi. Pomyślcie. Będzie gotów za 10 dni. Odpowiedź uskutecznić. Ogłoszenia: pensjonaty, Księgarni, kredytowe. Nie prosi zubożeni nieszczęsnych do zbiórki. Prenumerata na biuletyn: chyba że adresat przyjmujący do siebie 15 cz. Pokryje koszt [illegible] minimum 15 cz. Pokryje koszt [illegible] 10 [illegible] odbiorców.

1772

Uściski W. Gietzen

czerw. r. 1909

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

CARTE POSTALE

Ce côté est exclusivement réservé à l'adresse.

Espéré l'
M Gleyzal Paris
Dent à
Rue M le Prince
* L'inscription du nom et de l'adresse de l'exp
est facultative.

Monsieur Mierzejewski

14, rue du Marché, 14

chez Górkiewicz

Belgique Liège – Bressoux.

834

313

1909 r. czerwiec

Koledzy i Koleżanki!

W całej Polsce przygotowują się do wiekopomnego uczczenia genjalnego wieszcza. Prochy Słowackiego, z ziemi obcej przywiezione, spocząć mają obok zwłok Kościuszki i Mickiewicza.

Taki ma być hołd godny wielkiego imienia!

Taka jest wola narodu, przynajmniej żywych, czujących jego warstw!

Zdawało się, że żaden zgrzyt nie zamąci podniosłego nastroju, że przynajmniej prochom bohaterów należną cześć oddać możemy. Lecz woli powszechnej wpoprzek stanęło szydercze „veto“ samozwańczych opiekunów narodu.

Przed jednym z najpromienniejszych duchów zamknąć chcą Panteon Polski.

Przedstawiciel kościoła, książę kardynał Puzyna nie zezwala na złożenie zwłok Słowackiego na Wawelu. Księciu nie podoba się arystokrata ducha. Księdzu trudno zgodzić się na apoteozę ducha rewolucjonisty.

Krakowski herold papizmu nie może darować wielkiemu poecie, że przestrzegał ojczyznę przed zgubą, idącą z Rzymu, i że gardził obłudą kościelną.

Przez usta kardynała Puzyny przemówił kler, pragnący uchwycić berło wodzów narodu, berło, które dziś tylko królom ducha oddać pragniemy. Oddanym w niewolę mocarstw zaborczych grozi stokroć gorsza niewola ducha, tłumiąca w narodzie iskry buntu i porywy ku wyzwoleniu.

Niema u nas prawie żadnej dziedziny życia, na którejby nie zaciążyła zaborcza ręka kleru.

Radby on gasić tu i owdzie błyskające kaganki oświaty, by jaśniej gorzały świece na ołtarzach, by większy mrok ogarniał umysły wiernych. Bezczelność jego, przez nikogo nie poskramiana, chwyta nawet za ster opinji publicznej: kler chce nam wskazywać kogo i jak mamy czcić.

Nadszedł czas, i rozdzielić pragniemy Panteon narodowy od ołtarzy. Polska i kościół niejedno!

Słowacki uświadomił nam, że Polska kroczyć poczęła inną drogą niż ta, po której wieść ją pragną rzymscy pasterze!

Koledzy i Koleżanki! Niech obraza naszych uczuć wywoła w nas ostry i energiczny protest. Niech silny nasz głos rozbrzmiewa wszędzie, gdzie toczy się bój z ciemnotą i zacofaniem i niech zbudzi i otrzeźwi lud, odurzony dymem kadzideł.

„Spójnia“
stow. młodzieży postępowej.

170a

Nakładem stow. młodzieży postępowej „Spójnia“ w Krakowie. — Odbito w Drukarni Ludowej.

Kolędy i Kolędnicy

314

Koledzy i Koleżanki!

W całej Polsce przygotowują się do wiekopomnego uczczenia genjalnego wieszcza. Prochy Słowackiego, z ziemi obcej przywiezione, spocząć mają obok zwłok Kościuszki i Mickiewicza.

Taki ma być hołd godny wielkiego imienia!

Taka jest wola narodu, przynajmniej żywych, czujących jego warstw!

Zdawało się, że żaden zgrzyt nie zamąci podniosłego nastroju, że przynajmniej prochom bohaterów należną cześć oddać możemy. Lecz woli powszechnej wpoprzek stanęło szydercze „veto“ samozwańczych opiekunów narodu.

Przed jednym z najpromienniejszych duchów zamknąć chcą Panteon Polski.

Przedstawiciel kościoła, książę kardynał Puzyna nie zezwala na złożenie zwłok Słowackiego na Wawelu. Księciu nie podoba się arystokrata ducha. Księdzu trudno zgodzić się na apoteozę ducha rewolucjonisty.

Krakowski herold papizmu nie może darować wielkiemu poecie, że przestrzegał ojczyznę przed zgubą, idącą z Rzymu, i że gardził obłudą kościelną.

Przez usta kardynała Puzyny przemówił kler, pragnący uchwycić berło wodzów narodu, berło, które dziś tylko królom ducha oddać pragniemy. Oddanym w niewolę mocarstw zaborczych grozi stokroć gorsza niewola ducha, tłumiąca w narodzie iskry buntu i porywy ku wyzwoleniu.

Niema u nas prawie żadnej dziedziny życia, na którejby nie zaciążyła zaborcza ręka kleru.

Radby on gasić tu i owdzie błyskające kaganki oświaty, by jaśniej gorzały świece na ołtarzach, by większy mrok ogarniał umysły wiernych. Bezczelność jego, przez nikogo nie poskramiana, chwyta nawet za ster opinji publicznej: kler chce nam wskazywać kogo i jak mamy czcić.

Nadszedł czas, i rozdzielić pragniemy Panteon narodowy od ołtarzy. Polska i kościół niejedno!

Słowacki uświadomił nam, że Polska kroczyć poczęła inną drogą niż ta, po której wieść ją pragną rzymscy pasterze!

Koledzy i Koleżanki! Niech obraza naszych uczuć wywoła w nas ostry i energiczny protest. Niech silny nasz głos rozbrzmiewa wszędzie, gdzie toczy się bój z ciemnotą i zacofaniem i niech zbudzi i otrzeźwi lud, odurzony dymem kadzideł.

„Spójnia“
stow. młodzieży postępowej.

1700

Nakładem stow. młodzieży postępowej „Spójnia“ w Krakowie. — Odbito w Drukarni Ludowej.

315

TOWARZYSTWO "POLONIA" W MONACHIUM

ADRES: Von der Tannstr. 15
Dnia 4 VI 04

Szanowni Koledzy!

Stosownie do rokowingrain naszych, rozsyłany „Związkowi":

... resztę za styczeń i luty . .	3.00
10% od dochodu za marzec . . .	7.00
10% " " " kwiecień . . .	3.00
10% " " " maj . . .	10.00
podatek semestralny (letni) . .	8.00
Razem:	35.00

Zechcą Koledzy potwierdzić odbiór pieniędzy powyższych. Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Alfred Mendelson
(kasyer)

Stefan Nazarkiewicz
(sekretarz)

Adres kasyera
Alfred Mendelson. Stud. chem.
München. Görresstr. 3 part.

316

Karlsruhe 5/II 1909 r.

Szanowni Koledzy,

Niniejszym zawiadamiamy Sz. Kolegów o założeniu w Karlsruhe Towarzystwa polskiej wyższej peszkpowej i prosimy o zaliczenie takowego do „Związku Stow. P. w. P." Statut nowego Stowarzyszenia jest analogiczny ze statutem „Polskiej Czytelni Akademickiej" w Darmstadcie. 175

Jak Sz. Koledzy wiedzą, sprawa założenia Stowarzyszenia powstała już przed 3 miesiącami i tymczasowi dziś byśmy ją dawno do końca

gdyby Senat akademicki nie
stanął na przeszkodzie: nie
zyskali żmy pozwolenia na
otworzenie nowego Stowarzyszenia.
W potrzebie udali żmy się do
tutejszego Stowarzyszenia Lekarskiego: „Polskiej czytelni
Akademickiej" z propozycją
wzielenia nas do swej firmy.
Firmę wobec senatu otrzymali żmy, ale Nasza zwłoka w
otworzeniu Stowarzyszenia, uszczupliła nam liczbę Stowarzyszonych:
pozostało nas tylko piętnastu;
wobec tego nie możemy rozporządać Drużyni Junaków i
prosimy zmianę prosić Z. Zarząd „Związku"

o zwolnienie nas od składek na
Święta letnie.

Po dawnym Stowarzyszeniu „Zwarci"
o pokrewnym charakterze pozostała
nam biblioteka, składająca się z ok. 2000 tomów. Jeżeli weźmiemy pod uwagę
liczbę książek i wydawnictw, nie-
za dowalniających nawet najskro-
mniejszych wymagań, to dojść mu-
simy do wniosku, że posiadanie jest
jednego z ważnych czynników
w życiu i rozwoju Stowarzyszeń za-
granicznych — bibliotek. Kolejny,
w tej potrzebie zwracamy się do Was
z prośbą i propozycją wzięcia nam
duplikatów, jakie Stowarzyszenia
Związkowe w swych bibliotekach

posiadać mogą lub bibliotekę po nieistniejącym już Stowarzyszeniu Związkowym.

Prośba ta jest konsekwencją rozwoju takiego stowarzyszenia.

Pozatym prosimy Sz. Zarząd „Związku" o przysłanie nam Statutu „Związku", Uchwał ostatnich Zjazdów w Zurychu i Leodjum. i o poinformowanie nas, co do wysokości składek.

Dziękujemy zarazem za zawiadomienie nas o przejeździe pp. Makowskiego i Przybyłowskiego P. Makowski wygłosił u nas 2 odczyty. Frekwencja na odczytach była niewielka, ale

na przyszłość, jako już zorganizowani, możemy zapewnić większe powodzenie.

Mając nadzieję, że nie odmówisz, koledzy, prośbie naszej, łączymy koleżeńskie pozdrowienia.

Za zarząd

Bolesław Hac

Adres: Herrn Bolesław Hac
Georg-Friedrichstr. 8 (III)
Karlsruhe i/B.

319

Szanowny Kolego!

Uprzejmie proszę o takie
we poinformowanie mnie
jakie są wyższe szkoły
agronomiczne w Belgji
oprócz Gembloux
jeżeli to możliwe o wska-
zanie adresów, gdzie
można się zwrócić o
bliższe informacje.
Proszę również o adres
biura informacyj w Gembloux
jeżeli takowe istnieje.
Łączę koleżeńskie pozdrowienie

Zdrobek

Mons 9/VII 09.

CARTE POSTALE

POSTKAART

(Côté réservé à l'adresse. — *Zijde voor het adres alleen.*)

LIEGE 1 JUIN 9-10 09 ARRIVÉE

6 JUIN 0-1 09 DEPART

(2) NE PAS LIVRER LE DIMANCHE / NIET BESTELLEN OP ZONDAG

Liège

Rue de la Sirène - 33.

Zarząd Związku St. Polskiej Mł. Post.

„Spójnia"

Société „Spójnia".

(1) Indication facultative — *Overcplichte opgave.*

M

(1) 2 - Marché aux Poulets 2

202. Piotrkowska —

(Cette inscription peut être biffée. — *Dat opschrift mag doorgehaald worden.*

Str. 1.

320

Lwów 7 marca 1909.

Okólnik № 2.

Do Towarzystw Miłości polskiej.

177

Kochani Koledzy!

Sprawa szkolnictwa polskiego w Królestwie Kongresowym wybiła się w czasach ostatnich na czoło najdonioślejszych spraw ogólno-narodowych. Powołana do życia przez ustawę lata szkoły polskie, stały się dzisiaj przedmiotem szczególnej troski, ogromnych wysiłków i natężonej pracy ze strony społeczeństwa - a ze strony rządu rosyjskiego przedmiotem ciągłych prześladowań i coraz nowych a dotkliwszych ciosów. Na całym obszarze Królestwa rozgrywa się dziś walka; między społeczeństwem, na pozycje rozbitym, zniszczonym moralnie i materyalnie zubożonym a rządem, wzbrojonym w gwałt, przemoc i bezprawie - toczy się walka o losy miłości. Końca jej jak i skutków przewidzieć dziś nie można, ale nie można i wątpić; nie robi tymbardziej robić bilansu i dziś już zamykać obrachunek zysków i strat.

Wielkie przyczyny słabości naszej, jakoto zwiększający się procent uczniów Polaków w gimnazyach rosyjskich lub funkcjonowanie w Królestwie Uniwersytetu i Politechniki, zapełnionych zresztą przez Moskali i Żydów-separatystów - w rzeczywistości nie są objawami inferyoryzmu w tej sprawie ze strony społeczeństwa; przeciwnie stosunek jego do szkół wyższych najlepszy dowód jak głęboko tkwi w nim niemożliwość do rosyjskiej szkoły. Ale potrzeba wychowania miłości w duchu narodowym i języku ojczystym przeniknęła najszersze koła i najbardziej obojętne serca, że sprawa utrzymania przy życiu szkół polskich stała się dogmatem nietylko politycznej walki i myśli wszystkich naszych - dogmatem wreszcie szkolnictwa naszego w Królestwie. W dobiegającym końca dziesiątym roku istnienia średnich szkół polskich, Królestwo liczyło ich przeszło 40 z liczbą uczniów dochodzącą do 14 tysięcy i pozostającym zastępem pedagogicznych, liczącym do 100 osób. Rośnie z rokiem każdym liczba wykładowców i pomocników szkolnych, ciała nauczycielskie zakwitują się coraz więcej z ukończonych wychowanków Uniwersytetów galicyjskich i zagranicznych. Rozwija się pożądanie nauczycielskie i oficerskości na role szkolne; przeciętnie koszt utrzymania szkoły

waha się od 60 do 100 tysięcy koron; szkoła o silach własnych utrzymać się nie może; opiekuńcze społeczeństwo ratyn musi pokryrać niedobory, musi zastąpić tę pomoc, jaką w krajach kulturalnych daje państwo.

Informując się możliwie dokładnie o stanie szkolnictwa naszego w Królestwie i związanego z nim bojkotu szkół rosyjskich, możemy zapewnić Was kochani koledzy że w chwili obecnej bynajmniej nie zachodzi potrzeba ani konieczność składania broni - przeciwnie, walka o szkołę nasza z całym zaparciem się i ogromnym natężeniu prowadzona być może i musi.

Nauczyciel w sprawie szkolnej postanowienie a więc i obowiązek walki się być zapewniona, nasi jednym z etapów walki zastanowić się przeciw Trocie. Mowi tu chcemy w sprawie tak zwanych wyjazdów młodzieży do Rosyi na studya wyższe. Na licznych zebraniach młodzieży naszej, szczególniej narodowej, na licznych również zjazdach młodzieży z innych dzielnic Rzpltej wypowiedziano się opinia owym wyjazdom do Rosyi przeciwna i je potępiająca. Uważano je bowiem za cios, bijący wprost w bojkot szkół rosyjskich.

Udawanie się młodzieży na studya do Uniwersytetów rosyjskich jest stanowczo zaprzeczeniem opinii, głoszonych przez młodzież a przeciw słusznych o zgubnych wpływie szkoły rosyjskiej. Odchylenie to od linii w pewnych kręgach szkolnego myślenia, osłabia stanowisko społeczeństwa wobec władz państwowych, pomiewa wpaja w nie przekonanie, że pomimo wszystko bez szkoły rosyjskiej obejść się nie możemy; osłabia dalej stanowczość młodzieży gimnazyalnej, zniechęca ją bowiem do kontynuowania szkół polskich, jako nie gwarantujących praw państwowych i przyczynia się do objawu natury moralnego, a jaki obserwować się daje mianowicie do wyjazdów młodzieży w głąb Rosyi w zamiarze wstąpienia do gimnazyów rosyjskich. Zresztą studya Uniwersyteckie w Rosyi są szkodliwe nie tylko ze względów politycznych ale i kulturalno-narodowych: sprzeciwiając się istotnie naszym ideałom obcym, a nieraz i wrogim, jednostka młoda i chłonna od progu wstępnego pacyfikuje, kurczy i serce a wykształcenie otrzymuje minimalne ze względu na niski poziom szkół w Rosyi.

Z innych jednak względów wstrzymanie wyjazdów do Rosyi nasuwa pewne wątpliwości. Wobec rozpadniętego stanu Królestwa, Litwy i Rusi pod względem politycznym i ekonomicznym, wobec ogólnej, braku sił i jednostek do pracy społecznej wykształconych - okazuje się niezbędną, obsadzenie wielkich placówek i stawienie się do walki tam, gdzie rąk

robotnych kasta; potrzeba nieć jednostek jaknajwartościowszych moralnie i jaknajlepiej uzbrojonych. Na zewnątrz zdobywa się prawa i przywileje, jakie tylko stanowić można w warunkach obecnych; między innymi sięgać musimy po te prawa, jakie gwarantuje nam ukończenie uniwersytetów rosyjskich. Wynika więc potrzeba wstępowania młodzieży wszelkiej wyższych w Rosji.

Nabywanie wyjazdów do Rosji ma jeszcze i tę dla nas stronę, że studenci z Królestwa, którym wtedy opinii udaje się tam w coraz większej masie, przeważnie wstępują do pewnych stowarzyszeń polskich, istniejących w Rosji, za pozwoleniem, jako tamy mają, władz do stowarzyszeń polskich wstępować i są, muszą tym samym w sferę kultury rosyjskiej. Kiedyś w tym pewnie niebezpieczeństwo dla pewnej części inteligencji naszej i w ogóle dla kultury narodowej w Królestwie.

Zważywszy to wszystko Zarząd Związku Towarzystw Młodzieży Polskiej „Ognisko" na mocy uchwały VII Zjazdu „Ogniska" z dn. 4/17 IX 09. powziętej w sprawie powyżej wymienionej wzywa Zjazd Delegatów wszystkich Towarzystw młodzieży polskiej, bądź na uniwersytetach Rosyjskich, bądź też na innych obecnie istniejących. Zjazd ów miałby na celu zbadanie powyższej uchwały, ogół polskiej młodzieży akademickiej obowiązującej a to zastosowanie, czy wyjazdy na studya do Rosji są dostatecznie we wszystkich względach z potrzebami społeczeństwa młodzieży warszawskiej uzasadnione.

Zarząd „Ogniska" uchwalił wyznaczyć termin Zjazdu na dn. 27/14 lipca roku bieżącego (nowego stylu) i zwrócić się do wszystkich Towarzystw polskich młodzieży z zaproszeniem wysłania na zjazd delegatów: warunki obradowania Zjazdu ustanowiliśmy zgodnie ze statutem obowiązującym Towarzystwa, które w skład nowego Związku wchodzą, a mianowicie: Towarzystwa liczące do 50 członków wysyłają 1 delegata, każda zaczęta 50-ka również wysyła po jednym delegacie z głosem decydującym. Zapraszając na ów nadzwyczajny Zjazd młodzieży polskiej Was, kochani Koledzy, prosimy o możliwie szybką, wspólną i zgodną pracę z wielkiemi zapytaniami pod adresem na kopercie zamieszczonym. Wielkie dzisiaj informacyjne nadsyłane będą później.

Na koniec nie możemy się powstrzymać od kilku uwag, z którymi chcemy się z Wami podzielić. Dnia 6 marca wieczorem ub. powstał samorzutnie Komitet młodzieży naszego zakładu również wołać Zjazd ale jeszcze w sprawie nadzwyczajnie ważnej dotyczącej wogóle bojkotu szkół rosyjskich w Królestwie. Stojąc niezachwianie na stanowisku uchwał wiecu młodzieży warszawskiej z dn. 28 stycznia r. 1905 uważamy, że sprawa tych uchwał jest w chwili obecnej aktualna. A na

zasadzie wyżej wymienionego i w obec nakazów trudnej walki społecznej z rządem rosyjskim winni musimy samo jak stanowisko tej sprawy na pierwszym miejscu za nakazem sumienia, ile że potrzeba jest w najpilniejszej chwili samego bojkotu; projekt takiego zjazdu zgubnie jednie może oddziałać na mniej uświadomionych i nawet w razie pomyślnego dla naszego stanowiska uchwały - pchnąć młodzież w ręce ich gorące w mury carskiego Uniwersytetu i Politechniki w Warszawie. Nie wątpimy, że Komitet ów po porozumieniu się z nami, nego nie omieszkamy wynikiem działalności swej zawiesi i stanowisko nasze w tej sprawie uzna za swoje.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Za

ZARZĄD
„OGNIWA"
Związku Towarzystw kształcącej się
młodzieży polskiej w Austryi.

Edwin Rosenfeld. m.p.
Sekretarz

St. Ginsberg m.p.
Przewodniczący.

Szanowni Koledzy!

Zgodnie z Waszą propozycją T-wo nasze wybrało do komisji stypendjalnej Związku kol. kol. Wincentego Schatzschneidera, Tadeusza Karczbskiego i Juljusza Maliniaka, o czym Was niniejszym powiadamiamy.

Za Zarząd T-wa Polit. Wydz. Postępu.
w Turynie

Turyn, d. 6/II 09 F. Litwowicz L. Balicki

BIBLIOTEKA POLSKIEJ AKADEMII TECHNICZNEJ W TORUNIU

179

Szanowni Koledzy,

Zawdzięczając niżej załączony list Zarządu naszego Tow. prosimy o łaskawe udzielenie nam możliwie szczegółowych informacyj dotyczących naszej pozytywnej działalności, gdyż o tym, co robiła dotychczas była Komisja we Fryburgu, nie mamy żadnych wiadomości.

Z koleżeńskim pozdrowieniem
Komisja Agitacyjna Związku S. P.

Wszechpolacy

Julian Maliarski

Lwów. d. 8/VII 09

F. Kasprzycki

180

181 Warszawa 10. VI. 09

Szanowna Pani!

Stosownie do rozmowy naszej pozwalam sobie przesłać pieniądze jakie dostałem na rachunek zwrotu kosztów podróży:

Karlsruhe	—	50 m.
Darmstadt	—	40 m.
Amsterdam		20 m. 80
Lipsk		12 m.
Mittenwalde		24 m. 60

Bezpośrednio otrzymałem

z Paryża	50 fr. 65 cm.
z Genewy	130 fr.

z odbioru tych kwot nie wypisywałem pokwitowania, co się tyczy

reszty jaka by z obrachunku
na ostatni rok przypadała
to zrzekam się jej i nie ma
o nią najmniejszej pretensji.
Wyrazy szacunku
i poważania
A. Makowski

Do Prawowitego Zarządu
„Związku Stow. Post. Mł. Pols."

Dn. 15-V b.r. na wezwanie Ex. Zarządu wyjechałem odezyt w Leodjum. Pewne fakty, które miały miejsce w czasie odezytu lub po nim, zmuszają mnie do prośby, aby Ex. Zarząd zechciał podać do publicznej (w Leodyjskiej kolonji polskiej) wiadomości, co następuje.

1/ Gdy w czasie odezytu dotknąłem kwestji bojkotu szkoły rosyjskiej w Królestwie i zaznaczyłem, że młodzież narodowo-demokratyczna w początkach akcji była przeciwna bojkotowi, z publiczności padł głos: „do kata!" Koledzy, którzy ten zarzut mi zrobili twierdzili, że opierają się na bezpośrednich wiadomościach, gdyż sami w akcji bojkotowej brali udział.

Powtarzam w czasie bojkotu stałem zdala od życia młodzieży, powtarzam też nie rozporządzam w Belgji archiwalnemi dokumentami, więc zwracam się do kol. Maryana Dąbrowskiego, który ze względu na swój bardzo czynny udział w akcji bojkotowej

może bardzo dużo na ten temat powiedzieć, - z prośbą o podanie szczegółowych danych. Na podstawie osobistych wspomnień i pewnych dokumentów, które posiada, rozeszły mi „przypomnienie", które tu załączam. —

2) W parę dni po moim odejściu dowiedziałem się od kol. Marian Dederki, że kol. Bronisław Podgórski wypowiedział w gronie kilku kolegów takie zdanie: „Znanym jest fakt, że kol. Henryka Dowiatowicz w jednej z dyskusji, która miała miejsce we Lwowie, w braku argumentów dla przekonania przeciwnika rzucił się na niego z rewolwerem".

Chociaż imię „Henryk" nie jest moim imieniem, dostrzegłem jednak do przekonania, że kol. Podgórski miał moją osobę na myśli. A to na podstawie naszej przeszłych faktów:

1) W r. 1901-ym przyjechałem do Lwowa i od tego czasu stale do końca życia mieszkałem we Lwowie. Twierdzę kategorycznie, że od r. 1901 żadnego Henryka Dowiatowicza wśród młodzieży lwowskiej nie było.

2) Kol. Podgórski był przedtem na innym moim odczycie, gdzie wyjąc-

powodem pod zarzutem „Henryk".

3) Zdanie swe kol. Podgórski wypowiedział wtedy, gdy była mowa o moim odczycie.

W imieniu moim udał się do kol. Podgórskiego brat mój, kazano z żądaniem cofnięcia owej „wiadomości", jako nie tylko niezgodnej z prawdą, ale i nie mającej nic wspólnego z jakimkolwiek bądź chociaż minimalnie podobnym faktem. Kol. Podgórski cofnięcia odmówił, motywując tym, że mowa nie o Medardzie, lecz Henryku. Jeśli zaś, twierdził, imię Henryk zbiega się z moją osobą, w takim razie zarzut skupe do mnie. - Na zapytanie brata mego oświadczył, że ów fakt miał mieć miejsce przed 2-3-ma laty na wiecu akademickim we Lwowie.

Wobec odmowy cofnięcia udałem się do Wydziału „Tow. Brat. pom. Uch. polit. we Lwowie" z prośbą o stwierdzenie prawdy. Nadesłane mi przez Wydział oświadczenie załączam.

Sądu swego w tej sprawie nie wypowiadam, a kwestię zwal-

cranie przeciwników za pomocą płatek, jak również kwestyę równego płacenia dla Unionowców pozostawiam do zakwalifikowania naszym kolegom.

Łączę bratnie pozdrowienia

Wyrazy głębokiego szacunku

Edward Vandervelde

10-VI-09

Bruksela (44 rue de la Couronne).

Przypomnienie

Jako bezpośredni uczestnik i jeden z nielicznych organizatorów strajku szkolnego z r 1905 przypominam Kolegom, którzy na odczycie Kol. Doznarowicza, zarzucili mu „fakt" – i jakoby osobiście przyjmowali udział w strajku czym, fakty następujące:

1°. Inicjatywa strajku szkolnego wyszła z łona organizacji „Związek Młodzieży Socjalistycznej", której grupy z Piotrkowa i z szkoły Kowalskiego z Warszawy, podawały odnośne projekty jeszcze w Listopadzie i grudniu 1904 roku i styczniu 1905 roku, na konferencjach tej organizacji –

2° Inicjatywy tej podał nie mogła analogiczna, tajna organizacja N.D. z wśród młodzieży szkolnej, znana mi jednak dokładnie („P" spadkobierca „X"–), jej oświetlenie byłaby ona zupełnie rozbita.

3°. Z chwilą wybuchu strajku szkolnego na wszystkich zebraniach młodzieży w Warszawie, narodowcy zajmowali stanowisko bądź wrogie, bądź wrogie strajkowi, zwalczając nas w Klubie, w Sekcjach: szkół rządowych i szkół prywatnych –, „Sekcja koronna" organizacja prowincjonalnych szkół średnich z Warszawie dopiero po zebraniu 30 Stycznia, przyłączyła się do czynnej pracy. M. T. przedstawiciela sekcji litewsko-ruskiej zdecydowała się poprzeć strajk

4°. Związek Narodowo-ruski organizacja „społeczeństwa" równoległa do Kół Wychowawców – na zebraniu 30 stycznia wyraźnie i obszernie postanowiła zwalczać strajk szkolny.

5°. Jako skutek tej uchwały młodzież n-decka w dniach od 30 stycznia do 3 lutego albo nadzwyczaj głośno milczała

na wszelkich zebraniach z sprawy strejku, albo ogłoszenie wypowiedzenia zdania swoje przeciw strejkowi-

6°. Na zebraniu z d. 3 lutego 1905. zebraniu z przedstawicieli komisji fabryki, stowarzyszenia, przedstawicieli sekcyi Koronnej Kol. D. i innych n-dcy przedstawiciele oraz niektórzy z Zyrardowa z J. P. i Bundu doszli do wspólnie takiej opinii Kol. J. (od Rondalewa), który wypowiedział to z swej mowie, nieprzerwanej przez nikogo i nieodpowiadającej na protesty:

„Do was się zwracam koledzy n-dcy. Tchórze! Wy wróćcie do szkoły rosyjskiej, rząd was przyjmie, aby mógł przed światem pochwalić się, że w Polsce wszystko praworządnie. Wyrzućcie mowę polską, patryotyzm-zgubne a teraz żądzcie kalendarzy i promocji—

I do was się zwracam niektórzy socyalisci. Czy się teraz boicie mówić o solidarności z proletarjatem a tymczasem teraz was ogarnął—"

7°. W Łodzi, Łowiczu, Piotrkowie — zachowanie się n-dcy podczas było zupełnie nieobliczalne z chwilami stanowczego wystąpienia- Trzeba było robić niesłychane wprost nakłady daleko idących zgodań szkolnych, opracowanych jeszcze w styczniu przez Z. M. S., aby za cenę tego odsunąć przynajmniej niesprzyjające n-dcy (do gimnazjum) w dniu wystąpienia przed wtadzy szkolnej, lub zmusić stłuszczy n-dcy organizacje do przyjścia udziału w wystąpieniu—

Fakty powyższe wystarczają, aby rzucić światło na początki ruchu strejkowego wśród młodzieży z r. 1905-

Maryan Dąbrowski.

329

TOWARZYSTWO „BRATNIEJ POMOCY“ SŁUCHACZÓW POLITECHNIKI
WE LWOWIE.

L. 5044 We Lwowie, dnia 7. czerwca 1909.

178

Szanowny Kolego!

Ponieważ kol. Medard Downarowicz zawiadomił nas, że w Leodynm zostało wypowiedziane zdanie: „Znanym jest fakt, że kol. Henryk Downarowicz w pewnej z dyskusyi, która miała miejsce we Lwowie, w braku argumentów dla przekonania przeciwnika rzucił się na niego z rewolwerem“ i ponieważ kol. Medard Downarowicz prosił nas, abyśmy wydali swoją opinię o prawdziwości owego zdania, — oświadczamy:

1) Według informacyi które posiadaliśmy pobrać, w ostatnich 4 latach w życiu akad. Młodzieży lwowskiej, żaden Henryk Downarowicz podobnego niebrał i wogóle o akademiku o tym nazwisku i imieniu nic nam nie jest wiadomem. Natomiast byli nami dwaj Downarowicze a mianowicie bracia Stanisław i Medard.

2) Według informacyi przez nas pobranej żaden z wyżej wymienionych braci Downarowiczów w podobnym fakcie podobnego niebrał i wogóle wiernawym jest nawet fakt aby Ktokolwiek z Młodzieży na wiecu akademickim lub też podczas dyskusyi rzucał się na przeciwnika z rewolwerem w ręku.

Za

WYDZIAŁ TOW. BRATNIEJ POMOCY
słuchaczów politechniki we Lwowie

W. Szuman
przewodniczący

J. Górski
I-a sekr.

11

Uprasza z wyrazem Kol. Medarda Downarowicza
Jan. 20 PMP [illegible] do wiadomości i oceny [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dostarczonej, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] w archiwum [illegible].

330

1

Związek Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Akad[emickiej]

Koledzy! Lwowska młodzież akad. w porozumieniu z polskimi organizacyami studenckiemi w Cesarstwie zaprojektowała zwołanie na 2 – 3 sierpca do Zakopanem zjazdu ogólno akademickiego dla omówienia stosunku młodzieży polskiej do wyższych zakładów w Kr. Królestwie na r. akad. 1905/6 i następn. Jako motyw do zwołania zjazdu koledzy lwowscy podają zniechęcenie stosunek i indyferentyzm znacznej części społeczeństwa polskiego dla sprawy strejku szkolnego. Upoważnionym do powzięcia decyzyi o stosunku do wyższych zakładów naukowych w Królestwie może być jedynie zjazd ogólno-akademicki młodzieży polskiej, na którym brałyby udział wszystkie stowarzyszenia ideowe skupione w Galicyi, Cesarstwie i zagranicą, istniejące przynajmniej od roku. Termin i miejsce zjazdu zostały wybrane tak, aby decyzye zjazdowe odbiły się jaknajszerszem echem w społeczeństwie. Na zjazd mają być zaproszeni przedstawiciele partyj politycznych z głosem doradczym. Projektowi Kolegów Lwowskich z ideowej Z. S. P. M. P. towarzyszę bydzie gorące współczucie. Zarząd wzywa wszystkie stowarzyszenia do wzięcia udziału w zjeździe przez swoich delegatów. Stowarzyszenia, które dotychczas nie otrzymały dokładnika konkretnego zaproszenia prosimy o zwracanie się w możliwie najkrótszym czasie pod adresem: „Bratnia Pomoc Studentów Politechniki" Lwów Politechnika.

Nadmieniamy, że Zarząd Związku będzie na zjeździe reprezentowany przez swego delegata. Pokreany też gorąco wszystkich stowarzyszeń uregulowanie zebrań w sprawie, która będzie przedmiotem obrad zjazdu, oraz nadesłanie nam protokółów dyskusyi wraz z powziętymi uchwałami i podaniem liczby głosujących za i przeciw. Gdyby uregulowanie zebrania z powodu spóźnionej pory napotkałoby na trudności, prosimy Zarządy Stowarzyszeń o nadesłanie chociaż swej własnej opinii w tej sprawie. Materyał, tą drogą zebrany, zostanie zużytkowany przez delegata Zarządu Związku na zjeździe. –

Zarząd Z. S. P. M. P.

185a

Lwów, d. 11/IV. 06.

Związek Postępowej Młodzieży Polskiej * Zarząd *

Związek Stowarzyszeń [illegible] Młodzieży Polskiej

Koledzy! Lwowska młodzież akad. w porozumieniu z polskimi organizacyami studenckiemi w Czerniowcach zaprojektowała zwołanie na 25 i 26 lipca do Zakopanem zjazdu ogólno akademickiego dla omówienia stosunku młodzieży polskiej do wyższych zakładów w Kr. Polskiem na r. akad. 1909/10 i następn. Jako motyw do zwołania zjazdu koledzy lwowscy podają niezdecydowany stosunek i indyferentyzm znacznej części społeczeństwa polskiego dla sprawy strejku szkolnego. Upoważnionym do powzięcia decyzyi o otwarciu wyższych zakładów naukowych w Królestwie może być jedynie zjazd ogólno-akademicki młodzieży polskiej, na którym bezpośredni udział wezmą stowarzyszenia ideowe skupione w Galicyi, Czerniowcach i zagranicą, istniejące powszechnej od roku. Termin i miejsce zjazdu zostały wybrane tak, aby decyzye zjazdowe odbiły się jaknajszerszem echem w społeczeństwie. Na zjazd mają być zaproszeni przedstawiciele partyj politycznych z wyłączeniem duchowieństwa. Projektowi Kolegów Lwowskich z strony Z. S. P. M. P. towarzyszy bardzo gorące współczucie. Zarząd wzywa wszystkie stowarzyszenia do wzięcia udziału w zjeździe przez swoich delegatów. Stowarzyszenia, które dotychczas nie otrzymały okólnika Komitetu organizacyjnego, prosimy o zwracanie się w miejscu najkrótszym do [illegible] Bratnia Pomoc Studentów Politechniki Lwow. Politechnika.

Nadmieniamy, że Zarząd Związku będzie na zjeździe reprezentowany przez swego delegata. Polecamy też gorąco wszystkim stowarzyszeniom zwołanie zebrań w sprawie, która będzie przedmiotem obrad zjazdu, oraz nadsłanie nam protokółów dyskusyi wraz z powziętymi wnioskami i podaniem liczby głosujących za i przeciw. O ile zwołanie zebrania z powodu spóźnionej pory napotkałoby na trudności, prosimy Zarządy Stowarzyszeń o nadesłanie chociaż swej ustnej opinii w tej sprawie. Materyał, tu drogą zebrany, zostanie zużytkowany przez delegata Zarządu Związku na zjeździe. –

Zarząd Z.S.P.M.P.

1852

Lwów, d. 11/VII. 09.

Związek Postępowej Młodzieży Polskiej Zarząd

Zurych, d. 17/11 09.

Do Zarządu
Związku Stowarzyszeń Polsk. Ak. Polit.
Zagranicą.

186

Szanowni Koledzy!

Z listu stowarzyszenia fryburskiego „Zwiazek" (który Wam przy niniejszym zaciągamy) wynika, że deleget komisji stypendjalnej Związku dlatego tylko nie został przyjęty w swoim czasie „w skład obradujących nad udzielaniem stypendjów Rapperswylskich," że odpowiednie instytucje nie zostały powiadomione o wyborze takiej komisji. Prosimy przeto Sz. Kolegów o zawiadomienie kogo należy o naszym wyborze i zakomunikowanie nam tego.

Dla łatwiejszego rozejrzenia się w sytuacji, może zechcecie też przysłać nam papiery t. komisji stypendjalnej (we Fryburgu), jak

również poinformować nas o ostatnim terminie wpłacania podań o stypendja do Repertuaru.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Za komisję stypendjalną Kazubski

Jul. Wolski

P.S. Równocześnie prosimy o jakąś rybią odpowiedź na nasz pierwszy list.

Do Szanownego Wydziału
„Komisji Skyperdyjnej Związku"
184 w Żurychu.
Szanowni Koledzy!

W odpowiedzi na list z dnia 8/VI b.r. komunikujemy Wam:
1) Stosunki utworzyły się w następujący sposób: delegat Komisji Skyperdyjnej przy „Związku" kol. Przemyski nie został przyjęty w skład obradujących nad udzieleniem Skyperdyjnej według listu otrzymanego o trzy miesiące później było uprzedzenie Kandydata przez Zarząd „Związku".
2) Kroki poczynione były następująco:

wspólnie z kom. Hyp. przy Zjednocz. Ukr. wydano odezwę do Społeczeństwa polskiego, nawołującą do zbierania składek na nieletnich studentów, skutkiem tej zagadnienia. Odezwa nie odniosła pożądanego skutku.

W odpowiedzi na punkt 2-i, niniejszem zaczem odpowiedź na punkt 3-i. Między innemi zaznaczam, że Komisja Stypendyjna przy „Związku" wydawała swe opinie o osobach, należących do „Związku" i stosujących się do stypendyum.

Wszystkie papiery i listy znajdują się w posiadaniu Zarządu „Związku", zostały wręczone na ręce prezydenta Gryburskiego.

Łączymy koleżeńskie pozdrowienia

Za Zarząd „Związku"

E. Baranowski

Stow. Pol. Mł. Post. Związek (Suisse)

Fribourg
12/VI 09 r.

187

Szanowni Koledzy!

Jak Wam wiadomo, w najbliższej przeszłości wola Narodu została pogwałcona przez niepowołaną jednostkę, przez ks. Puzyna.
My w tej sprawie na zebraniu uchwaliliśmy protest, którego treść niżej podajemy. Protest ów został wysłany do Naprodu i Nowej Zarzy.
Uważając że to wystąpienie winno być możliwie jednolite – zwracamy Szanownych Kolegów o swym poglądzie na tę tak ważną sprawę.
„Obecni faktem odmowy krakowskiej

biskupa Kujdra Puzyny pozwolenia na złożenie zwłok wieszcza naszego Słowackiego w grobach królewskich na Wawelu, wyrażamy nasz protest przeciw tak niesłychanemu nieuszanowaniu woli narodu, jednocześnie przyłączamy się do myśli, ruchu przeciw świadczącej o sekularyzacji podziemi katedry na Wawelu."

Łączymy koleżeńskie pozdrowienia

Za zarząd

Karlsruhe d. 14/VI 1909 Bolesław Nac

Do Szanownego
Zarządu
„Związku Stow. Pols. Młod. Post."

Do oświadczeń, które pod prezesem na rzecz Sz. Zarządu załączam oświadczenie kol. Wdowskiego.

Na zapytanie brata mego, Kazimierza, kol. Padgorski oświadczył, że owa akcja rewolwerowa była skierowana przeciwko kol. Widowskiemu. Za czasów, kiedy byłem we Lwowie, kol. Widowski, którego znam osobiście, był jednym z przywódców młodzieży, koncentrującej się w „Czytelni Akademickiej", stowarzyszeniu o zabarwieniu nar.-demokratycznym.

Ponieważ nie znałem adresu kol. Widowskiego, zwracam się do niego przez śp. Kazimierza Drewnowskiego.

Nadesłane mi oświadczenie załączam.

Łączę wyrazy głębokiego szacunku

Medard Downarowicz

16-VI-09
Bruksela

339

(2)

Upraszamy przez p. Mecenasa
Dornarowicza, zwróceniem się
do p. St. Wiśniowskiego, który
dał mi poniższe oświadczenie.

Kazimierz Przerwa-

Lwów d. 11. VI. 09.

183

(3) 340

Na życzenie p. inż. Drewnowskiego stwierdzam, że ani p. Medard Doroszewski, ani którykolwiek noszący to nazwisko nie groził mi nigdy rewolwerem.

Wykluczonem jest przeto było komuś mieć opowiadań coś podobnego o p. Doroszewiczu.

Lwów 11/VII 1909

Stanisławowidzki

„ŻYCIE"
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.
ul. Teatralna 1.

341

Lwów, 21 czerwca, 1909.

Do Szanownego Zarządu
Związku Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej
w Londynie.

W odpowiedzi na okólnik z dnia 14. VI b. r. donoszę się dnia 18 b. r. odbyło się Walne Zgromadzenie naszego stowarzyszenia w sprawie zjazdu w Rakowcu, na którem po kilkugodzinnej dyskusji uchwalono 4 delegatów z dyskusją głosowania w Rakowcu za dalszym bojkotem szkół w Królestwie, oraz 1 delegata jako reprezentanta mniejszości sprzeciwiającej się przed strajkowi. W sprawie wyjazdu na zjazd do Rosji pozostawiono delegatom wolną rękę.

Z kol. pozdr.

Za

ŻYCIE
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ AKADEMICKIEJ
MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ
WE LWOWIE

189

Adam Skwarczyński
sekretarz

Dr. M. Ostowicz
prezes.

190

Do Szanownego Zarządu
Związku post. niepodległej polskiej!

Prosimy o nadsyłanie nam korespondencji pod adresem „Charandt – Johannisstrasse 44 B M. Polonki", a nie „Johannisstr. Polnische Lesezimmer".

Nie tworzymy tu żadnej organizacji legalizowanej i nasze zajęcia nie pozwalają – stąd korespondencje dotychczasowe dochodziły z trudnością i jedynie przypadkowo.

O zorganizowaniu się w towarzystwo legalne nie może na razie u nas być mowy, jest nas niewielu, a najbliższym zaś zamiarem grono nasze znacznie się zmniejszy, i na utrzymanie towarzystwa liczyć nie możemy. Z zabraniem takowego musielibyśmy też trudności formalne, po-

wiewar na wielkiemu kulturę kolonię polską istniejącą poza nami dwa tygodniki legalizowane, z którymi nie wspólnego zresztą nie mamy.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Michał Sokalski

Charlottenburg 22/VI 1909

Johannisstr. 44 B

343

ZJEDNOCZENIE
TOWARZYSTW
MŁODZIEŻY POLSKIEJ
ZAGRANICĄ

OD ZARZĄDU
№ 87.

Adres: Feliks Tryc
Quai Orban, 2b

Lwów, Czerwca, dnia 24 1900 roku.

Do Zarządu Związku Towarzystw Polskiej Młodzieży Postępowej Zagranicą.

Szanowni Koledzy!
„Ogniwo" Związek Towarzystw Młodzieży Polskiej w Austrji zwołuje na 27, 28 lipca Zjazd przedstawicieli Towarzystw Młodzieży Polskiej dla rozpatrzenia sprawy wyjazdu młodzieży do Rosji dla dalszych tam studjów.
W powyższej kwestji zwrócił się do nas Zarząd „Ogniwa" z prośbą o rozesłanie do wszystkich stowarzyszeń młodzieży polskiej zagranicą jego zawiadomień i okólników.
My więc zwracamy się do Was. Szanując jednak Wasz cenny czas nie chcemy obarczać Was trudem powyższym prosimy tylko o udzielenie nam adresów Towarzystw Związkowych, a my im roześlemy odpowiednie okólniki.
Oczekując rychłego zadośćuczynienia naszej prośbie łączymy koleżeńskie pozdrowienia.

Prezes: Przemysław Podgórski
Sekretarz: Tadeusz Zieleniewski.

TOWARZYSTW MŁODZIEŻY POLSKIEJ · ZARZĄD · ZJEDNOCZENIA

191.

Do Towarzystw Młodzieży Polskiej. 191

Dnia 24 b. m. zarządy Zarządu Związku Towarzystw młodzieży polskiej „Ognisko", a komitetem wybranym przez towarzystwa lwowskie: Bratnią Pomoc st. politechniki, „Życie", Biblioteka st. medycyny, kółko polonistów, kółko historyków, koło prawno-społeczne, „Bratnia Pomoc" st. leśnictwa, Ak. klub Turystyczny — nastąpiło porozumienie w celu wspólnego zjazdu delegatów wszystkich akademickich towarzystw polskich.

Na zasadzie (~~ostatniego~~) osiągniętego porozumienia ustalono:

I Porządek dzienny Zjazdu:

1) Sprawa udawania się młodzieży z Królestwa na studja do wyższych zakładów naukowych w Rosji.
2) Sprawa rozszerzenia praw abiturjentów średnich szkół polskich w Królestwie.
3) Emancjacja młodzieży w sprawie dalszego utrzymania bojkotu wyższych szkół rosyjskich w Królestwie.

II Czas i miejsce zwołania Zjazdu:

Zakopane, dnia 26 i 27 lipca nowego stylu

(poniedziałek i wtorek)

początek o godz. 10-tej rano dn. 26 (ul. Lok. Zjazdu patrz pamiętnik)

III Mandaty i wybór delegatów:

Towarzystwa liczące do 50 członków wybierają jednego

delegata, każda następna 50-ka wybiera również po jednym delegacie. Każdy delegat winien otrzymać od towarzystwa delegującego mandat na piśmie. W razie niemożności obesłania Zjazdu towarzystwa mogą swoje opinje w wyż wspomnianych sprawach nadsyłać poczty - tejże też atrybucje delegatów przelać na rzecz delegatów innych stowarzyszeń, przyczem jeden może reprezentować najwyżej 2ma głosami. Wszystkie towarzystwa są proszone o bezzwłoczne nadsyłanie pod adresem niżej podanem odpowiedzi:
1) Czy na Zjazd wybrały delegatów, 2) czy Zjazd przez nie zostanie obesłany, 3) przez wielu delegatów.

IV Na wszystkich pociągach przychodzących do Zakopanego d. 25, 26 i 27 lipca oczekiwać będą delegatów członkowie komisji organizacyjnej odznaczeni kokardami czerwono-białemi, do których delegaci winni się zwracać po wszelkie informacje o adresie lokalu Zjazdu, który jeszcze nie jest ustalony, o noclegi etc.

Wszelkich informacji w tych sprawach udzielać będzie również Akad. Klub Turystyczny w Za-

kopanem (Krapówki 51), do którego towarzystwa winny zwracać się przimiennie.

Ostatni pociąg przed początkiem Zjazdu przybywa do Zakopanego dn. 26-go ogodz. 6tej rano; W dniu 25-ym najlepiej przyjechać pociągiem przychodzącem o godz. 4-tej pop. i 10-tej rano.

Adresy i odpowiedzi, o które bezwarunkowo wszystkie towarzystwa się prosimy należy wysyłać do Zarządu „Ogniwa" Dom Akademicki ul. Sienatorska.

2) Tow. „Bratniej Pomocy" st. Politechniki - politechnika. Lwów.

Za Lwowski Komitet Organizacyjny

Dr. A. Ostowicz przewodniczący

Stanisławski sekr. kom.

ZARZĄD „OGNIWA" Związku Towarzystw kształcącej się młodzieży polskiej w Austryi.

Za Wiedeński sekr. „Ogniwa"

Za Zjednoczenie przewodniczący Zarządu „Ogniwa"

Do powyższego okólnika nadmieniamy w imieniu komitetu akademickiego, który organizował „Zjazd w sprawie Szkolnej w Król. Polskiem" na 25 Lipca w Zakopanem, że porozumienie z „Ogniwem" nastąpiło na skutek całego szeregu listów od towarzystw akadem. młodz. polskiej, domagających się połączenia obu zjazdów oraz przekonania o istotnej potrzebie zjednoczenia akcyi w tym kierunku całej młodzieży polskiej w interesie powagi i autorytetu Zjazdu

„Ognisko" przystało na umieszczenie na porządku dziennym wszystkich proponowanych przez nas kwestyj, zastrzegając jedynie umieszczenie sprawy wyjazdu do Rosyi na pierwszym punkcie dzisiejszych rezolucyj zjazdu; przedstawiciele „Ogniska" wypowiedzieli jednocześnie przeświadczenie, że cała dyskusyja, jaka się w czasie obrad toczyć będzie, nie względnie mieć będzie za przedmiot przedewszystkiem stosunek młodzieży do dalszego utrzymania lub zaprzestania bojkotu wyższych szkół rządowych rosyjskich w Królestwie Polskiem. Projektowanego zaproszenia reprezentantów partyj politycznych zaniechaliśmy, aby uniknąć zbytecznej i mało pożądanej styczności ze sprawami zjazdu dyskusyj programowej, która się niewątpliwie nie omieszkała rozwinąć. Przez wyjęcie 2-go punktu porządku dziennego ominęliśmy potrzebę zaproszenia przedstawicieli organizacyj młodzieży szkół średnich, co z wielu względów byłoby niewłaściwem oraz trudnem do wykonania.

W skład prezydyum zjazdu ma wejść 2-ch przewodniczących, z których jednym będzie kandydat, przedstawiony przez „Ognisko", drugim przedstawiciel młodzieży postępowej. Wreszcie na życzenie przedstawicieli „Ogniska" rozszerzyliśmy prawo reprezentacyi na zjeździe na kółka autonomiczne, istniejące w łonie innych towarzystw, o ile posiadają samodzielne zarządy. Istnieje wszelkie prawdopodobieństwo, że osiągnięte w ten sposób porozumienie nie ulegnie rozbiciu i doprowadzi do zorganizowania niezwykle licznego i obszernego zjazdu.

we Lwowie dn. 26. VI. 1909 r.

Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Za akad. lwowski komitet organiz-

Ad. Konopczyński
czł. komitetu

Dr. M. Ostowicz

346

Lwów w czerwcu 09 r.

Zjazd ogólnoakademicki młodzieży polskiej dla omówienia stosunku tejże młodzieży do sprawy szkolnej w Królestwie polskiem.

Porządek dzienny:

1. Zagajenie
2. Wybór prezydjum
3. Stosunek młodzieży polskiej do rządowych zakładów naukowych w Król. Polskiem.
4. Sprawa średniego szkolnictwa polskiego
5. Sprawa wyjazdów na wyższe uczelnie do Rosji.
6. Wnioski i interpelacje.
7. Zakończenie Zjazdu.

Zjazd rozpocznie się w niedzielę 25 lipca o godz. 9tej rano.

171

Uw. I Uczestników Zjazdu na dworcu w Zakopanem oczekiwać będą członkowie Ak. (Kl.) Kl. Tur. ze srebrnoziel. przepaską na ramieniu. Wszelkich informacji tyczących się Zjazdu na miejscu udzielać będą członkowie komitetu w lokalu Ak. Kl. Tur. Krupówki № 51.

Uw. II Ponieważ Szan. Kol. nie będą w możności wziąć udziału w Zjeździe bezpośrednio przez nadesłanego delegata, proponujemy, by Szan. Kol. zechcieli przysłać na ręce komitetu pełnomocnictwo dla delegata, którego wybiorą komitet, kierując się życzeniami Szan. Kol. t.j. czy Szan. Kol. dołączają wyraźną instrukcję co do bojkotowego, czy antibojkotowego stanowiska delegata, czy też pozostawiają mu wolną rękę w głosowaniach. Adres komitetu: Lwów Bratnia Pomoc st. pol.

Za komitet organizacyjny.

Dr. M. Ortowicz
przewodniczący kl.

Stanisław Stein
sekretarz kl.

Do Kancelaryi Zarządu S. Z. P. M. P.
w Lwowie.

193

Kancelaryi Kolędy!

Okólnik Wasz w sprawie Zjazdu w Zakopanem, jakoteż okólnik od „Życia" otrzymaliśmy. Sprawa ta rozpatrywana była u nas w Związku na dwóch zebraniach. Zebrania te były bardzo ożywione, i wszelka inicjatywa przywracająca Zjazdu wyraźnie zainteresowania kulturą kolonię. Protokóły z zebrań nie przesyłamy z powodu braku czasu (przepisu je później); natomiast przesyłamy Wam uchwały, które były przyjmowane przez ogólnych Związku. Uchwały te brzmią: 1-szy (uchwała kol. Kolacewicza) „Nad całą sprawą Zjazdu przechodzimy do porządku dziennego, i protokół z zebrania przesyłamy do Zarządu „Związku". Przy głosowaniu uchwały tej wzięła (liczba głosów: 12, 9 przeciw) 11-go (uchwała zarządu) „ Sekcja S. M. P. „Związek" we Lwowie stojąca zawsze na gruncie uchwał Zjazdu S. Z. P. M. P. z dn. 25-XII 1908 r. solidaryzuje się w zupełności z inicjatywą lwowskiej sekcji

zwołania Zjazdu ogólno-akademickiego dla ułożenia stosunku młodzieży polskiej do zakładów naukowych w Królestwie Polskim. Czas i miejsce przyszłego uważamy za dogodne." Przy głosowaniu: za 8, przeciw, wstrz. Wniosek przechodzi.

Na zebraniu dn. 26 b. m. w dalszym ciągu była rozpatrywana sprawa Zjazdu.

Wnioski stawiane były następujące:

I-szy (kol. Kopaczewskiego): „Uważając, że tylko jakaś bezwzględna Zjazd młodzieży bez względu na przekonania może wpływ na społeczeństwo i pobudzić go do czynnej akcji, Koło zebranie zwraca się do Komitetów Organizacyjnych („Życia" i „Ogniwa") z żądaniem takiego Zjazdu, w przeciwnym razie uważa jakiekolwiek rozporządzenie młodzieży za szkodliwe, a Zjazd za chybiony. Zwracając się do wspomnianych Stow. z prośbą o podjęcie tej inicjatywy akcji". Wniosek upadł (za 2, przeciw 7).

II-gi (kol. Rechera): „Zebranie uważa za konieczne zwrócenie się do Stow. „Życia" i „Ogniwa" z prośbą o przedsięwzięcie wszystkich możliwych kroków, by Zjazdy „Życia" i „Ogniwa"

w sprawie kwestyi szkolnej w Kr. Pol. odbyły się jednomyślnie i wspólnie. Resumy zdania o radach i naszej przyszłości i zawodzie, dlaczego. Zjazdy te byłyby niemożliwymi wszelkie" Wniosek przechodzi 17 za, 2 przeciw).

III-ci (wniosek Związku): „Związek zgadza się z przekonaniem wielu na Emigracyi wyrażonem na Zjeździe w Lozannie. Niezależnie od uchwał tego, Związek będzie się starał wysłać delegata tego z odpowiednimi dyrektywami. W razie, jeżeli Związek delegata nie będzie mógł wysłać, dyrektywy swoje wtedy delegatowi wielu Związku; jeżeli wiec wyrazi dyrektywy przeciwne woli Związku, i zgodne z duchem S.Z. Pol. P." Wniosek przechodzi: 5 za, 3 wstrzymane. Z powodu stanowiącej podjęty dyrektywy na Zjeździe przeciwnej uchwały zarządu

---

Wiec o sprawie tej odbędzie się 20 b. m. Protokół z wiecu przesłany Wam w krótkim czasie.

Będziemy Towarzyszu zawiadomieni o tem, jak sprawa z dziełami skończenia

Kumpy # Dwiaty ludowej. Han nam ja-
ny jest opłakany.
Han naszego Stow. poprawić na nastrue.
Liczba członków obecnie 15.
Urządzimy wiecy odczytowe, jako to:
Romera, (Genewa), Warszicyo (Zug), Woj. do-
bryckiego (o Słowackim). Zebranie w
dniu tym 20 fr. przeznaczamy do Kantonu
dla pań. zwrot Stow. do Kasy, zamierzamy
urządzenie wieca w sprawie Ruiny, rezo-
lucja protestująca ~~przeciwko~~ przeciwko
w prasach.
Natomiast będzie Zastawa wpisać
do Stycznia u Was? i jak stoi sprawa
Zapomnianego?
Z koleżeńskim pozdrowieniem

Stow. Pol. Mł. Post
Związek
FRIBOURG (SUISSE)

Fribourg
dn. 27/VI 09 r.

27/6 1905 r.

349

Kawerzy Koleżo!

Jako sekretarz komisji informacyjnej dla Monachjum zapytuję się Was, czy nie będzie już zapóźnym przysłanie informacji dotyczących Monachjum dla „Poradnika dla maturzystów. Powzięte informacje będą mógł wydać dopiero za 10 dni. Przeczym zapytuję się także czy przysłano informacje z Akademji sztuk pięknych.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

Karimien Hołownicki-Szuch

München Görresstr. N3 I

194

Königreich Bayern.

Postkarte

Belgien Liège

Société polonaise „Spójnia"

rue de la Station 33

Ha Zarzędu ZSPMP.

08

Stow. Pomocniczej Młodzieży polskiej
„SPÓJNIA"
w WIEDNIU

Do Zarządu Towarzystwa
Stow. Post. Mł. Polskiej
Zagranica

Szanowni Koledzy!

Jesteśmy przed otrzymaniem
Waszego okólnika, zapadła
u nas uchwała na
walnem zgromadzeniu, zgodnie
z którą udział w Zjeździe
przyjmiemy i wyślemy
2 delegatów. Kol. J. Kołodziejczyka
i Leona Rygmanda
Wtedy zgromadzenie wyprze-
dzałoby [Zjazd] Zjazd na dzielnym Bój Katem
Uniwersytecki Warszawa
(dyrektywy dla delegatów).

195

Co do odbić środków dydaktycznych
wyraźnej nie dano
(dla braku materjałów)
Sierpień w dyskusji
wypowiedzieli się za
bojkotem —
Podtrzymano tymczasowość
obecności delegatów środków
środkowych z Kr. Polskiego
na Zjeździe
Wypowiedzieli się za
obecnością delegat. partji
politycznych i zapytano
Wydziału miejscu odbycia
wyborczej (na 30 a nie

tny na 50 ct.

Na dnie nie w tej
sprawie bym zakamuflowa-
ć się nie mogę.
Proszę o wielkie
miłosierdzie tych ciężko
i nieuleczalnie chorych sług
w. Pańskich pod adresem
IV/, Kleine Neugasse 18.
a także pod adresem delega-
tów (do 1 lipca)

Krakow dom Akademicki
ul. Jabłonowskich 1. Witold Suchodolski
dla J. Strzelecki'ego
i d. Ringsmana

Z poważaniem

Za Zarząd

Jan Kucharski

Kraków 28/VII 09.

P.S. Czemu nie podacie
do gazet spisu
wszystkich Tow. Kwartkowych
z dodatkiem o udzielaj.
informacyi — o warunkach
pobytu i wszelkich tabl. kwartkowych
Moment agitacyjny
Zrobić to z jednoczeniem. J. K.

29/VI

TOWARZYSTWO "POLONIA" W MONACHIUM

352

ADRES: Stefan Mazurkiewicz
Schellingstr. 71, II r.

Do Zarządu Z. S. P. M. P.

196

Szanowni Koledzy.

Zgodnie z okólnikiem Waszym z d. 14/VI sprawozdawczy Wam wyciąg z protokółu Ogólnego Zebrania członków K-a „Polonia" z. d. 12/VI.

Na zebranie stawiło się 14 członków (ogólna liczba obecnych w Monachium — 20). Jako odpowiedź na pytanie zasadnicze: czy zjazd uważany za potrzebny? — zgłoszone zostały dwa wnioski:

I Uważany zjazd za potrzebny i za właściwe, aby się odbył, o ile wezmą w nim udział wszystkie odłamy młodzieży.

Wniosek ten upadł (+ 4, - 7, ± 3)

II W przekonaniu iż sprawę bojkotu poprzeć może jedynie zjazd ogólno-akademicki, uważany zjazd proponowany przez Komitet Lwowski za potrzebny,

a) o ile wezmą w nim udział wszystkie odłamy młodzieży,

b) o ile zapewnioną będzie reprezentacya większych skupień młodzieży w Cesarstwie. —

Wniosek przeszedł (+ 10, - 4)

W dalszym ciągu zostały zgłoszone następujące wnioski:

1) Proponujemy Komitetowi przesunięcie terminu zjazdu na początek sierpnia

Przeszedł, jednogłośnie.

2) Proponujemy, aby zjazd wypowiedział się w sprawie bojkotu szkół średnich. —

Przeszedł. (+ 9, - 4, ± 1)

3) Proponujemy, aby Zjazd wypowiedział się w sprawie Sądów nad Tamistrejkami. –

Upadł. (+ 3, – 11).

Powyższe wnioski wstały śmierć nas śmiesłane do Lwowa.

Dnia 24/VI otrzymaliśmy za pośrednictwem T-a Studentów Polaków ośólnik „Ogniwa" z d. 7/VI. O ile mi się zdaje, kwestya Zjazdu jest w ośólniku powyższym przedstawiona w taki sposób, że o współdziałaniu i wspólnym Zjeździe mowy być nie może. Wobec czego, Zjazd, śmierć Komitet lwowski proponowany, o ile dojdzie do skutku, nie będzie miał charakteru ogólno-akademickiego. – W każdym razie sprawa domaga się wyjaśnienia. O ile więc Zarząd Z.S.M.P. posiada jakiekolwiek nowe informacye, – prosilibyśmy usilnie o nadesłanie nam takowych. –

Na początku semestru śmiesłaliśmy do Zarządu Z.S.P.M.P. listę członków naszego Towarzystwa., jak się okazało, pod złym adresem. Wobec czego, zabieram się śmy niniejszem:

1) Bojakowski L.
2) Brodzki Konst.
3) Federowicz J.
4) Gunther. M.
5) Greyber. S.
6) Hausmann
7) Holnicki K.
8) Jakubowicz W.
9) Kaulbersz J.
10) Kenfmer J.
11) Kindler. Ord.
12) Kolski W.
13) Lech
14) Mazurkiewicz A.
15) Mendelson A.
16) Mejro-Nyntkowska Eug.
17) Moszczyński Wł.
18) Nowicwicz Amelja
19) Rapaport Zofja
20) Rudnicki Konst.
21) Staroryśniska Zofja

Zarząd: Sekretarz: Mazurkiewicz
Skarbnik: Mendelson
Bibljotekarz: Moszczyński

Pomocnik sekretarza: Holnicki
Gospodarz lokalu: Federowicz

Wreszcie prosimy o nadesłanie nam Ustawy Związku, gdyż jedyny, posiadany śmierć nas egzemplarz – zaginął. –

Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Adam Mazurkiewicz

„ŻYCIE"
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

Szanowni koledzy.

Wczoraj na posiedzeniu wspólnem komitetów towarzystw postępowych i zarządu „Ogniwa" w sprawie Zjazdu w Zakopanem rozważana była kwestya przewodnictwa na Zjeździe. Żądaliśmy, by w myśl przedwstępnych układów, komitet zjednoczony postawił na zjeździe wnioski o wyborze 2-ch przewodniczących równorzędnych, jako przedstawicieli 2-ch uczestniczących w Zjeździe odłamów młodzieży, z równą władzą, przyczem każdy z nich miał przewodniczyć w ciągu jednego dnia Zjazdu. Na takie postawienie sprawy reprezentanci „Ogniwa" zgodzić się nie chcieli, natomiast zaproponowali, by komitet na Zjeździe postawił wnioski o wyborze 3-ch przewodniczących /ewent. przedstawicieli „Ogniwa, „Zjednoczenia" Zagr., i Z.S.P.M.P./, z których jeden tylko posiadałby władzę wykonawczą, a którego wyznaczyli na Zjazd. Widząc w wniosku tym dążenie do wysunięcia na godność przewodniczącego Zjazdu przewodniczącego „Ogniwa", jako przedstawiciela „związku wszystkich (?) towarzystw młodzieży polskiej w Austryi", oświadczyliśmy, iż od zajętego przez nas stanowiska bezwarunkowo nie odstąpimy. Sprawa ta ostatecznie omówioną będzie jutro, jest rzeczą jednakże pewną, że do porozumienia w tym względzie nie dojdzie, i że o ilości i o osobach przewodniczących decydować będzie większość głosów na Zjeździe.
Prosimy więc Was, abyście dołożyli starań, by żadne z zagranicznych polskich towarzystw postępowych od udziału w Zjeździe się nie uchyliło bądź przez przysłanie delegatów, bądź też przez nadesłanie na nasze ręce

formalnego pełnomocnictwa. Nadmieniamy, że w myśl umowy z zarządem „Ogniwa" na wniosek ostatniego prawo uczestniczenia w Zjeździe posiadają również kółka autonomiczne, istniejące w łonie innych towarzystw, byle tylko posiadały one własne zarządy i własnych członków.
Jednobrzmiące komunikaty z wypisanemi jednocześnie w ilości 5-iu egz. pod Waszym adresem rozesłaliśmy do wszystkich towarzystw, oznaczonych w ostatnim Waszym liście do „Bratn. Pom. Uczn. politechn." jako „związkowe" jak również zawiadomiliśmy o obecnym stanie rzeczy „Związek młodzieży postępowej" w Petersburgu z prośbą o rozesłanie odpowiednich komunikatów do wszystkich towarzystw postępowych za kordonem.
Możemy być pewni przewagi, o ile towarzystwa postępowe nie pójdą za głosem znanej nam opieszałości.

Łączymy koleżeńskie pozdrowienie

Za

Eug. Dołęgowski
za sekr.

Ad. Powpszyński
zast. przewodn.

ŻYCIE
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ
WE LWOWIE

we Lwowie dn. 1. VII. 909.

„Spójnia"
Stow. Pol. Mł. Post.
w Paryżu.

Paryż, 4 lipca 1909.

Do Zarządu
Związku Stow. Pol. Mł. Post.
w Londynie.

№ 12.

Sz. Koledzy!

Najważniejszą sprawą dotyczącą młodzieży w obecnej chwili jest zamierzony zjazd Zebranie, o którym przesłaliśmy okólnikiem z d. 14/VI 1909 r.; by przedyskutować przyjęcie stanowiska tego zjazdu uchwalony został ogólne Zebranie „Spójni", jednak ogłoszenie to z wielu względów ze względu na porę egzaminową, to też przesłaliśmy na ręce Zarządu, który postanowił co następuje:

1. Sprawa dalszego stanowiska młodzieży polskiej wobec istniejących zakładów naukowych w Kr. Pol. może być zdecydowanie rozstrzygniętą jedynie przez zjazd reprezentacyjny ogółu tej młodzieży bez różnicy poglądów politycznych i ugrupowań ideowych. Jedynie zjazd przedstawicielski zamknie ogółu młodzieży, uchwały przez wszystkie instytucje i stowarzyszenia, które faktycznie z nią mają zetknięcie z zjazdem ogólnoakademickim muszą mieć w tym wszystkie znaczenie i jest przykry. Jeśli projektowany zjazd Zebranie ma być „ogólnoakademickim" tylko z tytułu, jeśli na nim jedynie młodzież o zabarwieniu postępowym będzie reprezentowaną, jak to można wnosić z tego, że wśród podpisów przedstawicieli stowarzyszeń, które wystąpiły z inicjatywą brak reprezentantów „Czy-

Sekcji Akademickiej" i „Wzajemnej Pomocy Studentów"), to uważamy go za zupełnie zbyteczny, gdyż niniejsze postanowienia wypowiedziała Ub wyraźnie na VIII Zjeździe Związku i od tego czasu swego zdania nie zmieniła.

2) W razie jeśli Zjazd Delegatów nie odpowie wymaganiom powyżej wyłożonym, Zarząd „Spójni" upoważnia Kol. Marjana Olechnowicza do reprezentowania „Spójni" na Zjeździe. Jeżeliby Kol. Olechnowicza lub innej czołowej „Spójni" osobistej upoważnionej do tego przez Zarząd nie mogło przyjąć udziału w Zjeździe, „Spójnia" nie będzie bezpośrednio reprezentowana, uchwały jednak Zjazdu uzna o ile przedstawiciel Zarządu Głównego Związku Stowarzyszeń polskich M. Port. nie wniesie przeciwko nim ważnych zastrzeżeń w imieniu Stowarzyszeń Związkowych.

3) Uważając, że sytuacja polityczna i nastrój czołowych członków „Spójni" w niczem nie zmieniły Ub od czasu rozpatrywanej na Ogólnym Zebraniu sprawy dalszego bytu Koła, Zarząd Koła Kol. M. Olechnowiczowi, względnie innemu przedstawicielowi nakazuje imperatywnie przemawiania i głosowania za dalszym bytem uniwersytetu warszawskiego i szkół wyższych średnich ogólnie a uchwałą „Spójni" z dnia 13 marca r. b.

4) Opierając Ub na dyskusjach jakie miały miejsce na ogólnych zebraniach „Spójni" i „Bratniej Pomocy" Zarząd poleca Kol. Olechnowiczowi, względnie jego zastępcy, postawienie na porządku dziennym Zjazdu sprawy stworzenia ogólnej, jednolitej organizacji niosącej pomoc materjalną młodzieży kształcącej się za granicą, jako najlepszego czynnika mogącego współdziałać utrzymaniu bytu uniwersytetu warszawskiego.

5) We wszystkich innych sprawach delegat „Spójni" musi głosować według swego uznania.

Zgodnie z Waszym życzeniem Komunikujemy Wam, że sprawa bojkotu uniwersytetu warszawskiego była gorąco omawiana na zebraniu ogólnym d. 13 marca r.b.; większość mówców wypowiedziała się za dalszym bojkotem, trzech przemawiało w duchu przeciwnym wyraźnie mniejszości uchwały bojkotu; przyjęto rezolucję, którą w tłumaczeniu zaraz Wam prześlemy, za dalszym bojkotem większością 9 głosów za, przeciw 4, przy 5 się wstrzymujących się; duża liczba tych ostatnich świadczy o niezdecydowaniu i pewnym pesymizmie.

× × ×

W ostatniej chwili otrzymaliśmy komunikat o przystąpieniu „Ogniwa" do organizowanego Zjazdu, nie możemy zrozumieć, pomimo wyjaśniającego artykułu „Życia", który dziś widzieli, jakie powody skłoniły Komitet organizujący do zmiany porządku dziennego i zastąpienia mającej być powziętą „uchwały" w sprawie bojkotu, uchwały obowiązującej ogół młodzieży polskiej, przez wyraz „ewentualna" [illegible] wyposażenie pobieżnych ojców, opinii, bez nadania im mocy obowiązującej. Przypuszczamy, że ta zmiana zdaniem organizacji Zjazdu do niczego i sprawi tylko zamieszanie w opinii publicznej i poglądach więcej niż dotychczas. Jeśli Zjazd ma mieć istotną powagę i znaczenie, uchwały jego muszą być jasne, niedwuznaczne i stanowcze; muszą one wskazać drogę po której ma dalej kroczyć młodzież, gdyż obecnie zatraca ona kierunek. By to osiągnąć należy wszelkimi siłami przeciwdziałać sesyjom, rozłamom, kompromisom; większość musi być mniejszością i narzucić tej walkę mniejszości. W dzisiejszej chwili są tylko dwie drogi: dalszy bojkot lub jego zaprzestanie; czy jedna czy druga droga będzie obrana, winna ona być uchwalona przez ogół młodzieży ~~i jego większość~~. Rozłamy, walkom sporom i t.d. ostatecznie zaprzeczyć nie zdoła już nie na dwa obozy idejowe jak dotychczas, ale na dwa obozy wzajemnie się wykluczające, nowe inicjatywy, kłótnie, pokrzywdzenia. Kom-

przeciwnie pozostawia się na jakiś nieokreślony formuły będzie różnie etc. – nie nam nie powie i znów będzie ona rozbieżnie interpretowany i znów rozbije większość. Jedyne wyjście jest jasność i stanowczość uchwały i bojaźnie podporządkowanie się mniejszości. Takim jest moje zdanie osobiste, gdyż inni członkowie naszego Zarządu troszkę inaczej to formułują, to też mój wniosek, że „w razie przyjęcia przez Zjazd uchwały sprzecznej z poglądami „Bójni" delegat jej winien bojaźnie podporządkować się orzeczeniu większości i wszelkimi sposobami – ją bronić nie wchodząc w treść uchwały", został odrzucony jako obcy kategoryczny i delegatów pozostawiono wolną rękę. Ciekawym jakie jest Wasze zdanie?

× × ×

Stojąc na stanowisku Bojówki „Bójni" przypisuje wielkie znaczenie zorganizowaniu Ogólnej Konferencji stanu polskich akademików się za granicą. Zjazd ogólnoakademicki jest jedyną instancją, która może tego dokonać. Dlatego też zwracamy się do Zarządu Związku z propozycją poparcia tego pomysłu „Bójni" postawienia tej kwestii na porządku dziennym Zjazdu i przeprowadzenia jej w duchu naszych poglądów i uchwał VIII Zjazdu Związku.

Przez kogo Zarząd Związku Z.P.N.P. będzie reprezentowany? My byśmy najmniej widzieli Kol. Górkiewicza lub Mieszejewskiego. Odpisać! Z koleżeńskim pozdrowieniem

H. Lidgiet-Szyndzielorz
Sekretarz „Bójni"

„Spójnia"
Stow. Pol. Mł. Post.
w Paryżu.
№ 14.

Paryż, 7 lipca 1909 r.

Do Zarządu Ludwika
Stow. Pol. Mł. Post. w Londynie.

Sz. Koledzy!

Jak pisałem w poprzedniej karcie nie mogłem z powodu ostatecznego egzaminu rejnowej tj. biologicznej, dopiero po ukończeniu egzaminów wziąłem się do tego. Okazało się, że drukarz zwlekał aż do końca czerwca gdyż nie miał polskiego papieru, gdy jednak dostałem Wasz kartę z rozpoczęciem zaprzestano druku, pierwsze stronice były już w korekcie u Kol. Rajcela. Korekta była wprost straszna, ani jednego słowa nie stało tabor, wielkiej nadwyrężyć pracy. Próbowaliśmy się uwolnić od umowy z drukarnią, ale właściciel coś widać zmiarkował do czego się na wszystko nie zgodził. Format będzie większy niż przypuszczaliśmy, stronic około. W obecnej chwili mamy trzecią korektę i jeszcze jest masę błędów, biedaczysko będzie w tym tygodniu. Jest to rzeczywiście okropne, ale co zrobić? Na pocieszenie muszę Wam donieść, że w drukarni zginął rękopis adresy, więc nie możemy go wydrukować o ile nie nadeślecie dru-

gięgo. Już to się wielkie! Możliwszymy nie wydrukować
Biuletynu ale nam zginie 25 fr. zadatku. Sądzimy, że
lepiej go już wydrukować dopłacając 35 fr., a przy do tej ce
w Zakopanem i na początku następnego roku. Będzie
już jakaś taka próba wydawnictwa. Będzie 1000 egz.
z tego 100 zostawiamy na Paryż to nam wystarczy wszyst
Panienek Godegz. jest dla Was zadużo w obecnej chwi
li, więc napiszcie gdzie mam być wysłać czy w Was, czy
też u nas, i w tym artykule wyjedzie ile Wam posłać
egzemplarzy. Układ Biuletynu następujący:

1) od Z. Z. S. P. M. P.
2) Akcja ekspatrowa
3) Posłuch i Biuro informacyjne.
4) Korespondencje z Fryburga, Antwerpji, Pa
ryża i Sedjan
5) Wolna Arcybuna. (Art. Kal. Miesięcznych)
6) Kronika (wycinki prasy zagranicznej)
7) Kółeczki, zawiadomienia i nekrologi.
8) Sprawozdanie Kasowe.
9) od Wydawnictwa.
10) Z ostatniej chwili.

Napiszcie mi kiedy mamy przygotować informacje
do porachunku, gdyż sądzę, że przed zajęciami egzaminami
potem się rozjedziemy i cała praca w Tow. zastanie.

Czy przyjemność sprawi Wam Pan?

Ponieważ Kol. Zakrzewski wyjechał a ja wyjeżdżam za parę dni, więc adresujcie tymczasem:

M. Olechnowicz. 5, rue Soufflerard, 5. (V.)

Z koleżeńskim pozdrowieniem

H. Gierszyński

Karlsruhe 9/VII 1909

Szanowni Koledzy,

W ogólnej odpowiedzi na Wasz list z dnia 14/VI dziękujemy Wam serdecznie za zajęcie się sprawą naszej biblioteki. Niezwłocznie też zwróciliśmy się do niektórych Towarzystw w tej sprawie, powtarzając się na Wasz list.

Bylibyśmy szczerze zadowoleni, gdyby nasza biblioteka powiększyła się dzięki Waszemu poparciu.

Składek za semestr letni wreszcie płacić nie możemy. Jest natomiast nadzieja, że liczba nasza zwiększy się z początkiem zimowego semestru, będziemy więc mogli regularnie wnosić należną kwotę.

Zastosowawszy się do Waszego wskazówki, zwołaliśmy zebranie dla omówienia sprawy szkolnej w Królestwie.

Wszyscy jednomyślnie wypowiedzieli się za zwołaniem wiecu, uznając, iż taktyka „Ogniwa", bojaźliwe przemilczanie tej palącej sprawy pogłębiłoby indyferentyzm społeczeństwa i zniewoliłoby rząd do stawiania nowych ograniczeń i utrudnień, tamujących rozwój szkolnictwa polskiego.

Przy omawianiu stosunku do bojkotu szkoły rosyjskiej starano się wykazać wielkie straty i konieczności, jakie przy ~~bojkot~~ bojkot ~~bojkot~~

Zyski — to opozycyjny nastrój społeczeństwa

istniejący na gruncie sprawy szkolnej i rozwój szkolnictwa polskiego – zasługa bojkotu. Straty – to deprawacja młodzieży, oderwanej od społeczeństwa, wywóz pieniędzy z kraju. Brano pod uwagę i brak młodzieży w kraju, elementu podburzającego, którąby można szkołę szkolną popierać z lepszym powodzeniem; podkreślano zarówno fakt, iż na studja za granicę lub do Rosji wyjeżdża tylko młodzież bogatsza, średniej zaś pozostają w kraju, zmuszeni przerwać studja. Zebranie wyniosło następującą rezolucję:

„Uznając utrzymanie bojkotu szkoły rosyjskiej w królestwie za niezbędne ze względu na rozwój szkolnictwa polskiego i w celu utrzymania opozycyjnego nastroju społeczeństwa na gruncie sprawy szkolnej. Uznając za rzecz z warunkami uprawnionego wyjazdy kończących szkołę średnią polską do Rosji na wyższe uczelnie i składanie matur w królestwie, czy w Rosji."

Ci grupie po prawa i przywileje, jakie nam daje dyplom i matura rosyjska uznano za naturalne ze względu na bardzo zły stan kraju i ze względu na brak sił, niezbędnych do pracy na różnych stanowiskach.

Rezolucja powyższa przeszła 16 głosami przeciw 2 ustrzymującymi się, którzy stwierdzili, iż nie mają prawa decydować tej sprawy, ze względu na naturalnego wyjątkowe stanowisko, w jakim się

zmej drogi, mając po uwadze koszta czenia tej za granicy.

Prosimy też o powzięcie na zjeździe sprawy stosunku do uchwały, żądającej konkursowe egzaminy w warszawskiej politechnice, w celu przedstawienia świadectwa przy wstępowaniu do po zagranicznych politechnik.

W kwestji wysłania delegata naszego stowarzyszenia na zjazd nie pewnego powiedzieć nie możemy.

Komunikując tę opinię naszego towarzystwa, żywimy nadzieję, iż sprawa bojkotu nie będzie nadal stracona i Wy, koledzy, również do serca przyjmiecie, i będziecie jej gorąco bronili na zjeździe.

Łączymy koleżeńskie pozdrowienia

Za zarząd towarzystwa.

Wolesław Ilar

P.S. Sprawę delegacji załatwimy stosownie do Waszego powtórnego listu, który dopiero co otrzymaliśmy.

360

TOWARZYSTWO „BRATNIEJ POMOCY“ SŁUCHACZÓW POLITECHNIKI
WE LWOWIE.

L. .....

We Lwowie, dnia 14 lipca 1909 r.

Do

Szanownego Zarządu
Zw. S. P. M. P.

W odpowiedzi na okólnik Szanownego Zarządu, przystąpienia do naszego Towarzystwa, nadmieniamy; iż w Żydrie w Zakopanem Bratnia Pomoc stud. politechniki udzieli większe pomoc wysłanie całej przypadającej jej liczby delegatów, a więc przez 13 reprezentantów.

Walne Zgromadzenie odbyte dn. 27 maja ustaliło opinię Towarzystwa, wypowiadającej się za bezwzględnym dalszym bojkotem -

Przy sposobności donosimy, iż komisja Żydowska, wydała różne uchwały przy wyborze delegatów w ten sposób przeciwnej, postawiła żądanie wyboru komisji weryfikacyjnej dla Lwowa - w celu odbycia materjału do prac przyszłej komisji weryfikacyjnej Żydowskiej - z propozycją takowe przesłała się do Krakowa - sądzimy więc, że dobrze by było, by dla uniknięcia pracy komisji Żydowskiej delegaci wszystkich towarzystw przywiozły ze sobą materjały o swoich

i w dalszym uwieńczeniu majdujących się towarzystwach.

Za

WYDZIAŁ TOW. BRATNIEJ POMOCY
słuchaczów politechniki we Lwowie

Leon Nowakowski

przewodniczący:

Puławy, d. 21 Lipca 1909

Do Stowarzyszenia
Spójnia

Ukończywszy w roku bież-
ącym 7 klasowy realny szkołę Wróblew-
skiego w Warszawie, chciałbym
wstąpić na politechnikę, najchętniej
na elektrotechnikę —

W tym celu proszę Was o łaskawe
udzielenie informacji, a szczególnie

1) Czy w Liège przyjmują z naszej
szkoły na nasze wykazy studentów
bez egzaminu

2) Wymienienie wydziałów - daty przerabiania wykładów

3) Warunki minimalne utrzymania
oraz wpis

Łaskawe Wasze wyjaśnienia

za wszelkie zakomunikowane
mi szczegóły

Tymczasem łączę wyrazy
poważania

Zygmunt Szatur

Adres
Puławy, Lubelskie
emji i nazwisko

P. S. W obec niemożności
otrzymania marek zagranicznych
za odpowiedź, proszę o list
niefrankowany

364

Do Związku Polsk. Mł. Postępu.
„Spójnia"

W odpowiedzi na list Sekretarjatu z Lyonu z d. 15 ub. m. uprzejmie Im komunikujemy, że na odbytem u nas zebraniu przedyskutowaliśmy wiadomość o wyborach delegatów na II Zjazd ZPMP uważamy za zbyteczne powtarzanie udziału w omawianym zjeździe.

Z poważaniem
Zast. Koszyc. Młodzieży Lig

Towarz. polsk. młodz. postępowej „Uranja" [illegible]

Montlucon 21 Lipca 29

Postkarte

10 DEUTSCHES REICH

MUTWEIDA 22.7.09 5N h

LIEGE 23 JUILLET 10-11 09 LIVEE

4

Dla Z.J.M.P.

Société pu[illegible]
, Spółdzielcza

Belgique Liege

33 rue de la Sirène

Szanowni Koledzy

Powinien był Wam poprzedni
Rady Stypendyjalney w Rapperswilu z powodów od nas niezależnych zaginął, musimy Was
poprosić o uskutecznienie tego bis i
nadesłanie nam Duplikatu jego
tym razem może już personalnie
pod adresem kol. Schatzschneidera
Zurich IV, Vogelsang Str 32 II b. Färber
Do komisyi Stypendyalney zostali
wybrani koledzy
Juljusz Maliniak
Tadeusz Kaszubski
i Wincenty Schatzschneider
z koleżeńskim pozdrowieniem
W. Schatzschneider
Juljusz Maliniak

Zurych. d 25/VII 09

Szanowni Koledzy!

Niniejszym zawiadamiamy Was że postanowiliśmy brać czynny udział w „Zjeździe" w Zakopanem.

Na delegata został wybrany kol. Mazurkiewicz.

Przy sposobności przysyłamy Wam odpowiedzi na zapytania w swoim czasie nam kwestjonaryusz.

Z kol. pozd. Zarząd

L. Pawłowski

Stow. Akad.
„Concordia"
w Lipsku.

Lipsk w Lipcu 1909 r.

Zw. St. P. M. P.

Poufne.

Do Zarządów Towarzystw.

Koledzy:

Jak zapewne już wiecie z listów Komisyi Zjazdowej, ta ostatnia doszła do porozumienia z „Ogniwem" w sprawie urządzenia wspólnego Zjazdu. Obecnie jednak „Ogniwo" stara się wszelkiemi siłami nadać Zjazdowi wybitnie swoją markę, żądając by dwuch przewodniczących było z ich strony: jeden od „Ogniwa", drugi od „Zjednoczenia", a z naszej tylko jeden. Jak w tej sprawie tak i w całym szeregu innych, które wypłyną na Zjeździe jest rzeczą pewną, że strona przeciwna będzie chciała przeforsować swoje żądania, nie licząc się zupełnie z faktem istnienia dwuch oddziałów młodzieży. Wobec tego zwracamy Waszą uwagę na niezbędny udział w Zjeździe wszystkich stowarzyszeń postępowych. O ile nie będziecie mogli wysłać delegatów, to może wśród młodzieży lwowskiej lub krakowskiej macie ludzi, którym moglibyście powierzyć reprezentowanie Waszego Stowarzyszenia. Prosimy zawiadomić nas, czy będziecie reprezentowani na Zjeździe i czy delegat będzie miał jakie dyrektywy.

Przy sposobności podajemy adres Komisyi Stypendjalnej Związkowej:- Zürich Culmannstrasse, 26 Polnischer Fortschrittlicher Verein.

Koledzy pragnący uzyskać stypendja rapperswilskie będą łaskawi przesyłać podania pod tym adresem.

Zarząd Związku.

Lwów
w lipcu 1909 r.

Zw. St. P. N. P.

Koło.

Do Zarządów Towarzystw.

Koledzy!

Jak zapewne już wiecie z listów Komisyi Zjazdowej, ta ostatnia doszła do porozumienia z „Ogniwem" w sprawie urządzenia wspólnego Zjazdu. Obecnie jednak „Ognivo" stara się wszelkimi siłami nadać Zjazdowi wyraźnie swoją markę, żądając by dwuch przewodniczących było z ich strony: jeden od „Ogniwa", drugi od „Zjednoczenia", a z naszej strony tylko jeden. Jak w tej sprawie tak i w całym szeregu innych, które wypłyną na Zjeździe jest rzeczą pewną, że strona przeciwna będzie chciała przeforsować swoje żądania, nie licząc się zupełnie z faktem istnienia dwuch oddanych młodzieży. Wobec tego zwracamy Waszą uwagę na niezbędny udział w Zjeździe wszystkich Towarzystw ustępujących. O ile nie będziecie mogli wysłać delegatów, to może wyjdą młodzieży lwowskiej lub krakowskiej macie ludzi, którym mogliby[ście] powierzyć reprezentowanie Waszego Stowarzyszenia. Prosimy zawiadomić nas, czy będziecie reprezentowani na Zjeździe i czy delegat będzie miał jakie życzenia.

Przy sposobności podajemy adres Komisyi Stypendjalnej Związkowej: Zürich Culmannstrasse, 26 Polnischer Fortschrittlicher Verein.

Koledzy pragnący uzyskać stypendja zagraniczne winni łaskawi przesyłać podania pod tym adresem.

Zarząd Związku.

Lwów
w lipcu 1909 r.

„ŻYCIE"
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

Lwów w lipcu 1909 r.

369

Szanowni Koledzy.

Dnia 24 czerwca ... porozumienie ... zorganizowania do 7 maja ... delegatów towarzystw postępowych lub nie należących do Związku, a Zarządem Związku w sprawie współnego zorganizowania Zjazdu w Zakopanem. Następstwo tego po dwukrotnym a bezskutecznym zwracaniu się z naszej strony do Związku z propozycyą porozumienia się, na następujących warunkach: 1° Komitet nasz i Zarząd Związku występują jako organizacje równorzędne przy zwoływaniu Zjazdu. 2° Formalne postawienie punktu traktującego o bojkocie na punkt pierwszy porządku dziennego następnego zebrania delegatów w myśl umowy zawartej ... Komitetem a Zarządem Związku. 3° Słowo „emancypacja" w sprawie dalszego bojkotu nie przesądza niczem na Zjeździe zapatrywań zwolenników, ani też nie stawia tamy dyskusji w tej sprawie.

Zgodnie się również co do dwóch zagadnień: jednego ze strony Komitetu ... drugiego zaś ze strony Związku, oraz co do dwóch referatów do każdego z wyżej punktu porządku dziennego. Nie osiągnięto natomiast porozumienia co do wyboru prezydyum Zjazdu, sprawa ta będzie prawdopodobnie pozostawiona do rozstrzygnięcia Zjazdowi. Pozostaje więc o wziąć jako ... dzień na Zjeździe przez obradowanie go kompletnego, przy licznej ... Toteż liczba delegatów - względnie o przysłanie mandatów, zaopatrzonych w prezydyum ... i podpisy, i wypełnionych całkowicie przez ... delegatów - wraz z dyrektywą jak delegat ... się przy głosowaniu ... zachowywać - wyłącznie pod adresem Tow. „Życie" ... Teatralna ...

Za delegacyą Tow. „Życie"

Inż. Dobrzanowski

Dr. M. Ostrow

„ŻYCIE"
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

Lwów w lipcu 19..

370

Szanowni Koledzy.

Dnia 24 czerwca nastąpiło porozumienie między Komitetem, zorganizowanym dn. 7 maja [illegible] z delegatów towarzystw postępowych lub ich zaufanych dr. Ogurka, a Zarządem Ogniwa w sprawie wspólnego zorganizowania Zjazdu w Zakopanym. Nastąpiło to po dwukrotnym a bezskutecznym zwracaniu się z naszej strony do Ogniwa z propozycją porozumienia się, na następującej podstawie:
1° Komitet nasz i Zarząd Ogniwa występują jako organizacje reprezentujące przy zwołaniu Zjazdu. 2° Forsowanie punktu taktycznego o bojkocie na punkt przewodni porządku dziennego nastąpi na samym Zjeździe, z myślą uzyskania zawartej umowy kompletem z Zarządem Ogniwa. 3° Słowo „emancypacja" w sprawie dalszego bojkotu nie przesądza nadal na Zjeździe zapadłej uchwały, ani też nie stanowi tamy dyskusji w tej sprawie.
Zgodzono się również na dzień zagajającego: jednego ze strony Komitetu drugiego zaś ze strony Ogniwa, oraz na dzień referatów do każdego z poszczególnych punktów porządku dziennego. Nie osiągnięto natomiast porozumienia co do wyboru przewodniczącego Zjazdu. Sprawa ta będzie prawdopodobnie pozostawiona do rozstrzygnięcia Zjazdowi. Pozostaje mi tylko z wielką przykrością zawiadomić Was przez ekstrakcję ze protokułu, przy którym Wam liczbę delegatów - względnie o przysłanie mandatów, zaopatrzonych w pieczęcie towarzystwa i podpisy, i wyznaczonych ostatecznie przez zarządy delegatów - oraz z dyrektywami jak delegaci mają się przy głosowaniach zachowywać - wyłącznie pod adresem Biura „Życia" [illegible] Centralnego.

Za delegację Biura „Życia".

Inż. Jabłczewski

Dr. A. Ostrowski
członek „Życia".

Do Zarządu St. p. M. Pol.
„Związek" w Lewdyniu.

Komunikujemy Wam, że po odbytych trzech wiecach w sprawie Żydów w Zakopanym, przychylamy do przekonania, że delegata od całej kolonii wysłać nie można, gdyż odnośnie do spraw owa wiecach na Śródmieściu byłby kosztowne i musielibyśmy wobec tego przeznaczyć chęci wielu wysłania delegata od całej kolonii. To zamiast zupełnie udało- Powiemy ze względów technicznych nie możemy wysłać swego delegata na Zjazd, zwracamy się przeto do „Życia"

powierzając mu wybór delegata z pośród kolonii lwowskiej. Dyrektywy wydane ustnie zostaną przesłane na ręce Tow. „Bł. Pomoc" dla pod. wiadomości. Między innymi proponujemy umieszczenie na porządku dziennym dwóch punktów: punkt 4-ty: „Omówienie stanu szkolnictwa polskiego". punkt 5-ty: „Stosunek do wydziałów tajnych".

Z Koleżeńskim pozdrowieniem

Za Zarząd „Związku"

podpisano Bauman

Adres: E. Bauman,
Pérolles 23 III.

Szanowny Panie,

Z kartki Pańskiej wyczytuję, że musiało zajść jakieś nieporozumienie.

Rzecz przedstawia się tak. Spójnia paryska zaobiecała się pokryć koszta podróży mojej powrotnej do Monachium. Tymczasem tego pokryć nie mogła, bo miała tylko 30 franków dochodu. Za te pieniądze oczywiście zajechać nie mogłem. Prosiłem zatem-

i tu jest źródło nieporozumienia jednego z panów Komitetowych, by mi się wystarał jeszcze o 70 franków, które ostatnie zobowiązywałem się do 12go Lipca zapłacić. Koniecznie atoli pożyczki tej nie otrzymałem i gdzieindziej sam o pieniądze się wystaratem i tym sposobem sam w potrzebie podróż zaplatiłem, więc sprawa ta sama przez się upada w/o pożyczce więcej mowy

nie było.

Sądzę, że całe nieporozumienie jest za jej zupełnie wyjaśnione.

A suma 50 franków nie jest wiele dla mnie zagrożeniu 50 bb po porozumieniu z Panią zostałem wskutek nieuwagi zapłacenia 50 marek uiszczonych

Serdeczne pozdrowienia i uściski dłoni

zanoszę

L. Przybyszewski

Altjoch bei Kochel am See

26 lipca 1907.

Lwowski Komitet
Organizacyjny i wykonawczy
I. Zjazdu Młodzieży Polskiej
w Zakopanem
w lipcu 1909 r.
374

Uchwały, rezolucye i vota separata

Zjazdu młodzieży polskiej w Zakopanem

odbytego w dniach 26, 27 i 28 lipca 1909 r.

(Według oficyalnego komunikatu prezydyum Zjazdu).

I. Sprawa bojkotu szkół rosyjskich w Królestwie Polskiem.

Utrzymanie dalszego bojkotu uchwalono jednogłośnie. Powrem głosowano imiennie nad dwoma wnioskami, zawierającymi umotywowanie powyższego stanowiska.

a) Wniosek t. zw. kompromisowy (Nowakowski – Antoniewicz) brzmi: „Zważywszy, iż walka o szkołę polską w Królestwie jest ściśle związaną z walką o wyzwolenie narodu, zważywszy, że drogą stopniowych ustępstw żądnych istotnych konjuktur narodowych, politycznych i społecznych w obecnych warunkach uzyskać w Królestwie nie można, zważywszy, że zaniechanie bojkotu w chwili, kiedy podstawą całego narodu może być tylko walka z zaborczym rządem rosyjskim – odbiłoby się zgubnie na losach ruchu wolnościowego w Polsce; zważywszy wreszcie, że od utrzymania bezwzględnego bojkotu zależy istnienie średniego szkolnictwa polskiego – Zjazd młodzieży polskiej w Zakopanem, solidaryzując się z niezłomną walką ludu polskiego o wyzwolenie narodu, postanawia w dziedzinie swego bezpośredniego działania prowadzić nadal bezwzględny bojkot wyższych szkół rządowych w Królestwie".

Za wnioskiem tym oświadczyło się 212 głosów na ogólną liczbę oddanych 248 głosów.

b) Wniosek kol. Suchodolskiego (Spójnia, Kraków): „Zważywszy, 1) że obecny ruch szkolny w Królestwie, jest historycznie i co do istoty swej częścią składową ogólnej rewolucyi w caracie, że przyjął on dezorganizacyjny i stanowczy charakter wówczas, gdy proletaryat polski tącznie z wielopleminnym proletaryatem całego państwa rosyjskiego wystąpił do stanowczej walki z absolutyzmem, 2) zważywszy, że podczas całego dotychczasowego trwania ruchu szkolnego tącznością ta ujawniała się niezmiennie, że zrozumienie tej tączności każdorazowo przystosować taktykę, formy i tempo swej walki do ogólnej taktyki rewolucyjnej - 3) zważywszy, że jedynie rozejście rewolucyi zapewnić nam może szczęście polską, wolną, świecką, dostępną dla najszerszych warstw narodu - 4) zważywszy dalej, że powstała z ostabienia sił rewolucyjnych i umacniająca się reakcya w łonie społeczeństwa polskiego, objawiająca się w haniebnej polityce Koła Polskiego, jakoteż w dążeniach do nadania piętna wstecznictwa powstającym szkołom polskim - rozejście to odsuwa - 5) zważywszy wreszcie, że trwająca dotąd, choć osłabiona bardzo walka o szkoły polskie w formie bojkotu szkoły rządowej - jest na tle powszechnego przygnębienia, zwątpienia, objawem dodatnim, ale przy rozpanoszonej kontrrewolucyi rządowej, i w łonie samego społeczeństwa nie ma widoków na bliskie rozejście stwo:

Zjazd wypowiada się za dalszym bojkotem, którego

utrzymanie zależy przedewszystkiem od spotęgowania się ruchu rewolucyjnego w carstwie, i od skutecznej walki z reakcyą w łonie społeczeństwa polskiego. Udział społeczeństwa polskiego w tej walce powinien polegać nie na słowach zachęty, lecz na bezpośredniem, czynnem i ofiarnem współdziałaniu z młodzieżą w utworzeniu i udostępnieniu szkoły polskiej dla jak najszerszych warstw społeczeństwa" - Za wnioskiem tym oddano 33 na 248 głosów

c) Wniosek kol. Antoniewicza: „Zjazd wzywa Polaków zamierzających wstąpić do wyższych szkół rządowych w Królestwie, do natychmiastowego zerwania stosunków z temi szkołami - a to pod grozą wyłączenia ze społeczności akademickiej młodzieży polskiej". Uchwalono jednogłośnie.

d) Deklaracya złożona przez kol. L. Nowakowskiego [Bratnia Pomoc studentów politechniki, Lwów]:

Uznając, iż walka o zdobycie polskiej, wolnej szkoły dostępnej dla najszerszych warstw ludu polskiego pracującego jest jednym z ugruntowanych przejawów polskiej rewolucyi; że zdobycie narodowego i demokratycznego szkolnictwa będzie tylko jednym z czynników zniszczenia naszego ciemiężyciela i wroga - rządu carskiego, przez zdobycie niepodległości narodowej drogą nieprzejednanej, zbrojnej walki rewolucyjnej; iż zdobycie polskiego szkolnictwa jest jednem z bojowych haseł rewolucyjnego proletaryatu polskiego; iż zapoczątkowanie bojkotu w pierwszym rzędzie byłoby zdradą robotniczej klasy polskiej, ofiarnie walczącej o byt ludzki

oraz zapewnieniem jej żywotnych interesów kulturalnych; i że przyczyniłoby się do spotęgowania reakcji i wzmocniłoby ugodowe dążności burżuazyjnych stronnictw polskich, uważając, że dotychczasowe zdobycze na tym terenie walki o uzyskanie społeczne, polityczne i narodowe są porażką, której opuszczać nie wolno, a którą rewolucyjny pracujący lud polski musi obwarować, by z niej wystąpić do dalszych walk o polską szkołę świecką, ludową i powszechną — uważamy dalsze bojkotowanie rządowych szkół rosyjskich w Królestwie Polskiem za konieczne!" Deklarowało się 44 delegatów, mających 55 głosów.

II. Sprawa wyjazdu na studya wyższe do Rosyi.

a). Wniosek kol. Antoniewicza (Warszawa): „Będąc zdania, że dla zapewnienia normalnego rozwoju młodzieży polskiej w Królestwie, koniecznem jest skierowanie tej młodzieży do wyższych szkół w Galicyi lub za granicą, tudzież ze względu na bojkot wyższych zakładów naukowych w Królestwie — zjazd młodzieży polskiej w Zakopanem oświadcza się przeciw wyjazdom na studya do wyższych szkół w Rosyi. Zdawanie egzaminów w zakładach powyższych jest dopuszczalne jedynie dla osób, będących absolwentami zakładów polskich lub zagranicznych" (Za 154, przeciw 112, wstrzymało się 3).

b). Wniosek kol. Suchodolskiego (Zgierz, Łódź). „Zważywszy, że walka ze szkołą rosyjską w Królestwie, jako narzędziem politycznej wynarodowienia,

wiającej nie ma nic wspólnego z walką ze szkodliwością rosyjską jako taką w Rosyi - Zjazd potwierdza jąc uchwały zjazdów w Lwowie i w Krakowie, uważa wyjazdy do zakładów naukowych w Rosyi na równi z wyjazdami zagranicę i pozostawia to uznaniu osób interesowanych". (Za 113, przeciw 156, wstrzymujących się 8).

c). Deklaracya delegatów z Rosyi, wniesiona przez kol. G. delegata Kwiatku młodzieży postępowej w Petersburgu: "Delegaci organizacyi polskich w Cesarstwie, reprezentujący 20 mandatów z ogólnej liczby 30 ⅔, protestują przeciw wnioskowi, zakazującemu wyjazdów do Rosyi, gdyż: 1) wynaradawianie się młodzieży wyjeżdżającej na studya do Rosyi jest absolutnie nie dowiedzione i niezgodne z rzeczywistością; 2) w centrach uniwersyteckich w Rosyi studenci Polacy w swoich organizacyach kształcą się i pracują pod względem narodowym, politycznym i społecznym. Jednocześnie protestujemy przeciw nieobjektywnym i niemotywowanym sądom o rzekomej kulturze rosyjskiej dla następujących powodów: Mieszanie wrogiego stosunku rządu rosyjskiego do społeczeństwa pol. skiego, z przychylnem i sprawiedliwem traktowaniem sprawy polskiej przez niektóre odłamy społeczeństwa rosyjskiego, utożsamianie pogromczych instynktów prasy rosyjskiej, ze zdrowym kierunkiem postępowej inteligencyi rosyjskiej uważamy za nieistotne."

d) Votum separatum młodzieży postępowej. Kol. dr. Ostoja (Kijów, Lwów) stawia następujące oświadczenie: "Ogół biorący w Zjeździe młodzieży delegatów mło-

drżeń postępowej zgłasza votum separatum przeciw odmowieniu wniosku kol. Suchodolskiego, który zresztą na wyjazd na studya wyższe do Rosyi – uważając, że jest on jedynie miarodajnym dla młodzieży postępowej." Votum separatum podpisało 101 delegatów, reprezentujących 132 głosy.

III. Poparcie dla Koła Polskiego w Dumie.

Wobec odmowienia zgłoszonego w tej sprawie wniosku kol. ~~Aleksand~~ Stroleckiego (Rużek Młodzieży Postępowej na granicy w Zwolynem) 82 głosami przeciw 78, młodzież postępowa stoi na następujące votum separatum: "Młodzież uważa za swój obowiązek napiętnować "Koło Polskie w Dumie, które nie tylko oddało swe głosy na budżetem ministeryum oświaty, tj. t.j. wyasygnowało nadal Stołypinowi i Iswolskiemu pieniądze na szkołę carostawną i rusyfikatorską, ale nadto głosowało wraz z prawicą przeciw opozycyi na wniosku parlamentarnikowca von Anrepa w Dumie, zalecającym rozwijanie w młodzieży szkół narodowych uczuć religijnych i patryotyzmu narodowo rosyjskiego". (92 podpisy, reprezentujące 122 głosów).

IV. Inwigilacya trzech stronnictw.

Wobec odmowienia zgłoszonego w tej sprawie wniosku kol. Aleksandra Ringmana (Bratnia Pomoc st. politechniki, Lwów) 82 głosami przeciw 78, młodzież postępowa stoi na następujące votum separatum: "Uważając bojkot szkół rosyjskich za konieczny z rozmaitych powodów zasadniczych

i faktycznych, młodzieży stwierdza, że enuncjacja trzech stronnictw, rzekomo reprezentujących opinię społeczeństwa polskiego, enuncjacja potępiająca bojkot szkoły rosyjskiej we wszelakiej formie - jest przejawem depresyji i ugodowych tendencyj, panujących w łonie stronnictw - oraz że nie jest ona wyrazem opinii młodzieży polskiej w tej kwestyi." (Podpisało 87 delegatów, reprezentujących 116 głosów).

V. Sprawa rozszerzenia praw absolwentów szkół polskich w Królestwie.

Uchwalono jednogłośnie wniosek kol. Pęckowskiej (Polskie Zjednoczenie studentek, Lwów), umotywowany poprawkami koleżanki S. (Zjednoczenie Młodzieży Narodowej, Petersburg), kol. M. Ringmana (Bratnia Pomoc st. politechniki, Lwów), kol. dr. Ostromira (Życie, Lwów) i kol. P. (Zjednoczenie komunistów młodzieży polskiej za granicą, Leodyum), który brzmi:
"1). Zjazd zdania przyznania praw słuchaczów uczących w szkołach wyższych w Austryi, abiturzentom i abiturzentkom prywatnych szkół polskich w Królestwie, tak gimnazyów, jak szkół realnych i handlowych, które tylko na skutek nieporozumienia praw tych dotąd nie otrzymały.
2). Zjazd zdania dopuszczenia kobiet podolanych rosyjskich w charakterze słuchaczek uczących na wydziały medyczne uniwersytetów austryackich
3). Zjazd solidaryzując się najgoręcej z zdaniami młodzieży żeńskiej na uniwersytetach Ja."

giellońskim i lwowskim, uprawnia akademickie organizacje kobiece, a mianowicie Polskie Zjednoczenie studentek wszechnicy lwowskiej, i Komisję Równouprawnienia dla spraw studentek w Krakowie, do występowania w tej sprawie w imieniu ogólnego ziarnu młodzieży polskiej.

4/. Zjazd poleca Komitetowi Organizacyjnemu wybrać po jednym przedstawicielu do Komisji Centralnej, z siedzibą we Lwowie lub Krakowie, i every komisji lokalnych, któreby się zajęły zarówno realizacją uchwał tyczących się ułatwienia wstępu abiturjentom szkół polskich w Królestwie do wyższych zakładów naukowych w Galicji i Zachodniej Europie, jak i organizacją pomocy materyalnej dla tych studentów, którym na skutek bojkotu wyższych szkół rządowych w Królestwie, zmuszeni za studjować po za granicami państwa rosyjskiego.

Zjazd zwraca się do „Zjednoczenia towarzystw polskiej młodzieży zagranicą" i do „Związku stowarzyszeń polskiej młodzieży postępowej zagranicą", by w porozumieniu z Komisją Centralną, podjęły starania w celu zabezpieczenia praw abiturjentom i abiturjentkom średnich szkół polskich w Królestwie, uwzględniając szczególnie szkoły handlowe".

VI. Sprawa pomocy materyalnej.

Nad wszystkimi wnioskami w tej sprawie wobec niemożności porozumienia się, Zjazd przechodzi do porządku dziennego.

378

Deklaracya młodzieży narodowej:

„Delegaci młodzieży narodowej oświadczają: Wypowiadamy się przeciw wnioskowi komisyi w sprawie poparcia materyalnego dla młodzieży studyującej nie dlatego abyśmy byli przeciwnikami rozsądnie rozumianej wspólnej akcyi na tem polu, lecz dla braku gwarancyi, iż fundusze nie zostałyby obrócone na wyjazdy do Rosyi, a więc na cel, niezgodny zarówno z przekonaniami naszemi, jak i uchwałami obecnego Zjazdu. Z tego samego względu w Komisyi wspólnej na pomoc dziennej sprawy tej nie dopuścimy, dopóki gwarancyi odnośnej nie otrzymamy."

VII. Pszyna i Słowacki

Wniosek kol. dr. Ortowicza (Życie, Lwów): „Polska młodzież akademicka, zebrana na Zjeździe w Zakopanem w dniu 23 lipca 1909 r. protestuje gorąco przeciw samowoli biskupa Puzyny, zamykającego zwłokom Juliusza Słowackiego wrota Wawelu, i wyraża opinię, że w celu usunięcia Panteonu narodowego z pod wpływu obskurantyzmu klerykalnego koniecznie jest sekularyzacya Wawelu — a razem tym się z głosem całego społeczeństwa, domagającego się złożenia zwłok Słowackiego obok prochów królów i zwłok Mickiewicza i Kościuszki." Uchwalono wszystkimi głosami przeciw dwom.

Za

Stanisław Heinz
sekretarz

Lwowski Komitet
Organizacyjny i wykonawczy
I. Zjazdu Młodzieży Polskiej
w Zakopanem
w lipcu 1909 r.

Dr. Mieczysław Ortowicz
przewodniczący

UCHWAŁY

w sprawie bojkotu szkół rosyjskich w Królestwie Polskiem I. ogólnego Zjazdu delegatów towarzystw młodzieży polskiej

(w Zakopanem, dnia 26, 27 i 28 lipca 1909 r.).

Uchwała zasadnicza:

„Zjazd uchwala dalsze trwanie bojkotu rosyjskich szkół w Królestwie Polskiem".

(Przyjęto jednomyślnie).

Wniosek motywowany:

„Zważywszy, iż walka o szkołę polską w Królestwie jest ściśle związana z walką o wyzwolenie narodu;

zważywszy, iż drogą stopniowych ustępstw żadnych istotnych korzyści narodowych, politycznych i społecznych w obecnych warunkach uzyskać w Królestwie nie można;

zważywszy, że zaniechanie bojkotu w chwili, kiedy postawą całego narodu może być tylko walka z zaborczym rządem rosyjskim, — odbiłoby się zgubnie na losach ruchu wolnościowego w Polsce;

zważywszy wreszcie, że od utrzymania bezwzględnego bojkotu zależy istnienie średniego szkolnictwa polskiego —

Zjazd młodzieży polskiej w Zakopanem, solidaryzując się z nieugiętą walką ludu polskiego o wyzwolenie narodu, postanawia w dziedzinie swego bezpośredniego działania prowadzić nadal bezwzględny bojkot wyższych szkół rządowych w Królestwie".

Za wnioskiem wypowiedziało się 143 delegatów, reprezentujących 212 głosów (z ogólnej liczby 472 głosujących reprezentujących 248 głosów).

Dodatek do wniosku:

„Zjazd Młodzieży Polskiej w Zakopanem wzywa Polaków, zamierzających wstąpić do wyższych szkół rządowych w Królestwie, do natychmiastowego zerwania wszelkich stosunków z temi szkołami, pod grozą wyłączenia ze społeczności akademickiej młodzieży polskiej".

(Przyjęto jednomyślnie).

Wniosek w sprawie wyjazdów do szkół wyższych w Rosyi:

„Będąc zdania, iż dla zapewnienia rozwoju normalnego młodzieży polskiej w Królestwie koniecznem jest kierowanie tej młodzieży do wyższych szkół w Galicyi lub zagranicą, tudzież ze względu na bojkot wyższych zakładów naukowych w Królestwie —

Zjazd młodzieży polskiej w Zakopanem orzeka się przeciw wyjazdom na studya do szkół wyższych w Rosyi.

Zdawanie egzaminów w zakładach powyższych jest dopuszczalne jedynie dla osób, będących absolwentami uniwersytetów polskich lub zagranicznych.

Zjazd młodzieży polskiej w Zakopanem zwraca się do całej młodzieży polskiej z wezwaniem, aby odbywała studya wyższe w Galicyi lub zagranicą.

Zjazd młodzieży polskiej w Zakopanem wzywa społeczeństwo starsze, aby to stanowisko młodzieży czynnie i moralnie poparło".

(Za wnioskiem wypowiedziało się 154 głosów z ogólnej liczby 266 głosów).

Złożono następujące *votum separatum:*

„Zważywszy, że walka ze szkołą rosyjską w Królestwie, jako narzędziem polityki wynaradawiającej rządu carskiego nie ma nic wspólnego z walką ze szkołą rosyjską, jako taką w Rosyi —

Zjazd, potwierdzając uchwały Zjazdów w Leodyum i Zurychu, uważa wyjazdy do zakładów naukowych w Rosyi na równi z wyjazdami zagranicę i pozostawia to uznaniu osób zainteresowanych".

W imieniu całej młodzieży postępowej, zgromadzonej na Zjeździe w Zakopanem, oświadczamy, iż za miarodajną dla nas dyrektywę w sprawie wyjazdów do Rosyi uważamy przytoczone votum separatum.

(101 podpisów, reprezentujących 123 głosy).

Rocznik XVIII.

Dział inseratowy: Kraków, ul. Marka 21.

Ogłoszenia (inseraty)

kosztują od miejsca wiersza jednoszpaltowego drobnym drukiem (petitem) za pierwszy raz 20 halerzy, następnie po 10 hal. — **Nadesłane** od miejsca wiersza drukiem petitowym po 40 hal. za każdy raz. Śluby, zaręczyny i nekrologi po 80 hal. od wiersza za każdy raz.

Załączniki (prospekty i t. d.) przyjmuje się za cenę 2 kor. za 100 egzemplarzy dla zamiejscowych, a 1 kor. za 100 egzemplarzy dla miejscowych prenumeratorów.

Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

Zjazd polskiej młodzieży akademickiej.

(Sprawa bojkotu szkół rosyjskich w Królestwie).

Zakopane, 26 lipca.

Już od kilku dni dawało się tu spostrzegać powszechne zainteresowanie mającym się odbyć zjazdem młodzieży. Coraz większa liczba delegatów zjeżdżała się ze wszystkich krańców Europy zachodniej i państwa rosyjskiego, a z uniwersytetów krakowskiego i lwowskiego i z politechniki lwowskiej oprócz delegatów przybywali akademicy całemi grupami.

Dwa ostatnie dni przed zjazdem poświęcone były zebraniom poszczególnych odłamów przekonaniowych oraz posiedzeniom zjednoczonych komitetów organizacyjnych młodzieży narodowo-demokratycznej i postępowej. Poza tem w przeddzień zjazdu odbył się komers w celu bliższego zaznajomienia się przybyłych delegatów.

Dziś, w poniedziałek zjazd miał rozpocząć obrady o godz. 10 rano. Ponieważ jednak wydawanie kart legitymacyjnych delegatom i biletów wstępu gościom, których musieli polecać delegaci, trwało kilka godzin, więc zagajenie zjazdu odbyć się mogło dopiero o godz. 12.

W wielkiej sali „Morskiego Oka“ na estradzie zajął miejsce komitet organizacyjny. Cała niemal sala wypełniła się delegatami i delegatkami, noszącymi specyalne odznaki. Publiczność, czyli „goście“, zajęli galeryę. Pod estradą z obu stron umieścili się przedstawiciele prasy.

Zagaił zjazd przedstawiciel „Ogniwa“. Jest to może pierwszy wypadek — zaznaczył mowca — że wszystkie polskie stowarzyszenia akademickie, bez różnicy partyi i prądów, wysłały delegatów na wspólny zjazd. Stało się tak dlatego, że jedna sprawa doniosłej wagi wysunęła się na plan pierwszy polskiego życia. Jest nią sprawa szkolna. Gdy przed 4 laty zmusiliśmy rząd rosyjski do zamknięcia rosyjskich szkół wyższych w Królestwie, żywiliśmy nadzieję, że zwyciężymy. Byliśmy silni jednością i niezłomną gotowością do walki. Dotychczas jednak zwycięstwo nie przyszło. Nie zdobyliśmy jeszcze na wrogu tych ustępstw, o które walka się rozpoczęła. Ale nie znaczy to, że walka skończona. Nie czas jeszcze robić bilansu, lecz czas obmyślić sposoby dalszej walki. Chodzi nie o rezygnacyę z naszych postulatów w sprawie szkolnej, lecz o rewizyę stanowiska młodzieży w sprawie samej walki.

W tym celu został właśnie zwołany zjazd.

Mowca wyraża radość, że wspólna inicyatywa „Ogniwa“ i lwowskiego komitetu podach nad pierwszym punktem porządku dziennego (bojkot rosyjskich szkół wyższych w Królestwie i sprawa wyjazdu na studya wyższe do Rosyi), musimy bliżej się przyjrzeć ugrupowaniu ideowemu zjazdu. Ogółem przybyło 239 delegatów, reprezentujących sto kilkadziesiąt stowarzyszeń, a mających mandatów prawdopodobnie przeszło 350. W liczbie reprezentowanych stowarzyszeń są t. zw. narodowe, dalej nieliczne postępowo-demokratyczne, wreszcie socyalistyczne, barwy PPS. frakcyi rewolucyjnej i lewicy; socyaldemokracya, zdaje się, wcale nie jest reprezentowana.

Narodowcy, a właściwie narodowi demokraci ze słabą domieszką frondy stanowią nieco więcej niż połowę wszystkich delegatów; naogół więc zjazd podzielony jest na dwa silne oddziały: „narodowy“ i „postępowy“.

Ale pod względem liczby głosów sytuacya przedstawia się nieco odmiennie, gdyż mnóstwo delegatów, przeważnie zresztą z odłamu narodowego, rozporządza podwójnemi mandatami.

Dyskusya, trwająca cały dzień, jaskrawo wykazała, że żadnych przeciwników dalszego bojkotu szkół wyższych śród przedstawicieli niema. Zaledwie dwóch mowców (jeden S. D. a drugi, nie delegat, przedstawiciel młodzieży szkół średnich) podniosło pewne wątpliwości przeciwko słuszności w obecnym [illegible] dalszego bojkotu.

Niezgoda zaznaczała się tylko w kwestyi szkół średnich, przyczem postanowiono sprawę bojkotu tych szkół zupełnie usunąć z porządku dziennego.

Nie trzeba jednak przypuszczać, że następstwem tak jednolitej opinii bojkotowej musiał być jakiś idylliczny tok obrad. Przeciwnie. Zgadzając się na proklamowanie dalszego bojkotu, poszczególne grupy zupełnie inaczej to stanowisko swoje motywowały i co ważniejsza inaczej jego charakter, znaczenie, prawdopodobne wyniki i zależność od ogólnych przejawów życia politycznego u nas określały.

O ile narodowcy (z wyjątkiem jednego mowcy z frondy) traktowali walkę o szkołę polską, jako sprawę samą w sobie, a do pewnego stopnia przypisywali nawet tej walce decydujące znaczenie w dążeniach wyzwoleńczych narodu, przeceniając rolę społeczną młodzieży akademickiej, to socyaliści podkreślali zależność wzrastania lub słabnięcia bojkotu od całokształtu rewolucyjnego zmagania się mas ludowych z caratem.

Zresztą i śród socyalistów jedności nie było. Akademicy, przyznający się do lewicy P. P. S., zalecając dalszy bojkot uważali równocześnie za konieczne zaznaczać, że wal-

---

powiększały hałas, a wreszcie z tysiącznych gardzieli rozległ się wrzask, który pokrył ryk byków i krzyki ofiar. Gwent począł wściekle szarpać ścianę, gdy płomienie wzrosły, obwijając boki klatki, sycząc wśród prętów, wypełniając wnętrze olkrzymiego ogrodzenia gęstym zielonym dymem. Naraz wielka fala ognia wzbiła się w górę, rzucając czerwone blaski na las i szeregi widzów.

Ci, co stali na skraju pierścienia, ujrzeli w samym środku płomieni, wysoko, wśród ściany, splecionej z łoziny, człowieka. Na jego twarzy, wyglądającej przez otwór, przedarty rękoma w ścianie, widać było raczej zdziwienie, niż strach lub ból. Raptownie zdziwie-

ze zdziwieniem (j a k — nie wiem sam) że miał bardzo poważne wątpliwości co do swej wiedzy w prowadzeniu operacyi.

Myśli Mowbray'a mogłem też widzieć. Myślał, że postępowanie Haddona wykazywało za wiele specyalisty. Nowe myśli podniosły się, jak bańki w strumieniu wzburzonej medytacyi i pękły jedna po drugiej w małym jasnym punkcie jego świadomości. Nie mógł nie zauważyć i nie podziwiać żwawej zręczności Haddóna, mimo swe zawistne usposobienie i skłonność do obniżania zalet starszego operatora. Ujrzałem swą wątrobę obnażoną na światło dzienne. Byłem olśniony swym stanem. Nie czułem, abym był martwy, a jednak byłem czemś odmiennem od mego żyjącego ja. Szare przygnębienie, które ciążyło nademną przeszło przez rok i zabarwiało odpowiednio moje myśli, zniknęło. Spostrzegałem i myślałem bez wszelkiego emocyonalnego odcienia. Zastanawiałem się, czy każdy w ten sposób odbierał wrażenia pod chloroformem i zapominał o tem po przebudzeniu. Nie było wygodnem zajrzeć w czyjąś głowę i nie módz zapomnieć.

Chociaż nie uważałem się jeszcze za umarłego, jednak widziałem wyraźnie, że mam [illegible]. To zwróciło znów ma u-

Rocznik XVIII.

Dział inseratowy: Kraków, ul. Marka 21.

Ogłoszenia (inseraty)

kosztują od miejsca wiersza jednoszpaltowego drobnym drukiem (petitem) za pierwszy raz 20 halerzy, następnie po 10 hal. — **Nadesłane** od miejsca wiersza drukiem petitowym po 40 hal. za każdy raz. Śluby, zaręczyny i nekrologi po 80 hal. od wiersza za każdy raz.

Załączniki (prospekty i t. d.) przyjmuje się za cenę 2 kor. za 100 egzemplarzy dla zamiejscowych, a 1 kor. za 100 egzemplarzy dla miejscowych prenumeratorów.

Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

Zjazd polskiej młodzieży akademickiej.

Zakopane, 28 lipca.

Po burzliwym pierwszym dniu obrad nastąpił drugi, na pozór spokojniejszy, jednakże również brzemienny w epizody namiętne.

By się zoryentować w dyskusyi nad wygłoszonemi referatami, a właściwie w obradach nad pierwszym punktem porządku dziennego (bojkot rosyjskich szkół wyższych w Królestwie i sprawa wyjazdu na studya wyższe do Rosyi), musimy bliżej się przyjrzeć ugrupowaniu ideowemu zjazdu. Ogółem przybyło 239 delegatów, reprezentujących sto kilkadziesiąt stowarzyszeń, a mających mandatów prawdopodobnie przeszło 350. W liczbie reprezentowanych stowarzyszeń są t. zw. narodowe, dalej nieliczne postępowo-demokratyczne, wreszcie socyalistyczne, barwy PPS. frakcyi rewolucyjnej i lewicy; socyaldemokracya, zdaje się, wcale nie jest reprezentowana.

Narodowcy, a właściwie narodowi demokraci ze słabą domieszką frondy stanowią nieco więcej niż połowę wszystkich delegatów; naogół więc zjazd podzielony jest na dwa silne oddziały: „narodowy“ i „postępowy“.

Ale pod względem liczby głosów sytuacya przedstawia się nieco odmiennie, gdyż mnóstwo delegatów, przeważnie zresztą z odłamu narodowego, rozporządza podwójnemi mandatami.

Dyskusya, trwająca cały dzień, jaskrawo wykazała, że żadnych przeciwników dalszego bojkotu szkół wyższych śród przedstawicieli niema. Zaledwie dwóch mowców (jeden S. D. a drugi, nie delegat, przedstawiciel młodzieży szkół średnich) podniosło pewne wątpliwości przeciwko słuszności w obecnym momencie politycznym dalszego bojkotu.

Niezgoda zaznaczała się tylko w kwestyi szkół średnich, przyczem postanowiono sprawę bojkotu tych szkół zupełnie usunąć z porządku dziennego.

Nie trzeba jednak przypuszczać, że następstwem tak jednolitej opinii bojkotowej musiał być jakiś idylliczny tok obrad. Przeciwnie. Zgadzając się na proklamowanie dalszego bojkotu, poszczególne grupy zupełnie inaczej to stanowisko swoje motywowały i co ważniejsza inaczej jego charakter, znaczenie, prawdopodobne wyniki i zależność od ogólnych przejawów życia politycznego u nas określały.

O ile narodowcy (z wyjątkiem jednego mowcy z frondy) traktowali walkę o szkołę polską, jako sprawę samą w sobie, a do pewnego stopnia przypisywali nawet tej walce decydujące znaczenie w dążeniach wyzwoleńczych narodu, przeceniając rolę społeczną młodzieży akademickiej, to socyaliści podkreślali zależność wzrastania lub słabnięcia bojkotu od całokształtu rewolucyjnego zmagania się mas ludowych z caratem.

Zresztą i śród socyalistów jedności nie było. Akademicy, przyznający się do lewicy P. P. S., zalecając dalszy bojkot uważali równocześnie za konieczne zaznaczać, że wal-

---

ze zdziwieniem (j a k — nie wiem sam) że miał bardzo poważne wątpliwości co do swej wiedzy w prowadzeniu operacyi.

Myśli Mowbray'a mogłem też widzieć. Myślał, że postępowanie Haddona wykazywało za wiele specyalisty. Nowe myśli podniosły się, jak bańki w strumieniu wzburzonej medytacyi i pękły jedna po drugiej w małym jasnym punkcie jego świadomości. Nie mógł nie zauważyć i nie podziwiać żwawej zręczności Haddona, mimo swe zawistne usposobienie i skłonność do obniżania zalet starszego operatora. Ujrzałem swą wątrobę obnażoną na światło dzienne. Byłem olśniony swym stanem. Nie czułem, abym był martwy, a jednak byłem czemś odmiennem od mego żyjącego ja. Szare przygnębienie, które ciążyło nademną przeszło przez rok i zabarwiało odpowiednio moje myśli, zniknęło. Spostrzegałem i myślałem bez wszelkiego emocyonalnego odcienia. Zastanawiałem się, czy każdy w ten sposób odbierał wrażenia pod chloroformem i zapominał o tem po przebudzeniu. Nie było wygodnem zajrzeć w czyjąś głowę i nie módz zapomnieć.

Chociaż nie uważałem się jeszcze za umarłego, jednak widziałem wyraźnie, że mam [illegible]. To zwróciło znów ma u-

stępowej młodzieży znalazła oddźwięk i jeszcze raz witając zjazd wyraża nadzieję, że prace zjazdu będą owocne.

Dr Orłowicz wita zjazd imieniem organizacyi młodzieży postępowej. Oznajmia on, że inicyatywa tego zjazdu wyszła właściwie od młodzieży, studyującej w cesarstwie rosyjskiem i że jedynie skutkiem specyalnych warunków, w jakich ta młodzież żyje, do zrealizowania jej inicyatywy przystąpił komitet lwowski. Ponieważ i „Ogniwo“ ze swej strony organizowało zjazd w tej samej sprawie, więc oba komitety nawiązały rokowania celem odbycia wspólnego zjazdu. Po wzajemnych ustępstwach udało się rzecz do skutku doprowadzić. Jest to I. zjazd przedstawicieli całej polskiej młodzieży akademickiej bez względu na kordony i różnice przekonaniowe.

Mowca wyraża nadzieję, że zjazd odbędzie się bez przykrych waśni i wzajemnych przeszkód i witając delegatów życzy im, aby obrady toczono poważnie i w sposób godny tak doniosłej sprawy.

Dr Orłowicz zapytuje, czy zjazd zgadza się, by udzielono głosu Wacławowi Sieroszewskiemu i Gustawowi Daniłowskiemu, którzy chcą zjazd powitać. Burzliwe oklaski były potwierdzającą odpowiedzią.

Witany oklaskami wchodzi na estradę Sieroszewski. Oto jego przemówienie:

Witam Cię, młodzi polska!
Witam Cię słowami pieśni:
Tyś naczelna,
Bo na Twoich barkach leży
Dług przeszłości, skarb szermierzy.

Witam ten zjazd Twój, jako pierwszy rozbrzask po nocy przygnębienia, jako pierwsze drgnięcie tej fali nieśmiertelnej, co obala trony starych przesądów, co budzi nadzieję na jasną przyszłość, na braterstwo powszechne i powszechne szczęście; tej fali co niesie wyzwolenie wszystkim uciśnionym i pokrzywdzonym... A ponieważ sądzono człowiekowi służyć ludzkości przez lud swój, więc witam was przedewszystkiem, jako bojowników Niepodległej Polski, witam was w imię Polski Niepodległej.

Ponowne, długotrwałe oklaski były podzięką dla znakomitego powieściopisarza.

Tak samo owacyjnie witany, wszedł na trybunę autor „Z minionych dni“ i w pięknem przemówieniu przywitał zjazd młodzieży, wśród której nie zamarł duch wyzwoleńczy. Okrzykiem na cześć niepodległej Polski zakończył Daniłowski wśród burzy oklasków. Mowę Daniłowskiego postaram się przesłać w następnej korespondencyi.

Po mowach przystąpiono do wyboru prezydyum, w skład którego weszło 2 przewodniczących, 2 zastępców i 4 sekretarzy po jednakowej liczbie ze strony narodowo-demokratycznej i postępowej.

Akad. Jurski, jeden z przewodniczących, otwierając zjazd, zaznaczył, że jakkolwiek wybrany jest jako mąż zaufania jednego odłamu delegatów, będzie się uważał tylko za przewodniczącego zjazdu i o taką samą bezstronność prosi wszystkich delegatów.

Akad. Przemyski, drugi przewodniczący, zaznajamia delegatów z uchwalonym przez komisyę organizacyjną regulaminem obrad.

Następnie również przez aklamacyę wybrano komisyę weryfikacyjną, z 8 członków złożoną, poczem przewodniczący odczytał opracowane już dyrektywy dla tej komisyi.

Regulamin, nad którym dyskusyi żadnej nie otwierano, zawierał punkty, które z konieczności musiały doprowadzić do niepożądanych komplikacyj. I tak się też stało. Pochodziło to stąd, że prezydyum absolutnie nie pozwalało zabierać głosu w kwestyach formalnych, ani do sprawy samego regulaminu, ani do uzupełnienia względnie zmiany dyrektyw dla komisyi weryfikacyjnej.

Stało się to powodem przykrych zgrzytów, spotęgowanych jeszcze przez nieudolność obu przewodniczących. W rezultacie pierwsze przedpołudniowe posiedzenie zamknięte zostało o godz. $1^1/_4$ przy powszechnem wzburzeniu.

Drugie posiedzenie naznaczono na godzinę 4 po południu. *K.*

---

ka o szkolnictwo narodowe natrafia obecnie na przeszkody nietylko ze strony rządu carskiego, ale także — reakcyi w łonie naszego społeczeństwa, i że przeto wskazane jest wypowiedzieć w danej rezolucyi, oprócz haseł bojkotu, także stanowisko względem tej reakcyi i odpowiednio określić, o jaką szkołę polską lud i z nim młodzież walczy.

Akademicy z frakcyi rewolucyjnej P. P. S., nie występując zasadniczo przeciwko powyższemu pojmowaniu akcyi szkolnej, zastrzegali się jednak przed zespalaniem jej z losami powszechnej rewolucyi w państwie rosyjskiem i, podkreślając niepodległościowe dążenia rewolucyi polskiej, ujmowali bojkot szkolny, jako jeden z przejawów walki o niepodległość. Poza tem ze względów taktycznych starali się w swojej rezolucyi uniknąć takich zwrotów, któreby ją czyniły nie do przyjęcia dla większości zjazdu.

Ponieważ na specyalnej konferencyi postępowców nie udało się dojść do porozumienia w sprawie unifikacyi rezolucyi bojkotowej, więc frakcyoniści postanowili zawrzeć kompromis co do tego punktu z narodowcami. Ostatecznie drogą wzajemnych ustępstw kompromis taki doszedł do skutku. Do kompromisu tego przyłączyli się również postępowcy niesocyaliści, — z których jeden poprzednio także wystąpił z osobną rezolucyą.

Ostatecznie pozostały dwie następujące rezolucye:

I. kompromisowa: „Zważywszy, iż walka o szkołę polską w Królestwie jest ściśle związana z walką o wyzwolenie narodu, zważywszy, iż drogą stopniowych ustępstw żadnych stalszych korzyści narodowych, politycznych i społecznych w obecnych warunkach uzyskać w Królestwie nie można, zważywszy, że zaniechanie bojkotu w chwili, kiedy postawą całego narodu może być tylko walka z zaborczym rządem rosyjskim, odbiłoby się zgubnie na losach ruchu wolnościowego w Polsce, zważywszy wreszcie, iż od utrzymania bezwzględnego bojkotu wyższych szkół rządowych w Królestwie zależy istnienie średniego szkolnictwa polskiego — zjazd, solidaryzując się z nieugiętą walką ludu polskiego o wyzwolenie narodu, postanawia w dziedzinie swego bezpośredniego działania prowadzić nadal bezwzględny bojkot wyższych szkół rządowych w Królestwie“.

II. „lewicowa“: 1) Zważywszy, że obecny ruch szkolny w Królestwie jest historycznie i co do swej istoty częścią składową ogólnej rewolucyi w caracie, że przyjął on decydujący i stanowczy charakter wówczas, gdy proletaryat polski łącznie z wieloplemiennym proletaryatem całego państwa rosyjskiego wystąpił do stanowczej walki z absolutyzmem; 2) zważywszy, że podczas całego dotychczasowego trwania ruchu szkolnego łączność ta ujawniała się niezmiennie, że zrozumienie tej łączności kazało młodzieży przystosować taktykę, formy i tempo swej walki do ogólnej taktyki rewolucyjnej; 3) zważywszy, że jedynie zwycięska rewolucya zapewnić nam może szkołę polską, wolną, świecką, dostępną dla najszerszych warstw narodu; 4) zważywszy dalej, że powstała wraz z osłabieniem sił rewolucyjnych i wzmagająca się reakcya w łonie społeczeństwa polskiego, objawiająca się w haniebnej polityce Koła polskiego, jakoteż w dążeniach do nadania piętna wstecznictwa powstającym szkołom polskim, zwycięstwo to odsuwa; 5) zważywszy wreszcie, że trwająca dotąd, lecz osłabiona bardzo, walka o szkoły polskie w formie bojkotu szkoły rządowej jest na tle powszechnego przygnębienia i zwątpienia objawem dodatnim, choć przy rozpanoszonej kontrrewolucyi rządowej i reakcyi w łonie samego społeczeństwa nie ma widoków na bliskie zwycięstwo — zjazd wypowiada się za dalszym bojkotem, którego utrzymanie zależy przedewszystkiem od spotęgowania się ruchu rewolucyjnego w caracie i od skutecznej walki z reakcyą w łonie społeczeństwa polskiego. Udział społeczeństwa polskiego w tej walce powinien polegać nie na słowach zachęty, lecz na bezpośredniem, czynnem i ofiarnem współdziałaniu z młodzieżą w utrwaleniu i udostępnieniu szkoły polskiej dla jak najszerszych warstw“.

Przed oddaniem tych rezolucyj pod głosowanie prezydyum zarządziło głosowanie nad zasadniczym wnioskiem: „Zjazd uchwala dalsze trwanie bojkotu rosyjskich szkół wyższych“.

Burzliwymi oklaskami przyjęto stwierdzenie, że wszyscy jednomyślnie głosowali za tym wnioskiem.

Następne głosowanie nad dwiema przytoczonemi rezolucyami dało ten wynik, że za kompromisową wypowiedziała się ogromna większość zjazdu, a za „lewicową“ mniejszość, złożona z 33 głosów. *K.*

380

skiego w Dumie, a drugi — znaną enuncyacyę trzech burżuazyjnych stronnictw politycznych po zamknięciu szkół polskich w Warszawie. Młodzież narodowo-demokratyczna, niepomna własnej argumentacyi i uchwały bojkotowej, wrogo przeciwstawiających się wszelkiej ugodowości i korzeniu się przed władzami, postanowiła nie dopuścić nawet do głosowania nad temi rezolucyami. Pozornie motywowała swoje stanowisko tem, że sprawy te nic wspólnego nie mają ze sprawą bojkotu, w samej zaś rzeczy poszczególni jej przedstawiciele gorąco stawali w obronie rozpanoszonej w naszych sferach posiadających „realnej polityki“. Tę dwulicowość wytykał niejeden z mowców socyalistycznych; pomimo to większością głosów uchwalono zdjęcie z porządku dziennego obu wniosków.

Na to ogół postępowych delegatów solidarnie w liczbie 98 osób odpowiedział wniesieniem tych samych wniosków, jako deklaracyj postępowej mniejszości zjazdu. Byłoby niezawodnie więcej podpisów, gdyby nie to, że pewna liczba delegatów już się była rozjechała. Oto te deklaracye:

I. Młodzież (postępowa) uważa za swój obowiązek napiętnować Koło polskie w Dumie, które nietylko oddało swe głosy za budżetem ministeryum oświaty, tj. wyasygnowało rządowi Stołypina i Szwarca pieniądze na szkołę carosławną i rusyfikatorską, ale nadto głosowało wraz z prawicą przeciw opozycyi za wnioskiem październikowca v. Anrepa, zalecającym rozwijanie w młodzieży szkolnej uczuć religijnych i patryotyzmu rządowo-rosyjskiego.

II. Uważając bojkot szkół rosyjskich za konieczny z rozmaitych powodów zasadniczych i taktycznych, młodzież (postępowa) stwierdza, że enuncyacya trzech stronnictw, rzekomo reprezentujących opinię społeczeństwa polskiego — enuncyacya, potępiająca bojkot szkoły rosyjskiej we wszelkiej formie — jest przejawem depresyi i ugodowych tendencyj, panujących w łonie tych stronnictw, oraz, iż nie jest ona wyrazem opinii młodzieży polskiej w tej kwestyi.

Warto zaznaczyć, że za utrzymaniem na porządku dziennym tych wniosków wraz z delegatami postępowymi głosował tylko jeden narodowiec.

Prócz powyższych deklaracyj mniejszości delegat dr Orłowicz odczytał następujące *votum separatum*, również podpisane przez 98 delegatów:

„W imieniu całej młodzieży postępowej, zgromadzonej na zjeździe w Zakopanem, oświadczam, iż za miarodajną dla nas dyrektywę w sprawie wyjazdów do Rosyi uważamy wniosek kol. Suchodolskiego“.

Ów wniosek delegata Suchodolskiego odłączał sprawę bojkotu szkół rosyjskich w Królestwie od wyjazdów na uniwersytety rosyjskie w Rosyi i w tej ostatniej kwestyi pozostawiał młodzieży bojkotującej wolną rękę.

Względny spokój panował na zjeździe przy omawianiu II. punktu porządku dziennego (sprawa rozszerzenia praw abituryentów polskich szkół). Po dyskusyi i przedłożeniu odpowiednich wniosków, wybrano komisyę, która wypracowała uchwały, uwzględniające również na skutek domagań się delegatek interesy abituryentek. Rezolucye komisyi zostały jednomyślnie przyjęte. Zwracają się one do senatów polskich wszechnic w Galicyi z żądaniem poczynienia starań u władz o przyjmowanie na słuchaczów zwyczajnych abituryentów i abituryentek szkół polskich z uwzględnieniem t. zw. szkół handlowych; poza tem — z apelem do społeczeństwa polskiego w Galicyi o zorganizowanie pomocy materyalnej i wniesienie tej sprawy na sejm i do Rady szkolnej krajowej. *K.*

Zakończenie niniejszej korespondencyi odkładamy do następnego numeru. (Red. „Naprzodu“).

Paryż 15/VIII -11

Szanowny Towarzyszu!

Wybacz mnie, że dziś dopiero odpisuję na Wasz list, ale dowiedziałem w ostatnich czasach tyle najprzeróżniejszych przejść, jako to chorobę kółka najbliższych mnie osób, że niepodobieństwem mi było Wam odpisać..."

Z Arturem Śpiżkim nie utrzymuję niemal codziennie korespondencyi z N.-m o Waszym przyjeździe dowiedziałem się, ale On jest tak przywalony robotą i tak nie-wypróżniony do żadnych wyjazdów, że liczyć na Niego nie można. Tk

powiedzieć, że przyjmie
chętnie Wam moją ofertę.—
„W potrzebie Pamiętnika
nam zamian wyjątków
z odczytu o Warszawie Rze-
-wolucyjnej w literaturze
polskiej". — Ten traktowanie
będzie w roku 1830, a na-
-stępny w literaturach, któ-
-rych w ten lub inny sposób
traktuje estetyka w
nat wypadku. — Moje dzie
innymi mówić będę o Żmudzin
Górskim, Strużu, Sce-
-rzewskim i innych. — Jeżeli
Pamiętnik Warszawski zgo-
-dzi się, że nam tej treści
zabiję w literaturze, zwróci
muję Waszą uwagę, że
się zależnie od mojej pre-
-lekcyi estetycznej dwa tomy
pamiętnika Warszawskiego
-wiązki, Pisma, Broszu
i t. d., jako Przestrzeń Jastrzą

Legenda pracowałem w „Ateneum" – Zellenty. –
Tematów do tej pory nie
brał przez nikogo przesyłanych,
przypuszczam, że zainteresowanie
– nie mię. – Zamawiający
zamyka obecnie ręce tylko
z literatury, gdzie wszystko
w przedsiębiorstwie – stracił. –
Jeżeli nie wydrukuję na mój
koszt, przyślę moje
rękopisy. Mogę zamówienia
jak obiecał przełożę, przy tej
okazyi do Monachium,
i wrócę przez Innsbruck.
Czy należę mię do stowarzyszenia w Innsbrucku,
Grazu, Salzburgu, Dusseldorfu, Monachium, Zurychu,
Wiedniu, Bernie, Genewie
i t. d. – wymagają statuty i
rękopisy. – Mieszkam na
Jacob-29. – Zamawiający
powracają, lecę na Wiedeń
w tej sprawie – pewnie.

Andrej Lwowicz obecnie bawi w Szwajcarji, gdzieś pod Interlakken. - Wątpię czy nie zechce na przyjazd wobec tego, że tu w Paryżu, dać nam nie chce nic do czytania publicznych. - Gdyby przyjechał do Paryża skontaktuj się z Wami. - Lange mieszka w Warszawie - Nowogrodzka 29. Martwi mnie brak jakichkolwiek wiadomości - nie odpisuje. - Mimowolnie od dłuższego czasu tu nawołuję. - Gdzieś kwiat Wiosna rodzenie gotuje się kwiat na pewnie.

Oczekuję od Was odpowiedzi, pozdrawiam Was moje najulubieńsze przedwiośnie

Wasz
Stanisław

Adres Stanisław: [Feliks Kon]
Quai de Bourbon 53.

Związek Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej.

Okólnik № 6

Do Stowarzyszeń.

Wobec rozpoczynającego się roku szkolnego komunikujemy Wam, iż Zarząd Związku po dwumiesięcznej pracy nad nowem funkcjonowaniem Centralnem Związku w ubiegłym półroczu była nadzwyczaj utrudniona z powodu niedostatecznego poparcia ze strony Stowarzyszeń oraz złego stanu kasy w obecnej chwili mamy do pokrycia 130 franków długu z akcji odezwowej. — Ostatni Zjazd Związku Stow. nakreślił Zarządowi obecny plan działalności, który starał się wypełnić, o ile nam na to pozwalały środki. Pierwszym przedmiotem naszej uwagi na wniosek Informatorów o wyższych zakładach naukowych. Specjalna komisja zajmuje się obecnie opracowaniem tej ważnej materyału. Brak nam jednakże jeszcze wiadomości o wielu zakładach naukowych, jakoto: Lille, Liège, Bordeaux, Marsylja, Montpellier, Charlottenburg, Amsterdam (prócz Utrechtu), angielskie i włoskie uczelnie. Zarząd Cen. zwraca się do Stowarzyszeń z poniższymi pytaniami o wskazanie mu osób, które mogłyby udzielić odpowiednich informacyj o wymienionych uczelniach.

Zjazd wyznaczył 2 komisje Centralne: w Zurychu i w Genewie. Obecnie funkcjonuje tylko pierwsza. Z powodu jednak zmniejszonych dochodów z ubiegłego półrocza musiał on się zdecydować na zmianę trochę w części opracowanego planu odezwy, przedłożonego mu przez komisję Genewską. Skutek tych zmian był jednak dodatni. Zarząd pozwala sobie zwrócić Stowarzyszeń uwagę na konieczność ścisłego stosowania się do wydanych przez Centralę instrukcyj. Komplikacje z Niemcami na miejscu polegają na tem, że [illegible] Stowarzyszeń [illegible] z powodu braku dokładnego [illegible] Centrali [illegible] Komisja Genewska [illegible] Zarządu Cen. [illegible] Zjazd [illegible] Zarząd Cen. [illegible] Stowarzyszeń [illegible] Zarząd

Związek Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej.

Okólnik № 6

384

Do Stowarzyszeń

Wobec zupełnego braku wszelkiej komunikacyjnej z Wami, że Zarząd Związku po dwumiesięcznej przerwie znowu funkcjonować. Działalność Związku w ubiegłym półroczu była uniemożliwiona z powodu niedostatecznego poparcia ze strony Stowarzyszeń oraz złego stanu kasy, w obecnej chwili mamy do podjęcia 130 franków deficytu z akcji odezwowej. – Ostatni Zjazd Związku Stow. uchwalił szczegółowy plan działalności, który staraliśmy się wypełnić, o ile nam na to pozwalały środki. Przedewszystkiem uwzględniliśmy uwagi na wydanie Informatora o bieżących zagadnieniach międzynarodowych. Niestety komisja zajmująca się tą sprawą wymaga od nas materyałów, brak nam jednakże jakie wiadomości o wielu zakładach naukowych, jakoteż: Lille, Dijon, Bordeaux, Marsylia, Montpellier, Charlottenburg, Uniwersytet wiedeński i angielskie i włoskie uczelnie. Zarząd Zw. zwraca się do Stowarzyszeń z prośbą o wskazanie mu osób, które mogłyby natrafić odpowiednie informacje z wymienionych zakładach.

Zjazd wyznaczył 2 komisje organizacyjne: w Zürichu i w Genewie. Obecnie funkcjonuje tylko jedna: genewska. Z powodu braku znowu deficytu i ubiegłego półrocza nie jest ona w stanie na razie wcielić w życie opracowanego planu odczytów, prawdopodobnie dopiero w grudniu będzie to możliwe. Zjazd polecił nowemu Delegatowi Stowarzyszeń wyjednanie kolonizacji w Szwajcarii i Niemczech, porozumiewanie się do wspólnej akcji odczytowej, korzystanie z obecności na miejscu posłów ludu.

Z wniesionych z kolonii wpłaconych Centralnej Zürichu, tj. z pozostałości Zarządu wydatków wypadło z braku dopływu ze potrzeb bieżących, czyli w pewnej wysokości z tego powodu na nas rozciągniętym być nie mogło. Centralny jednakowoż obecnie wystąpił wnioskiem uprzywilejowania ze względu na bieżące potrzeby o rozpowszechnianie go. Uskuteczniając uchwałę Zjazdu, uważa za konieczne, aby Zarząd Związku był reprezentowany na Zjeździe w Zürichu przez delegata, który wyjedzie w Środę. O przebiegu Zjazdu i uchwałach postaramy się Was poinformować przez swego delegata. W niniejszej przesłanej wiadomości uważamy za konieczne przedstawienie Wam naszego stanowiska względem [illegible] Zjazdu, który musiały my jak najbardziej przyjąć, gdyż [illegible] z wydawaniem przysługuje na Zjeździe głos. Nie odpowiadamy [illegible] naszego stanowiska [illegible]

Zarząd Związku

Genewa, dnia 29 [illegible] 1904 r.

Szanowni Koledzy!
Pozdrawiam Was
ardes—
Będąc upoważnionym
z Zw. do załatwienia
formalności związanych
z wyjazdem do Ameryki
napisałem list do Was
to wyjaśnienie —
Wam Kuzyn się w Buffalo
jest Kolega Bud Kucera
b/T dałeś mi Wam dać
jeszcze nowe Wam dać
spowiedzenie J. Stanley

ÖSTERR. POSTVERWALTUNG
ADMINISTRATION
DES POSTES D'AUTRICHE

KORRESPONDENZ-
KARTE
CARTE POSTALE

IX Berg. Lgle. 13/14 II

Arrelecki

do Langola

Zwischen

"Sopha"
rue de la Sirène 33.
Liège
Belgien

Karlsruhe 26/X 09

Do Szan. Zarządu Z. M. P. –

Sekcji odczytowej.

Ponieważ nosimy się z zamiarem urządzenia obchodu jubileuszowego J. Słowackiego, zwracamy się do Sz. Kolegów z zapytaniem: Czy nie mają odczytowca, który by mógł – wygłosić okolicznościowy odczyt, w końcu listopada lub na początku grudnia. Chodzi nam o zwarty, treściwy o wysokiej wartości odczyt.

Adres. K-he Baden
Rintheimerstr. 74

Ewentualnie może Katedry wiedzą
o kimś z członków Zgromadzeń
Towarzystw Związkowych (Monachium,
Fryburg i. t. d.) którem można
byłoby zaproponować, za zwrotem
kosztów podróży, odwiedzenie K-he
Jeżeli by zaś wspomniane propozycje
nie były by wykonalne, może by
Katedry pomogli wystarać się o go-
towy odczyt, który by się nadawał
do wygłoszenia.

oczekując łaskawej i rychłej odpowiedzi
zalecamy Kolezeńskie pozdrowienia
za kolegów obecnie pobytu

St. Wyczyński

64 2/71 09

Lwów 26/10

388

Szanowni Koledzy!

Staraniem Komisji Reprezentacyjnej Polskiej Postępowej młodzieży akademickiej we Lwowie, odbył się we czwartek, dnia 21/10 1909 w sali „Ogniska Dra. Kamy" wiec polskiej postępowej m. akad. celem zademonstrowania przeciw stracenie Fr. Ferrera. W wiecu wzięło udział trzysta kilkudziesięciu kolegów i koleżanek - wielu dla braku miejsca musiało odejść. Po referacie kol. stud. Konopczyńskiego, i przeprowadzeniu dwugodzinnej dyskusji uchwalono następującą rezolucyę zaproponowaną przez dr. Ostowicza:

„Polska młodzież postępowa zebrana na wiecu dnia 21/10 1909: wyraża zdanie, że przez śmierć Francisko Ferrera zniewolona została cała ludzkość skutkiem barbarzyństwa popełnionego na osobie przedstawiciela najszlachetniejszej jej idei, jaką jest wolność myśli i wiedzy, — przyłącza swój głos oburzenia i protestu z powodu jego stracenia, do głosu całej kulturalnej ludzkości — oraz oświadcza, że gotowa jest przyjąć wezwanie i stanąć do walki z rządem, bocznym klerykalizmem i reakcyą, zapuszczającą swe szpony takie i na nasz naród".

Kol. Ochrymowicz imieniem młodzieży ukraińskiej, i kol. Schneider imieniem Związku Tow. akad. Mł. Ży. ośkiej, stojąc ośmiodrzenia solidaryzujące się z po. wyżsą rezolucyą.

Prezydyum Wiecu Dr. Mieczysław Ostowicz
Leon Nowakowski m.p.

„ŻYCIE"
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

Na Walnem Zgromadzeniu z dnia 30/X zostali wybrani na rok 1909/10 następujący Wydział:
Prezydujący: Leon Nowakowski st. techn.
Zast. prez.: Paweł Kittay st. fil.
Sekretarz: Marcelin Krajewski, st. fil.
Skarbnik: Artur Jemis, st. techn.
Bibliotekarz: Jerzy Konarski, st. fil.
Wydziałowi: Tadeusz Baranowski st. med; Danie. wicz Stefan st. fil; Dziobówna Aleksandra, st. fil.; Feldsteinówna Zuzya st. fil.; Halski Tadeusz st. med; Dr. Hartleb Kazimierz st. fil; Dr. Ortowicz Mieczysław st. fil; Pomański Jan st. prawn; Pawlo Kazimierz st. techn; Sokulska Anna st. fil.; Stanelecki Stanisław st. techn.; Weisenberg Józef st. prawn; Woll Aleksander st. prawn; Zdrójkowski Michał st. ork. las.
Komisya lustracyjna: Zygmunt Arciszewski st. techn.; Wacław Günther, st. techniki; Wacław Konarski st. techn.; Mieczysław Rettinger, st. fil.; Maryan Wowkonowicz, st. med.
Sąd honorowy: Dobrzeński Eugeniusz, st. med; Konopczyński Adam st. techn.; Skwarczyński Adam st. fil; Stabińska Marya st. fil; Zbikowski Witold st. techn.

ŻYCIE
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ AKADEMICKIEJ
MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ
WE LWOWIE

„ŻYCIE"
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.

390

Szanowni Koledzy!

W odpowiedzi na list z dnia 1/X. Komunikujemy, że nie posiadamy wcale uchwał zjazdu. Znajdują się bowiem one u p. Bujwidowej w Krakowie, gdzie je umieszczono przy dzisiejszym zjeździe celem następnego przetransportowania do królestwa i rozpowszechnienia wśród tamtejszej młodzieży. Reszta zaś Zarząd! zwróciła się wprost pod adresem p. Bujwidowej Kraków ul. Lubicz 28 gdzie o ile nam wiadomo Komunikaty owe leżą dotychczas gdyż nie ma kto zająć się ich przesłaniem poza granice. Równocześnie powtarzając się jako Tow. zaprzyjaźnione do przesłania na rzecz Związku pewnej opłaty przypadającej na nas z nieznanej nam bliżej przyczyny w statucie związku prosimy o informację na jakiś podstawach obliczyć się opłatę przypadającą na T-wa zaprzyjaźnione.

Z koleżeńskiem pozdrowieniem

Za
ŻYCIE
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ AKADEMICKIEJ
MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ
WE LWOWIE

Kwiecień wp.
za sekr.

Ad. Semis
prez. kom. zał.

Niech na całym świecie wojna,
Byle polska wieś spokojna...

Cicho też jest u nas. Burze, wiejące stronami, nie mącą tej ciszy i nie wiadomo, czy krwawe przejścia zobojętniły nas na wszystko, czy też oddawna zatulone uszy ogłuchły na odgłosy z zewnątrz.

Nie naruszyła tego gnuśnego spokoju tragiczna śmierć nowego męczennika za Kulturę Przyszłości, Franciszka Ferrera. Chociaż echo strzałów hiszpańskich daleko rozległo się po Europie: do nas nie dotarło widać wcale. Jednak i my musimy zrozumieć bolesne „memento", jakiem jest zamordowanie Ferrera, dla tej nieustannej i strasznej walki, która się toczy na całym obszarze cywilizowanego świata między ginącą bezpowrotnie przeszłością i budzącemi się młodemi siłami nowego życia.

Przyłączamy się więc do żałobnych manifestacyj ludu pracującego nietylko słowem, nietylko uczuciem: poprowadzimy dalej pracę, której konieczność przypomniała nam krew Ferrera.

Chcemy zbudzić grobowcową ciszę naszego życia społecznego, w którem wciąż jeszcze wszystko od kościoła się zaczyna i w kościele kończy: musi być ono wolne od rzymskiej pięści.

Wypowiadamy walkę na każdym kroku inkwizycyi klerykalnej i tej kulturalnej ciemnocie, która pozwala, aby na uniwersytecie przodowała teologia, a szczątki proroków narodowych tchórzliwą polityką religijnych kłamstw, za aprobatą kardynalską, wchodziły do panteonu narodowego.

Nakoniec uważamy za swój pierwszy obowiązek pracować, aby młodzież, wychodząca z uniwersytetu, wynosiła pełną świadomość zadań nowoczesnego człowieka. Niech tworzy później coraz to gęstszą sieć ognisk kulturalnych — niech przesiąka nasze zastarzałe społeczeństwo nową, młodą treścią.

Podejmujemy pracę z wiarą, że nie pójdzie na marne, że przyjdą inni po nas, którzy ją poprowadzą dalej i dokończą!

Kraków w październiku 1909.

„SPÓJNIA"

STOWARZYSZENIE MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ.

DRUKARNIA LUDOWA W KRAKOWIE

Niech na całym świecie wojna,
Byle polska wieś spokojna...

Cicho też jest u nas. Burze, wiejące stronami, nie mącą tej ciszy i nie wiadomo, czy krwawe przejścia zobojętniły nas na wszystko, czy też oddawna zatulone uszy ogłuchły na odgłosy z zewnątrz.

Nie naruszyła tego gnuśnego spokoju tragiczna śmierć nowego męczennika za Kulturę Przyszłości, Franciszka Ferrera. Chociaż echo strzałów hiszpańskich daleko rozległo się po Europie: do nas nie dotarło widać wcale. Jednak i my musimy zrozumieć bolesne „memento", jakiem jest zamordowanie Ferrera, dla tej nieustannej i strasznej walki, która się toczy na całym obszarze cywilizowanego świata między ginącą bezpowrotnie przeszłością i budzącemi się młodemi siłami nowego życia.

Przyłączamy się więc do żałobnych manifestacyj ludu pracującego nietylko słowem, nietylko uczuciem: poprowadzimy dalej pracę, której konieczność przypomniała nam krew Ferrera.

Chcemy zbudzić grobowcową ciszę naszego życia społecznego, w którem wciąż jeszcze wszystko od kościoła się zaczyna i w kościele kończy: musi być ono wolne od rzymskiej pięści.

Wypowiadamy walkę na każdym kroku inkwizycyi klerykalnej i tej kulturalnej ciemnocie, która pozwala, aby na uniwersytecie przodowała teologia, a szczątki proroków narodowych tchórzliwą polityką religijnych kłamstw, za aprobatą kardynalską, wchodziły do panteonu narodowego.

Nakoniec uważamy za swój pierwszy obowiązek pracować, aby młodzież, wychodząca z uniwersytetu, wynosiła pełną świadomość zadań nowoczesnego człowieka. Niech tworzy później coraz to gęstszą sieć ognisk kulturalnych — niech przesiąka nasze zastarzałe społeczeństwo nową, młodą treścią.

Podejmujemy pracę z wiarą, że nie pójdzie na marne, że przyjdą inni po nas, którzy ją poprowadzą dalej i dokończą!

Kraków w październiku 1909.

„SPÓJNIA"

STOWARZYSZENIE MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ.

DRUKARNIA LUDOWA W KRAKOWIE

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA W DARMSZTADZIE

393

DARMSZTAD, d. 1. II 1909

Szanowna Koleżanko!

W odpowiedzi na kartę Waszą z dnia 13/X komunikujemy, iż chętnie przystępujemy się i w tym samolotne do akcji odczytowej.—

Odpowiadając na poszczególne pytania, zaznaczamy

ad 1) korespondencję prosimy adresować jak dotychczas, t. j.:
Rheinring 35 Poln. Akad. Lesez.

ad 2) Czytelnia nasza liczy obecnie 30 członków, a więc przypuszczalna ilość słuchaczy 15 do 25.—

ad 3) pożądane są dla nas odczyty z dziedziny nauk społecznych, przyrodniczych, jakoteż i literackich.

Oczekujemy wiadomości w tej sprawie i pozostajemy

Kolegi. Sprawozdania.

POLSKA CZYTELNIA AKADEMICKA
W DARMSZTACIE.

Za Zarząd

L. Feliś, sekretarz

1

Do Zarządu św. Młodzieży
Podstępowej „Zwiększ"

Spieszymy donieść Wam, Kochani Koledzy, że zebraniem dnia 20 b. m. rozpoczęliśmy semestralną działalność naszego św. Zastępu wybrany nowy zarząd. Co do czynionej działalności naszego „Zwiększ" w tym semestrze jesteśmy pełni nadziei, lecz co do stanowczego o tem przekonania nie jesteśmy w stanie. W najkrótszym czasie przyślemy Wam 10 fr. Może będziecie Kochani poinformowali nas, jak się przedstawia sprawa z informatorem o uniwersytach zagranicznych; kiedy się on dostanie.

Serdecznie wyrazy koleżeń-

skiego pozdrowienia i łe
w imieniu
Zarządu tw. akt. P. P. „Związek" we Fryburgu.
Wojtaszewski.

we Fryburgu d. 1/XI 95.

Karlsruhe
11/XI 09

Szanowni koledzy!

Ostatni okólnik nasz otrzymaliśmy. Niniejszym posyłamy Wam, stosownie do życzenia, zawartego w okólniku, 20 mar. na rachunek składki naszej do centralnej kasy Związku.

Towarzystwo liczy 18 członków, a więc suma ogólna podatku na Związek za semestr zimowy, wyniesie około 50 mar.

W skład zarządu weszli: Sekret.-Przewodniczący kol. Stefan Trąbczyński, skarbnik kol. Stanisław Rotkowski i bibliotekarz kol. Konrad

Stefanowski. Adres: Gottesauerst. 16 IV dla Rostkowskiego.

Oczekując urzędowego sprawozdania ze Zjazdu w Zakopanem, zasyłamy Wam koleżeńskie pozdrowienie.

Za Zarząd

Skarbnik

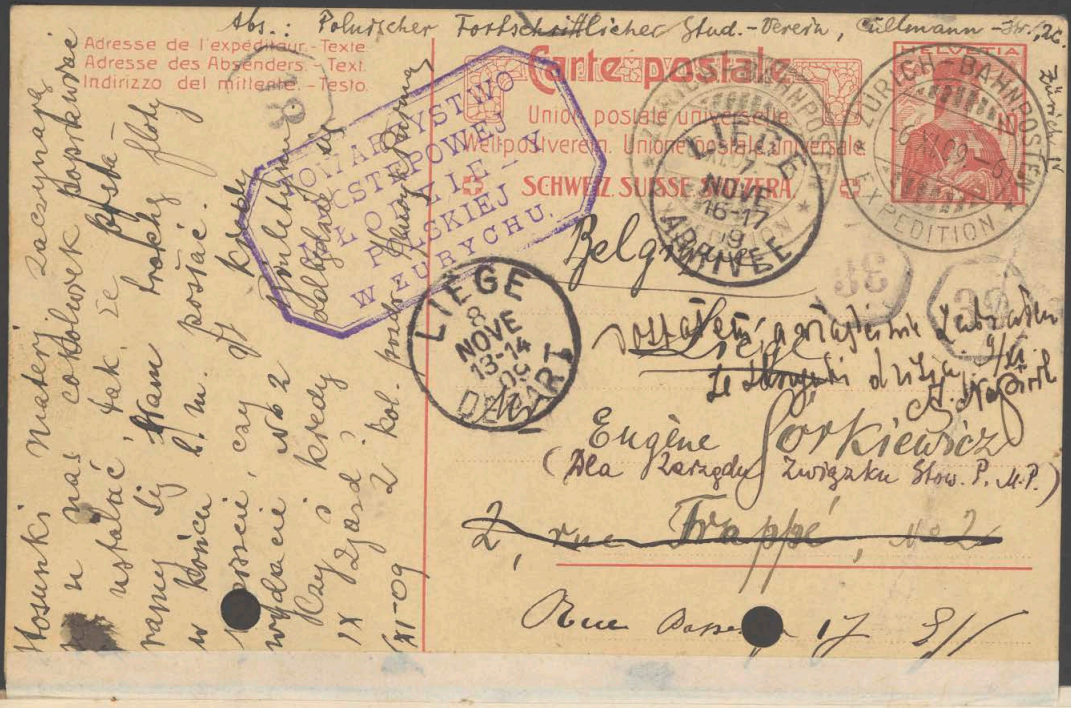
Stanisław Rostkowski

Polska Czytelnia Akademicka * Z. M. P. * Karlsruhe

Szanowni Koledzy,

W odpowiedzi na Wasz list z d. 12 Maja 190 Gr. donoszę, że postanowiliśmy zabrać się opracowanie części „Szwajcarskiej" Informatora, chcąc w ten sposób umożliwić Wam jaknajszybsze jego wydanie.

Będziemy wdzięczni Koledzy przysłać nam materjały dotyczące Szwajcarji, jakie macie. Przyślijcie też parę formularzy z odpowiedziami (dotycz. stosunków leodyjskich) oraz kilka egz. „Bruletynu", który otrzymali na drodze urzędowej.

Adresse de l'expéditeur. - Texte.
Adresse des Absenders. - Text.
Indirizzo del mittente. - Testo.
Carte-postale
Union postale universelle.
Weltpostverein. Unione postale universale.
SCHWEIZ. SUISSE. SVIZZERA.
HELVETIA
ZURICH - BAHNPOSTBUREAU
EXPEDITION
LIEGE
16-17
NOVE
19
LIEGE
8
NOVE
13-14
DEPART
Belgique
Liège
Eugène
Sorkiewicz
Rue
17

„ŻYCIE"
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ
AKADEMICKIEJ MŁODZIEŻY
POSTĘPOWEJ WE LWOWIE.
ul. Teatralna 1.

398

Lwów 11. XI. 909.

Szanowni Koledzy!

Na posiedzeniu Wydziału z 3. bm. uchwalono ustalić roczną wkładkę naszego Tow. na rzecz Związku na 50 koron na o.b. z czego część wpłaciliśmy natychmiast po otrzymaniu adresu, podajemy obecnie należący wpłynąć pieniądze do Związku ostatecznie. Ze względu na zbliżający się termin Zjazdu proponujemy Kolegom umieszczenie Zjazdu tegorocznego w Europie środkowej np. we Wiedniu lub w Pradze. Delegaci nasi boleliby nad tem, gdyby nie mogli podjąć w Zjeździe. Prosilibyśmy również o ustalenie terminu Zjazdu wraz z porządkiem dziennym i proponowanymi miastami co najmniej na 2 tygodnie przed Zjazdem, by można zajść względem nich określone stanowisko i postarać się zawczasu o delegatów.

Załączamy listę nowego Wydziału,

przesyłamy Wam wyrazy koleżeńskiego pozdrowienia

Za
ŻYCIE
STOWARZYSZENIE POLSKIEJ AKADEMICKIEJ
MŁODZIEŻY POSTĘPOWEJ
WE LWOWIE

L. Nowakowski przew.

Mikojewski
sekr.

TOWARZYSTWO STUDENTÓW POLAKÓW
SPÓJNIA
W PARYŻU

Do Zarządu Związku
Stowarzyszeń polskiej M. P. [illegible]

Semmi: Kolędy!

W dyc dniach „Spójnia" poczyniła
wszelkie starania dla dostarczenia
Wam 5 egz. odbitki 1-ego tomu
zebrania, na którem został obrany
nowy zarząd, a obawiamy się przesłać
wszystkie. W skład zarządu „Spójni"
wchodzą koledzy: Dietrzycki, Kleeberg,
Porczyński, Zakrzewski i Zapolski.
W czasie sprawozdania z działalności
naszej za rok ubiegły wyłoniła się
kwestya zjazdu zachodnio-europejskiego.
Dwóch kolegów uczestników zjazdu poruszyło
pomysł o pielgrzymce zjazdowej; dyskusji
żadnej nie było, gdyż nie uważamy

rewolucji, ani obecnych stanowisk. Na uroczystem zebraniu mamy pomnąć obecnej twórczości Czech, przede wszystkim Wam o bliskie zjednoczenie i spotkanie.

Działalność „Spójni" na rok bieżący nie zapowiada się zbyt ciekawych kolorach. W pierwszym roku całej swojej egzystencji musieliśmy zajmować się wydawaniem „Spójni" z rzeczy komunistka, w tym roku zaś będziemy mogli pogłębić i rozszerzyć naszą działalność. Projektowany mamy cały szereg odczytów. Dzisiaj mamy odczyt i odczyt literaturze pod tytułem „Rewolucyjność w literaturze polskiej (Słowacki, Mickiewicz, Krasiński)" za dwa tygodnie jeden z kolegów

TOWARZ

wyjść odezwę o „Rosy." Od / grudnia chcemy mieć czytelnię własną; lokal już wynajęliśmy w spółce z „Czytelnią polską" / dawna „Wyzwolenie" Nowości Literackich /; Towarz. Przyjaciół Polaków chce nam zniżek wyżebrać dotacyi niektóre pisma dawało lub tanniej?

Oczekuję wyraźnej odpowiedzi, pozostaję z koleżeńskiem pozdrowieniem

L. Zapolski

Sekretarz „Spójni"

Paryż 13.11.09

TOWARZ. STUDENTÓW POLAKÓW SPÓJNIA W PARYŻU

Adres czytelni
2 rue du Haut Pavé

przyjęcie pod moim adresem:
4, rue Boissonade, 4 Lucien Zapolski

Bukowiec 6-IX-1909

401

Szanowny Kolego!

Nie posyłam Wam odpisu wszystkich rezolucji, gdyż tekst niektórych z nich (sprawozdawczy) prędzej mnie zostanie przedrukowany w pismach, które Pan nie posiadacie. Np. Przedświt 9/1909 str. 574-579. Jeśli nie macie tego pisma, dogdzie niżnie, natychmiast Wam kopję wyślę. Dodatek do [illegible] ~~Wydanie wyjątków do Rosji~~ rezolucji [illegible] kol. A (ud) Zjazd Młod. Pol. w Zakopanym wzywa [illegible] ~~zamieszkałych~~ zamieszkujących [illegible] do wyższych szkół naukowych w Królestwie do natychmiastowego zerwania wszelkich stosunków z tymi szkołami pod groźbą wytępienia ze społeczności akademickiej młodzieży polskiej. Przyjęty jednomyślnie

Wniosek w sprawie wyjazdu do ~~Rosji~~ szkół wyższych w Rosji:

1) Kol. A (n. d. dyrekcji).

„ Będąc zdania, iż dla zapewnienia rozwoju normalnego młodzieży polskiej w Królestwie konieczne jest kierowanie tej młodzieży do wyższych szkół w Galicji lub zagranicą, tudzież ze względu na bojkot wyższych zakładów w Królestwie —

„ Zjazd Nauc. Pol. w Zakopanem orzeka za pożądanem wyjazdowi na studja do szkół wyższych w Rosji

„ Zdawanie egzaminów w Zakładach wyższych jest dopuszczalne jedynie dla osób będących absolwentami uniwersytetów polskich lub zagranicznych.

2) Wniosek kol. S (Spójnia Krakowska)

„ Zważywszy że walka o szkołę rosyjską w Królestwie jako narzędzie polityki wynarodawiającej nędzy ~~Rosji~~ carskiego nie ma nic wspólnego z walką ze szkołą rosyjską, jako taką w Rosji —

– Rząd, postawiając uchwały Sejmów
w Lesznie i Zurychu stawia wyjazd do
zakładów naukowych w Rosji na równi
z wyjazdami zagranicę i pozostawia to
do uznania osób zainteresowanych.

3/ Wniosek Kol. S /odcz. Kk. Koła T.S.L.w.
Kr./
„Rozumiejąc, że skupianie się młodzieży w szkołach wyższych we Lwowie i w Krakowie wzmoże powstające tam centra kultury polskiej, że z centrów tych wychodzą pracownicy dla całej Polski, że w ten sposób jednoczy się życie polskie i jednoczy polska nauka – Zjazd Kł. Pol. w Zak. gwarza, iż naturalną konsekwencją bojkotu szkół wyższych w Królestwie winno być przeniesienie zajęć młodzieży zakładów galicyjskich pozostawiając studjowanie w instytucjach zakładów europejskich i rosyjskich tym, którzy w Galicji nie znajdują dla siebie odpowiednich warunków."

4/. Wniosek Kol. N. w imieniu Kół. Pol. w Wiedniu

Głosowanie 1/ 154 za 109 przeciw 3 wstrz.
2/. 113 za 156 przeciw 8 wstrz.

Grupa delegatów z Cesarstwa złożyła następujący rezolucję:

„Delegaci organizacji polskich w Cesarstwie reprezentujący 20 mandatów z ogólnej liczby 30, protestują przeciw wniosków zabraniających wyjazdów do Rosji, gdyż

1) wyjaśnianie się intencyi wyjeżdżających do Rosji jest absolutnie nieudowodnionym i niezgodnym z rzeczywistością.

2) W dniach uniwersyteckich Rosji studenci polacy w swoich organizacyach kształcą się i pracują pod względem narodowym, politycznym i społecznym.

„Jednocześnie protestujemy przeciwko niczym nieuzasadnionym i niewłaściwym sądom o wyższej kulturze rosyjskiej dla następujących powodów:

niezrozumienie wrogiego stosunku rządu rosyjskiego do społeczeństwa polskiego z przychylnym i sprawiedliwym traktowaniem sprawy polskiej

przez niektóre odłamy społeczeństwa rosyjskiego, ustosunkowanie postępowych elementów prawicy rosyjskiej ze zdrowym kierunkiem postępowej inteligencji rosyjskiej, – uważamy za niecelowe.

Wnioski 3/4/ nie były głosowane.

Votum separatum w sprawie wyjazdów do Rosji.

W imieniu całej młodzieży postępowej obecnej na Zjeździe w Zak., oświadczamy, że nie uważamy dla nas dyrektywą w sprawie wyjazdu do Rosji uważany wniosek kol. S. delegata Sfery Krakowskiej.

101 podpisów = 123 mandatów

Wniosek kol M. /del. cyt. akad. Lwowa

W imieniu większości Zjazdu Skłodzki następujące oświadczenie:

„Młodzież postępowa przez przyjęcie udziału w Zjeździe ma przez głosowanie nad wszystkim jego uchwałami przyjęła na siebie zobowiązanie

mowie poddania się wszystkim uchwałom większości.

Wobec tego, votum separatum złożone przez niektórych posłów przyjęliśmy do wiadomości jedynie, jako czysto teoretyczną opinię mniejszości. Uchwała w sprawie wyjazdów do Rosji obowiązuje cały niedzielę polską. Na wystąpienie z podstawy uchwały zapatrujemy się, jako na czyn obniżający solidarność niedzieli polskiej, i z tego też wynikający wypowiedzenie konsekwencje.

Wniosek mniejszości w sprawie Koła Polskiego w Dumie.

Deklaracja mniejszości brzmi: Niedziela uważa za swój obowiązek poparcie Koła Polskiego w Dumie które nie tylko odbiło się głosem za budżetem Ministerstwa Oświaty, t.j. wyasygnowało rządowi Stołypina i Izwolskiemu pieniądze na utrzy

carskiemu i rusyfikatorskiemu, ale nadto głosowało wraz z prawicą przeciw opozycji za wnioskiem poselskim Turczyna, zalecającym rozwijanie w naszych szkołach średnich uczuć religijnych i patriotycznych względem rządów carskich.

Wnioski prawicy pokrzyżowały emancypację żydowską.

Wnioski w sprawie ~~Żydowskiej abitury~~ rozszerzenia praw abiturjentów.

Między innymi

„Żąda zwraca się do Ziednoczenia Pow. Nar. Pol. Zagranicą i Związku Stow. Nar. Pol. Zagr. o postąpienie z wybranymi przez Żydów Komisją Centralną stanowiącymi podstawy w celu rozszerzenia praw abiturjentów i abiturjentek średnich szkół polskich w ~~Kongresowem~~ Królestwie mogących otrzymać prawo szkoły handlowe"

Na skutek uchwały Żydów zgodnie z wnioskiem prezydjum zamiast „wybranymi Komisji" zastąpiono — „polecającymi Zarządowi „Ogniwo" i Lwowskiemu

Komitetowi Organizacyjnemu wybrać
po 4 przedstawicieli do Komisji Centralnej.
(Wyżej podwarunkowane)

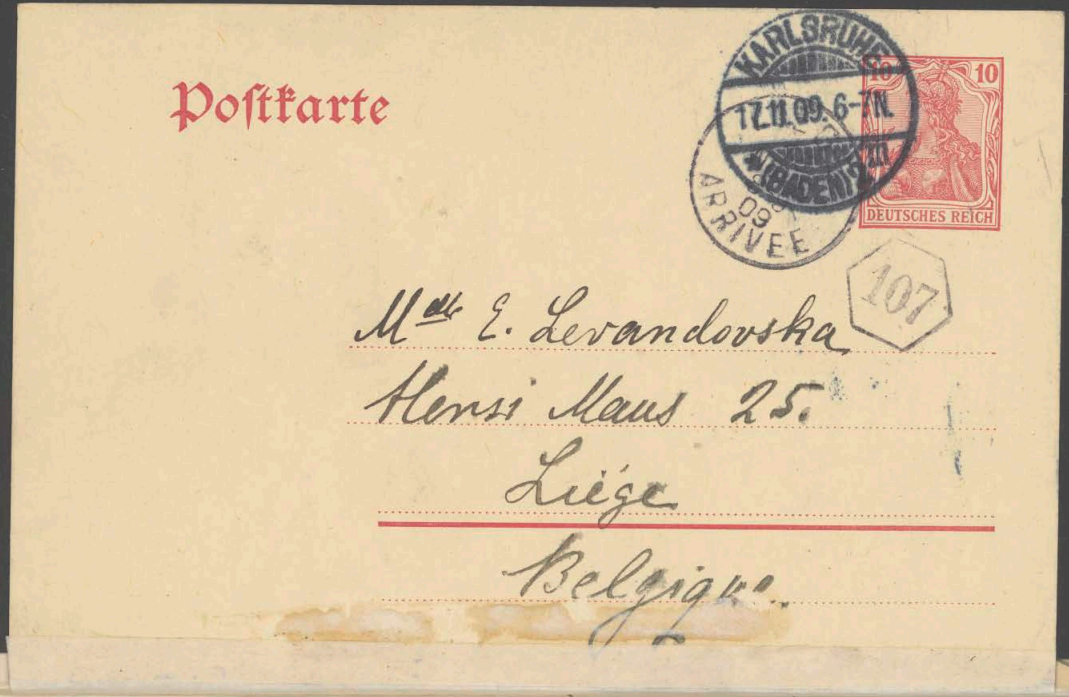
Zapewne niepotrzebnie przytoczę
wnioski ankietowe lub wogóle nie-nane
w różnych sprawach. Na ile ich jednak
uwzględnić nam. Wnioski bliżej
stylistyczne należą do organizacyjnych.
Wnioski w sprawie udzielania pomocy
jak i nie były sformułowane: widzę nie
chcieli, wiecie dlaczego.

Czy nie moglibyście nadesłać
mi wiadomości — w jakich wyższych
zakładach naukowych kobiety
kobiety mogą studjować i na jakich
warunkach? Jakie świadectwa
skół żeńskich są uwzględniane.
Matury która uczennica może tabyć
się zagranicą sprawą. Obiecałem to nadesłać
do Polskiego Zjednoczenia Studentek
w Wiedniu we Lwowskiej.

Uściski Słonia
St. Rudkiewicz

Szanowna Koleżanko. Dziś dopiero Karlsruhe
otrzymaliśmy Wasz list z dnia 17 listopada
16/II. Który oznacza akcesję adresatki. Odpowiedź
niniejsza jest oczywiście mocno spóźniona, ale
to nie nasza wina - zdjęcia karty Wasz nadawaliśmy
od samego do Karlsruhe. Do akcesji adresatki
chcielibyśmy oczywiście, przystąpić wszyscy, ale by
na przyjęcie nie było żadnych nieporozumień
podajemy minimalnej ilości członków, które
musielibyśmy zapewnić centralnej komisji
adresatki. Jest nas w Karlsruhe obecnie
17-u, skąd za dwa adresaty bylibyśmy w stanie
opłacać 30 Marek i minimum dla
prelegenta. Oczywiście, a prawie napewno
można liczyć na trochę więcej, bo
mamy tu w Karlsruhe znacznie liczniejsze
(40-u członków) towarzystwo żydowskie
i prawdopodobnie część kolegów z owego
towarzystwa zechciałaby się na adresaty
przyłączyć. Przynajmniej nie mieli większego zysku
z prelegentem, do jego ilości każdy może u nas
liczyć na honoraria o których wyżej wspomniano.
Z szczerymi koleżeńskimi pozdrowieniami komitet
Kawać się w parze innych sprawach - (darmowa
adresatura), ale zasadniczo ane towarzystwo nie
może nam odpowiadać. Adres nam w kwestii
adresatur: Carl-Wilhelmstr. Nr. 36 II dla K. Stefanowskiej
z koleżeńskim pozdrowieniem. K. Stefanowska

405

Postkarte
KARLSRUHE
17.11.09 6-7N.
BADEN
ARRIVEE
09
10
DEUTSCHES REICH
107
Mlle E. Levandovska
Hensi Maus 25.
Liége
Belgique

406

Towarzystwo „Filarecja" zawiadamia Sz. Kolegę, że d.1.XII odbędzie się zebranie w sali Tow. z następującym PORZĄDKIEM DZIENNYM:

1 ODCZYTANIE protokółu.
2 Przyjęcie nowych członków.
3 Korespondencja
4 List T.P.M.P.
5 Wybór bibliotekarza
6 „Dom Zdrowia"
7 Kasa emigracyjna
8 Zmiana regulaminu biblioteki
9 Wolne wnioski

ZARZĄD

POCZĄTEK O 8-ej g. W.

Liége 29.XI.09

Spójnia Polskiej M. Postępowej W LEODYUM

"FILARECJA,,
W LEODJUM

IMPRIME.

Société Polonaise

" Spójnia "

rue de la Sirène 33.

Będzińska VII-io klasowa
SZKOŁA HANDLOWA

407

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości: miasto Będzin, w gub. Piotrkowskiej

II Nazwa szkoły: VII klasowa Szkoła Handlowa

III Język wykładowy: polski, oprócz rosyjskiego, historji i geogr. (te przedmioty w jęz. rosyjskim).

	Rok szkolny	1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole		394.	409.	388.	404.
	klasa wstępna	21.	—	18.	26.
V Ilość młodzieży polskiej w klasie	I.	56.	70.	42.	50.
	II.	104.	74.	79.	65.
	III.	79.	94.	82.	79.
	IV.	62.	68.	62.	73.
	V.	44.	52.	47.	42.
	VI.	28.	21.	35.	42.
	VII.	.	20.	23.	27.
	VIII.	.	.	.	.
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej (wyjąwszy polskich żydów)		348.	~~366~~ 372.	339.	367.
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas		416	472	411.	427.
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:					
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców		202	214	194	196
2. rzemieślników i drobnych kupców		104	106	103	112
3. rolników-włościan		4.	4.	5.	4.
4. robotników		12.	9.	13	8.
5. wolnych zawodów		72.	76.	73	84.
IX Wysokość opłaty za naukę: w klasach niższych		wstp. - 75.00,	I-IV - 100.00.	V-VII - 120.00.	
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu		—	82.	92.	90.
XI Ilość uwolnionych od wpisu		—	70.	68.	66.

Żydów 3
Ewang. 22.

Dyrektor Szkoły [illegible]

SZKOŁA HANDLOWA Będzinie

„Vorwärts", Wiedeń VI. — 1829/10.

Wypełniony Kwestjonarjusz [illegible] przysłać pod adr. I. Dziecko [illegible] Volksgasse 16/2 najpóźniej do [illegible] 1910 r.

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości: Lublin

II Nazwa szkoły: 7-mio klasowy zakład filologiczny ziemski Hl. Czarneckiej

III Język wykładowy: polski

		Rok szkolny 1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole		140		229	259
V Ilość młodzieży polskiej w klasie	I.	37		90	37
	II.	32		42	40
	III.	26		36	42
	IV.	16		43	61
	V.	10		27	24
	VI.			14	26
	VII.			16	11
	VIII.				
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej wykładowa		19		21	18
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas					
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:					
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców					
2. rzemieślników i drobnych kupców					
3. rolników-włościan					
4. robotników					
5. wolnych zawodów					
IX Wysokość opłaty za naukę w klasach niższych		poczawszy od 5-ego klasa o 10-rzięcy			
IX Wysokość opłaty za naukę w klasach wyższych		100 r.			
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu					
XI Ilość uwolnionych od wpisu					

Wypełniony kwestjonarjusz prosimy przysłać pod adresem P. Deredzie, Wien. IV. Reinprechtsgasse 16/2 najpóźniej do dnia 1 maja 1910.

„Vorwärts", Wiedeń VI. — 1829-10.

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości: Lublin

II Nazwa szkoły: 8io klasowa szkoła filologiczna prywatna im. Staszica.

III Język wykładowy: polski

		Rok szkolny 1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole		597	526	402	295
Żydów w roku 1906/7 było 9	wstępna	50	21	—	—
„ w roku 1907/8 było 8	I.	125	71	33	29
„ w roku 1908/9 było 5	II.	122	105	67	36
„ „ 1909/10 — 2	III.	88	106	82	51
V Ilość młodzieży polskiej w klasie	IV.	81	68	70	46
	V.	54	53	50	46
	VI.	37	45	33	30
	VII.	25	32	33	29
	VIII.	15	15	34	28
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej					
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas		330	94	64	39
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:					
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców					
2. rzemieślników i drobnych kupców					
3. rolników-włościan					
4. robotników					
5. wolnych zawodów					
IX Wysokość opłaty za naukę w klasach niższych		100	100	100	100
IX Wysokość opłaty za naukę w klasach wyższych		100	100	100	100
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu					
XI Ilość ~~uwolnionych od wpisu~~ na jaką sumę uwolniono od wpisu		78	5 rub. 60 kop.		

Wypełniony kwestjonarjusz prosimy przesłać pod adresem: J. Dziedzic, Wien. IV. Kettenbrückengasse 16/2 najpóźniej do dnia 1. maja 1910 r.

„Vorwärts", Wiedeń VI. — 1824-10.

Lublin

410

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości: Radom

II Nazwa szkoły: Gimnazyum żeńskie

III Język wykładowy:

		Rok szkolny 1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole					330 16.
V Ilość młodzieży polskiej w klasie	zerów.				14.
	I.				14.
	II.				11.
	III.				9.
	IV.				8.
	V.				2.
	VI.		2.	2	3
	VII.		3.	1.	—
	VIII.				
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej					71.
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas					
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:					
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców					—
2. rzemieślników i drobnych kupców					49
3. rolników-włościan					
4. robotników					2
5. wolnych zawodów					22
IX Wysokość opłaty za naukę	w klasach niższych				
	w klasach wyższych				45
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu					
XI Ilość uwolnionych od wpisu					

Wypełniony kwestjonarjusz prosimy przesyłać pod adresem: L. Friedrich, Wien IV. Naumühlgasse 16/2 najpóźniej do dnia 1. maja 1910 r.

„Vorwärts", Wiedeń VI. 2. 1829-10.

Radom

411

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości: Radom

II Nazwa szkoły: Szkoła żeńska p. Wargskiej

III Język wykładowy: Polski

		Rok szkolny 1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole		125 wyst. nad.	174	163	173
V Ilość młodzieży polskiej w klasie	I.	11-23	19-34	20-37	43-20
	II.	18	27	26	22
	III.	25	24	17	24
	IV.	26	29	23	22
	V.	15	21	20	16
	VI.	7	13	17	11
	VII.	—	7	13	15
	VIII.	—	—	—	—
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej					
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas					
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:					
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców		48	57	50	57
2. rzemieślników i drobnych kupców		33	39	48	39
3. rolników-włościan		1	1	1	1
4. robotników		16	28	36	42
5. wolnych zawodów		27	25	28	37
IX Wysokość opłaty za naukę	w klasach niższych	I 40	II 50	III 60	IV 70
	w klasach wyższych	V 80	VI 90	VII 100	
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu					
XI Ilość uwolnionych od wpisu		11	16	48	36

Wypełniony kwestjonarjusz prosimy przesyłać pod adresem: L. Friedrich, Wien. IV. Naumühlgasse 16/2. najpóźniej do dnia 1. maja 1910.

„Vorwärts" Wiedeń VI. — 1820·10.

6o

412

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości: Radom

II Nazwa szkoły: Szkoła handlowa miejska 7klasowa (męska)

III Język wykładowy: polski

		Rok szkolny 1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole (w r. 1905/6 – w r. 1906/7 – w r. 1907/8 – w r. 1908/9 – 547 w r. 1909/10 – 507)	przedwstępna			13	13
	wstępna			39	26
	I.			74	61
	II.			92	81
	III.			96	100
	IV.			83	81
V Ilość młodzieży polskiej w klasie	V.			64	60
	VI.			48	43
	VII.			38	44
	VIII.				
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej					
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas				130	123
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:					
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców				241	215
2. rzemieślników i drobnych kupców				158	140
3. rolników-włościan				13	12
4. robotników				25	32
5. wolnych zawodów				110	108
IX Wysokość opłaty za naukę: w klasach niższych				8 kl. I opłata wpisu	
IX Wysokość opłaty za naukę: w klasach wyższych				wpisu 10 rub.	
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu				211	256
XI Ilość uwolnionych od wpisu				156	131

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości: Warszawa

II Nazwa szkoły: Gimnazjum rządowe III

III Język wykładowy: rosyjski.

		Rok szkolny 1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole		270	305.	335	370
V Ilość młodzieży polskiej w klasie	I.	15. A 6 B 9	9.	19	21
	II.	B. 8	15 A 5 B. 9.	10	16
	III.	10		15. A 14 B 9.	9
	IV.	2.	12		18 A 9 B 10
	V.	6.	4.	8	
	VI.	2.	5	3	7
	VII.	1	2.	6	2.
	VIII.	2.	1	2	5.
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej		52.	62	86	97
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas					
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:					
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców					
2. rzemieślników i drobnych kupców					
3. rolników-włościan					
4. robotników					
5. wolnych zawodów					
IX Wysokość opłaty za naukę	w klasach niższych	75 rs.	75 rs	75 rs	75 rs.
	w klasach wyższych	"	"	"	"
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu		100%	90%	90%	75%
XI Ilość uwolnionych od wpisu		80%	60%	60%	50%
Sed. V. Ilość młodzieży polskiej w klasie następnej		8.	17.	28.	33.

Wypełniony kwestjonarjusz prosimy przysłać pod adresem: Ignacy Daszewski, Wiedeń. IV. Heumühlgasse 14. Nr. 2. najpóźniej do dnia 1. maja 1910 r.

Warszawa

6

414

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości: Warszawa

II Nazwa szkoły: Szkoła E. Konopczyńskiego z oddziałami 8-klasowym gimnazjalnym i 7-klasowym realnym.

III Język wykładowy: polski

		Rok szkolny			
		~~1906/7~~	~~1907/8~~	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole		1906/7 45	1907/8 40	44	38
V Ilość młodzieży polskiej w klasie	I.	39+37	32+28	~~32+33~~	39+37
	II.	41+37	45+42	39+42 ~~42+37~~	38+39
	III.	41+50	39+36	~~39+42~~ 47+48	47+50
	IV.	44+39	47+31	~~47+37~~ 53+37+32	50+47
	V.	42 35	37+17	~~50+37+32~~ 45+40	50+46
	VI.	35+27	50.—	46+31	37+31
	VII.	39+—	25.—	32+28	34+24
	VIII.				28
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej		551	465	627	641
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas		301	250	261	253
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:					
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców					
2. rzemieślników i drobnych kupców					
3. rolników-włościan					
4. robotników					
5. wolnych zawodów					
IX Wysokość opłaty za naukę: w klasach niższych		rok szk. 1906/7 100.			
		1907/8 120 rubli			
w klasach wyższych		1907/8 150 rubli			
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu		~~niezapisano~~		120	110
XI Ilość uwolnionych od wpisu		~~ogółem~~ —		100	102

ad V. Ilość młodzieży polskiej w klasie następnej

Wypełniony kwestjonarjusz prosimy przysłać pod adresem: Zgromadzenie Kupców, Wiedeń, IV. Heumühlgasse 16. 2. najpóźniej do dnia 1. maja 1910 r.

415

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości: .....

II Nazwa szkoły: .....

III Język wykładowy: .....

		Rok szkolny			
		1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole					
V Ilość młodzieży polskiej w klasie	I.				
	II.				
	III.				
	IV.				
	V.				
	VI.				
	VII.				
	VIII.				
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej					
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas					
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:					
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców . .					
2. rzemieślników i drobnych kupców					
3. rolników-włościan					
4. robotników					
5. wolnych zawodów					
IX Wysokość opłaty za naukę	w klasach niższych . .				
	w klasach wyższych . .				
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu					
XI Ilość uwolnionych od wpisu					

„Vorwärts", Wiedeń VI. — 1820·10.

Kwestjonarjusz

w sprawie szkolnictwa średniego w Królestwie Polskim.

I Nazwa miejscowości: .....

II Nazwa szkoły: .....

III Język wykładowy: .....

		Rok szkolny			
		1906/7	1907/8	1908/9	1909/10
IV Ogólna ilość uczącej się młodzieży w szkole					
V Ilość młodzieży polskiej w klasie	*I.*				
	II.				
	III.				
	IV.				
	V.				
	VI.				
	VII.				
	VIII.				
VI Ilość ogólna młodzieży polskiej					
VII Ilość podań o przyjęcie do wszystkich klas					
VIII Ilość uczniów (uczenic) podług zawodu rodziców:					
1. posiadaczy nieruchomości w mieście, na wsi i kupców . .					
2. rzemieślników i drobnych kupców					
3. rolników-włościan					
4. robotników					
5. wolnych zawodów					
IX Wysokość opłaty za naukę	*w klasach niższych* . . .				
	w klasach wyższych . .				
X Ilość podań o zwolnienie od wpisu					
XI Ilość uwolnionych od wpisu					

„Vorwärts", Wiedeń VI. — 1829-10.

clase

Szkoła realna rządowa 7-io klasowa w Łowiczu.

Ilość uczniów wedle klas i wyznań przed i po wybuchu strajku szkolnego.

Dnia 31 stycznia 1905 r.

t. j. w dniu wybuchu strajku uczniów było:

Klasa.	Prawosł.	Katol.	Ewang.	Żydów.	Ogółem
wst.	6	26	2	3	37
I	2	46	2	1	51
II	3	36	1	4	44
III	5	37	5	1	48
IV	1	27	4	3	35
V	2	33	2	4	41
VI	3	21	6	3	33
VII	1	10	—	6	17
Ogółem	23	236	22	25	306
%	7,5%	77,1%	7,2%	8,2%	100%

Dnia 1 marca 1905 r.

t. j. po powtornym otwarciu szkoły zaczęło uczęszczać powracających:

Klasa.	Prawosł.	Katol.	Ewang.	Żydów.	Ogółem
wst.	4	3	1	1	9
I	2	16	1	—x)	19
II	3	4	1	4	12
III	5	9	3	1	18
IV	1	2	3	1 (1)x)	7
V	1	1	—	3	5
VI	3	—	—	—	3
VII	—	—	—	—	—
Ogółem	19	35	9	10	73
	24%	48%	12,5%	13,5%	100%

x) powrócili bój w wieku 2 — —
" 5 — 1

4kl. Progimnazjum Żeńskie rzędowe w Łowiczu.

Ilość uczennic w r. 1905 przed otwarciem szkolnym.

Klasa	kat.	prawosł.	żyd.	ewang.	ogółem
I	33	7	1	1	42
II	21	7	1	–	
III	27	1	1	–	
IV	27	5	2	3	
ogółem	108	20	5	4	137.

Ilość uczennic po otwarciu szkolnym

Bezpośrednio w r. 1905 r.

kl.	kat.	prawosł.	żyd.	ewang.	ogółem
I	6	7	1	1	15
II	5	7	1	–	13
III	3	1	1	–	5
IV	1	5	1	1	8
ogółem	15	20	2	4	41.

W r. szk. 1909/10.

kl.	kat.	prawosł.	żyd.	ew.	ogółem
I	11	6	6	4	27
II	17	6	8	1	32
III	16	12	9	1	38
IV	10	7	11	5	33
ogółem	54	31	34	11	130.

W Szkole Handlowej Żeńskiej Polskiej uczennic 92 (w tem 2 żydówki i 2 ewangielickie). Prócz tego istnieje jeszcze 3kl. pensja żeńska z polskim językiem wykładowym Zofji Straszyńskiej liczyła koło 60 uczennic prawie wyłącznie katolicko-polsk.

Kochani, Kol. i Sam.

Przyszła kartka, doręczono mi przez jednego z kolegów z Łowicza dane z tamtejszego okręgu odnoszące się do Boyskoutu szkół w Królestwie. Jak widzicie z treści powyższych notatek, Zwiazek ten jest gorącym zwolennikiem skautu i mnie jako rzeczowego przeciwnika stara się zaagitować i przejąć to wszystko, tylko dlatego, że nie mam czasu przejrzeć, i sądzę że to co potrzebne sami wybierzecie...

Jakie dane będziecie jeszcze potrzebne, napiszcie, poczym zapytam się jeszcze tego kolegi o [illegible] wpisów i poinformuję Was później.. Dane z Łomży przeszły dopiero do druku tutaj...

Przyjęcie zdrowi i ściskacie się Wera i ja Rzabcia.

Szkoła realna rządowa w Łowiczu.

W klasie	Ilość Polaków uczęszczających do niej: przed strajkiem 1905 r.	bezpośrednio po strajku 1905 r.	zdaniało strajk różnie między 1905–1910 rokiem	Usprawiedliwiło się i powróciło do szkół pol.	Tamci strajk. obecnie lub nie usprawiedl.
wstęp.	26	3	9	3	6
I	46	16	25	9	16
II	36	4	14	5	9
III	37	9	12	3	9
IV	27	2	5	2	3
V	33	1	6	3	3
VI	21	–	2	–	2
VII	10	–	–	–	–
Ogółem	236	35	73	25	48.

W tabliczce tej podaję w I-ej rubryce ilu było Polaków przed strajkiem w szk. real. łow., w II-ej rubryce ilu pozostało bezpośrednio po strajku 1905 roku, w III-ej ilu spalamiło się uczęszczaniej do szkoły rosyjskiej miejsc. lub zamiejsc. ogółem w okresie czasu 1905 do 1910, w IV-ej podaję ilu z nich usprawiedliwiło się i powróciło do szkoły polskiej wreszcie w V-ej ilu obecnie jest w szkole rosyjskiej względnie uchylających się lub nawet opuściwszy się nie usprawiedliwiło się, nie powróciło do szkoły polskiej i obecnie znajduje się pod bojkotem. Takich uczniów z dawnej liczby 236 uczniów jest 48.

W roku szkolnym 1909/10.

znajdują się w szkole ucznia:

Klasa	Prawosł.	Katol.	Ewang.	Żydzi.	Marjan.	Ogółem
wst.	7	33	–	2	–	42
I	11	25	4	5	2	47
II	14	28	3	9	–	54
III	11	21	6	3	–	41
IV	7	10	4	8	–	29
V	4	16	6	3	–	29
VI	6	6	4	10	–	26
VII	4	6	–	12	–	22
Ogółem	64	145	27	52	2	290
	22.1%	50%	9.3%	17.9%	0.7%	100%

| | | |

Szanowny Kolego!

Uprzejmie Was że Wam nie przesyłam Kalendarza w oryginale, ale za to przesyłam Wam wiele tabelek o których Wam chodziło, co zresztą jeśli nie wierzycie — możecie sprawdzić. Natomiast mając w swych notatkach dokładny spis wszystkich uczniów naszej szkoły którzy uczęszczali do szkoły w dniu strajku, a także spis tych którzy strajk złamali, oraz dwie tabelki, które Wam przesyłam pragnę zwrócić Wasze uwagę na fakt, że katolicy

przed strajkiem 47,1% ENH
po strajku 48 %
obecnie 50 %

ENH

przyjem nasuwają mi się jeszcze następujące uwagi. Obecnie procent strajkujących podniósł się o 20% z 48% na 80% jednowłościowej szkoły zamknęła się średnich szkół w gub. warszawskiej w r. 1905 na prawym brzegu Wisły było 2: realna w Łowiczu i handlowa z prawami rządowemi we Włocławku dziś spolszczona. Obecnie zaś pozostała na tym terenie jedynie rosyjska szkoła realna w Łowiczu natomiast prócz spolszczonej szkoły włocławskiej i otwarcia polskiej szkoły handlowej w r. 1906 w Łowiczu w okresie 1905-9 powstały jeszcze na tym terenie: polska szkoła realna 7 klasowa „na wsi" w Grodzisku, 7kl. szkoła techniczna (pierwsze 4 klasy ogólnokształc. - realne) w Żyrardowie 7kl. szkoła realna polska w Skierniewicach i 7 klasowa szkoła handlowa w Kutnie. Prócz tego otwarto szkoły 4 klasowe w Sochaczewie i Gostyninie. Nie wiadomo dlaczego szkoła handl. polska w Łowiczu z 250 uczn. w r. 1906 spadła do 133 pomimo swych uczniów głównie na rzecz szkół Kutnowskiej i Skierniewickiej.
Z tego wszystkiego widzimy że szkoła średnia się zdemokratyzowała i gdy kiedyś w Łowiczu ogółem uczyło się miejscowych uczniów a także z kutnowskiej, skierniewickiej, gostynińskiej etc etc 443 osób, gdyż w dniu strajku było

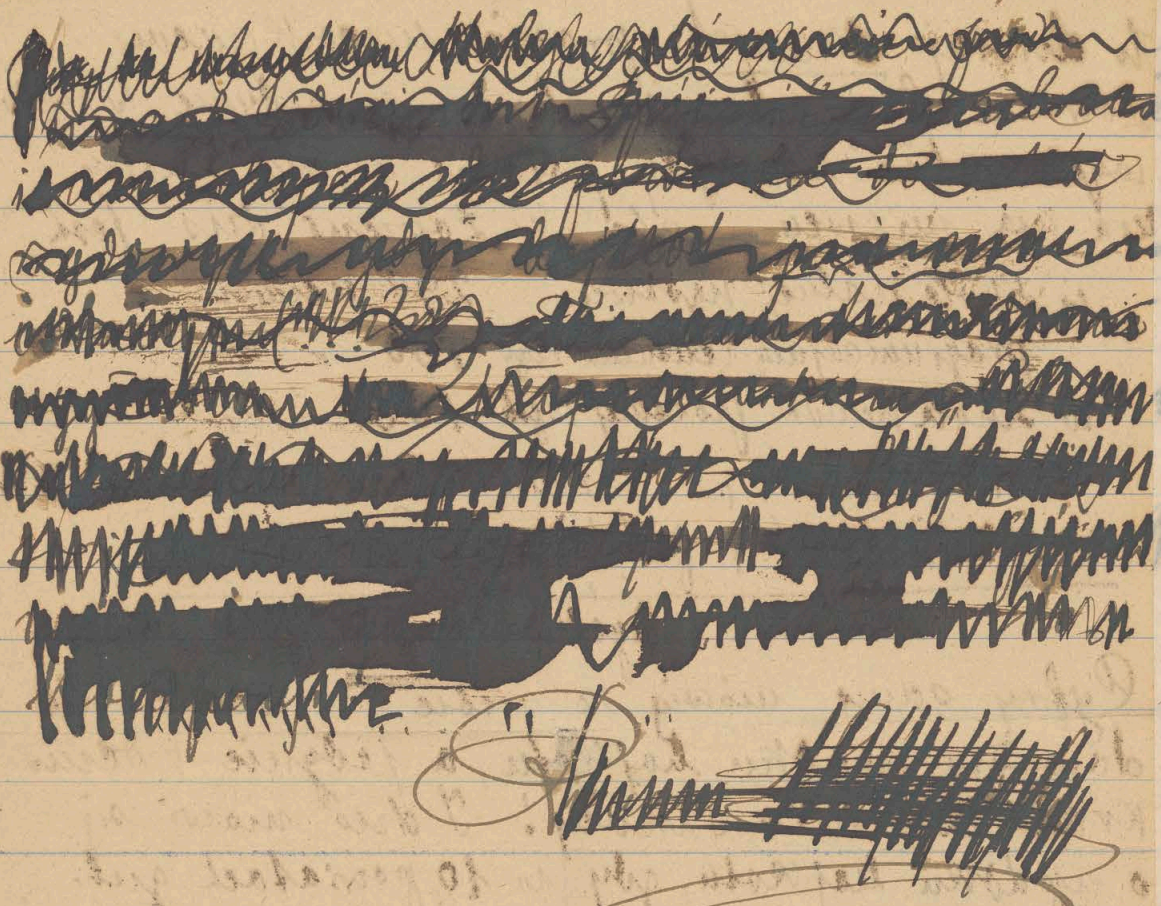
306 uczniów w szkole realnej
137 uczennic w progimnazjum żeńskiem

443.

to dzisiej dawnych prawie uczonkańców
Zowiera, bać obey przybyse sy jedynie w nejo-
wych zabudowach gdy polskie szkoły kaidy
ten na miejscu - otoż w Zowiera dziś jest
w szkole realnej męskiej 290 uczniów
progimnazjum żeńskim męsk. 130 " "
w szkole handl. polskiej męsk. 133 " "
w " " " " żeńs. 92 " "
na pensji żeńskiej polskiej 60 " "

Ogółem 605 osób

Cyfry same mówią za siebie!!, wcale nie
dowodzą upadku kajkolu, a jedynie zdecy-
dowany zwrot i wzrosty! I dziś mówi się
o upadku kajkolu, gdy w 10 powiatach gub.
warszawskiej na prawym brzegu Wisły (prócz
Warszawy) w jedynej rosyjskiej szkole jest
145 Polaków wyłącznie katolików, gdy na tym
samym obszarze w 6 siedmioklasowych szkołach
polskich jest ogółem 1400 uczniów - Polaków.!!
a proszę wsiąść do wagonu pociągu osobowego na linji
Aleksandrów - Warszawa po świętach Bożego Narodz
lub Wielkiejnocy i zobaczyć ilu uczniów jedzie do Warszawy
do szkół!! Z samego Zowiera koło 30 uczniów kursuje
się w warszawskich szkołach polskich

To co zamarłem nie odwrócić się do
wieczy... R Jan.

Do Ant. Karbowiaka?]

9 r 6/X ?

424

Szanowny Panie,

cielskiego, a także przede wszystkim zwrotu pracy
rozmaitego, o miesięcznych dostar-
czaniu wiadomości (z zagranicy nowszych
czasopism), o tradycyjnej uprzejmości dotych-
czasowych rozporządzeń, wreszcie obecnie o uzy-
skanie wiadomości w tym zakresie.
Uczący tutaj dostarczają tylko bardzo ogólnych
i niepewnych wiadomości. Byłe
władze pobudzają nauki, w szczególności
ona jest dotychczas w bardzo słabych
rękach [illegible] nie wie,
Pewne zarządzenie w sprawie polskiej daje
się widzieć zamiarem, ile wyemancypować. Opór
na takie najprzeciętniejsze tu i owdzie się
zbiera, jak wiadomości internacjonalne. Klasy pierwsze
do pracy wprowadzone. Co do stosunków [illegible] bardzo
chwilowo jest tutaj uczenie w klasie
[illegible] Niemiecki zupełnie przeważa do liczby
godzin wielkiej, języka tylko 2 godziny.
Co do stosunków rosyjskich, widzimy wkrótce
głuche wieści. Spodziewamy się wkrótce, że
język polski wolno się znów w szkołach
pewnych na prowincji gimnazjalnych może
uważać w swej pełni, w klasy 1–4, pomiędzy
5–8 pozostaje uczenie polskie [illegible] w

to i Żydów / w liczbie nie mniejszej, niż pod inną
ogólną ilością. Wyrzucam to tak obszernie,
ze względu na brak dokładnych danych,
i ze względu na dowodzenie, ~~że~~ ogół mówiących
Żydów, używających w domu języka polskiego
od tych, którzy ~~używają~~ ojczystym używają języka
rosyjskiego. Ze statystyk jest pewna liczba. W trzech
klasach dolnych Polski jest ~~mniej~~ nie wiele,
~~jest to zatem~~ ale w ocenie lat 3-4ch, i tam mniejsza
ni stosunki ilościowe, w miarę jak tego, jak
mocno z nas wiedzą forsować, ~~zależy~~ do
wyższych.

W Uniwersytecie i Politechnice liczba
studentów Polaków jest dotychczas
bardzo nieznaczna, ~~w~~ przeważna liczba
~~żydowskiego~~.

To jest to wszystko, czym można dzisiaj
tylko się zająć.

Wróci nowemu ~~ewentualnie~~ prawodawcy
Rzeczypospolitej, ~~obowiązek~~ i wróci wówczas
szkolnej; ~~wróci~~ społeczeństwo opinii chrześcijańskiej
~~ale~~ chodzi obecnie ~~o~~ szkoły wyższej, w
szczególności, kolegia ~~nie~~ ~~tak~~ i uniwersytety,
katolicyzm obrządku, otoczony do
~~wówczas~~ ~~szkoły~~ ~~szkoły~~ ~~szkoły~~
Być może ~~będą~~ ~~spełnione~~ ~~wymagania~~

głosy różnych grup nauczycielskich ale względu kwestia, to korporacja wszystkich, powstępie w ciężkiego groźnie, wyprowadzić się nie mogą.

Łączę wyrazami wysokiego
szacunku

31/I 1915

Szanowni koledzy!

Nie możemy sobie zupełnie wytłomaczyć dłuższego nie odzywania się. Czyście dostali nasz express? Chodzi o to, że obecnie we wrzeniu zależy bardzo od prowadzenia stałego przez was i od ścisłych i stałych informacyj o przebiegu obrad u was. Po przerwie komunikatów już na wrzeń przystąpiliśmy za mało lub że zależnie czyść stosunkowo wiadomości dostarczacie o co idzie. Stało się to pewno z braku czasu i przejęcia się sprawą na miejscu, lecz bez wstrzymania zwłocznie uwagi na wrzeń powinno być to być uskutecznione. Informujemy stale prasę wiejską o ruchu, a gł. o stanowisku niektórych kolaboracyjnych w kwestyi strejku.

tak, że teraz dnia niema bez artykułów w różnych pismach o sprawie krakowskiej. – Dzisiaj też odbyto na zebranie delegatów stowarzyszeń – przedstawicieli ich około 15 związków – sprawa zaaprobowana przez nas i przez Freie Vereinigung. Wypadły prawie dosłownie zgodnie z na zasadnicze stanowisko ~~prezydenta~~ prezydenta z Fr. Ver. tylko co do formy wystąpienia były różnice. Wogóle konferencja ta miała bardzo ważne zadanie nie udało tylko jakie skutki sprawach – miało zaprzepaścić sprawę – a tylko formalne oświadczenie na przyszłość do akcji. Jednak ogłoszeń ta do konf. Statym komitetem i postanowiła zwrócić się do ościenn-nat., na których ciągle

się oglądano. Wszelkich, aby nie przyszło do konfliktu tego - się stale - może jednak samo coś zrobić na własną rękę - się [nie] [co?] całko będzie odbiegać od tego co ta konferencja uchwaliła. Wydano rozkazy oficerom do ogółu akademików z zawezwaniem aby byli gotowi do akcji energicznej protestującej - jutro lub pojutrze odbędzie się wielki wiec protestujący, na którym sytuacja co do stopnia ostatecznie wyjaśnieni się. Koniecznem jest aby Żydów do tego czasu rozstrzelować i pragą odczuwać się. Może być, że uroczystości w Krakowie wybuchnie jakiś strejk demonstracyjny - wszystko zależy od władzy i nastroju. Ilby 1.5. delegacji [illegible] byli my całkowicie uzależnieni z przebie-

gu tej konferencji, która wykracza bardzo
rzadko do sprawy tamtej. Wydaje się prawdopodobne
obecny odezwę do mieszkańców
mieszczańskich z wezwaniem do akcji protestującej - Wy możecie niezależnie
od nas to zrobić - pomyślcie też w
tych odezwach [illegible] - uwzględnić więcej stan
faktyczny, aby też możliwie dużo
materiału, ocenzurować w odpowiednim
oświetleniu. - Intencyjnie możemy
powiedzieć, że dotąd nie możemy jeszcze
powiedzieć czy strajk będzie - naprawdę
dzisiaj odbędzie się więc bardzo duży
i będzie przyjęta ostra rezolucja w
kierunku wznowienia i podtrzymania
w biernym oporu krakowskiego i za-
nadto blenkowanych i pokrzywdzonych
zamówień się z dostawą. Będziemy was
stale informować o przebiegu akcji u
nas i usilnie was prosimy o ciąg-
ły kontakt z nami

Z kol. pozdr.
Za Zarząd "Spójni" Władysław

Wiedeń 31/I 1911 —

Szanowni koledzy!

Dziś odbyto 4-te posiedzenie komitetu kulturnego w skład którego wchodzą przedstawiciele: nasi, Freie Vereinigung, Polacy czeskich różnego autoramentu, niemców, słowieńców, słowaków, serbów, chorwatów, włochów, Ogniwko Deutsch-national-freiheitlich, który był wczoraj dziś po porozumieniu z innymi sobą na Volksgymnasiumstrasse" złożyli deklaracyę — wydzielowania się w pismach niemieckich z d. 1/II — wyrażającą swe sympatye dla roli powieów krakowskich i określającej ich stanowisko względem ubiegłych. Uważają że trzeba stać na gruncie prawnym, że trzeba bronić autonomii uniwersyteckiej że trzeba walczyć z klerykałami — ale środkami prawnemi — uważają za dostateczne wpłynąć na komitet

takim jak on teraz pest i cholera.
Tę przeciw stronnictwu, bo pest mogłe ostatecznej ruinę, cześć anarchistycznej
i pozwie wtedy możliwość do destrukcyjnej
gdy idzie o profesorami. Tego ta
wszelka - wtedy z profesorów nie pozwie
tego, bo by to wróciło to przeciwko
demokratom kraju. natomiast by to autonomii uniwersytetu. Ponieważ jest
to kwestia „ity" tylko nie wtedy rozwiązać
i z tego powodu wszystkiego stanowi na
ostatnią kartę. Postępowcy krakowscy, albo
będą wtedy sami tę przeprowadzić to
czego żądają, albo ulegną, a wtedy
najlepszy rezultat będzie masowy exodus
z uniwersytetu krak. elementów postępowych. - To by publicznie napiętnowało
to uniwersytet krak. jako klerykalny
i dalej by już nikt o niego się nie upomi-

Nie potrzebuję chyba mówić w jaki sposób zbyjalibyśmy ich bardzo inwestycje punkt po punkcie – wystawiając na przemian plan ogólne idealne to sprawy, obchodzące cały młodzież postępową w państwie, dalej o potrzebie zabezpieczenia i powołania zmiennika, o skutkach wynikających tem powołaniem, o bezprawnem oddaniu sprawy w ręce władz państwowych o drakońskim wyroku senatu i niedziałaniu (dla nas) motywach wyroku o schwytaniu winnych i pokazaniu światu – O polityce ogólnej klerykałów a ich sprzykrzeniu walczącym, który zmusza nas do przeciwstawienia tym wszystkim tzw. – wobec tego, że wiadomo, że nie wolno nawet potrzeby zwyciężania wrogów – o stosunku do już

dziś nie mówić – tylko o zebraniu
naszym ogólno-akademickim
które ma odbyć się w sobotę wieczór.–
Nie wiadomo czy w tej chwili grupy nasze
narodowej udział. Zwróciliśmy się do
wyższych wiem. nasz. dentach – natio-
nal – udział, grupujących się w Germanii
chcemy być odrębni – (wczoraj już
dostał przez nas wam komunikat)
niebezpieczny jest ich udział, kiedy nie-
pozbędą się frech. dali nam tutaj odpo-
wiedź. Jesteśmy trochę zorganizowani
ale nie za bardzo, bo niedzielę mamy sta-
łe i nim mamy do czynienia.
Wczoraj mieliśmy piękny – jutro Gdyż
my chcemy opracowywać, która
ma być na wiem przedstawia – robo-
czymi jak się do nich naszej odbitki
się też w domu redakcyjnej z gdzie

doradczym. Oczywiście powiedziano im dobrze, że i bez nich wiedzą, ale w dla dobra sprawy starano się ich zaagitować, aby nie gniewali. Bo pomyślcie tylko wiec stuchacy mistrz. wiedeńskiego bez wiecu odbyty! Jak by to wyglądało - Tak samo jak temu N. Fr. Presse akuruje koło polskie, że się nie wypowiada w sprawie kraj. wcale - gdy stoi się on tak palcem. - Wiecujemy wam przy tej okazji 3 egz. odezwy pod wiecowej - dziś mamy wspomnienia na wspólnych [illegible] naszych kredytach. Będzie pewno i druga wydana pod tamtym wiecem. W komisji ~~Na wiecu~~ i komitecie będziemy się starali przeprowadzić energiczną rezolucję - do komitetu

zdobywszy uchodź przedstawiciele
Śpiżu, Złotego, Srebr. Żeremij mło-
chów i innych (ale z rusztowaniem
żyrandolem). Oczywiście nie można
uważać stanowiska zajmowanego
przez muzułmanów tylko słow. - ale
żeremij zamek i zagadany z nawet
na noc - wiadomo dobrze, że nie
można tego nawet nie przepuścić
Gdyby się ktoś bowiem zaczął wcześ Żeren-
nie ich muzułmańskich kuchennych napew-
no by z kimś zaczął rozprawę w nocy.
Trudno więc z nie nim kłaść za dobą
żadnej. W przypadku byłoby nastąpić
przejście na pleców kimś.
W czwartek „Ognisko" muzyka nadzy-
wyczajnie wielkie zgromadzenie - Chce-
my tam z Jerzem; nie mamy tylko

cy nie ś- nam to. - Zaprosili-
my jako nowe na wca drecha
Lud. Hartmana - zgodził ś-; jako
samo idzie delegacja do prof Spada
z tą samą propozycją. Będą te-
postanie, mniej wprodukcie tylko tac. dem.
Pomyślamy nowa kwestja przystania
do wielkich reprezenta, wogóle ceb-ste-
ka dobre mówiącego po niemiecku
Ocenijcie o ile jest to nowe
zrobiło ś to nigdy wrażenie i ra-
czej korzystnie ś ludzi. Nie jest to
conditio sine qua non - ale nie
dobra wcale i ~~X~~ polecenia godna.
Uniwersyt Lwowski jako nie bardzo
się sprzyja! Zebranie na którem
jedno 400 ludzi było (z gości nowego
i nieoficjalnie proponuje stefanie

wyłączoną 236 mieszk 138). —
Technika ruchu lepiej. — Dotychczasowy Wasz
adres nie zawsze dokładny — lepiej wypisywać
właściwość na adres prywatny
(takie co mogą być pół-po 8 wiecz. —
lub być nie zawsze przydatne — przed. g. rano)
IX, Martinengasse 7/14 — wejść podwórzem.
Oczywiście gdy chodzi o pieniądze. — Pisujcie też więcej treści
i dokładniej sprawę przedstawiajcie
specjalnie co do stanowiska władzy
zupełnej na miejscu i t. p. —
Jakie z nowości na otwarcie muzeum?
Czy dalsze relacje odbędą się teraz — co
słychać ze Niedźwiedziem c. k. prokuratorem?
(to jest ważny moment). Radzimy Wam
stale czytać Arbeiterzeitung, Neue Fr. Presse
i Zeit — pewien materiał i Reichspost (chrześc.)
jest tam dużo o stronnictwie i nastrojach "katolickich
kół". pozdrowienia
za Zarząd „Życia"
Wacław Schiele[illegible]

Graz 2. II. 11 r. 432

Kochani Koledzy!

Dzisiaj wieczorem wiec ogólno akademicki polski z Trigławem, Taborem, Słowiańskim, Chorwatską (Kroacką), Srbską (serbską) Rosyjskim (rosyjskim) Bułgarją. Jaka, czy ostrejsza czy słabsza rewolucja jutro nie wiemy prawdziwie, ponieważ Niemieckie Bractwo Ogólnokowo chwieje się samo nie wiedząc co robić; ledwo się ich dopchano do ogólnego zgromadzenia. W piątek, jutro, o 6 wieczorem wiec ogólno akademicki, na technice ma dnie rozne powzięta za strejk manifestacyjny, tym bardziej że w dzbenie jest ogłoszono. Uniwersytet wiedzemy co do strejku

Pozdrawiam

Zgrzywczyński.

Mainzgrabenstr. 10/5

Spojnia

GRAZ 1

2 III 11 3

2d

Krakau.

Verein „Spojnia"

ul. Krupnicza 4.

Dla komitetu

strajkowego.

T^wo Polskiej Młodzieży Postępowej „Spójnia" w Grazu

y
Grazu

Towarzystwo Naukowe
Techników Polskich
„URANJA“
w Mittweidzie.

433

Mittweida, dnia 2go Lutego 1911 r.

Szanowni Koledzy!

Przy niniejszym przesyłamy Wam, Sz. Koledzy, rezolucyę przyjętą na zebraniu T-wa „Uranja“. Niech Wam ona służy za dowód, że i tutaj, w Mittweidzie, są towarzysze współczujący z Wami i wdzięczni za Wasz heroizm. —

Pozostajemy

z koleżeńskim pozdrowieniem

Za Zarząd

Towarz. polsk. młodz. postępowej „Uranja“ w Mittweidzie.

M. Wróblewski.

Adres telegraficzny „URANJA“ Mittweida.

Do Zarządu Tow. Polskiej Młod. Postępowej
„Spójnia"
w Krakowie.-

Kochani Koledzy!

Niniejszym zatęczamy uchwałę zebrania nadzwyczajnego członków naszego Towarzystwa:

„Zebranie nadzwyczajne Tow. Młod. Polskiej „Spójnia" w Grenoble
„5 Lutego 1911 roku, przyjęwszy do wiadomości wypadki na Uniwersytecie
„Jagiellońskiej — solidaryzuje się w zupełności ze stanowiskiem
„Młodzieży Krakowskiej, przyłącza się do protestu w sprawie
„ks. Zimmermana zasadniczo, jako wstępującego w odpowiedzialność
„kwalifikacji na stanowisko profesora na Uniwersytecie Jagie-
„lońskiej, jedynej ostoi wiedzy i poczucia narodowego
„w ogóle.
„Potępia niegodne stanowisko Senatu Akademickiego, jako nie
„licującego z organizacją naukową i który chroni się środków
„policyjnych, zamiast je autonomiczną instytucją.
„Przesyła swe serdeczne Koleżeńskie pozdrowienia i wyrazy
„współczucia Kolegom, którzy ucierpieli pośrednio lub bez-
„pośrednio w walce o Wolność Nauki polskiej."

Uprzejmie Was proszę podać powyższą uchwałę do publicznej wiadomości.

Z Koleżeńskim pozdrowieniem

Za Zarząd
Jan Appelbaum-Jabłonowski

Uprzejmie Was o odpowiedź.

Grenoble (Isère), France, pl. Grenette, 12, ch. 6. II étt.

TOW. ARZ. MŁODZ. POLSK. „SPOJNIA" W GRENOBLE

Adolf Abrahamer

435

Kraków, 13/2 1911

Szanowni Panowie!

Dnia 1 lutego br
wtoczyli urzędnicy i lekarze
m. Kasy dla chorych
z Krakowie K 60.– za
pokwitowaniem do rąk
pp. Czesława Kuźniara
i Stanisława Świdwińskiego
na fundusz dla ubrejtujących
młodzieży U. J.

Powierzam z myśl
dobroczynnia się pozdrawiam

Jano ś krotka ta
miała być wykasany
z „Napersodie“ co
dotąd już nie opatrzy
Upraszam uprzejmie
jako ten, który
krotę tę dla wspomn
nych celów pp. kuenianu
i Skibinskiemu wszyst
o umieszczenie wykas
tejże krotę z jednym

I najbliższych numerach
„Naprzodu".

Czuję się

z wyrazami poważania

Mabut

Do Rektorata Straży Kowego,

Krakowa dnia 13. II. 1911 r.

Młodzież polska w Krakowie zebrała się 11 lutego na wiec, zwołany przez stowarzyszenia „Polonia" (żyd) „Filarecya" i „Spójnia" (żyd) po rozpatrzeniu sprawy ostatnich zajść na Uniwersytecie Jagiellońskim uchwaliła:

1. Utworzenie pewnej wierzanej zwiazku naukowego Katedry socyologii chrześcijańskiej na Uniwersytecie Krakowskim jest zadaniem na wskroś naukowem

2. nie można przyjąć, aby uniwersytet był ogniskiem propagandy bądź to stronnictwa politycznego bądź to stworzenia z Uniwersytetu placówki dla agitacyi klery kalny

3. protest uniwersytecki przeciw postanowieniom Senatu Uniwersytetu jest słusznej obrony uniwersytetu ze strony uniwersytetu przeciw zaborczym zakusom Rządu Carskiego

4. Postępowanie Senatu Uniwersyteckiego z uniwersytetu walczącego o wolność nauki jako to:

a) postępowanie się wojskiem
b) oddanie uniwersytetu w ręce policji,
c) należące 3 do b) udzielenie nagany całemu zarządowi uniwersytetu

jest czynem haniebnym.

Jednocześnie więc wzywa całe społeczeństwo polskie do poparcia moralnego i materjalnego uniwersytetu, walczącej o wolność nauki oraz przystępuje się do żądań uniwersytetu Krakowskiej:

a) usunięcia Ks. Dra Zimmermanna z oddziału Wydziału Fakultetu technologicznego uniwersytetu,

b) cofnięcia Kar niesłusznie nałożonych na studentów,

c) utworzenia niezależnej Katedry socjologii na wydziale nauk społecznych.

Wyrażając raz jeszcze swe głębokie oburzenie na postanowienia i postępowanie Senatu Uniwersyteckiego wobec Polski zebrana na wiecu zasyła swe wyrazy sympatyi tej wobec Polski, która potrafiła walczyć za godność wolność i wolność nauki

Walczcie i zwyciężajcie!

Prezydjum:

Jan Frankowski

Jan Bukowski

Szanowny Panie Redaktorze!

Uprzejmie prosimy Sz. Pana o umieszczenie w poczytnym swym piśmie niniejszej odezwy naszej do Postępowej Młodzieży Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Koledzy! Ostatnie wypadki w Uniwersytecie Jagiellońskim żywo poruszyły całe postępowe społeczeństwo polskie, zewsząd ozwały się protesty i głosy oburzenia, to też i my, Polska Młodzież Postępowa w Odessie spieszymy zaprotestować przeciw czynom niegodnym Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego, jak również wyrazić Wam, Koledzy, całe nasze uznanie i solidarność.- Już podczas pierwszych wystąpień Waszych z oburzeniem najuższym czytaliśmy o zakusach klerykałów na wolność nauki we Wszechnicy Jagiellońskiej, o wżynaniu katedr uniwersyteckich dla celów propagandy katolickiej; a w ogłoszonym „Publicum" widzieliśmy wprost jawne prowokowanie Was, lecz nie przypuszczaliśmy nigdy, by Senat w nietakcie swym mógł posunąć się aż tak daleko, by na petem godności i legalny, zresztą, protest Wasz odpowiedzieć masowemi „naganami", relegacjami i t.p. represaljami!.. A jednak Senat posunął się jeszcze dalej, gdyż naruszył autonomję Wszechnicy, wydając Was, Obywateli akademickich, w ręce c.k. sądów koronnych! Na strejk zaś Wasz odpowiedziano sprowadzeniem policji i wojska! Mury Almae Matris zostały zhańbione za wiedzą i wolą tych, co mają jakoby

stać na straży godności polskiej nauki! To też cała ciężka odpowiedzialność za wszystkie zaszłe wypadki naszych spada jedynie.-
Niezłomnie wierzymy, że walka, podjęta przez Was, prędzej czy później skończy się zupełnym zwycięstwem postępu nad klerykalną barbarją, że fakultet teologiczny zostanie odłączony a w murach Almae Matris królować będzie niepodzielnie myśl wolna.-
Sercem całym pozostajemy przy Was, Koledzy!

Polska Młodzież Postępowa Uniwersytetu i Wyższych Żeńskich Kursów w Odessie.

Odessa
dn. 8/II 1911 r.

Józef [illegible]

Edward Kwiatowski.
Józef Śleszyński
Halina Sleszyńska
Stanisław Zelezowski
Irena Orłowska
Wincenty Ładniewski
Wojciech Bojarczuk
Ludwik Monasiof
Mieczysław Chorski
Kazimierz Łaziński
J. Bryzkowski
Aleksander Chmielowski
L. Wilczek
M. Nowicki. J. Pęski.
N. Butrymowicz
Wsiewołod Pakowski
M. Bezruchky.
Kl. Lipiński
Wł. Dobrowolska.
Lieleniewski
Filipina Hachórska
Marya Grużewska
Marja Kuczkowska.
W. Kuczkowska.
O. Pawlikowska.

Jerzy Olechowicz - Skakel
Marjan Stawiński
Ulanski
R. Peszyński
W. Rutkowski
St Serwatowski
Felix Eugjenjusz Pasztalski
E. Kumski

Wiesław Rutkowski
R. Markowski
Marjan Sobański
Władysław Komorowski
Mowar
K. Lewandowski

Председатель Української Студенческой Громады Микола Кобринський

S. Starzyński
Czyżkiewicz

Józef Kunstfeld
Stefan Kunstfeld

P.S. Tylko z braku czasu nie możemy zebrać większej ilości podpisów

441

Koledzy i Koleżanki!

Medycy I. roku urządzili w sobotę 6-go listopada komers zapoznawczy. Wiemy wszyscy, jak się ten komers zakończył. Czy możemy pozwalać na podobne zachowanie się młodzieży polskiej, na przenoszenie bummlów burszowskich na grunt uniwersytetu polskiego? Z przykrością stwierdzamy fakt, że na komersie były obecne i koleżanki, które tym postępkiem zhańbiły stanowisko kobiety-Polki. Zamiast zapoznawać kolegów młodszych z pięknemi i wzniosłemi stronami życia, zachęcać do nauki, wciągnęliście ich do pijatyki, do burdy ulicznej.

Zbyt głęboką była ironia zawarta w nazwaniu uczty hulaszczej — komersem zapoznawczym!

Uważamy za stosowne napiętnować ten czyn Wasz i zaznaczyć, że na przyszłość każde podobne wystąpienie usilnie zwalczać będziemy.

Poddajemy Was pod sąd opinii ogólno-akademickiej!

„Kółko słuchaczek“ przy „Zjednoczeniu“.

Kraków, 9. listopada 1909 r.

Nakładem „Kółka słuchaczek“ przy „Zjednoczeniu“.
Druk W. Korneckiego i K. Wojnara w Krakowie.

Koledzy i Koleżanki!

Medycy I. roku uzgodnili w sobotę 6-go listopada komers zapoznawczy. Wiemy wszyscy, jak się nam komersy zalecają. Czy możemy pozwolić na polskie weselnowanie się młodzieży pod kątem, na przepoczenie burmistrzowskich majątków ludzkich, to na komersie bywy obecnie i koleżanki, które gwarantują zbratanie się nowisko Koledzy-Polki. Zamiast zapoznawczego kolegów młodszych z piątkami i wreszcie starszymi zjeciami zaciągać do rauszu, weźmy udział do pijatyki, do burzy mózgów.

Zbyt głęboko bijąca jodła zawarła w naszym uczuciu bratnim — komersem zapoznawczym!

Uważamy za stosowne uprzejmie wać ten cyrk Wasz i zaznaczyć, że na przyszłość każde podobne wystąpienie uznamy wrogiem.

Poddajemy Was pod sąd ogólno-akademicki!

„Kółko ślusarskie" przy „Zjednoczeniu".

Kraków, 9. listopada 1909 r.

442

Koledzy i Koleżanki!

Odezwa nasza wymierzona przeciwko „komersowi zapoznawczemu medyków“ osiągnęła już ten skutek dodatni, że postawiła na porządku dziennym kwestyę, której omówieniem i rozstrzygnięciem powinien był już dawno zająć się ogół akademicki.

Obrażeni uczestnicy i uczestniczki komersu pozwali nas przed sąd polubowny czy honorowy. Dziwimy się tylko, że uczestnicy komersu, zdecydowawszy się oddać sprawę do rozstrzygnięcia sądowi, uznali za możliwe uprzednio sami nas osądzić i w odezwie wydanej dn. 13 b. m. poczynili nam szereg zarzutów, których określenie powinnoby należeć już do kompetencyi sądu. Sąd zdecyduje, czy i jakie są w naszej odezwie „insynuacye“ i jakie „potwarze“. Mniemamy jednak, że odezwa „uczestników komersu“ uprawnia nas do ponownego zabrania głosu w tej sprawie.

Koledzy i Koleżanki! Czyż „elementarne zasady współżycia koleżeńskiego“ obowiązują nas do upartego tolerowania w milczeniu „uroczystości“, rozpoczynających się referatem o Słowackim, a znajdujących swój epilog w orgii hulaszczej? Czyż można uważać za „prywatną zabawę“ jednostek przenoszenie bummlów burszowskich w największe środowisko młodzieży polskiej? Czyż nie uwłacza godności i stanowisku kobiety-Polki obecność koleżanek na komersach, które posiadają zdawna ustaloną opinię i których ciąg dalszy daje się zawsze przewidzieć?

Bo przecie komersy zapoznawcze medyków mają niestety w Krakowie już dawną swą smutną tradycyę. Rok rocznie odzywały się głosy pojedyńcze, protestujące przeciw takiemu „wzajemnemu zapoznawaniu się młodzieży polskiej“, ale dotychczas nikt jakoś nie miał odwagi czy chęci zaprotestować przeciwko temu publicznie. Dziś myśmy to zrobiły — i w odpowiedzi słyszymy zarzuty o „samozwańczej intencyi do cenzurowania postępków koleżanek i kolegów i ferowania wyroków publicznie“.

Niech opinia ogólno-akademicka sądzi!

Pod odezwą czytamy podpis: „Słuchacze i słuchaczki I i II r. oraz uczestnicy komersu lat starszych“. Podpis co najmniej dziwny, bo wiemy, że bynajmniej nie wszyscy słuchacze i słuchaczki wydziału lekarskiego stają w szeregach obrońców „medycznych komersów zapoznawczych“. Ci koledzy milczeć nie powinni i nie powinien milczeć cały ogół akademicki.

Wierzymy, że sprawa przez nas poruszona nie zejdzie z porządku dziennego, aż zostanie załatwiona w sposób godny młodzieży polskiej.

Na sąd idziemy w poczuciu spełnianego obowiązku, ufne w tryumf dobrej sprawy.

Kraków 15. listopada 1909 r.

Kółko słuchaczek przy Zjednoczeniu.

Nakładem Kółka słuchaczek przy Zjednoczeniu. — Druk W. Korneckiego i K. Wojnara w Krakowie.

Koledzy i Koleżanki!

Odezwa nasza wymierzona przeciwko „komersowi zapoznawczemu medyków“ osiągnęła już ten skutek dodatni, że postawiła na porządku dziennym kwestyę, której omówieniem i rozstrzygnięciem powinien był już dawno zająć się ogół akademicki.

Obrażeni uczestnicy i uczestniczki komersu pozwali nas przed sąd polubowny czy honorowy. Dziwimy się tylko, że uczestnicy komersu, zdecydowawszy się oddać sprawę do rozstrzygnięcia sądowi, uznali za możliwe uprzednio sami nas osądzić i w odezwie wydanej dn. 13 b. m. poczynili nam szereg zarzutów, których określenie powinnoby należeć już do kompetencyi sądu. Sąd zdecyduje, czy i jakie są w naszej odezwie „insynuacye“ i jakie „potwarze“. Mniemamy jednak, że odezwa „uczestników komersu“ uprawnia nas do ponownego zabrania głosu w tej sprawie.

Koledzy i Koleżanki! Czyż „elementarne zasady współżycia koleżeńskiego“ obowiązują nas do upartego tolerowania w milczeniu „uroczystości“, rozpoczynających się referatem o Słowackim, a znajdujących swój epilog w orgii hulaszczej? Czyż można uważać za „prywatną zabawę“ jednostek przenoszenie bummlów burszowskich w największe środowisko młodzieży polskiej? Czyż nie uwłacza godności i stanowisku kobiety-Polki obecność koleżanek na komersach, które posiadają zdawna ustaloną opinię i których ciąg dalszy daje się zawsze przewidzieć?

Bo przecie komersy zapoznawcze medyków mają niestety w Krakowie już dawną swą smutną tradycyę. Rok rocznie odzywały się głosy pojedyńcze, protestujące przeciw takiemu „wzajemnemu zapoznawaniu się młodzieży polskiej“, ale dotychczas nikt jakoś nie miał odwagi czy chęci zaprotestować przeciwko temu publicznie. Dziś myśmy to zrobiły — i w odpowiedzi słyszymy zarzuty o „samozwańczej intencyi do cenzurowania postępków koleżanek i kolegów i ferowania wyroków publicznie“.

Niech opinia ogólno-akademicka sądzi!

Pod odezwą czytamy podpis: „Słuchacze i słuchaczki I i II r. oraz uczestnicy komersu lat starszych“. Podpis co najmniej dziwny, bo wiemy, że bynajmniej nie wszyscy słuchacze i słuchaczki wydziału lekarskiego stają w szeregach obrońców „medycznych komersów zapoznawczych“. Ci koledzy milczeć nie powinni i nie powinien milczeć cały ogół akademicki.

Wierzymy, że sprawa przez nas poruszona nie zejdzie z porządku dziennego, aż zostanie załatwiona w sposób godny młodzieży polskiej.

Na sąd idziemy w poczuciu spełnianego obowiązku, ufne w tryumf dobrej sprawy.

Kraków 15. listopada 1909 r.

Kółko słuchaczek przy Zjednoczeniu.

Nakładem Kółka słuchaczek przy Zjednoczeniu. — Druk W. Korneckiego i K. Wojnara w Krakowie.

SZANOWNY ZARZĄDZIE !

Wystawa przemysłu szkolnego ma objąć nietylko przedmioty, potrzebne dla nauczania szkolnego, lecz i wszelkie środki naukowe, formularze, druki, przybory i tp. używane przez instytucye, poświęcone oświacie poza szkolnej.

Przesyłając Szanownemu Towarzystwu załączony kwestyonaryusz, prosimy uprzejmie o odpowiedź na pytania w nim zawarte. Ze względu na program Wystawy prosimy również o szczegółowe dane, dotyczące tych środków, które Szanowne Towarzystwo używa, przedewszystkiem np. przeźroczy, latarń i innych urządzeń projekcyjnych, druków i formularzy bibliotecznych sprzętów dla bibliotek i sal wykładowych i tp.

O ile Szanowne Towarzystwo wytwarza samo na własny choćby użytek jakie środki naukowe lub przybory prosimy o nadesłanie okazów.

Odpowiedzi prosimy nadsyłać przed 20/VI pod adresem Polskie archiwum oświatowe Dunajewskiego 7.

ZA KOMITET WYSTAWY SZKOLNEJ:

KOMITET WYSTAWY SZKOLNEJ W KRAKOWIE.

Krzaczyński Stanisław m.p. Radlińska Helena m.p.

[1914 ?]

445

N° 13

Niniejszem potwierdzamy z podziękowaniem

odbiór kwoty Fr. 5

Za Komitet Wydawniczy
Prelekcyi Adama Mickiewicza
w Paryżu
H. Jakubczak

Egzemplarze rozesłane będą w czerwcu b. r.

446

Kroit
Dmeba
Samozańca,

dar p. Jagny

4. VII. 13

BIBLIOTEKA PUBLICZNA
W ZAKOPANEM.

